

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

۱۵ موضوع از

ادبیات

ادبیات

ویرانه‌ها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صد و پنجاه موضوع از احادیث اهل بیت (علیهم السلام) ویژه مبلغان

نویسنده:

اکبر دهقان

ناشر چاپی:

مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۲	یکصد و پنجاه موضوع از احادیث اهل بیت علیهم السلام
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	پیشگفتار
۱۴	مسائل اعتقادی
۱۸	آثار شناخت خداوند
۲۰	فلسفه نبوت
۲۳	سیره ی پیامبر اکرم (ص)
۲۷	امامت
۳۰	سیمای اهل بیت
۳۳	محبت به اهل بیت
۳۶	منزلت اصحاب اهل بیت
۴۱	سیره امام علی علیه السلام
۴۶	فضایل حضرت علی علیه السلام
۴۸	سیره ی حضرت فاطمه (س)
۵۰	فضایل حضرت زهرا (س)
۵۴	سیره ی امام حسن مجتبی علیه السلام
۵۷	سیره ی امام حسین علیه السلام
۵۹	سیره ی امام زین العابدین علیه السلام
۶۳	سیره ی امام باقر علیه السلام
۶۴	سیره ی امام صادق علیه السلام
۶۶	سیره ی امام کاظم علیه السلام
۶۸	سیره ی امام رضا علیه السلام
۷۰	سیره ی امام جواد علیه السلام

۷۲	سیره ی امام هادی علیه السلام
۷۴	سیره ی امام حسن عسکری علیه السلام
۷۵	ویژگی های حکومت حضرت مهدی علیه السلام
۷۸	انتظار حضرت مهدی علیه السلام
۸۱	قرآن کریم
۸۴	دین
۸۴	اشاره
۸۷	یاد مرگ
۹۰	قبر و حیات برزخی
۹۱	عوامل حبط و تکفیر
۹۳	عوامل تکفیر عمل
۹۴	عوامل حسرت در قیامت
۹۵	محاسبه و مراقبه
۹۸	عوامل نجات بخش در قیامت
۹۹	حشر در قیامت
۱۰۱	شفاعت
۱۰۳	پهشت
۱۰۷	جهنم
۱۰۸	مسائل عبادی
۱۰۸	عبادت
۱۱۳	عبادت اولیای خدا
۱۱۳	مسجد
۱۱۷	نماز
۱۲۴	نماز شب
۱۲۷	روزه
۱۳۲	زکات

۱۳۵	انفاق
۱۳۸	حج
۱۴۱	جهاد
۱۴۳	امر به معروف و نهی از منکر
۱۴۶	مسائل تربیتی و اخلاقی
۱۴۶	حسن خلق
۱۴۹	نمونه هایی از مکارم اخلاق پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
۱۵۱	بِرّ و نیکی
۱۵۳	آثار اعمال و اوصاف زیبا
۱۵۷	آثار اعمال و اوصاف زشت
۱۶۱	بهترین ها
۱۶۳	توجه به فضائل
۱۶۵	تقوا
۱۶۷	محبت به خداوند
۱۷۰	ذکر الهی
۱۷۳	یقین
۱۷۶	نیت
۱۷۹	اخلاص
۱۸۲	دعا
۱۸۶	توکل
۱۸۸	رضا و تسلیم
۱۹۱	توبه
۱۹۴	استغفار
۱۹۵	عفو و رحمت الهی
۱۹۸	ایمان
۱۹۹	صبر

۲۰۴	حلم و بردباری
۲۰۶	زهد
۲۰۹	نفس
۲۱۲	حالات قلب
۲۱۵	تواضع
۲۱۷	تکبر
۲۲۰	زبان
۲۲۳	سفارشات اخلاقی
۲۲۴	آداب سخن گفتن
۲۲۴	اشاره
۲۲۶	آداب معاشرت
۲۲۸	آداب مجالست
۲۳۰	آداب میهمانی
۲۳۳	آداب غذا خوردن
۲۳۵	آداب دوستی و رفاقت
۲۳۸	آداب خوابیدن
۲۴۰	آداب کسب و تجارت
۲۴۱	آداب مسافرت
۲۴۴	آداب احسان
۲۴۵	آثار احسان
۲۴۵	سلام
۲۵۰	والدین
۲۵۲	ازدواج
۲۵۷	فرزند
۲۶۰	صله رحم
۲۶۱	همسایه داری

۲۶۴	حقوق
۲۶۶	سخاوت
۲۶۸	نعمت
۲۷۰	شکر الهی
۲۷۳	عقل
۲۷۵	نشانه های عاقل
۲۷۷	تمثیل
۲۸۱	غنیمت شمردن سرمایه ی عمر
۲۸۱	غنیمت شمردن سرمایه ی عمر
۲۸۳	دنیا
۲۸۸	نکوهش از ثروت
۲۸۹	ستایش از ثروت
۲۹۱	امانت
۲۹۵	گناه
۲۹۸	مکفّرات گناه
۳۰۰	حرص و قناعت
۳۰۳	عیب جویی
۳۰۵	بخل
۳۰۷	غرور
۳۱۰	غیبت
۳۱۳	صدق و کذب
۳۱۵	اسراف
۳۱۶	حسد
۳۲۰	خوف و رجا
۳۲۲	مسائل سیاسی و اجتماعی
۳۲۲	سیمای حاکم و رهبر اسلامی

۳۲۴	قرض الحسنه
۳۲۶	کار و تلاش
۳۲۸	ظلم
۳۳۰	خدمت به مردم
۳۳۳	آزادگی
۳۳۵	اصلاحات
۳۳۷	عوامل عزت
۳۴۰	عوامل ذلت
۳۴۳	امتحان
۳۴۸	فقر و تهیدستی
۳۵۰	عوامل و اسباب فقر
۳۵۵	شهادت
۳۵۸	معارف
۳۵۸	زیبایی
۳۶۱	عافیت
۳۶۳	انتظارات بی جا
۳۶۴	عبرت
۳۶۸	علم و دانش
۳۷۳	عالم
۳۷۵	تفقه در دین
۳۷۶	عمل
۳۸۰	حدیث
۳۸۴	شیطان
۳۸۶	لباس
۳۹۰	عید
۳۹۱	جوان

۳۹۵ ----- رزق

۴۰۰ ----- حزن و اندوه

۴۰۲ ----- حلال و حرام

۴۰۵ ----- آثار چهل

۴۰۸ ----- بیماری

۴۱۳ ----- پی نوشتها

۴۱۴ ----- درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه: دهقان اکبر، - ۱۳۴۴ عنوان و نام پدیدآور: یکصد و پنجاه موضوع از احادیث اهل بیت علیهم السلام ویژه مبلغان اکبر دهقان مشخصات نشر: تهران مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن ۱۳۸۱. مشخصات ظاهری: ص ۳۴۴ شابک: ۹۶۴-۵۶۵۲-۳۰-۸-۱۰۰۰۰۰ ریال وضعیت فهرست نویسی: فهرست‌نویسی قبلی یادداشت: فارسی - عربی موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۴ موضوع: چهارده معصوم -- کلمات قصار رده بندی کنگره: BP۱۳۶/۹/۹۴د/۱۳۸۱ ۸ رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۸ شماره کتابشناسی ملی: م ۸۰-۲۶۴۷۹

پیشگفتار

هیچ یک از علوم و دانش‌های بشری منزّه از عیب نیست چه اینکه آراء و نظریات دانشمندان نیز مبرّا از نقص نیست و بر هر انسان خردمندی این حقیقت به وضوح به اثبات رسیده است که تنها علم و دانشی مصون از اشتباه است که نشاءت گرفته از عالم غیب باشد و از لسان معصوم صادر شده باشد. از این رو امام باقر علیه السلام فرمودند: به شرق یا غرب روید علم صحیح و مطابق با واقع را جز از ما اهل بیت نمی یابید. شَرِّقًا وَ غَرِّبًا فَلَا تَجِدَانِ عِلْمًا صَحِيحًا إِلَّا شَيْئًا خَرَجَ مِنْ عِنْدِنَا (۱)

اگر دل‌های ما مرده است به واسطه سخن امامان معصوم علیهم السلام می توان آن را زنده نمود. اَنَّ حَدِيثَنَا يَحْيِي الْقُلُوبَ (۲)
اگر روح ما مریض است به واسطه یاد آنان می توان آن را شفا بخشید ذکرنا اهل البيت شفاء من الروعك و اگر قلوب ما را زنگار گناه گرفته به سبب سخنان آن بزرگواران می توان آن را جلا و صفا داد و اگر جان ما به خاطر عصیان خداوند تاریک شده می

توان به وسیله کلام نورانی مشاعل هدایت آن را روشن نمود. کلامکم نور(۳).

اگر از دیدگاه اسلام انسان موظف است محکم و متقن سخن بگوید: قولوا قولاً سدیداً(۴)

و اگر نیکوترین سخن آن است که از اتقان و استواری ویژه برخوردار باشد. احسن القول السداد(۵).

و اگر سخن سدید و کلام متقن آن است که بر طبق صواب و حکمت صادر شود: سدّد السنن بالصواب و الحکمه (۶)

چه بهتر که هم خود با سخنان صواب معصومین علیهم السلام آشنا شده و هم جامعه اسلامی را با سخنان حکمت آمیز وحی آشنا سازیم و در تبلیغ خود از سخنان افرادی بهره ببریم که زندگی آنها سر تا پای علم و دانش بود. هم عیش العلم و موت الجهل (۷) پس از آنکه کتاب یکصد و پنجاه موضوع از قرآن کریم ویژه مبلغان منتشر و مورد استقبال سروران عزیز روحانی قرار گرفت بعضی از دوستان چنین پیشنهاد دادند که مناسب بود در ذیل هر بحثی نکاتی از قرآن کریم مطرح شود که کتاب هزار یک نکته را در این راستا به فضل الهی نوشتم لکن بعد از انتشار آن برخی دیگر از دوستان پیشنهاد کردند کتابی نیز همانند یکصد و پنجاه موضوع از قرآن از احادیث اهل بیت علیهم السلام نوشته شود تا مبلغان گرانقدر و طلاب عزیز در امر ارزشمند تبلیغ از آن بهره جویند که بحمدالله توفیق رفیق گشت و این مقصود به پایان رسید.

نکته قابل توجه اینکه در ذیل موضوعات حداقل یک سخن و داستان روایی تحت عنوان اشاره مطرح شده است و از ترجمه روایات به خاطر رعایت اختصار و ویژه بودن مخاطبان پرهیز شده است .

امیدوارم خداوند متعال ما را

جزء متمسکین به قرآن و عترت قرار دهد و سعادت دنیا و آخرت را نصیب همگان بفرماید در پایان از مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن که مساعدت لازم را در نشر این اثر نمودند صمیمانه تشکر می نمایم .

قم پاییز ۱۳۸۰

اکبر دهقان

مسائل اعتقادی

خداشناسی

۱ نظام هستی دلیل بر خداوند متعال

قال علی علیه السلام : ... فانظر الى الشمس و القمر و النبات و الشجر و الماء و الحجر و اختلاف الليل و النهار ... فالويل لمن انكر المقدر و جحد المدبر.... بحار / ۳ / ۲۶

۲ دلیل بر اثبات توحید

سئل زنديق عن الصادق عليه السلام ما الدليل على صانع العالم فقال : وجود الافاعيل التي دلت على ان صانعها صنعها. الا ترى انك اذا نظرت الى بناء مشيد علمت ان له بانيا و ان كنت لم تر الباني و لم تشاهده . توحيد ۲ / ۴۴

۳ دلیل بر حدوث نظام هستی

قد سئل الرضا عليه السلام عن الدليل على حدوث العالم فقال : انت لم تكن ثم كنت و قد علمت انك لم تكون نفسك و لا كونك من هو مثلك . توحيد / ۵۲

۴ شناخت خداوند

قال علی علیه السلام : عرفت الله سبحانه بفسخ العزائم و حل العقود و نقض الهمم .

نهج البلاغه / حکمت ۲۵۰

۵ دیدن خداوند از راه قلب

ساءل رجل عن الباقر عليه السلام عن رؤيه الله فقال عليه السلام : لم تره العيون بمشاهده الابصار ولكن راءته القلوب بحقائق الايمان . بحار / ۴ / ۲ / ۶

۶ یگانگی خداوند

قال على عليه السلام : و اعلم يا بنى انه لو كان لربك شريك لا تتك رسله و لراءيت آثار ملكه و سلطانه و لعرفت افعاله و صفاته و لكنّه اله واحد. محجّه

٧ رزق و معرفت خداوند

قال الصادق عليه السلام : ما اقبح بالرجل ياءتى عليه سبعون سنه او ثمانون سنه يعيش فى ملك الله و ياء كل من نعمه ثم لا يعرف الله حق معرفته .بحار / ٤ / ٥٤

٨ صفات ثبوتى خداوند

الف علم و حيات

قال الصادق عليه السلام : ان الله علم لاجهل فيه حيات لاموت فيه نور لاظلمه فيه .

توحيد / ١٣٧

... كنت عند ابى عبدالله فقلت الحمد لله منتهى علمه فقال عليه السلام لا تقل ذلك فانه ليس لعلمه منتهى . توحيد / ١٣٤

ب قدرت

عن ابى عبدالله قال : قيل لامير المؤمنين هل يقدر ربك ان يدخل الدنيا فى بيضه من غير ان يصغر الدنيا او يكبر البيضه قال : ان الله تبارك و تعالى لا يُنسب الى العجز و الذى ساءلتنى لا يكون . توحيد / ١٣٠

٩ صفات سلبى

عن حمزه بن محمد قال : كتبت الى الحسن عليه السلام اساءله عن الجسم و الصورة فكتب عليه السلام سبحان من ليس كمثلته شىء لا جسم و لا صورة . توحيد / ٩٧

١٠ عدم محدوديت صفات خداوند

قال على عليه السلام : ... الذى لا يدركه بعد الهمم و لا يناله غوص الفطن الذى ليس لصفته حد محدود و لا نعت موجود نهج البلاغه / خطبه ١ ٥٢

١١ صفات ذاتى

قال الرضا عليه السلام : ... لم يزل الله عزّوجلّعلماقادرا حيا قديما سميعا بصيرا لذاته . توحيد / ١٤٠

شخصی به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشت مرا به توحید راهنمایی فرمایید. حضرت فرمودند: آیا سوار کشتی شده ای در حالی که کشتی شکسته شود و در آن هنگام کسی نباشد که تو را نجات دهد و شناگری که تو را بی

نیاز نماید، گفت: آری. امام فرمودند: آیا در آن زمان قلب تو به موجودی متوجه شد که قادر باشد تو را از این مهلکه نجات دهد؟ عرض کرد: آری، حضرت فرمودند: همان چیزی که قلب تو به سوی آن متوجه شد خداوند متعال است. بحار / ۸۹ /

۲۳۲

آثار شناخت خداوند

۱ راه شناخت خداوند

قال علی علیه السلام: من عرف نفسه عرف ربه. غرر الحکم / ۷ / ۹۴۶

۲ برترین شناخت

قال علی علیه السلام: معرفه الله سبحانه اعلى المعارف. غرر الحکم / ۹۸۶۴

۳ حقیقت شناخت

قال الحسين عليه السلام: جاء رجل الى رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَالَ: مَا رَأَسَ الْعِلْمَ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَعْرِفَةُ اللَّهِ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ. قَالَ: وَ مَا حَقَّ مَعْرِفَتُهُ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنْ تَعْرِفَهُ بِمَا مِثَالُهَا وَلَا شَبِيهَ وَ تَعْرِفَهُ هِيَ وَاحِدًا خَالِقًا قَادِرًا أَوْلَا وَ آخِرًا ظَاهِرًا وَ بَاطِنًا لَا كِفُولَهُ وَ لَا مِثْلَ لَهُ.

۴ شناخت خداوند به خودش جامع الاخبار / ۳۶

قال زين العابدين عليه السلام: بك عرفتك و انت دلتني عليك و دعوتني اليك و لولا انت لم ادر ما انت. دعای عرفه

۵ ناتوانی اندیشه ها از شناخت خداوند

قال زين العابدين عليه السلام: عجزت العقول عن ادراك كنه جمالك ... و لم تجعل للخلق طريقا الى معرفتك الا بالعجز عن معرفتك. بحار / ۹۴ / ۱ / ۵۰

۶ آثار شناخت خداوند

الف ترس و خشیت؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ كَانَ بِاللَّهِ اعْرَفَ كَانَ مِنَ اللَّهِ اخَوْفَ. بحار / ۷۰ / ۳۹۳

ب دعاواظهار نیاز؛ قال

علی علیه السلام : اعلم الناس بالله اكثرهم له مساءله . غررالحکم / ۳۲۶۰

ج اعتدال خوف و رجاء؛ قال علی علیه السلام : ينبغي لمن عرف الله سبحانه ان لا يخلوا قلبه من رجائه و خوفه . غررالحکم / ۱۰۹۲۶

د تلاش برای آخرت ؛ قال علی علیه السلام : عجبت لمن عرف ربه كيف لا يسعى لدار البقاء. غررالحکم / ۶۲۶۵

ه بی نیازی از مردم ؛ قال علی علیه السلام : من سكن قلبه العلم بالله سكنه الغنى عن خلق الله . غررالحکم / ۸۸۹۶

و رضایت به مقدرات الهی ؛ قال الصادق علیه السلام : انّ اعلم الناس بالله ارضاهم بقضاء الله عزّ و جلّ . تنبيه الخواطر / ۲ / ۱۸۴

اشاره

ابوشاکر دیصانی که از منکران توحید بود به هشام بن حکم گفت : در قرآن کریم آیه ای وجود دارد که عقیده ی ما (دوگانه پرستی) را تصدیق می کند؛ (و هو الذی فی السماء اله و فی الارض اله) زخرف / ۸۴؛ یعنی در آسمان معبودی وجود دارد و در زمین معبود دیگر. هشام گوید خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم و جریان را به امام گفتم . امام فرمود: هنگامی که به او رسیدی از او بپرس نام تو در کوفه چیست ؟ گوید فلان به او بگو نام تو در بصره چیست ؟ گوید فلان ، سپس در پاسخ او بگو پروردگار ما نیز همین گونه است . در آسمان (اله) است در زمین نیز نام او (اله) است . هشام گوید وقتی این پاسخ را برای او بیان کردم گفت : این سخن تو نیست از حجاز

فلسفه نبوت

۱ تکامل

قال الصادق عليه السلام للزندق الذي ساء له من اين اثبت الانبياء؟ انا لَمَا اثبتنا ان لنا خالقا صانعا متعاليا عَنَّا و عن جميع ما خلق و كان ذلك الصانع حكيمًا متعاليا لم يجز ان يشاهده خلقه ... ثبت ان له سفراء في خلقه يعبرون عنه الى خلقه و عبادته و يدلونهم على مصالحهم و منافعهم و ما به بقاؤهم و في تركه فناؤهم كافي / ۱ / ۱۶۸

۲ نجات از طاغوت

قال علي عليه السلام: ان الله تبارك و تعالى بعث محمدا بالحق ليخرج عباده من عبادة عباده الى عبادته و من عهود عباده الى عهوده و من طاعه عباده الى طاعته و من ولايه عباده الى ولايته كافي / ۸ / ۳۸۶

۳ تزكیه اخلاق

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : بعثت بمكارم الاخلاق و محاسنها. بحار / ۱۶ / ۲۸۷

۴ اتمام حجت

قال الصادق عليه السلام : لما سئل عن النبوه : لئلا يكون للناس على الله حجه من بعد الرسل و لئلا يقولوا ما جاءنا من بشير و لا نذير.... بحار / ۱۱ / ۳۹

اشاره

خداوند پیامبران خود را مبعوث فرمود و رسولان خود را پی در پی اعزام نمود تا وفاداری به پیمان فطرت را از آنان باز جویند و نعمت های فراموش شده را به یاد آورند و با ابلاغ احکام الهی حجت را بر آنها تمام نمایند و توانمندی های پنهان شده عقل ها را آشکار سازند.

فبعث فيهم رسله و واطر اليهم انبيائه ليستاءدوهم ميثاق فطرته و يدكروهم منسى نعمته و يحتجوا

عليهم بالتبليغ و يثيروا لهم دفاثن العقول....نهج البلاغه / خطبه ١

سيره ى انبياء:

١ انس با تهجد؛

قال الباقر عليه السلام : ... و اعلموا انه لم ياءت نبى قط الا خلا بصلاه الليل و لا جاء نبى قط بصلاه الليل فى اول الليل . كنز

العمال / ٥ / ٧٣

٢ مكارم اخلاق ؛

قال الصادق عليه السلام : ان الله تبارك و تعالى خصّ الانبياء بمكارم الاخلاق فمن كانت فيه فليحمد الله على ذلك و من لم

تكن فيه فليتضرع الى الله و ليسئله اياه قال قلت جعلت فداك و ما هى ؟ الورع و القنوع و الصبر و الشكر و الحلم و الحياء و

السخاء و الغيره و البرّ و صدق الحديث و الامانه . امالى مفيد / ١٩٢

٣ علم ؛

عن ابى عبدالله عليه السلام : ان العلماء ورثه الانبياء و ذلك انّ الانبياء لم يورثوا درهما و لا ديناراً و انما اورثوا احاديث من

احاديثهم فمن اخذ بشىء منها فقد اخذ حظاً وافراً. كافي / ١ / ٦٠

٤ انفاق ؛

عن ابى عبدالله عليه السلام : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : لم نبعث لجمع المال ولكن بعثنا لانفاقه . مشكاة الانوار / ١٨٣

٥ امانتدارى ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : اداء الحقوق و حفظ الامانات دينى و دين الانبياء.

كنز العمال / ١ / ٤٨٠

٦ مدارا با دشمنان ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : انّ الانبياء انما فضلهم الله على خلقه لشده مداراتهم لاعداء دين الله . بحار / ٧٥ / ٤٠١

٧ رهبرى مردم ؛

قال الصادق عليه السلام : ما بعث الله نبيا قطّ حتى يسترعيه الغنم يعلمه

۸ تحمل سختی ها؛

قال على عليه السلام : ... قد اختبرهم الله بالمخمصه و ابتلاهم بالمجاهده و امتحنهم بالمخاوف و مخضهم بالمكاره . نهج البلاغه

/ خطبه ۱۹۲

۹ بهداشت ؛

عن ابى عبدالله عليه السلام قال : اربع من سنن المرسلين السواك و الحناء و الطيب و النساء . مكارم الاخلاق / ۴۱

۱۰ سخن گفتن به اندازه فهم مردم ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : انا امرنا معاشر الانبياء ان نكلم الناس بقدر عقولهم . بحار / ۲ / ۶۹

نکته : در روایات علت گزینش حضرت ابراهیم علیه السلام برای مقام دوستی با خداوند امور مختلفی بیان شده است :

الف قال الرضا عليه السلام : لانه لم يردّ احدا و لم يسأل احدا قطّ غير الله تعالى .

ب قال الصادق عليه السلام : لكثره سجوده على الارض .

ج قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله لا طعامه الطعام و صلاته بالليل و الناس نيام .

د قال العسكرى عليه السلام : لكثره صلاته على محمد و آل محمد . سفينه / ۱ / ۲۸۱

اشاره

مردی خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله آمد و عرض کرد علاقه من به شما از خودم و فرزندانم بیشتر است زیرا در منزل از شما یاد نمودم طاقت نیاوردم تا اینکه آمدم و شما را زیارت نمودم هم اکنون به ذهن من رسیده که اگر در بهشت شما در مقام عالی باشید و من نتوانم خدمت برسم چه کنم ؟

جبرئیل نازل شد و آیه شریفه (من يطع الله و الرسول فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين و الصديقين و الشهداء

سیره ی پیامبر اکرم (ص)

۱ یاد خداوند ؛

لا یقوم و لا یجلس الا علی ذکر الله .

۲ حق گویی ؛

و لا یقول فی الغضب و الرضا الا الحق ینفذ الحق و ان عاد ذلک بالضرر علیه او اصحابه .

۳ شرح صدر ؛

اوسع الناس صدرا.

۴ سلام به کودکان ؛

یمرّ علی الصبیان فیسلم علیهم .

۵ اجابت دعوت ؛

یحیب دعوه الحر و العبد.

۶ پذیرفتن هدیه ؛

یقبل الهدیه و لو انها جرعه لبن و یکافی ء علیها.

۷ عیادت مریض ؛

یعود المرضى فی اقصى المدینه .

۸ تشییع جنازه ؛

یشهد الجنائز .

۹ ایثار؛

لم یشیع من خبز برّ ثلاثه ایام متوالیه حتی لقی الله تعالی ایثارا علی نفسه لا فقرا و لا بخلا.

۱۰ علاقه به عطر و بوی خوش ؛

يحب الطيب و لم يكن في طريقه فيتبعه احد الا عرف انه قد سلكه من طيب عرفه .

۱۱ تکریم از اهلفضیلت ؛

يكرم اهل الفضل في اخلاقهم يتاءلف اهل الشرف بالبرّ لهم .

۱۲ مزاح و تبسم ؛

يمزح و لا يقول الا حقا و يضحك من غير قهقهه .

۱۳ شیوه نشستن ؛

اکثر ما يجلس مستقبل القبلة يجلس على الارض و ينام عليها و ياء كل عليها.

۱۴ مهمانی ؛

اذا دخل منزلا قعد في ادنى المجلس اليه حين يدخل .

۱۵ پذیرایی ؛

يكرم من يدخل عليه حتى ربما بسط ثوبه و يؤثر الداخل بالوساده التي تحته .

۱۶ سخن گفتن ؛

اذا حدّث بحديث تبسّم في حديثه .

۱۷ نگاه کردن ؛

يقسّم لحظاته بين اصحابه فينظر الى ذا والى ذا بالسويّه لا يثبت بصره في وجه احدٍ.

۱۸ غذا خوردن ؛

لا ياء كل الحار ياء كل مما يليه و ياء كل باصابعه الثلاث

ما ذمّ طعاما قط لكن ان اعجبه اكله و ان کرهه ترکه .

۱۹ خوابیدن ؛

ینام علی الحصر.

۲۰ برخورد با دوستان ؛

یدعوا اصحابه بکنّاهم اکراما لهم و استماله لقلوبهم یجلس بین اصحابه مختلطا بهم کأنّہ احدہم .

۲۱ پوشیدن لباس ؛

یلبس من الثیاب ما وجد من ازار و رداء و قمیص و کان اکثر لباسه البیاض .

۲۲ عدم انتظار از احترام ؛

اصحابه لا یقومون لما عرفوا من کراهته لذلك .

۲۳ استقبال از مهمان ؛

لا یجلس الیه احد و هو یصلی الاّ خفف صلاته و اقبل علیہ .

۲۴ تواضع ؛

اشد الناس تواضعا اسکتهم فی غیر کبر . یخفف النعل یرقع الثوب یحلب الشاه یطحن مع الخادم اذا اعیی .

۲۵ پذیرفتن عذر؛

یقبل معذره المعتذر الیه .

۲۶ بر آوردن نیاز مردم ؛

ما یاءتیه احد حرا کان او عبدا او امه الاّ قام فی حاجته .

۲۷ عدم تقید به مرکب سواری ؛

یرکب ماامکنه مره فرسا و مرّه بعیرا و مره حمارا.

۲۸ تحمل گرسنگی ؛

يعصب الحجر على بطنه من الجوع .

۲۹ مجالست بامستندان ؛

يجالس الفقراء ويؤ اكل المساكين . لا يحقر مسكينا لفقره و زمانته .

۳۰ توجه به آخرت ؛

لا يهوله شىء من امر الدنيا خرج من الدنيا لم يضع لبنه على لبنه عرضت عليه الدنيا فابى ان يقبلها .

۳۱ حفظ زبان ؛

يخزن لسانه الا فيما يعنيه . طويل السكوت لا يتكلم فى غير حاجه .

۳۲ اعراض از نادان ؛

يعرض عن تكلم بغير جميل .

۳۳ خريد برای منزل ؛

لا يمنعه الحياء ان يحمل بضاعته من السوق الى اهله .

۳۴ آغاز به مصافحه ؛

اذ لقي احدا من اصحابه بداءه بالمصافحه .

۳۵ عدم خطا؛

لا يزّل و لا يخطئ فى شىء مما يسوس به الخلق .

۳۶ بردبارى ؛ ۳۷-

شجاعت ؛ ۳۸- عدالت ؛ ۳۹- حیا و عفت

۴۰- سخاوت ؛

كان صَلَّى اللهُ عليه و آله احلم الناس ، اشجع الناس ، اعدل الناس ، اعفّ الناس ، اسخى الناس . بحار / ۱۶ / ۱۵۰ / ۲۲۶؛ محجه
البيضاء / ۴ / ۱۲۳ / ۱۶۲

اشاره

انس گوید: بر پیامبر وارد شدم ، فرمود: اجل من نزدیک شده و علاقه من به لقاء الهی فراوان است . سپس فرمود: راحتی مؤ
من ملاقات پروردگار است بعد حضرت گریه نمود. عرض کردم : چرا گریه می کنید؟ فرمود: به خاطر آنچه که بعد از من بر
امتم نازل می گردد عرض کردم چه چیز بر امت وارد می شود؟ فرمود: هوی پرستی ، قطع رحم ، علاقه به مال و اظهار بدعت .
مستدرک / ۲ / ۶۴.

امامت

۱ امام مایه کمال دین

قال الرضا عليه السلام : ... و امر الامامه من كمال الدين ... قال الله تعالى : (اليوم اكملت لكم دينكم). (۱)

۲ امام خلیفه خداوند

... ان الامامه خلافه الله و خلافه رسوله . (۲)

۳ امام مایه عزت مؤمنان

ان الامام زمام الدين و نظام المسلمين و صلاح الدنيا و عزّ المؤمنین . (۳)

۴ امام اساس اسلام

الامام اسّ الاسلام النامی و فرعه السامی . (۴)

۵ امام مبین و مجری احکام الهی

بالامام تمام الصلوه و الزکاه و الصیام و الحج و الجهاد و توفير الفيء و الصدقات و امضاء الحدود و الاحکام و منع الثغور و
الاطراف . (۵)

۶ امام مایه هدایت انسان ها

الامام البدر المنير و السراج الزاهر و النور الطالع و النجم الهادي في غيابات السّجى و الدليل على الهدى و المنجى من الردى .
(٤)

٧ امام پناهگاه انسان ها

الامام

الامين الرفيق و الوالد الشفيق ... و مفرع العباد.(٧)

٨ امام امين الهى

الامام امين الله فى ارضه و خلقه و حجته على عباده....(٨)

٩ امام مايه نظم جامعه دينى

الامام مطهر من الذنوب مبرء من العيوب مخصوص بالعلم موسوم بالحلم نظام الدين....(٩)

١٠ امام برتر از درك بشر

هيئات ، هيئات ضلت العقول و تاهت الحلوم و حارت الالباب و حصرت الخطباء و كلت الشعراء و عجزت الادباء و عييت البلغاء و فحمت العلماء عن وصف شائن من شاءنه او فضيله من فضائله .(١٠) ١٠ ١ تحف العقول / ١٩ ٥١٣٥

١١ امام بزرگ ترين نعمت الهى

قال الصادق عليه السلام : فى قوله تعالى (... واذكروا الاء الله ...) اعظم نعم الله على خلقه هى ولايتنا. كافي / ١ / ١٦٩

١٢ لزوم شناخت امام

قال النبى صلى الله عليه و آله : من مات و لا يعرف امام زمانه مات ميتة الجاهليه .بحار / ٢٣ / ٨٩

١٣ شناخت امام عامل سعادت

قال على عليه السلام : انما الائمه قوام الله على خلقه ... و لا يدخل الجنة الا من عرفهم و عرفوه .نهج البلاغه / خطبه ١٥٢

١٤ امام گواه بر اعمال انسان ها

قال على عليه السلام : ان الله تبارك و تعالى طهرنا و عصمنا و جعلنا شهداء على خلقه .كافي / ١ / ١٤٧

١٥ امام منشاء همه ى خوبى ها

قال الصادق عليه السلام : نحن اصل كل خير و من فروعنا كل بر فمن البر التوحيد و الصلوه و الصيام كافي / ٨ / ٢٤٢

١٦ شناخت امام عامل پذيرفته شدن اعمال

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : الزموا مودتنا اهل البيت فوالذى نفس محمد بيده

لا ینفع عبدا عمله الا بمعرفتنا. امالی مفید / ۱۴۰

۱۷ امام و علم به ظاهر و باطن قرآن

عن ابی جعفر علیه السلام : ما يستطيع احدان يدعى انّ عنده جميع القرآن كلّ ظاهره و باطنه غير الاوصياء. بحار / ۹۲ / ۸۸

۱۸ امام مظهر قدرت الهی

قال الباقر علیه السلام : ... انّ الله اقدرنا على ما نريد. بحار / ۴۶ / ۲۴۰

۱۹ امام مظهر علم الهی

قال الكاظم علیه السلام : انّ الامام لا يخفى عليه كلام احد من الناس و لا طير و لا بهيمه و لا شیء فيه الروح فمن لم تكن هذه الخصال فيه فليس هو امام . تفسير صافی / ۱/۳۶۲

۲۰ شرایط و ویژگی های امام

قال الرضا علیه السلام : للامام علامات (ان) يكون اعلم الناس و احکم الناس و اتقى الناس و احلم الناس و اشجع الناس و اسخى الناس و اعبد الناس . معانی الاخبار / ۱۰۲

اشاره

حضرت مهدی علیه السلام در پاسخ سعد بن عبدالله قمی که پرسید چرا امام معصوم را خداوند باید انتخاب کند نه مردم؟ فرمود: حضرت موسی علیه السلام با این که پیامبر بود هفتاد نفر از بهترین افراد را انتخاب کرد، در عین حال آنان تقاضای دیدن خدا را کردند که خداوند همه ی آنان را از بین برد و موسی علیه السلام مدهوش شد. پس وقتی که منتخبین حضرت موسی علیه السلام صلاحیت نداشته باشند آیا منتخب مردم صلاحیت برای مقام امامت و عصمت را دارند؟ (... علمنا انّ الاختیار لا يجوز الا لمن يعلم بما تخفى الصدور). نور الثقلین / ۲ / ۷۶

سیمای اهل بیت

۱ همراهی با قرآن کریم

قال علی علیه السلام : ان الله طهرنا

و عصمنا و جعلنا شهداء على خلقه و حجته فى ارضه و جعلنا مع القرآن و القرآن معنا لا نفارقه و لا يفارقنا. وسائل / ١٨ / ١٣٢

٢ عصمت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ... هم المعصومون المطهرون الذين لا يذنبون و لا يعصون . بحار / ٢٣ / ١٩

٣ مايه برکت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : بهم يرزق الله عباده و بهم يعمر بلادهم و بهم ينزل القطر من السماء و بهم تخرج برکات الارض . بحار / ٢٣ / ٩

٤ انسان هاى برتر

و عنهم عليه السلام : نزهونا عن الربوبية و ارفعوا عنا حظوظ البشريه ... فلا يقاس بنا احد من الناس . اثباه الهداه / ٧ / ٤٧٨

٥ اصلاح بندگان

قال الحسين عليه السلام : اللهم انك تعلم انه لم يكن ما كان منا تنافسا فى سلطان و لا التماسا من فضول الحطام ولكن لندم المعالم من دينك و نظهر الاصلاح فى بلادك و ياء من المظلومون من عبادك و يعمل بفرائضك و سننك و احكامك . تحف العقول / ١٦٨

٦ مفسر قرآن

قال الحسين عليه السلام : نحن حزب الله الغالبون و عتره نبيه الاقربون و احد الثقلين الذين جعلنا رسول الله ثانيا كتاب الله فيه تفصيل كل شىء لا ياءت به الباطل من بين يديه و لا من خلفه و المعول علينا فى تفسيره . وسائل / ١٨ / ٤٤

٧ عفو و بخشش

قال الصادق عليه السلام : انا اهل البيت مروتنا العفو عمن ظلمنا . وسائل / ٨ / ٥٢٢

٨ رضا و تسليم

قال الصادق عليه السلام : انا اهل البيت نجزع قبل المصيبه فاذا نزل امر الله رضينا بقضائه و سلمنا لامره

و ليس لنا ان نكره ما احب الله لنا. وسائل / ٢ / ٩١٩

٩ مايه نجات

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : مثل اهل بيتي مثل سفينه نوح من ركبها نجي فمن تخلف عنها غرق. احقاق الحق / ٩ / ٢٨٠

١٠ گواه بر خلق

قال الصادق عليه السلام : نحن الامه الوسطى و نحن شهداء الله على خلقه و حججه في ارضه. نور الثقلين / ١ / ١٣٤

١١ راهنمايان به سوى بهشت

قال الباقر عليه السلام : ال محمد ابواب الله و سبيله و الدعاه الى الجنه و القاده اليها و الادلاء عليها الى يوم القيامة . نور الثقلين /

١٧٧ / ١

١٢ علم و دانش

قال الصادق عليه السلام : الراسخون في العلم امير المؤمنين و الائمة من بعده . كافي / ١ / ٢١٣

١٣ شجره طيبه

قال الصادق عليه السلام : في قوله تعالى : (الم تركيب ضرب الله مثلا كلمه طيبه كشجره طيبه) رسول الله صَلَّى الله عليه و آله

اصلها و امير المؤمنين فرعها و الائمة من ذريتها اغصانها و علم الائمة ثمرها و شيعتهم المؤمنون ورقها. نور الثقلين / ٢ / ٥٣٥

١٤ شفاعت

قال الرضا عليه السلام : غفران الله و رحمته بشفاعتنا اهل البيت . بحار / ١٠٢ / ٣٦

١٥ مايه حيات

قال على عليه السلام : هم عيش العلم و موت الجهل يخبركم حلمهم (حكيمهم) عن علمهم و صمتهم عن منطقتهم . غرر الحكم

١٠٠٦٢ /

اشاره

سيد حميرى مدتى معتقد به امامت محمد بن حنفيه بود و بعضى از گناهان را مرتكب شده بود، اما موفق به توبه شد و اشعار

زيادى در مدح اهل بيت سرود. در لحظه ي احتضار

اهل سنت و شیعه نزد او حاضر بودند یک مرتبه نقطه ی سیاهی در صورت او پدیدار شد و تمام صورت را گرفت . شیعیان ناراحت شدند، اما طولی نکشید که نقطه سفیدی پیدا شد و همه ی صورت را فرا گرفت و این اشعار را در آن لحظه سرود:

كذب الزاعمون أنّ عليّاً لم ينجى محبّه من هناءت

قد و ربى دخلت جنة عدن و عفى لى الاله عن سيئاتى

فابشروا اليوم اولياء عليّ و تولّوا عليا بعد الممات

ثم من بعده تولّوا بنيه واحدا بعد واحد بالصفات

بعد از آن شهادتین را گفت و از دنیا رفت .

بحار / ۴۷ / ۳۱۳

محبت به اهل بیت

۱ محبت به اهل بیت نشانه ی پاکی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من احبنا اهل البيت فليحمد الله على اول النعم قيل و ما اول النعم قال طيب الولاده و لا يحبنا الاّ من طابت ولادته . مشكوه الانوار / ۸۱

۲ سودمند بودن محبت در مقاطع حساس

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : حبّى و حبّ اهل بيتى نافع فى سبعة مواطن اهو الهنّ عظيمه عند الوفاء و فى القبر و عند النشور و عند الكتاب و عند الحساب و عند الميزان و عند الصراط . بحار / ۷ / ۲۴۷

۳ ترك معصيت نشانه ی محبت حقیقی

قال الباقر عليه السلام : يا جابر بلغ شيعتى عنى السلام و اعلمهم انه لا قرابه بيننا و بين الله عزّ و جلّ و لا يتقرب الا بالطاعه يا جابر من اطاع الله و احبنا فهو ولينا و من عصى الله لم ينفعه حبنا . بحار / ۷۱ / ۱۷۹

۴ محبت به اهل بیت و آمادگی برای گرفتاری

قال على

عليه السلام : من احبنا اهل البيت فليعدّ للفقر جلبابا. كنز العمال / ٣٧٦١٥

قال رجل لمحمد بن علي عليه السلام : و الله انى لاحتكم اهل البيت . قال عليه السلام : فاتخذ للبلاء جلبابا. بحار / ٤٦ / ٣٦٠

٥ اثر محبت به حضرت على عليه السلام

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : حبّ على ابن ابى طالب ياء كل الذنوب كما تاء كل النار الحطب . بحار / ٣٩ / ٣٠٤

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : حبّ على ابن ابى طالب حسنه لا تضر معها سيئه و بغضه سيئه لا تنفع معها حسنه . بحار /

٣٩ / ٣٠٤

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : لو اجتمع الناس على حبّ على عليه السلام لما خلق الله النار. بحار/٣٠٤/٣٩

٦ ضرورت محبت به اهل بيت

قال الرضا عليه السلام : كن محبا لال محمد و ان كنت فاسقا و كن محبا لمحبيهم و ان كانوا فاسقين .سفينه البحار / ٢ / ١٢

٧ محبت به اهل بيت حسنه در قيامت

قال على عليه السلام لعبدالله الجدلى : الا اخبرك بالحسنه التى من جاء بها امن من فرع يوم القيامة ؟ حبنا اهل البيت الا اخبرك

بالسيئه التى من جاء بها اكبه الله تعالى على وجهه فى نار جهنم بغضنا اهل البيت ثم تلا امير المؤمنين عليه السلام : (من جاء

بالحسنه فله خير منها و هم من فرع يومئذ امنون ...). بحار / ٣٩ / ٢٩٢

٨ محبت به اهل بيت بهترين عبادت

قال الصادق عليه السلام : ان فوق كل عبادته عبادته و حبنا اهل البيت افضل عبادته . بحار / ٢٧ / ٩١

٩ محبت به اهل

قال الصادق عليه السلام : لكل شيء أساس و أساس الاسلام حبا اهل البيت . بحار / ٢٧ / ٩١

١٠- انبياء و محبت اهل بيت عليهم السلام

الف (قال الصادق : ما من نبي ولا رسول الا ارسل بولايتنا و بفضلنا على من سوانا

نورالثقلين / ٣/٥١٤

ب (قال الباقر عليه السلام : وما من نبي ولا ملك مقرب الا كان يدين بمحبتنا سفينه / ١/٥٠٩

١١ محبت به اهل بيت ما به ي سعادت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : هذا جبرئيل يخبرني ان السعيد كل السعيد حق السعيد من احب عليا في حياته و بعد موته .

بحار / ٢٧ / ٤٧

١٢ محبت به اهل بيت و توفيق توبه : قال الصادق :

ان محبي آل محمد لا يموتون الا تائبين سفينه / ٢/٤٢٨

١٣ آثار محبت به اهل بيت به هنگام مرگ

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من مات على حب آل محمد مات شهيدا من مات على حب آل محمد مات مغفورا له . من

مات على حب آل محمد مات مؤمنا مستكمل الايمان من مات على حب آل محمد بشره ملك الموت بالجنه ... بحار / ٢٧ /

١١١

اشاره

الف شخصی خدمت امام صادق عليه السلام آمد و از فقر شکایت کرد. حضرت فرمودند: تو فقیر نیستی آیا اگر به تو ثروت

مادی فراوانی بدهند حاضر هستی با محبت ما عوض کنی؟ گفت: خیر. حضرت فرمود: بنا بر این تو فقیر نیستی. (فقیر واقعی

کسی است که محبت امامان معصوم عليهم السلام را نداشته باشد) امالی طوسی / ٢٩٧

ب حکم بن عتیبه گوید: شخصی آمد نزد امام باقر علیه

السلام و گفت: جعلنى الله فداك فوالله انى لاحتبكم و احب من يحبكم و والله ما احبكم و احب من يحبكم لطمع فى دنيا و انى لا بغض عدوكم فهل ترجوا لى جعلنى الله فداك . حضرت اين شخص را به نزديك خود طلبيد و فرمود: شخصى همين سؤ ال تو را از پدرم كرد، پدرم به او فرمود: هنگامى كه از دنيا رفتى بر پیامبر و على و حسن و حسين و على بن الحسين عليهم السلام وارد مى شوى و چشم تو به دیدن آن ها روشن خواهد شد.

سفینه البحار / ۲ / ۱۴

ج شخصى از خراسان برای زیارت امام باقر علیه السلام به مدینه آمد و پای او صدمه دیده بود، گفت: سوگند به خدا نیامدم مگر به خاطر علاقه به شما. حضرت فرمود: و الله لو احبنا حجر حشره الله معنا و هل الدين الا الحب. سفینه البحار / ۲ / ۲۰

منزلت اصحاب اهل بیت

۱ ابان بن تغلب

الف قال الباقر عليه السلام له (ابان): اجلس فى مسجد المدینه افت للناس فأتى احب ان یرى شيعتى مثلک . سفینه البحار / ۱ / ۳۱

ب روى ابان عن ابى عبدالله عليه السلام ثلاثين الف حديث . سفینه البحار / ۱ / ۳۱

ج هنگامى كه خبر وفات ابان به امام صادق عليه السلام رسید، آن بزرگوار فرمود: اما والله لقد اوجع قلبى موت ابان . سفینه البحار / ۱ / ۳۲

۲ بُرید عجلی ۳ ابو بصیر ۴ محمد بن مسلم

الف روى عن جميل بن دراج قال : سمعت ابا عبدالله عليه السلام يقول : بشر المختبين بالجنه برید بن معاويه العجلی و ابوبصیر و محمد

بن مسلم و زراره اربعة نجباء. امناء الله على حلاله و حرامه لولا هولاء انقطع آثار النبوه و اندرست .

سفینه البحار / ۱ / ۲۶۱

ب قال الصادق عليه السلام : ... اوتاد الارض و اعلام الدين اربعة محمّد بن مسلم و بريد بن معاويه و ليث بن البختری و زراره بن اعين . سفینه البحار / ۱ / ۲۶۱

ج قال الصادق عليه السلام : ... هولاء حفاظ الدين و ائمناء ابى على حلال الله و حرامه و هم السابقون الينا فى الدنيا و السابقون الينا فى الاخره . سفینه البحار / ۱ / ۲۶۱

۵ زراره بن اعين

قال الصادق عليه السلام : لفيض بن المختار ... فاذا اردت حديثنا فعليكم بهذا الجالس و اومى بيده الى رجل من اصحابه و كان هو زراره بن اعين . سفینه البحار / ۳ / ۴۶۰

۶ حمران بن اعين

قال الباقر عليه السلام : له (حمران) انت من شيعتنا فى الدنيا و الاخره . سفینه البحار / ۲ / ۴۲۴

۷ عبدالله بن ابى يعفور

الف عن ابى كهشمش قال قلت لابي عبدالله عليه السلام عبدالله بن ابى يعفور يقرؤك السلام . قال : عليك و عليه السلام سفینه البحار / ۶ / ۴۱

ب قال الصادق عليه السلام : ما وجدت احدا يقبل وصيتى و يطيع امرى الا عبدالله بن ابى يعفور . سفینه البحار / ۶ / ۴۱

ج عبدالله بن ابى يعفور گوید: قلت لابي عبدالله عليه السلام و الله لو فلقت رمانه بنصفين فقلت هذا حرام و هذا حلال لشهدت انّ الذى قلت حلال حلال و انّ الذى قلت حرام حرام . قال : رحمك الله رحمك الله . سفینه البحار / ۶ / ۴۲

راوی گوید ساءلت الرضا علیه السلام فقلت انی لا-الفاک کل وقت فعمن آخذ معالم دینی؟ قال: خذ عن یونس بن عبدالرحمن . سفینه البحار / ۱ / ۸۶

۹ ابوحمزه ثمالی

قال الرضا علیه السلام: ابوحمزه الثمالی فی زمانه کسلمان الفارسی فی زمانه و ذلك أنه خدم اربعة منّا علی ابن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و برهه من عصر موسی بن جعفر علیهم السلام . سفینه البحار / ۲ / ۴۴۰

اشاره

عبدالله فضل هاشمی گوید: در محضر امام صادق علیه السلام بودم که مفضل بن عمر وارد شد. حضرت او را به نزد خود طلبید و فرمود: سوگند به خدا من به تو و کسانی که تو را دوست دارند علاقه دارم . ای مفضل اگر همه اصحاب من همانند تو معرفت داشتند دو نفر با یکدیگر اختلاف نمی کردند (یا مفضل لوعرف جمیع اصحابی ما تعرف ما اختلف اثنان) سفینه / ۱ / ۷ / ۰۸

شیعیان اهل بیت :

۱ فضیلت شیعه

قال علی علیه السلام: لقنبر ابشر و بشر فوالله لقد مات رسول الله صلّى الله عليه و آله و هو ساخط علی ائمة الا الشیعه الا و انّ لكل شیء عروه و عروه الدین الشیعه الا و انّ لكل شیء شرف و شرف الدین الشیعه الا و انّ لكل شیء سید و سید المجالس مجالس الشیعه الا و انّ لكل شیء اماما و امام الارض ارض تسکنها الشیعه . بحار / ۶۸ / ۶۵

۲ علاقه امام معصوم به شیعیان

قال الصادق علیه السلام: والله انی احب ریحکم و ارواحکم و رؤیتکم

٣ ویژگی های شیعه

الف قال الصادق عليه السلام : شيعتنا اهل الورع و الاجتهاد و اهل الوفاء و الامانه و اهل الزهد و العباده اصحاب احدى و خمسين ركعه فى اليوم و الليله القائمون بالليل الصائمون بالنهار يزكون اموالهم و يحجون البيت و يجتنبون كل محرم . بحار / ١٦٧ / ٦٨

ب قال الصادق عليه السلام : انما شيعه على من عفت بطنه و فرجه و اشتد جهاده و عمل لخالقه و رجا ثوابه و خاف عقابه فاذا راءيت اولئك فاولئكك شيعه جعفر. خصال / ١٠٣

٤ وظایف شیعه

قال الصادق عليه السلام : معاشر الشيعة كونوا لنا زينا و لا تكونوا علينا شيئا قولوا للناس حسنا احفظوا سنتكم و كفوها عن الفضول و قبيح القول . امالى صدوق / ٣٢٧

٥ شناخت شیعه

عن ابى عبدالله عليه السلام : امتحنوا شيعتنا عند مواقيت الصلوه كيف محافظتهم عليها و الى اسرارنا كيف محافظتهم لها عند عدوتنا و الى اموالهم كيف مواساتهم لآخوانهم فينا. سفينه البحار / ٤ / ٥٤٧

٦ برطرف شدن غم از شیعه

قال زين العابدين عليه السلام : اذا قام قائمنا اذهب الله عز و جل عن شيعتنا العاهه .

٧ منزلت شیعه بحار / ٥٢ / ٣١٧

قال الصادق عليه السلام : اعرفوا منازل شيعتنا على قدر روايتهم عنا. بحار / ٢ / ١٤٨

٨ مرزبانى دانشمندان شیعه

عن العسكرى قال : قال الصادق عليه السلام : علماء شيعتنا مرابطون فى الثغر الذى يلى ابليس و عفاريتهم يمنعونهم عن الخروج على ضعفاء شيعتنا بحار / ٢ / ٥

٩ امين بودن ثروتمندان شیعه

قال الصادق عليه السلام : مياسير شيعتنا اماناؤنا على محاويجهم . بحار

۱۰ شفاعت نمودن شیعه

قال الصادق عليه السلام : ان لشيعتنا الشفاعه في اهلهم . بحار / ۲۴ / ۲۷۳

۱۱ بهترین اعمال شیعه

قال الجواد عليه السلام : افضل اعمال شيعتنا انتظار الفرج . بحار / ۵۱ / ۱۵۶

۱۲ شفاعت امامان از شیعه

قال الصادق عليه السلام : اذا كان يوم القيامة و كلنا الله بحساب شيعتنا. بحار / ۷ / ۲۶۴

۱۳ برترین شیعیان

قال الرضا عليه السلام : ... انما شيعة امير المؤمن الحسين و سلمان و ابوذر و المقداد و عمار و محمد بن ابي بكر الذين لا يخالفوا شيئا من اوامره . بحار / ۲۲ / ۳۳۰

۱۴- شهر قم پناه شیعیان

قال ابوالحسن الاول عليه السلام قم عُش آل محمد و ماءوى شيعتهم و لكن سيهلك جماعه من شبابهم بمعصيه آبائهم و الاستخفاف و السخرية بكبرائهم و مشايخهم و مع ذلك يدفع الله عنهم شرّ الاعادي و كلّ سوء. سفينه / ۲/۴۴۷

اشاره

الف سهل خراسانی از روی اعتراض به امام صادق علیه السلام عرض کرد: چرا قیام نمی کنید با این که صدهزار نفر از شیعیان شما آمادگی مبارزه با دشمنان را دارند. حضرت دستور داد تنور آتش را روشن کنند بعد فرمود: برو در تنور بنشین . سهل گفت : مرا مسوزان حرف خود را پس گرفتم . در همین لحظه هارون مکی وارد شد. امام به او فرمود برو در تنور آتش بنشین ، اطاعت کرد. امام از سهل پرسید چند نفر مانند هارون مکی سراغ داری ؟ گفت : به خدا قسم یک نفر را هم نمی شناسم .

سفینه البحار / ۲ / ۷۱۴

ب امام صادق علیه السلام به سدید صیرفی فرمود:

اگر به تعداد این گوسفندان من شیعه می داشتیم قیام می کردم . سدیر گوید وقتی آن ها را شمردم ۱۷ عدد بودند. کافی

۲/۲۴۳/

ج زراره گوید: با حمران بن اعین خدمت امام باقر علیه السلام رسیدیم . گفتم : خود را همچون میزان قرار دادیم هر کس با ما موافقت کند او را دوست داریم . حضرت فرمود: در این صورت آیات شریفه (الّا-المستضعفین من الرجال ...) (و آخرون مرجون لامر الله اما یعدبهم و اما یتوب علیهم) و (آخرون اعترفوا بذنوبهم) چه می شوند؟ (بنابراین نمی توان از هر کسی که شیعه نیست بیزاری جست) کافی ۲/۲۸۲/

د ابن مسعود گوید: بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وارد شدم و سلام عرض کردم و گفتم حق را به من نشان دهید (ارنی الحق لانظر الیه) فرمود: وارد اتاق شو وقتی وارد شدم امیرالمؤمنین را در حال نماز دیدم که می فرمود: خدایا به حق محمد بنده تو گناهکاران از شیعیان مرا بیامرز اللهم بحق محمد عبدک اغفر للخاطئين من شیعتی بعد وارد بر پیامبر شدم دیدم پیامبر نیز در حال نماز می گوید: خدایا به حق علی بنده تو گناهکاران امت مرا بیامرز. اللهم بحق علی عبدک اغفر للخاطئين من امتی .بحار / ۴۰ / ۴۳

سیره امام علی علیه السلام

۱ علم و دانش ؛

الف قال علی علیه السلام : یا معشر الناس سلونی قبل ان تفقدونی فانّ عندی علم الاولین و الاخرین اما والله لو تئی لی الوساده لحکمت بین اهل التوراه بتوراتهمارشاد / ۱ / ۳۵

ب قال علی علیه السلام : ان هیئنا لعلماء جمّا و اشار الی صدره

ولكن طلابه يسير و عن قليل يندمون لو فقدوني . عيون اخبار الرضا / ١ / ٢٠٥

ج قال على عليه السلام : و الله ما نزلت آيه الا و قد علمت فيما نزلت و اين نزلت و على من نزلت ان ربي و هب لي قلبا عقولا و لسانا طلقا سؤالا . كنز العمال / ٣٦٤٠٤

٢ ايمان ؛

قال على عليه السلام : و الله لو اعطيت الاقاليم السبعه بما تحت افلاكها على ان اعصى الله في نمله اسلبها جلب شعيره ما فعلته . بحار / ٤١ / ١٥٥

٣ يقين

قال على عليه السلام : ما شككت في الحق مذ أريته . غرر الحكم / ٢ / ٤٨٩

٤ سبقت در اطاعت الهی ؛

قال على عليه السلام : انى و الله ما احثكم على طاعه الا و اسبقكم اليها و لا انهاكم عن معصيه الا اتناهى قبلكم عنها . نهج البلاغه / خطبه ١٧٤

٥ همدردى با مردم ؛

قال على عليه السلام : اءافنع نفسى بان يقال امير المؤمنين و لا اشاركهم في مكاره الدهر . نهج البلاغه / نامه ٥

٦ عبادت خالصانه ؛

قال على عليه السلام : الهى ما عبدتك طمعا للجنه و لا خوفا من النار بل وجدتك اهلا للعباده فعبدتك . بحار / ٧٢ / ٢٧٨

٧ تهجد ؛

قال على عليه السلام : قابض على لحيته يتملل السليم و يبكى بكاء الحزين . نهج البلاغه / حكمت ٧٧

٨ زهد ؛

قال على عليه السلام : و يقول يا دنيا يا دنيا! اليك عنى ابى تعرّضت ام الى تشوّقت لاحان حينك هيها غزى غيرى لاحاجه لى فيك قد طلقتك ثلاثه لارجعه فيها .

نهج البلاغه / حكمت ٧٧

٩ وضعيت لباس ؛

قال على عليه السلام : و الله لقد رفعت مدرعتى

هذه حتى استحييت من راقعها. نهج البلاغه / خطبه ١٦٠

١٠ وضعت غذا؛

قال على عليه السلام: الا وان امامكم قد اکتفى من دنياکم بطمريه و من طعمه بقرصيه . نهج البلاغه / نامه ٤٥

١١ وضعت كفش؛

قال على عليه السلام: فقال لابن عباس ما قيمه هذا النعل فقلت لا قيمه لها فقال لهي احب الي من امرتكم الا ان اقيم حقا او ادفع باطلا. بحار / ٣٢ / ٦٧

١٢ وضعت منزل بعد از تصدی حکومت؛

قال الباقر عليه السلام: و لقد وليّ خمس سنين و ما وضع اجره على اجره و لا لبنة على لبنة بحار / ١٦ / ٢٧٧

١٣ شجاعت در میدان جنگ؛

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله: ضربه على يوم الخندق افضل من عباده الثقلين . بحار / ٣٩ / ٢

١٤ عدالت؛

قال على عليه السلام: لا تقتلنّ بي الا قاتلي و اذا انامت من ضربته هذا فاضربوه ضربه بضره . نهج البلاغه / نامه ٤٧

١٥ حكومت داری؛

قال على عليه السلام: دخلت بلادكم با شمالي هذه و رحلتى و رحلتى فان انا خرجت بغير ما دخلت فأنى من الخائنين . بحار / ٣٢٥ / ٤٠

١٦ جود و سخاوت؛

ساءله عليه السلام اعرابي شيئا فامر له بالف فقال الوكيل من ذهب او فضّه فقال كلاهما عندى حجران اعط ما انفعهما له . بحار / ٣٢ / ٤١

١٧ خواستار خشنودی خدا؛

عن ابن عباس كان على عليه السلام يتبع في جميع امره مرضاه الله و لذلك سمى المرتضى . مناقب / ٣ / ١١٠

١٨ مسلط بر هوای نفس؛

قال علي عليه السلام : هيهات ان يغلبني

الف قال علی علیه السلام : ... و صَغَرُوا عَظِيمَ مَنْزِلَتِي وَ اجْمَعُوا عَلَيَّ مَنَازِعَتِي اَمْرًا هَوْلِي . شرح نهج البلاغه / ۹ / ۳۰۵

ب قال علی علیه السلام : مازلت مظلوما منذ ولدتني اُمِّي بحار / ۶۷ / ۲۲۸

ج مازلت منذ قبض رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله مظلوما . نهج السعاده / ۲ / ۴۴۸

۲۰- تقاضای مرگ قال علی علیه السلام :

مللتهم و ملونى و حملونى على غير خلقى و طبيعتى ... اللهم فابدلنى بهم خيرا منهم و ابدلهم بى شرا منى سفينه / ۵/۵۷

اشاره

الف در جنگ هنگامی که عمر بن عبدود جسارت کرد حضرت او را رها کرد و فرمود: ترسیدم او را برای رضایت نفس خود بکشم لذا او را رها نمودم تا اینکه ناراحتی من از بین برود و فقط در راه خدا او را به قتل برسانم . فخشيت ان اضربه لحظّ نفسى فتركته حتى سكن ما بى ثم قتلته فى الله .

مناقب / ۲ / ۱۱۵

ب امام باقر علیه السلام فرمودند، در جنگ احد حضرت علی علیه السلام شصت جراحت بر بدنش وارد شد هر زخمی را که معالجه می کردند زخم دیگر گشوده می گشت . آن بزرگوار فرمود: خدا را شکر که از جنگ فرار نکرده و پشت به دشمن ننمودم و لذا خداوند در دو جای قرآن کریم از فداکاری آن حضرت سپاسگزاری نمود (و سنجرى الله الشاکرين) الميزان ۴ / ۷

فضایل حضرت علی علیه السلام

۱ معیار حقیقت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : عَلَىَّ مَعَ الْحَقِّ وَ الْحَقُّ مَعَ عَلَىَّ . بحار / ۳۸ / ۳۴

۲ ولایت

قال رسول الله

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَلَا يَه عَلَى ابْنِ أَبِي طَالِبٍ وَلَا يَه اللهُ وَحَبَّه عِبَادَه اللهُ وَاتَّبَاعَه فَرِيضَه اللهُ وَأَوْلِيَاءُ هِ أَوْلِيَاءِ اللهُ وَاعْدَاءُ هِ اعْدَاءُ اللهُ . بحار / ٤٠ / ٤

٣ علم و دانش

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : انا مدينة العلم و على بابها . الغدير / ٦ / ٧٩

و اعلم امتى من بعدى على ابن ابى طالب . الغدير / ٣ / ٩٦

٤ منزلت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : عَلَى مَنْى بِمَنْزِلَتِي مِنْ رَبِّى . الغدير / ٧ / ١٧٧

٥ ستون دين

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : عَلَى سَيِّدِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى عَمُودِ الدِّينِ . كافي / ١ / ٢٩٤

٦ اذيت و آزار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ اذَى عَلِيًّا فَقَدْ اذَانِي . بحار / ٥ / ٦٩

٧ تقسيم كننده ي بهشت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فانت قسيم الجنة و انت قسيم النار . بحار / ١٩٣ / ٤٠

٨ نگاه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : النظر الى وجه على ابن ابى طالب عباده . بحار / ١٩٨ / ٣٨

٩ محبت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يا على حَبَّكَ تقوى و ايمان و بغضك كفر و نفاق . بحار / ٢٦٣ / ٤٠

و حب على ياء كل الذنوب كما تاء كل النار الحطب . تاريخ امام على / ابن عساكر / ١ / ٢٠٣

١٠ جامع كمالات انبيا

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ اراد ان ينظر الى آدم فى علمه و الى نوح فى فهمه و الى ابراهيم فى حلمه و الى يحيى بن زكريا فى زهده و الى موسى بن عمران فى

۱۱- شنیدن صدای یا علی از در بهشت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِنَّ حَلْقَهُ بَابُ الْجَنَّةِ مِنْ يَاقُوتِهِ حَمْرَاءُ عَلِيٍّ صَفَائِحُ الذَّهَبِ فَإِذَا دَقَّتِ الْحَلْقَهُ عَلِيٌّ الصَّفْحَةَ طَنَّتْ وَ قَالَتْ يَا عَلِيٍّ . سفینه البحار / ۱ / ۶۶۹

اشاره

الف پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ به حضرت علی علیه السلام فرمودند: خداوند به تو سه فضیلت عطا کرده که به من مرحمت نکرده است پدر زن نظیر من همسری مانند فاطمه و فرزندان مثل حسن و حسین علیهما السلام بحار / ۳۹ / ۸۹

ب حضرت علی علیه السلام گوید: به پیامبر گفتم برای من دعا کنید. پیامبر فرمود: دعا می کنم . پیامبر مشغول نماز شد بعد از آن دست به دعا برداشت و من استماع می کردم که می فرمود: خدایا به حق علی برای علی پیامرز. عرض کردم چرا این طور دعا می کنید فرمود: من کسی را بزرگوارتر و کریم تر از تو نزد خدا ندیدم تا او را واسطه قرار دهم .

اللَّهُمَّ بِحَقِّ عَلِيٍّ عِنْدَكَ اغْفِرْ لِعَلِيِّ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَوَّاحِدٌ أَكْرَمُ مِنْكَ عَلَيْهِ فَاسْتَشْفَعُ بِهِ إِلَيْهِ . شرح نهج البلاغه ۲۰ / ۳۱۵

سیره ی حضرت فاطمه (س)

۱ علم

قالت فاطمه عليها السلام لعلي عليه السلام : ادن لاحدثك بما كان و بما هو كائن و بما لم يكن الي يوم القيامة بحار / ۴۳ /

۸

۲ عبادت

حسن بصری گوید: ما كان في هذه الامة اعبد من فاطمه كانت تقوم حتى تورم قدماها. بحار / ۴۳ / ۸۴

۳ ترس از

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (فِي فَاطِمَةَ): مَتَى قَامَتْ فِي مَحْرَابِهَا بَيْنَ يَدَي رِبِّهَا جَلَّ جَلَالُهُ زَهْرٌ نَوْرُهَا لِمَلَائِكَةِ السَّمَاءِ كَمَا يَزْهَرُ نَوْرُ الْكَوَاكِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ يَا مَلَائِكَتِي انظروا إلى أمتي فاطمة سيدها اماني قائمه بين يدي ترتعد فرائصها من خيفتي .بحار / ٤٣ / ١٧٢

٤ دعا برای دیگران

قال الحسن عليه السلام : رَأَيْتِ أُمَّي فَاطِمَةَ قَامَتْ فِي مَحْرَابِهَا لَيْلَهُ جَمَعْتَهَا فَلَمْ تَزَلْ رَاكِعَةً سَاجِدَةً حَتَّى اتَّضَحَ عَمُودُ الصُّبْحِ وَ سَمِعْتَهَا تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ... فَقُلْتُ يَا أُمَّاهُ لِمَ تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ كَمَا تَدْعِينَ لِغَيْرِكَ فَقَالَتْ : يَا بَنِي الْجَارِ ثُمَّ الدَّارِ . عِلَلُ الشَّرَائِعِ / ١٨٢

٥ زیارت شهدا

عن ابی عبدالله علیه السلام : ان فاطمه كانت تاءتی قبور الشهداء فی کل غداه سبت فتاءتی قبر حمزه و تترحم علیه و تستغفر له . تهذیب / ١ / ٤٦٥

٦ دفاع از امام زمان

قالت فاطمه عليها السلام : وَ اللَّهُ لَا أَدْعُكُمْ تَجَزُّونَ ابْنَ عَمِّي ظَلَمًا خَلَّوْا ابْنَ عَمِّي فَوَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا لئن لم تخلوا عنه لانشرن شعري و لاضعن قميص رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى رَأْسِي وَ لاصرخن إلى الله تبارك و تعالی . عوالم / ١١ / ٢١١

٧ اخلاق شایسته

قالت عایشه : ما رأيت احدا اصدق من فاطمه غير ابيها. ... ما رأيت احدا اشبه سمتا و دلا و هديا برسول الله في قيامها و قعودها من فاطمه بنت رسول الله . (كنايه از خوش خلقی است) مناقب / ٣ / ٣٤١

٨ کار در منزل

رأى النبى فاطمه ... و هى تطحن بيديها و ترضع ولدها. فدمعت عينا رسول الله فقال

: یا بنتاه تعجلی مراره الدنيا لحلاوه الاخره . بحار / ۶۵ / ۲۲۰

اشاره

ادب نسبت به پدر

هنگامی که آیه شریفه (لا تجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضا) نور / ۶۳

پیامبر را همانطوری که یکدیگر را صدا می زنید صدا نزنید، نازل شد.

حضرت زهرا علیها السلام گوید: در برخورد اول پیامبر را به (یا رسول الله) صدا زدم . پیامبر به من توجه نکرد تا اینکه در مرتبه سوم که صدا زدم خطاب به من کرد و فرمود: این آیه دربارہ تو و خانواده ات نازل نشده تو به من پدر بگو که مایه حیات جان من است و خداوند از آن رضایت بیشتری دارد. (قولی یا ابه فانها احیی للقلب و ارضی للزب) بحار / ۴۳ / ۳۳

ادب نسبت به شوهر

روزی حضرت علی علیه السلام از فاطمه علیها السلام سؤال کرد چیزی در منزل هست؟ عرضه داشت: خیر. فرمود: چرا مرا مطلع نساخیتد تا متاعی فراهم کنم؟ گفت: من از خداوند خجالت کشیدم از اینکه از شما چیزی طلب کنم که مقدور شما نباشد. کشف الغمه / ۲ / ۲۶

فضایل حضرت زهرا (س)

۱ همتای حضرت علی علیه السلام

قال الصادق علیه السلام: لولا ان الله تبارک و تعالی خلق لامیر المؤمنین فاطمه ما کان لها کفو علی ظهر الارض من آدم و من دونه . بحار / ۴۳ / ۰۷۱

۲ تکریم پیامبر صلی الله علیه و آله

کانت اذا دخلت علی النبی قام الیها فقبلها و اجلسها فی مجلسه . فضایل الخمسه / ۳ / ۲۷۱

۳ پاره ی تن پیامبر

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : فاطمه بضعه منی و هی قلبی

و روحى التى بين جنبى فمن آذاها فقد آذانى و من آذانى فقد آذى الله . بحار / ٤٣ / ٤٥

٤ تحيت بر فاطمه

عن فاطمه قالت : قال لى رسول الله صلى الله عليه و آله : يا فاطمه من صلى عليك غفر الله له و الحقه بى حيث كنت من الجنة .

بحار / ٤٣ / ٥٥

٥ نام فاطمه عليها السلام

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : انما سميت ابنتى فاطمه لان الله عز و جل فطمها و فطم من احبها من النار . بحار / ٤٣ / ١٥

٦ عزيز پیامبر صلى الله عليه و آله

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : فاطمه بضعة منى من سرها فقد سرنى و من سائها فقد سائنى فاطمه اعز الناس على . سفينه

البحار / ٢ / ٣٤٧

٧ سرور زنان جهان

عن الحسن بن زياد قال : قلت لابي عبدالله قول رسول الله صلى الله عليه و آله : فاطمه سيده نساء اهل الجنة . اءسيده نساء

عالمها؟ قال : تاك مريم و فاطمه سيده نساء اهل الجنة من الاولين و الاخرين . بحار / ٤٣ / ١٢

٨ تسييح فاطمه عليها السلام

عن ابى جعفر عليه السلام قال : ما عبد الله بشىء من التمجيد افضل من تسييح فاطمه عليها السلام و لو كان شىء افضل منه

لنحله رسول الله فاطمه . بحار / ٤٣ / ٦٤

٩ ارزش شناخت فاطمه عليها السلام

عن ابى عبدالله عليه السلام : ... فمن عرف فاطمه حق معرفتها فقد ادرك ليله القدر و انما سميت فاطمه لان الخلق فطموا عن

معرفتها . بحار / ٤٣ / ٥٦

١٠ اطاعت از فاطمه عليها

قال الباقر عليه السلام : لقد كانت عليها السلام مفروضه الطاعه على جميع من خلق الله من الجن و الانس . دلائل الامامه / ٢٨

١١ احترام به نام فاطمه عليها السلام

قال الراوى : قلت للصادق عليه السلام ولدت لى ابنه ؟ فقال عليه السلام : لى ما سميتها؟ قلت : فاطمه . قال : آه آه ... اما اذا سميتها فاطمه فلا تسبها و لا تلعنها و لا تضربها.

فروع كافى / ٤ / ٤٩

١٢ الكوى برتر

قال المهدي عليه السلام : و فى ابنه رسول الله صَلَّى الله عليه و آله لى اسوه حسنه . بحار / ٥٣ / ١٨٠

١٣ ميوه دل پیامبر صَلَّى الله عليه و آله

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ان فاطمه بضعه منى وهى نورعيني و ثمره فؤادى .

امالى صدوق / ٣٩٣

١٤ اختر تابناك

قال الصادق عليه السلام : فاطمه كوكب دُرّى بين نساء اهل الدنيا. كافى / ١ / ٢٩٥

١٥ برکت نام فاطمه

قال الكاظم عليه السلام : لا يدخل الفقر بيتا فيه اسم محمد او احمد او على او الحسن او الحسين ... او فاطمه من النساء. كافى /

١٩ / ٦

١٦ محبت به فاطمه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : يا سلمان حبّ فاطمه ينفع فى ماءه مواطن ايسر تلك المواطن الموت و القبر و الميزان و

الحشر و الصراط و المحاسبه . بحار / ٧ / ٥٣٩

١٧ بوى بهشت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ففاطمه حوراء انسيه و كلما اشتقت الى رائحه الجنه شممت رائحه ابنتى فاطمه . توحيد

۱۸ افتخار حضرت علی به همسر

قال علی علیه السلام : انا

۱۹ اطاعت فاطمه از همسر

قال علی علیه السلام : فوالله ... لا اغضبتنی و لا عصت لی امرا و لقد كنت انظر اليها فتتكشف عني الهموم و الاحزان . بحار / ۴۳ / ۱۳۴ /

۲۰ سلام پیامبر به فاطمه

من نافع بن ابی الحمراء قال شهدت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله ثمانيه اشهر اذا خرج الى صلاه الغداه مرّ بباب فاطمه فقال : السلام عليكم اهل البيت و رحمه الله و بركاته انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرا . بحار / ۴۳ / ۵۳

اشاره

حیا و عفت فاطمه عليها السلام

حضرت علی علیه السلام فرمود: ناینائی اجازه خواست به منزل فاطمه عليها السلام وارد شود آن بانو خود را پوشانید پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله فرمود: چرا خود را پوشاندی با اینکه این مرد نایناست ؟ عرض کرد: اگر او مرا نمی بیند من او را می بینم و او بوی مرا استشمام می کند. پیامبر فرمود: گواهی می دهم که تو پاره تن من هستی (اشهد انك بضعة مني) بحار / ۴۳ / ۱۹

سیره ی امام حسن مجتبی علیه السلام

۱ عبادت

قال الصادق علیه السلام : انّ حسن بن علی علیه السلام كان اعبد الناس في زمانه و ازهدهم و افضلهم . بحار / ۴۳ / ۳۳۱

۲ یاد قیامت

و كان اذا ذكر الموت بكى و اذا ذكر القبر بكى و اذا ذكر البعث و النشور بكى ... قيل له اتبكي و قد حججت عشرين حجه ماشيا و قد قاسمت مالك ثلاث مرات فقال : انما ابكي لخصلتين لهول المطلع و فراق الاحبه . بحار / ۴۳ / ۳۳۲

۳ دعا به هنگام

كان اذا بلغ باب المسجد رفع رءسه و يقول الهى ضيفك ببابك يا محسن قد اتاك المسىء فتجاوز عن قبيح ما عندى بجميل ما عندك يا كريم .بحار/ ٤٣/ ٣٩

٤ علم

ان الحسن بن على عليه السلام كان عنده رجلان فقال لاحدهما: انك حدثت البارحه فلانا بحديث كذا و كذا فقال الرجل : انه ليعلم ما كان فقال عليه السلام : انا لنعلم ما يجرى فى الليل و النهار.بحار / ٤٣ / ٣٣٠

٥ اظهار فقر در پيشگاه خداوند

قيل للحسن بن على عليه السلام كيف اصبحت فقال عليه السلام : اصبحت ولى رب فوقى و النار امامى و الموت يطلببنى و الحساب محقق بى و انا مرتنه بعملى لا اجد ما احب و لا ادفع ما اكره و الامور بيد غيرى فان شاء عذبنى و ان شاء عفا عنى فائى فقير افقر منى . بحار / ٧٥ / ١١٣

٦ كرم و جود

ساءل الحسن بن على رجل فاعطاه خمسين الف درهم و خمس مائه دينار و قال ائت بحمّال يحمل لك فاتي بحمال فاعطى طيلسانه (پوستين) فقال : هذا كرى الحمال .بحار / ٤٣ / ٣٤١

٧ احسان

حيث جاريه للحسن بن على عليه السلام بطاقيه ريحان فقال لها انت حرّه لوجه الله . فقلت له فى ذلك فقال ادبنا الله تعالى ؟ فقال : (و اذا حييتم بتحيه فحيوا باحسن منها و كان احسن منها اعتاقها). بحار / ٤٣ / ٣٤٣

٨ اطعام به حيوان

قال الراوى راءيت الحسن بن على ياء كل و بين يديه كلب كلما اكل لقمه طرح للكلب مثلها فقلت له يابن رسول الله ! الا ارجم هذا الكلب عن طعامك قال : دعه ائى لاستحيى من

الله عزّ و جلّ ان يكون ذوروح ينظر في وجهي و انا اكل ثم لا اطعمه . بحار / ۴۳ / ۳۵۲

۹ زینت به هنگام نماز

قال السجاد عليه السلام : ان الحسن بن علي عليه السلام اذا كان قام الى الصلاه لبس اجود ثيابه . بحار / ۸۳ / ۱۷۵

۱۰ صداقت

قال السجاد عليه السلام : ان الحسن بن علي عليه السلام كان اصدق الناس لهجه و افصحهم منطقا . بحار / ۴۳ / ۳۳۱

۱۱ مظلومیت

ان الحسن بن علي عليه السلام دخل على معاويه يوما فجلس عند رجله و هو مضطجع فقال له يا ابا محمد! الا اعجبك من عائشه تزعم اني لست للخلافه اهلا فقال الحسن عليه السلام : و اعجب من ذلك جلوسى عند رجلك و انت نائم فاستحيى معاويه و استوى قاعدا و استعذره . سفينه البحار / ۱ / ۸۸

۱۲ حلم

لما مات الحسن عليه السلام اخرجوا جنازته فحمل مروان بن حكم سريره . فقال له الحسين عليه السلام : تحمل اليوم جنازته و كنت بالامس تجزعه الغيظ؟ قال مروان : نعم ، كنت افعل ذلك بمن يوازن حلمه الجبال . سفينه البحار / ۱ / ۱۸۹

۱۳ فلسفه صلح برگشت مردم از دين

الف) قال الحسن عليه السلام : و كنتم في مباداكم الى صفين و دينكم امام دنياكم و قد اصبحتم اليوم و دنياكم امام دينكم . بحار / ۷۵ / ۱۰۷

ب) قال الحسن عليه السلام و اني لم افعل ما فعلت الا ابقاء عليكم سفينه ۲/۹۶

اشاره

معاويه به امام مجتبی علیه السلام گفت : من از شما بهترم زیرا مردم با من بیعت کردند ولی از شما پیروی نکردند . حضرت فرمود: هرگز تو نمی توانی با بدی

و شرارت مقام برتری را به دست آوری زیرا پیروان تو از دو حال بیرون نیستند یا چشم بسته از تو اطاعت نمودند که مسلماً گنه کار هستند یا به اجبار که معذورند به خدا قسم من تحاشی می کنم از اینکه بگویم من از تو بهترم زیرا در تو خیر وجود ندارد خداوند مرا از رذائل بدور داشته چنانکه تو را از فضائل بی بهره قرار داد. بحار / ۴۴ / ۱۰۴

سیره ی امام حسین علیه السلام

۱ احترام به بزرگ تر

عن الصادق علیه السلام : ما مشی الحسین علیه السلام بین یدی الحسن قط و لا بدره بمنطق اذا اجتماعا تعظیما له . مشکاه الانوار / ۱۷۰ /

۲ تکریم از خواهر

ان الحسین علیه السلام اذا زارته زینب یقوم اجلالا لها و کان یجلسها فی مکانه . وفاه زینب الکبری / ۱۱ /

۳ بر پا داشتن نماز

قال الحسین علیه السلام : فی قوله تعالی (الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوه) قال هذه فینا اهل البيت . معانی الاخبار / ۹۵

۴ در آستانه ی نماز

کان الحسین علیه السلام اذا توضع تغییر لونه و ارتعدت مفاصله فقیل له فی ذلك فقال : حق لمن وقف بین یدی الملک الجبار، ان یصفر لونه و یرتعد مفاصله . جامع الاخبار / ۷۶ /

۵ پیاده روی در سفر حج

کان الحسین بن علی علیه السلام یمشی الی الحج و دابته تقادوراءه . محاسن برقی / ۱ / ۱۴۶

۶ عطر به هنگام روزه

کان الحسین علیه السلام اذا صام یتطیب بالطیب و یقول الطیب تحفه الصائم . خصال / ۶۱ /

۷ پرداخت مهریه

قال الحسین علیه السلام : انا نترّوج النساء فنعطیهنّ مهورهنّ فیشرین ماشن لیس لنا منه شیء . مکارم الاخلاق / ۱۳۴ /

۸ عزّت طلبی

عليه السلام: الا وانّ الدّعى بن الدّعى قد ركزنى بين السله و الذله و هيهات منى الذله . احتجاج طبرسى / ۳۳۶

۹ امر به معروف

قال الحسين عليه السلام: اريد ان امر بالمعروف و انهى عن المنكر و اسير بسيره جدّى و ابى على بن ابى طالب . مناقب / ۴ /

۸۹

۱۰ عدم بيعت با ستمگران

قال الحسين عليه السلام: (لو لم يكن لى ملجاء و لاماءوى لما بيعت يزيد بن معاويه) مقتل عوالم / ۵۴

و مثلى لا يبايع مثله . مقتل خوارزمى / ۱۸۴

۱۱ عفو و گذشت

قال الحسين عليه السلام: لو شتمنى رجل فى هذه الاذن (و اومى الى اليمنى) و اعتذر لى فى الأخرى . لقبلى ذلك منه . احقاق

الحق / ۱۱ / ۴۳۱

۱۲ اصلاح مردم

قال الحسين عليه السلام: انى لم اخرج اشرا و لا بطرا و لا مفسدا و لا ظالما و انما خرجت لطلب الاصلاح فى امه جدّى . نفس

المهموم / ۴۵

۱۳ دعا و استغفار

قال الحسين عليه السلام: و هو يعلم انى احبّ الصلوه و الدعاء و الاستغفار). ارشادالقلوب / ۴/۲

اشاره

امام حسين عليه السلام بر اسامه بن زيد وارد شد در حالى كه مريض بود اسامه گفت: چه غم بزرگى دارم . حضرت فرمود:

چه غم داری؟ عرض كرد: شصت هزار درهم بدهكارم . امام عليه السلام فرمود: من متعهد پرداخت آن مى شوم . گفت: مى

ترسم از اينكه وامدار بميرم . حضرت فرمود: قبل از آنكه از دنيا بروى وام تو را پرداخت مى كنم . امام عليه السلام به وعده

اش وفا نمود . بحار / ۴۴ / ۱۸۹

سیره ی امام زین العابدین علیه السلام

۱ بردباری

بن جعفر و غيره قالوا: وقف على على بن الحسين رجل من اهل بيته فاسمعه و شتمه ... فقال عليه السلام له : يا اخي أنك كنت قد وقفت على انفا فقلت و قلت فان كنت قلت ما في فاستغفر الله منه و ان كنت قلت ما ليس في فغفر الله لك قال فقيل الرجل بين عينيه و قال ... انا احق به . بحار / ٤٦ / ٥٥

٢ عفو و بخشش

قال الباقر عليه السلام : و كان لا يضرب مملوكا بل يكتب ذنبه عنده حتى اذا كان آخر شهر رمضان جمعهم و قرّهم بذنوبهم و طلب منهم ان يستغفروا الله له كما غفر لهم ثم يعتقهم و يجزيهم بجوائز و كان عظيم التجاوز و العفو. حتى أنه سبّه رجل فتغافل عنه فقال اياك اعنى و قال و عنك اُعرض و اشار الى هذه الايه خذ العفو و امر بالعرف و اعرض عن الجاهلين . بحار / ٤٦ / ٦٢

٣ عبادت

قال الباقر عليه السلام : كان على ابن الحسين يصلى فى اليوم و الليله الف ركعه كما كان يفعل امير المؤمنين و كان قيامه فى صلاته قيام العبد الدليل بين يدي الملك الجليل كانت اعضاؤه ترتعد من خشيه الله و كان يصلّى صلاه مودّع . بحار / ٤٦ / ٦٢

٤ انفاق

قال الباقر عليه السلام : و كان ليخرج فى الليله الظلماء فيحمل الجراب على ظهره ... و كان يغطى وجهه اذا ناول فقيرا لئلا يعرفه فلما توفى فقدوا ذلك فعلموا انه كان على ابن الحسين عليه السلام . بحار / ٤٦ / ٦٢

٥ درخواست از خداوند

قال الباقر عليه السلام : و لقد نظر يوم

عرفه الى قوم يساءلون الناس فقال و يحكم اغير الله تساءلون في مثل هذا اليوم . بحار / ٤٦ / ٦٢

٦ عرفان

قال الباقر عليه السلام : و لقد قال له رجل يابن رسول الله أنّي لاحتبك في الله حبا شديدا فقال أنّي اعوذ بك ان اءحبّ فيك و انت لي مبغض . بحار / ٤٦ / ٦٢

٧ ترحم

قال الباقر عليه السلام : و لقد حجّ على ناقه له عشرين حجه فما قرعها بسوط . بحار / ٤٦ / ٦٢

٨ تواضع

قال الباقر عليه السلام : و كان يعجبه ان يحضر طعامه اليتامى و الضراء و الزمنى و المساكين الذين لا حيله لهم و كان يناولهم بيده . بحار / ٤٦ / ٦٢

٩ اشك فراوان

قال الباقر عليه السلام : و لقد بكى على ابيه الحسين عشرين سنه و ما وضع بين يديه طعام الا بكى . حتى قال له مولى له يابن رسول الله اما آن لحزنك ان ينقضى ؟ فقال ويحك ان يعقوب النبي كان له اثني عشر ابنا فغيب الله عنه واحدا منها فايضت عيناه . بحار / ٤٦ / ٤٦

١٠ كمك همسفران

قال الباقر عليه السلام : كان عليه السلام لا يسافر الا مع رفق له لا يعرفونه و يشترط عليهم ان يكون من خدم الرفقه فيما يحتاجون اليه . بحار / ٤٦ / ٩٦

١١- طلب رحمت قال زين العابدين عليه السلام

يقول اللهم ارحمني فانك كريم اللهم ارحمني فانك رحيم فلم يزل يرددّها حتى توفّي سلام الله عليها . سفينه / ٢ / ٢٦٤

اشاره

امام سجاد عليه السلام از اينكه با مادر خود هم غذا شود امتناع داشت شخصى عرض كرد: شما كه بهترين مردم در نيكي و احسان هستيد چگونه با مادر خود غذا نمى

خوريد؟ فرمود: کراهت دارم از اينکه دست من سبقت بگيرد بر غذائي که مادرم آن را اراده کرده است . بحار / ۴۶ / ۶۲

سیره ی امام باقر عليه السلام

۱ علم

قال الباقر عليه السلام : انا علمنا منطق الطير و اوتينا من كل شىء . بحار / ۴۶ / ۲۹۴

قال جابر بن عبدالله : سمعت رسول الله يقول انك ستدرک رجلا من اهل بيتى اسمه اسمى و شمائله شمائلى . يقر العلم بقرا ...
بابى انت و امى ابوك رسول الله يقرئك السلام قال يا جابر على رسول الله (السلام) ما قامت السموات و الارض و عليك السلام يا جابر بما بلغت السلام . بحار / ۴۶ / ۲۹۵

۲ تهجد

قال الصادق عليه السلام : كان ابى رضوان الله عليه اذا قام من الليل اطال القيام و اذا ركع او سجد اطال حتى يقال انه قد نام فما يفجاءنا منه الا و هو يقول لا اله الا الله حقا حقا . بحار / ۸۷ / ۲۲۷

۳ یاد خداوند

قال الصادق عليه السلام : كان ابى كثير الذكر لقد امشى معه و انه ليذكر الله و اكل معه الطعام و انه ليذكر الله و لقد كان يحدث القوم و ما يشغله ذلك عن ذكر الله .

وسائل / ۴ / ۱۱۸۱

۴ تلاوت قرآن

قال الصادق عليه السلام : ان ابا جعفر كان احسن صوتا بالقرآن و كان اذا قام من الليل و قرء صوته فتمرّ به ماّر الطريق من السقائين و غيرهم فيقومون فيستمعون الى قرائته . بحار / ۸۲ / ۸۵

۵ انفاق و بخشش

سليمان بن اقرم گوید: كان لا يملّ من صلّه اخوانه و قاصديه و مؤمليه و راجيه .

بحار / ۴۶ / ۲۸۸

۶ احسان

كان الباقر عليه السلام ظاهر

الجود فی الخاصه و العامه مشهورا بالکرم فی الکافه معروفا بالفضل و الاحسان مع کثره عیاله و توسط حاله . ارشاد / ۶۴ ۱

و کان ابو جعفر علیه السلام اذا کان یوم عرفه لم یرد سائلا. من لا یحضره الفقیه / ۲ / ۲۱۱

۷ گذشت در خانواده

قال الصادق علیه السلام : و کانت لابی امراءه و کانت تؤذیه فکان یغفر لها.

من لا یحضره الفقیه / ۳ / ۴۴۱

۸ مهربانی

قال الباقر علیه السلام : بلیه الناس علینا عظیمه ان دعوناهم لم یتجیبونا و ان ترکناهم لم یهتدوا بغیرنا بحار / ۴۶ / ۲۸۸

اشاره

خادم امام باقر علیه السلام گوید: برادران دینی که به محضر امام می رسیدند از نزد آن حضرت مرخص نمی شدند مگر آنکه امام علیه السلام با غذای طیب و پاکیزه آنان را اطعام می نمود و لباسهای زیبا و مقداری پول به آنها هدیه می نمود. من گفتم: کمتر هدیه نما. فرمود: نیکی در دنیا رسیدگی به برادران دینی است . بحار / ۴۶ / ۲۹۱

سیره ی امام صادق علیه السلام

۱ علم

الف قال الصادق علیه السلام : انّ عندنا سرا من سرّ الله و علما من علم الله لا یحتمله ملک مقرب و لا نبی مرسل و لا مؤ من امتحن الله قلبه للایمان و الله ما کلف الله احدا ذلك الحمل غیرنا. بحار / ۲۵ / ۳۸۵

ب مالک بن انس گوید: ما راءت عین و لا سمعت اذن و لا خطر علی قلب بشر افضل من جعفر بن محمد الصادق فضلا و علما و عباده و ورعا. بحار / ۴۷ / ۲۸

ج ینقل عن الصادق من العلوم مالا ینقل عن احد و قد جمع اصحاب الحدیث اسماء الرواه من

الثقاه على اختلافهم فى الاراء و المقالات و كانوا اربعة الاف رجل .

بحار / ٤٧ / ٢٧

٢ عبادت

مالك بن انس گوید: ... فما كنت اراه الا على ثلاث خصال اما مصليا و اما صامتا و اما يقرء القراءن و لا يتكلم فيما يعنيه فكان من العلماء العباد الذين يخشون الله عزّوجلّ. بحار / ١٧ / ٣٢

٣ عرفان

كان كلما همّ الى التليه انقطع الصوت فى حلقه ... فقلت قل يا بن رسول الله و لا بدّ لك من ان تقول فقال : يا بن ابى عامر! كيف اجسر ان اقول لبيك اللهم لبيك و اخشى ان يقول عزّ و جلّ لى لا لبيك و لا سعديك . بحار / ٤٧ / ١ / ٦

٤ احسان

نام رجل من الحاج فى المدينه فتوهم ان هميانه سرق فخرج فراءى الصادق عليه السلام مصليا و لم يعرفه فتعلق به و قال له : انت اخذت هميانى؟ قال : ما كان فيه؟ قال : الف دينار قال : فحمله الى داره و وزن له الف دينار و عاد الى منزله و وجد هميانه فعاد الى جعفر عليه السلام معتذرا بالمال فابى قبوله و قال شىء خرج من يدي لا يعدلنى. قال فساءل الرجل عنه فقيل هذا جعفر بن محمد الصادق عليه السلام . بحار/٢٤/٤٧

٥ توسل

عن داود الرقى قال : ائى كنت اسمع ابا عبدالله اكثر ما يُلحّ به فى الدعاء على الله بحق الخمسه يعنى رسول الله و امير المؤمنين و فاطمه و الحسن و الحسين عليهم السلام .

وسائل / ٤ / ١٣٩

٦ حلم و بردبارى

انه دخل سفيان الثورى على الصادق عليه السلام فراه متغير اللون فساءله عن ذلك فقال : كنت نهيت

ان يصعدوا فوق البيت فدخلت فاذا جاريه من جوارى مَمَّن ترَبِّي بعض ولدى قد صعدت فى سَلَم و الصبى معها فلما بصرت بى ارتعدت و تحيرت و سقط الصبى الى الارض فمات فما تغير لوني للصبى و انما تغير لوني لما ادخلت عليها من الرعب و كان عليه السلام قال لها انت حره لوجه الله لا باءس عليك مرتين . بحار / ٤٧ / ٢٤

اشاره

ابراهيم بن ادهم گوید: همراه امام صادق عليه السلام بودم ناگهان شیری نزدیک آمد. امام عليه السلام گوش شیر را گرفتند و او را دور ساختند. بعد فرمودند: اگر مردم از خداوند اطاعت می کردند هر آینه بارهای سنگین خود را با این حیوانات حمل می کردند. (اما ان الناس لو اطاعوا الله حق طاعته لحملوا اليه اثقالهم) سفینه ١ / ٨٦

سیره ی امام کاظم عليه السلام

١ علم و دانش

اعترف هارون الرشيد الذى هو خصم الامام ... حينما ساءله ولده المأمون عن اكباره و تقديره له فقال له : يا بنى هذا امام الناس و حجه الله على خلقه و خليفته على عباده انا امام الجماعة فى الظاهر. و انه و الله لأحق بمقام رسول الله منى و من الخلق جميعا. و والله لو نازعنى فى هذا الامر لآخذت الذى فيه عيناه فان الملك عقيم . يا بنى هذا وارث علم النبيين هذا موسى بن جعفر ان اردت العلم الصحيح تجده عند هذا. ينابيع الموده / ٣ / ٣٢

٢ عبادت

قال السيد بن الطاوس ٢: ... موسى بن جعفر ... كان يحيى الليل بالسهر الى السحر بمواصله الاستغفار. بحار / ١٠٢ / ١٦

٣ تلاوت قرآن

و كان احسن الناس صوتا بالقرآن و كان اذا قرء يحزن و

بكى السامعون لتلاوته و كان يبكى من خشيه الله حتى تخضّل لحيته بالدموع . مناقب / ٤ / ٣١٨

٤ جود و بخشش

كان موسى بن جعفر عليه السلام اذا بلغه عن الرجل ما يكره بعث اليه بصرّه دنائير فكانت صراره ما بين الثلاثمائه الى المائتين دينار فكانت صرار موسى مثلاً. مقاتل الطالبين / ٤٩٩

٥ دعا به هنگام سجده

و كان عليه السلام يقول فى سجوده : قبح الذنب من عبدك فليحسن العفو و التجاوز من عندك . بحار / ٤٨ / ١٠١

٦ دعای هميشگی

و كان يدعوا كثيرا فيقول : اللهم انى اساء لك الراحه عند الموت و العفو عند الحساب و يكرز ذلك . بحار / ٤٨ / ١٠١

٧ رسيد گى به مستمندان

و كان يفتقد فقراء المدينه فى الليل فيحمل اليهم الزبيل فيه العين و الورق و الادقّه ... فيوصل اليهم ذلك و لا يعلمون من اى جبهه هو . بحار / ٤٨ / ١٠١١

٨ استغفار روزانه

قال الكاظم عليه السلام : انى استغفر الله فى كل يوم خمسه الاف مرّه . بحار / ٩٣ / ٢٨٢

٩ كار و تلاش

قال على بن ابى حمزه عن ابيه قال : راءيت ابا الحسن يعمل فى ارض له قد استتعت قدماه فى العرق . فقلت جعلت فداك اين الرجال ؟ فقال : يا على قد عمل باليد من هو خير منى فى ارضى و من ابى فقلت و من هو؟ فقال : رسول الله صلى الله عليه و آله و امير المؤمنين عليه السلام و آبائى كلهم كانوا قد عملوا بايديهم بحار / ٤٨ / ١١٥

١٠ اخبار به غيب

قال الكاظم عليه السلام للماء مون اذا ملكت فاحسن الى و لى سفينه / ١ / ١٦١

١١- نامه به هارون

بعث

موسى بن جعفر عليه السلام (الى الرشيد من الحبس برسالة كانت انه لن ينقضى عني من البلاء الا انقضى عنك معه يوم من
الرخاء حتى نقضى جميعا الى يوم ليس له انقضاء يخسر المبتلون سفينه / ٢ / ٣٣

اشاره

مردى به حضرت على عليه السلام دشنام مى داد دوستان امام ناراحت شدند و خواستند او را ادب کنند. امام آن ها را منع فرمود و با مرکب خود وارد مزرعه ی او شدند، او ناراحت شد و به امام گفت : به من خسارت وارد کردی . حضرت فرمود: چه اندازه زیان دیده ای ؟ گفت : ۱۰۰ دینار. امام ۳۰۰ دینار به او لطف کردند. او با خوشحالی صورت امام را بوسید و گفت :
الله اعلم حيث يجعل رسالته . بحار / ۴۸ / ۱۰۲

سیره ی امام رضا علیه السلام

۱ علم به قرآن

... و كان الماء موم يمتحنه بالسؤال عن كل شىء فيه و كان كلامه كله و جوابه و تمثله انتزاعات من القرآن . عيون اخبار
الرضا / ٢ / ١٩٣

۲ عبادت

عبد السلام بن الهروى قال : جئت الى باب الدار التى حبس فيها الرضا بسرخس و قد قيد فاستاءذنت على السجان فقال لا سبيل
لك اليه . قلت و لم ؟ قال لانه ربما صلى فى يومه و ليلته الف ركعه . بحار / ٩٢ / ٢٠٤

۳ تلاوت و تدبر قرآن

كان الرضا عليه السلام يختم القرآن فى كل ثلاث و يقول لو اردت ان اختمه فى اقل من ثلاث لختمته و لكن ما مررت بآيه قط
الا فكرت فيها و فى اى شىء انزلت و فى اى وقت فلذلك اختم ثلاثه ايام . بحار / ٩٢

٤ ساده زیستی

كان جلوس الرضا عليه السلام في الصيف على حصير و في الشتاء على مسح و لبسه الغليظ من الثياب حتى اذا برز للناس تزین لهم . عيون اخبار الرضا / ٢ / ١ / ٩٢

٥ کم خوابی و تهجد

كان عليه السلام قليل النوم بالليل كثير السهر يحيى اكثر لياليه من اوله الى الصبح .

بحار / ٩١ / ٤٩

٦ ادب

ابراهيم بن العباس قال : و لا رآيته ابا الحسن الرضا عليه السلام شتم احدا من مواليه و مماليكه قطّ و لا رآيته يقهقهه في ضحكه بل كان ضحكه التّبسم . بحار / ٤٩ / ٩١

٧ تواضع :

دخل الرضا عليه السلام الحمام فقال له بعض الناس دلّكني فجعل يدلّكه فعرفوه فجعل الرجل يستعذر منه و هو يطيب قلبه و يدلّكه . بحار / ٤٩ / ٩٩

٨ احترام به خادمان :

عن عبدالله بن الصلت عن رجل من اهل بلخ قال كنت مع الرضا في سفره الى خراسان فدعا يوما بمائده له فجمع عليها مواليه من السودان و غيرهم فقلت جعلت فداك لو عزلت لهؤلاء مائده . فقال عليه السلام : انّ الرب تبارك و تعالى واحد و الاب واحد و الامّ واحد و الجزاء بالاعمال . بحار / ٤٩ / ١١ / ٠١

٩ کار نکشیدن از مهمان

نزل بابی الحسن عليه السلام ضيف و كان جالسا يحدثه في بعض الليل فتغير السراج فمدّ الرجل يده ليصلحه فزيره ابوالحسن عليه السلام ثم بادره بنفسه فاصلحه ثم قال انا قوم لانستخدم اضيفنا . بحار / ٤٩ / ١٠٢

١٠ شجاعت

ماءمون به حضرت رضا عليه السلام گفت : انی قد رآيت ان اعزل نفسي عن الخلافه و اجعلها لك و ابايعك ؟ فقال له الرضا عليه السلام : ان كانت

هذه الخلافه لك و الله جعلها لك فلا يجوز ان تخلع لباسا البسك الله و تجعله لغيرك و ان كانت الخلافه ليس لك فلا يجوز لك ان تجعل لى ما ليس لك بحار / ٤٩ / ١٧

اشاره

حضرت رضا عليه السلام به مرد خراسانى كه هزينه ي سفرش را تمام کرده بود دويست دينار مرحمت كرد لكن چهره ي خود را نشان ندادند. سليمان جعفرى از امام پرسيد چرا خود را نشان نداديد؟ فرمود: نخواستم ذلت سؤال را در صورت او مشاهده نمايم . مخافه ان ارى ذلّ السؤال فى وجهه لقضائى حاجته . بحار / ٤٩ / ١٠١

سیره ی امام جواد علیه السلام

١ علم و دانش

عن على بن ابراهيم عن ابيه قال استاءذن على ابى جعفر عليه السلام قوم من اهل النواحي فاذن لهم فساءلوه فى مجلس واحد عن ثلاثين الف مساءله فاجاب و له عشر سنين .

بحار / ٥٠ / ٩٣

مرحوم مجلسى در توجیه این حدیث گوید: ان يكون اشاره الى كثره ما يستنبط من كلماته الموجزه المشتمله على الاحكام الكثيره و هذا وجه قريب .

٢ برکات و جودى

قال الرضا عليه السلام : ... هذا المولود الذى لم يولد فى الاسلام مثله مولود اعظم برکه على شيعتنا منه . كافي / ٦ / ٣٦٠

٣ عظمت امام

ماءمون گوید: و اما ابو جعفر محمد بن على قد اخترته لتبريزه على كافه اهل الفضل فى العلم و الفضل مع صغر سنّه و الاعجوبه فيه بذلك و انا ارجو ان يظهر للناس ما قد عرفته منه فيعلموا انّ الرأى ما رأيت فيه . ارشاد مفيد / ٦ / ٢١

٤ جود و بخشش

امام رضا عليه السلام در ضمن نامه ای به فرزندش می فرماید:

بلغنى أنّ الموالى اذا ركبت اخرجوك من الباب الصغير و انما ذلك من بخل بهم لثلا- ينال منك احد خيرا فاساءلك بحقى عليك لا- يكن مدخلك و مخرجك الا من الباب الكبير و اذا ركبت فليكن معك ذهب و فضه ثم لا يسئلك احد الا اعطيته
بحار / ٥٠ / ١٠٢

٥ شجاعت

أنّه (الماءمون) خرج الى الصيّد فاجتاز بطرف البلد فى طريقه و الصبيان يلعبون و محمد واقف معهم ... فلما اقبل الماءمون انصرف الصبيان هاربين و وقف ابو جعفر و لم يبرح من مكانه . قال الماءمون يا غلام ما منعك من الانصراف مع الصبيان فقال له : محمد مسرعا ... لم يكن بالطريق ضيق لا وسعه عليك بذهاى و لم يكن لى جريمه فاخشاها... فاعجبه كلامه ... فقال له : ما اسمك قال محمد.بحار/٩٢/٥٠

٦ عبادت و دعا

قال الجواد عليه السلام فى القنوت : اللهم منائحك متابعه و اياديك متواليه و نعمك سابغه و شكرنا قصير و حمدنا يسير و انت بالتعطف على من اعترف جدير. عوالم / ٢٣/٢١١

٧ حرز

يا نور يا برهان يا مبین يا منیر یا رب اکفنی الشرور و آفات الدهور و اسئلك النجاه يوم ینفخ فى الصور. مجمع الدعوات / ٦٠

٨ تبعیت از کمالات پدر

ابن جوزى گوید: كان عليه السلام على منهاج ابيه فى العلم و التقى و الزهد و الجود.

تذکره الخواص / ٣٢١

٩ اخبار به غيب

عن معلى بن محمد قال : خرج علىّ ابو جعفر عليه السلام حدثان موت ابيه فنظرت الى قدّه لا صف قامته لاصحابنا فقعد ثم قال يا معلى ان الله احتج فى الامامه بمثل ما احتج به فى النبوه فقال : (و اتيناه الحكم صبيا). كشف الغمه

علی بن جعفر به امام جواد علیه السلام زیاد احترام می گذاشت . شخصی به او گفت : شما عمومی او هستید چرا برای او این اندازه احترام قائل می شوید؟ دست به محاسن خود گرفت و گفت : خداوند مرا با اینکه پیر هستم سزاوار مقام امامت ندانست و این جوان را لایق این مقام قرار داد آیا فضائل او را انکار کنم (نعوذ بالله مما تقولون بل انا له عبد) بحار / ۴۷ / ۲۶۶

سیره ی امام هادی علیه السلام

۱ اخلاق

شخصی از امام نزد متوکل سعایت کرد فقال عنده سلاح و اموال فتقدم المتوكل الى سعيد الحاجب ان يهجم ليلا عليه و ياءخذ ما يجد عنده من الاموال و السلاح و يحمل اليه فقال ابراهيم بن محمد قال لي سعيد الحاجب صرت الى دار الى الحسن بالليل و معي سلم فصعدت منه الى السطح فلم ادر كيف اصل الى الدار فناداني ابو الحسن عليه السلام من الدار يا سعيد مكانك حتى ياءتوك بشمعه ... فدخلتها و فتشيتها فلم اجد فيها شيئا. بحار / ۵۰ / ۱۹۹

۲ دعا

صل على محمد و آل محمد و اوسع لي رزقي و مد لي عمري و امنن علي برحمتك و اجعلني ممن تنصبر به لدينك و لا تستبدل بي غيري . اعيان الشيعة / ۴ / ۲۸۵

۳ علم و سخاوت

ابن حجر گوید: و كان وارث ابيه علما و سخاء. الصواعق المحرقة / ۱ / ۲۳

۴ خوش رویی و صداقت

ابن شهر آشوب گوید: كان عليه السلام اطيب الناس بهجه و اصدقهم لهجه و املحهم من قريب و اكملهم من بعيد. مناقب / ۴ /

۴۰۱

۵ زهد و تلاوت قرآن

نیمه شبی ماءمورین متوکل وارد منزل

امام شدند هجموا عليه فدخلوا داره فوجدوه فى بيته و عليه مدرعه من شعر و على رءسه الشريف ملحفه من صوف و هو مستقبل القبله ليس بينه و بين الارض بساط الآ الرمل و الحصى و هو يترنم بآيات من القرآن فى الوعد و الوعيد. قادتنا / ٧ / ٦٨

٦ مظلوميت

در مجلسى متوكل به امام هادى عليه السلام ظرف شراب تعارف كرد فقال عليه السلام : والله ما يخامر لحمى و دمي قط فاعفنى منه فاعفاه . بحار / ٥٠ / ٢١١

٧ احسان به دشمن

مرض المتوكل فاشرف منه على التلف ... فنذرت امه ان عوفى ان يحمل الى ابى الحسن عليه السلام على بن محمد مالا جليلا من مالها. و قال له فتح بن خاقان لو بعثت الى هذا الرجل يعنى ابالحسن فساءلته فأنه ربما كان عنده صفة شىء يفرج الله به عنك . امام عليه السلام فرمود: عصاره روغن كنجد را با گلاب مخلوط كنند و روى زخم قرار دهند. متوكل به اين دستور عمل كرد و به برکت راهنمایى امام معالجه شد.

بحار / ٥٠ / ١٩٨

اشاره

الف) عيسى بن احمد گوید: به دليل علاقه ام به امام هادى عليه السلام متوكل حقوق مرا قطع كرد. جريان را به عرض امام رساندم بعد از اندك مدتى مشكل من حل شد. خدمت امام رسيدم . فرمود: خداوند متعال مى داند كه ما در مشكلات به جز او توكل و اعتماد نخواهيم كرد. بحار / ٥٠ / ١٢٧

ب) اسحق جلاب گوید: من برای امام هادى عليه السلام گوسفندان زيادى خريدم وى مرا خواست و از اصطلبل منزلش به جاي وسيعى برد كه من آنجا

را نمی شناختم سپس دستور داد تا تمامی آن گوسفندان را میان فقرا تقسیم کردم. کافی ۱ / ۴۹۸

سیره ی امام حسن عسکری علیه السلام

۱ جود و بخشش

عن اسماعیل بن محمد قال : شکوت الی ابی محمد علیه السلام الحاجه و حلفت انه لیس عندی درهم . فقال اتحلف بالله کاذبا و قد دفت مائتی دینار و لیس قولی لک هذا دفعا للعطیه

اعطه یا غلام ما معک فاعطانی مائه دینار ثم اقبل فقال انک تحرم الدنانیر الی دفتها فی احوج ما تكون الیها و ذلک اننی اضطرت وقتا ففتشت عنها فلم اجدها فنظرت فاذا ابن عم لی قد عرف موضعها فاخذها و هرب . مناقب / ۴ / ۴ / ۳۲

۲ عبادت

روی الشبلجنی ... وقع للبهلول معه أنه رآه و هو صبی بیکی و الصبیان یلعبون فظنّ انه یتحسّر علی ما بایدیهم فقال له اشتری لک ما تلعب به ؟ فقال : یا قلیل العقل ماللعب خلقنا فقال له : فلماذا خلقنا؟ قال : للعلم و العباده . فقال : من اءین ذلک ؟ فقال : من قوله تعالی (افحسبتم انما خلقناکم عبثا). الصواعق المحرقة / ۲ / ۰۷

۳ زهد

قال کامل بن ابراهیم : دخلت علی سیدی ابی محمد علیه السلام نظرت الی ثیاب بیاض ناعمه علیه فقلت فی نفسی ولیّ الله و حجته یلبس النعم من الثیاب و یامرنا نحن بمواساه الاخوان و ینهاننا عن لبس مثله . فقال متبسما: یا کامل بن ابراهیم و حسر عن ذراعیه فاذا مسح اسود خشن فقال : یا کامل هذا الله عزّ و جلّ و هذا لکم فخرجت. اثبات الهداه / ۳ / ۴۱۵

۴ اخبار به غیب

عن محمد بن الحسن قال کتبت الیه اشکوا الفقر ثم قلت فی

نفسی ایس قد قال ابو عبدالله عليه السلام الفقر معنا خیر من الغنی مع غیرنا و القتل معنا خیر من الحیوه من عدونا

فرجع الجواب ان الله عزّ و جلّ یخصّ اولیاءنا اذا تکاثفت ذنوبهم بالفقر و قد یعفوا عن کثیر كما حدثتک نفسک الفقر معنا خیر من الغنی مع عدونا و نحن کهف لمن التجاء الینا و نور لمن استبصر بنا و عصمه لمن اعتصم بنا من احبنا کان فی السنام الاعلی و من انحرف عنّا فالی النار. بحار / ۵۰ / ۲۹۹

۵ احسان

قال ابو هاشم الجعفری : شکوت الی ابی محمد ضیق الحبس فکتب الیّ انت تصلی الیوم الظهر فی منزلک فاخرجت فی وقت الظهر فصلیت فی منزلی کما قال علیه السلام فاردت ان اطلب منه دنائیر فاستحیت فلما صرت الی منزلی و جّه الیّ بماء دینار و کتب الیّ اذا کانت لک حاجه فلا تستحیی و اطلبها فانک تری ما تحب انشاء الله . کافی / ۱ / ۴۲۶

۶ صفات نیکو

ابن صباغ مالکی گوید: سید اهل عصره و امام اهل دهره اقواله سدیده و افعاله حمیده ... کاشف الحقائق بنظره الصائب مظهر الدقائق بفکره الثاقب المحدث فی سره بالامور الخفیات الکریم الاصل و النفس و الذات . قادتنا / ۷ / ۱۲۳

اشاره

احمد بن قاسم گوید: هرگاه به حضور امام حسن عسکری علیه السلام می رسیدم تشنه بودم هیبت آن بزرگوار مانع از تقاضای آب می شد حضرت دستور می دادند بر من آب دهند و هرگاه اراده می کردم از خدمتش مرخص شوم به غلام خود می فرمود: مرکب برای من آماده کنند. کافی / ۱ / ۱۲۵

ویژگی های حکومت حضرت مهدی علیه السلام

۱ گسترش عدالت اجتماعی

قال الحسین علیه السلام

: لو لم يبق من الدنيا الا- يوم واحد لطول الله ذلك اليوم حتى يخرج رجل من ولدى فيملاها عدلا و قسطا كما ملئت جورا و ظلما. منتخب الاثر / ٢٤٧

٢ تصحيح انحرافات اعتقادی

قال على عليه السلام : يعطف الهوى على الهدى اذا عطفوا الهدى على الهوى و يعطف الرأى على القرآن اذا عطفوا القرآن على الرأى . بحار / ٥١ / ٣٠

٣ از بين رفتن مشکلات

قال زين العابدين عليه السلام : اذا قام قائمنا اذهب الله عن شيعتنا العاهه . بحار / ٥٢ / ٣١٧

٤ پاک شدن زمین از خیانت کاران

قال على عليه السلام : لينزعنّ عنكم قضاءه السوء و ليعزلنّ عنكم امراء الجور و ليطهر الارض من كلّ غاش . بحار / ٥١ / ١٢٠

٥ حاکمیت دین واحد

قال الصادق عليه السلام : فوالله يا مفضل ليرفع عن الملل و الاديان الاختلاف و يكون الدين كلّ واحد . بحار / ٥٣ / ٤

٦ رفاه اقتصادی

قال الصادق عليه السلام : يطلب الرجل منكم من يصل بماله و ياءخذ منه زكاته فلا يجد احدا يقبل منه ذلك و استغنى الناس بما رزقهم الله من فضله . بحار / ٥٢ / ٣٣٧

٧ از بين رفتن كينه

قال على عليه السلام : لو قد قام قائمنا ... لذهب الشحاء من قلوب العباد . بحار / ١٠ / ١٠١

٨ از بين رفتن بندهای بردگی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : به (بالمهدى) يخرج الذلّ من اعناقكم . بحار / ٥١ / ٥٧

٩ قاطعیت

يقوم القائم ... على العرب لشديد ... ليس شاءنه الاّ السيف ... و لا ياءخذه فى الله لومه لائم غيبت نعمانى / ٢٣٣

١٠ مساوات

الباقر عليه السلام : و يسوّى بين الناس حتى لا ترى محتاجا الى الزكاه . بحار / ٥١ / ٣٩٠

١١ امنيت اجتماعى

قال الصادق عليه السلام : فى قوله تعالى (ليبدّلنهم من بعد خوفهم امنا) نزلت فى القائم و اصحابه . غيبت نعمانى / ٢٤٠

١٢ تكاملعقول و اندیشه ها

اذا قام قائمنا وضع يده على رؤس العباد فجمع به عقولهم و اكمل به احلامهم . بحار / ٥٢ / ٣٣٦

١٣ حاكميت جهانى

قال الباقر عليه السلام : يفتح الله له شرق الارض و غربها . بحار / ٥٢ / ٣٩٠

١٤ توسعه ى راه ها

و يوسّع الطريق الاعظم و يهدم كل مسجد على الطريق و يسدّ كل كوّه الى الطريق و كل جناح و كنيف و ميزاب على الطريق .

بحار / ٥٢ / ٣٣٣

اشاره

امام عسكرى عليه السلام به ابى هاشم جعفرى فرمودند: هر گاه حضرت مهدى عليه السلام قيام كند فرمان مى دهد كه مناره

هاى مساجد تخريب شود زيرا بدعتى است كه هيچ پيامبرى و امامى آن را بنا نكرده است . سفينه / ١ / ٤٣٢

انتظار حضرت مهدى عليه السلام

١ ارزش انتظار

سئل عن على عليه السلام اى الاعمال احب الى الله عزّ و جلّ فقال عليه السلام : انتظار الفرج .

بحار / ٥٢ / ١٢٢

٢ انتظار بهترين عبادت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : افضل العباده انتظار الفرج . بحار / ٥٢ / ١٢٥

٣ انتظار بهترين عمل شيعيان

قال الجواد عليه السلام : افضل اعمال شيعتنا انتظار الفرج . منتخب الاثر / ٢٢٣

قال على عليه السلام : الاخذ بامرنا معنا غدا في حظيره القدس و المنتظر لامرنا كالمشحط بدمه في سبيل الله . بحار / ٥٢ /

۵ اوصاف منتظران

قال الصادق عليه السلام: ... من سرّه ان يكون من اصحاب القائم فلينتظر وليعمل بالورع و محاسن الاخلاق و هو منتظر. بحار /

۱۴۰ / ۵۲

۶ فضیلت منتظران

قال الصادق عليه السلام: من مات منكم و هو منتظر لهذا الامر كمن هو مع القائم في فسطاطه ثم مكث هنيهة ثم قال لابل كمن قارع معه بسيفه ثم قال لا والله الا كمن استشهد مع رسول الله . بحار / ۴۲ / ۱۲۶

۷ دعا در زمان انتظار

عن الامام المهدي في توقيعه الى محمد بن عثمان و اكثروا الدعاء بتعجيل الفرج فان ذلك فرجكم . منتخب الاثر / ۲۶۸

۸ دعا برای شناخت امام عليه السلام

قال الصادق عليه السلام: يا زراره ان ادركت ذلك الزمان فالزم هذا الدعاء. اللهم عرفني نفسك فانك ان لم تعرفني نفسك لم اعرف نبيك اللهم عرفني رسولك فانك ان لم تعرفني رسولك لم اعرف حجبتك اللهم عرفني حجبتك فانك ان لم تعرفني حجبتك ضللت عن ديني . بحار / ۵۲ / ۱۴۶

۹- شيعه در زمان انتظار

قال الكاظم عليه السلام: طوبى لشيعتنا المتمسكين بحبنا في غيبه قائمنا الثابتين على مولانا و البرائه من اعدائنا اولئك منا و نحن منهم و قد رضوا بنا ائمه و رضينا بهم شيعه طوبى لهم هو و الله معنا في درجتنا يوم القيامة . بحار/ ۱۵۱/ ۵۱

اشاره

امام سجاد عليه السلام به ابا خالد فرمودند: کسانی که معتقد به امامت حضرت مهدی علیه السلام و منتظر ظهور او باشند برتر از مردم هر زمانی هستند چون خداوند عقل و فهم و معرفتی به آنها عطا کرده که غیبت برای آنها همانند حضور گذشته و خداوند آنان را همانند مجاهدان

زمان پیامبر قرار داده و آنها مخلصان حقیقی و شیعیان راستینش هستند. (لأنَّ الله تبارك و تعالی اعطاهم من العقول و الافهام و المعرفه ما صارت به الغيبه عندهم بمنزله المشاهده و جعلهم فی ذلك الزمان بمنزله المجاهدين بین یدی رسول الله بالسيف اولئك المخلصون حقا و شیعتنا صدقا) کمال الدین ۱ / ۴۳۷

قرآن کریم

۱ فضیلت قرآن

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : فضل القرآن على سائر الكلام كفضل الله على خلقه . بحار / ۱۹ / ۹۲

۲ رهبری قرآن

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : عليكم بالقرآن فاتخذوه اماما و قائدا . كنز العمال / ۴۰۲۹

۳ قرآن بهترین سخن

قال على عليه السلام : تعلموا كتاب الله تبارك و تعالی فانه احسن الحديث و ابلغ المواعظه و تفقهوا فيه فانه ربيع القلوب و استشفوا بنوره فانه شفاء لما فی الصدور .

تحف العقول / ۱۵۰

۴ قرآن سفره ی آماده ی الهی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : القرآن ماء دبه الله فتعلموا ماء دبه ما استطعتم . بحار / ۹۲ / ۱۹

۵ ارزش یادگیری قرآن

عن ابی عبدالله عليه السلام : من تعلم منه حرفا ظاهرا كتب الله له عشر حسنات و محى عنه عشر سيئات و رفع له عشر درجات .
جامع الاخبار / ۱ / ۱۳۲

۶ رمضان بهار قرآن

عن الباقر عليه السلام : لكل شیء ربيع و ربيع القرآن شهر رمضان . بحار / ۹۲ / ۲۱۳

۷ ثواب قرائت قرآن در ماه رمضان

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : و من تلا فيه آیه من القرآن كان له مثل اجر من ختم القرآن فی غيره من الشهور . بحار / ۹۳

۸ جاودانگی قرآن

عن الرضا عليه السلام :

ان رجلا- ساءل ابا عبدالله عليه السلام ما بال القرآن لايزداد عند النشر و الدراسه الا غضاظه فقال لان الله تبارك و تعالى لم يجعله لزمان دون زمان و لا لناس دون ناس فهوفى كل زمان جديدوعند كل قوم غض الى يوم القيامة .

بحار/٩٢/١٥

٩ احترام قرآن

القرآن افضل شىء دون الله فمن قرء القرآن فقد قرء الله و من لم يوقر القرآن فقد استخف بحرمه الله . جامع الاخبار / ١ / ٤٢٠

١٠ جامعيت قرآن

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من اراد علم الاولين و الاخرين فليقرأ القرآن . كنز العمال / ٢٤٥٤

١١ تكامل در پرتو قرائت قرآن

قال الصادق عليه السلام : فان درجات الجنة على قدر آيات القرآن فيقال لقارئ القرآن اقرأ و ارق . بحار / ٩٢ / ١٨٨

١٢ عمل به قرآن

قال الصادق عليه السلام : الحافظ للقرآن العامل به مع السفره الكرام البرره . كافى / ٢ / ٦٠٣

١٣ اصناف قاريان قرآن

قال الصادق عليه السلام : القراء ثلاثه : قارى قراء (القرآن) ليستدر به الملوک و يستطيل به على الناس فذاك من اهل النار و قارى قراء القرآن فحفظ حروفه و ضيع حدوده فذاك من اهل النار و قارى قراء القرآن ... فهو يعمل بمحكمه و يؤمن بمتشابهه و يقيم فرائضه ... فهو من اهل الجنة . خصال / ١٤٣

١٤- آداب تلاوت قرآن

الف طهارت دهان

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : طيبوا افواهكم فان افواهكم طريق القرآن . كنز العمال / ٢٧٥٢

ب استعاذه

قال الصادق عليه السلام : لما سئل عن التعود عند افتتاح كل سوره : نعم فتعود بالله من الشيطان الرجيم . تفسير عياشى / ٢ / ٢٧٠

ج

ترتیل

قال علی علیه السلام : عند قوله تعالى (و رتّل القرآن ترتیلا) بینہ تبیاناً و لا تهذّه هذّ الشعر و لا تنثره نثر الرمل و لكن افزعوا قلوبکم القاسیه و لا یکن همّ احدکم آخر السوره . کافی / ۲ / ۶۱۴

د تدبیر

قال علی علیه السلام : الا لآخر فی قرائه لیس فیها تدبّر الا لآخر فی عبادہ لیس فیها تفقّه . بحار / ۹۲ / ۲۱۱

ه صوت زیبا

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : زینوا القرآن باصواتکم . بحار / ۹۲ / ۱۹۰

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : ان حسن الصوت زینه للقرآن . بحار / ۹۲ / ۳۶۹

و خشوع

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : اقراءوا القرآن بالحزن فانه نزل بالحزن . کنز العمال / ۲۷۷۷

اشاره

الف نفیسه نوه امام مجتبی علیه السلام در مدت عمر خویش ۶ هزار مرتبه قرآن کریم را ختم نمود و در لحظه احتضار روزه بود و مشغول تلاوت قرآن کریم بود تا به آیه ی شریفه ی (و لهم دار السلام عند ربهم) رسید از دنیا رفت . تحفه الاحباب / ۳۹۳

ب حضرت رضا علیه السلام در هر سه روز یک مرتبه قرآن کریم را ختم می نمود و می فرمود: زودتر از این هم می توانم و لكن در آیات الهی تدبیر می کنم . بحار / ۲۰۴ / ۹۲

دین

اشاره

۱ شناخت دین

قال علی علیه السلام : اول الدین معرفته و کمال معرفته التصدیق به و کمال التصدیق به توحیده . نهج البلاغه / خطبه ۱

۲ اساس دین

قال الباقر علیه السلام : حبنا اهل البيت نظام الدین . امالی طوسی / ۲ / ۹۶

قال على عليه السلام : نظام الدين

خصلتان : انصافك من نفسك و مواساه اخوانك . غررالحكم / ۹۹۸۳

۳ ستون دين

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لكل شىء عماد و عماد الدين الفقه . بحار / ۱ / ۲۱۶

۴ پایه های دين

قال على عليه السلام : ستّ من قواعد الدين : اخلاص اليقين و نصح المسلمين و اقامه الصلوه و ايتاء الزكوه و حج البيت و الزهد فى الدنيا. غرر الحكم / ۵۶۳۸

۵ تشويق بر حفاظت از دين

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ان عرض لك بلاء فاجعل مالك دون دمك فان تجاوزك البلاء فاجعل مالك و دمك دون دينك فانّ المسلوب من سلب دينه و المخروب من خرب دينه . كنز العمال / ۴۳۶۰۱

۶ راه شناخت دين

قال الصادق عليه السلام : من دخل فى هذا الدين بالرجال اخرجه منه الرجال كما ادخلوه فيه و من دخل فيه بالكتاب و السنه زالت الجبال قبل ان يزول . بحار / ۲ / ۱۰۵

۷ نشانه های دينداران

قال على عليه السلام : انّ لاهل الدين علامات يعرفون بها صدق الحديث و اداء الامانه و الوفاء بالعهد و صلته الرحم و رحمه الضعفاء... و بذل المعروف و حسن الخلق و اتباع العلم و ما يقرب الى الله عزّ و جلّ طوبى لهم و حسن مآب . امالى صدوق /

۱۸۳

۸ خطر بازی گرفتن دين

قال على عليه السلام : من اتخذ دين الله لهوا و لعبا ادخله الله سبحانه النار مخلدا فيها.

۹ مصيبت به دين غرر الحكم / ۹۰۲۹

قال على عليه السلام : المصيبة بالدين اعظم المصائب . غرر الحكم / ۱ / ۳۸۵

۱۰ فروختن دين نشانه شقاوت ؛

سئل امير المؤمنين اىّ الخلق

اشقی؟ قال: من باع دینه بدنیا غیره .

سفینه البحار/۱۶۴/۳

اشاره

الف عرضه ی دین بر امام علیه السلام

افرادی عقاید دینی خود را به امام معصوم علیه السلام عرضه داشتند و امام علیه السلام آنان را تائید نمود از جمله حمران بن اعین ، عمرو بن حرث ، خالد الجبلی ، حسن بن زیاد و عبدالعظیم حسنی و امام هادی علیه السلام به عبدالعظیم فرمود: هذا والله دین الله الذی ارتضاه لعباده . سفینه البحار / ۳ / ۱۶۴

ب دین فروشی سمره ؛ معاویه به سمره بن جندب گفت : آیه ی (و من الناس من یعجبک قوله فی الحیاه الدنیا) بقره / ۲۰۴ که در شأن منافقان است به علی علیه السلام نسبت بده و آیه ی شریفه ی (و من الناس من یشری نفسه) بقره / ۲۰۷ که در شأن حضرت علی علیه السلام است به ابن ملجم نسبت بده به تو صد هزار درهم می دهم . سمره نپذیرفت . گفت : دوست هزار درهم می دهم باز نپذیرفت . تا این که معاویه گفت : چهارصد هزار درهم می دهم . او پذیرفت و با این کار دین فروشی خود را ثابت کرد.

شرح نهج البلاغه / ۱ / ۴۷۱

یاد مرگ

۱ در آستانه ی مرگ

قال علی علیه السلام : ... اجتمعت علیهم سکره الموت و حسره الفوت ... فحیل بین احدیهم و بین منطقه و انه لیین اهله ینظر ببصره و یسمع باذنه علی صحه من عقله و بقاء من لبه یفکر فیم افنی عمره و فیم اذهب دهره ... فصارجیفه بین اهله . نهج البلاغه /خطبه ۱۰۹

۲ مرگ زائر غیر محبوب

قال علی

عليه السلام : ان الموت هادم لذاتكم و مكدر شهواتكم ... زائر غير محبوب و وائر غير مطلوب . بحار / ٧٣ / ٨٣

٣ حكمت مرگ

ان قوما فيما مضى قالوا لنبى لهم ادع لنا ربك يرفع عنا الموت فدعا لهم فرفع الله عنهم الموت فكثروا حتى ضاقت عليهم المنازل و كثر النسل و يصبح الرجل يطعم اباه و جدّه و امه و جد جده و يؤضيهم و يتعاهدهم فشغلوا عن طلب المعاش فقالوا سل لنا ربك ان يردنا الى حالنا التى كنا عليها فساءل نيهم ربه فردهم الى حالهم . كافي / ٣ / ٢٦٠

٤- تشييع جنازه عامل ياد مرگ

سئل عن الباقر عليه السلام عن اجابه الدعوه الى الجنازه او الوليمه فقال يجيب الجنازه فان حضور الجنائز يذكر الموت و الاخره و حضور الولايم يلهى عن ذلك . بحار / ٢٨٤ / ١١

٥ آثار ياد مرگ

قال الصادق عليه السلام : ذكر الموت يميث الشهوات فى النفس و يقلع منابت الغفله و يقوى القلب بمواعد الله و يرق الطبع و يكسر اعلام الهوى و يطفى نار الحرص .

بحار / ١٣٣ / ٦

٦- تاء ثير ياد مرگ

قال على عليه السلام : لقد عهدت اقواما على عهد خليلى رسول الله ... فاذا ذكروا الموت مادوا كما يميذ الشجر فى الريح ثم انهملت حتى تبل ثيابهم ثم نهض و هو يقول كأنما القوم باتوا غافلين سفينه / ٥ / ٣٢

٧ مرگ غير قابل علاج

قال الهادى عليه السلام : اذكر مصرعك بين يدي اهلك و لا طيب يمنعك و لا حبيب ينفعك . بحار / ٧٨ / ٣٧٠

٨ ضرورت آمادگى براى مرگ

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : استعد للموت قبل نزول الموت . كنز العمال / ٤٢١٤٠

قال المجتبى

علیه السلام : یا جناده استعدّ لسفرک قبل حلول اجلک . بحار / ۴۴ / ۱۳۹

۹ معنای آمادگی برای مرگ

سئل عن علی علیه السلام عن الاستعداد للموت فقال : اداء الفرائض و اجتناب المحارم و الاشتغال علی المکارم ثم لا یبالی اوقع علیه الموت ام وقع الموت علیه و الله ما یبالی ابن ابی طالب اوقع علی الموت ام وقع الموت علیه . امالی صدوق / ۹۷

۱۰ علت کراهت از مرگ

الف عدم شناخت صحیح ؛ قال الهادی علیه السلام :

... تخاف من الموت لانک لا تعرفه . سئل عن محمد بن علی علیه السلام ما بال هولاء المسلمین یکرهون الموت قال : لانهم جهلوه فکرهوه و لو عرفوه و كانوا من اولیاء الله عزّ و جلّ لاحتبوه . معانی الاخبار / ۲۹۰

ب علاقه به دنیا؛ عن ابی عبدالله علیه السلامقال :

جاء رجل الی ابی ذر مالنا نکره الموت فقال لانکم عمّرتم الدنیا و خزّبتم الا-خره فتکرهون ان تنقلوا من عمران الی خراب . نورالثقلین / ۱ / ۴۲۴

۱۱ راحتی مرگ برای خوبان

قال علی علیه السلام : افضل تحفه المؤمن الموت . غرر الحکم / ۳ / ۳۶۵

قال علی علیه السلام : فی الموت راحة السعداء . غرر الحکم / ۲ / ۶۵۰

۱۲ راحت شدن مردم از مرگ بدان

قال علی علیه السلام : موت الابرار راحة لانفسهم وموت الفجار راحة للعالم . بحار / ۱۸۱ / ۸۲

اشاره

از امام صادق علیه السلام سؤال شد: آیا مؤمن از قبض روح خود کراهت دارد؟ فرمود: خیر به خدا سوگند هنگامی که فرشته مرگ برای قبض روحش می آید به او گوید: ای ولی خدا ناراحت نباش سوگند به آن کس که محمد صلی الله علیه و آله را مبعوث کرد

من بر تو مهربانترم از پدر مهربان چشمهایت را بگشا و بین او نگاه می کند و رسول اکرم صلی الله علیه و آله و حضرت علی علیه السلام و فاطمه و حسن و حسین و سایر امامان را مشاهده می کند. در روایت دیگر دارد حرام است بر روح مؤمن از اینکه از بدنش جدا گردد مگر آنکه پنج نور مقدس حضرت محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام را می بیند و چشم مؤمن به جمال آنها روشن می گردد. کافی / ۳ / ۱۳۵؛ بحار / ۶ / ۱۹۱

قبر و حیات برزخی

۱ بوستان بودن قبر یا عذاب قبر

قال زین العابدین علیه السلام: القبر اما روضه من ریاض الجنه او حفرة من حفر النیران. بحار / ۶ / ۲۷۰

۲ عدم شفاعت در برزخ

عن عمرو بن زید قال قلت لابی عبدالله علیه السلام انی سمعتک و انت تقول کل شیعتنا فی الجنه ... فقال: اما فی القیامه فکلکم فی الجنه بشفاعه النبی المطاع او وصی النبی و لکنی اتخوف علیکم فی البرزخ بحار / ۶ / ۲۱۴

۳ عدم سؤال قبر از همه ی افراد

قال الصادق علیه السلام: لا یساءل فی القبر الا من محض الایمان محضا او محض الکفر محضا.

۴ سؤال های متعدد در قبر کافی / ۳ / ۲۳۶

از: ۱ توحید و عبادت ۲ نبوت ۳ دین ۴ امامت ۵ کتاب الهی ۶ عمر ۷ ثروت

قال علی بن الحسین علیه السلام: ... الا و ان اول ما یساءلک عن ربک الذی کنت تعبده و عن نبیک الذی ارسل الیک و عن دینک الذی کنت

تدين به و عن كتابك الذى كنت تتلوه و عن امامك الذى كنت تتولاه ثم عن عمر ك فيما افئته و مالك من اين اكتسبه و فيما اتلفته بحار / ٦ / ٢٣٣

٥ مقصود از قبر

مرحوم مجلسى مى گويد: اعلم ان الذى ظهر من الايات الكثيره و الاخبار المستفيضه و البراهين القاطعه هو ان النفس باقيه بعد الموت اما معذبه ان كان مّمن محض الكفر او منعمه ان كان ممن محض الايمان او يلهى عنه ان كان من المستضعفين ... ثم يتعلق الروح بالاجساد المثاليه اللطيفه المضاهيه فى الصوره لابدان الا صليه فينعم و يعذب فيها. و لا يبعد فيها ان يصل اليه الا لام ببعض ما يقع على الابدان الاصليه لسبق تعلقه بها و بذلك يستقيم جميع ماورد من ثواب القبر و عذابه و اتساء القبر و ضيقه (فالمراد بالقبر فى اكثر الاخبار ما يكون الروح فيه فى عالم البرزخ) و هذه يتم على تجسم الروح و تجرّده . بحار / ٦ / ٢٧٠

اشاره

عامل فشار قبر

الف بداخلاقى ؛ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که سعد بن معاذ را دفن نمود فرمود: الان قبر او را فشار داد به دليل اين که با خانواده اش بداخلاق بود؛ انه كان فى خلقه مع اهله سوء. بحار / ٦ / ٢٢٠

ب ضايح ساختن نعمت ها؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ضغطه القبر كفاره لما كان منه من تضييع النعم . بحار / ٦ / ٢٢١

عوامل حبط و تكفير

عوامل حبط عمل

١ ریا

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ان المرائى ينادى يوم القيامة يا فاجر يا غادر يا مرائى ضلّ عملك و

بطل اجرک اذهب فخذ اجرک ممن کنت تعمل له . بحار / ۷۲ / ۳۰۳

۲ کبر و غرور

قال علی علیه السلام : فاعتبروا بما کان من فعل الله بابلیس اذا حبط عمله الطویل و جهده الجھید و کان قد عبد الله ستة الاف سنه ... عن کبر ساعه واحده . بحار / ۶۳ / ۲۱۴

۳ حسد

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : فلا تحسدوه فتحبط اعمالکم . بحار / ۳۷ / ۲۱۰

۴ ظلم به اجیر

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : من ظلم اجیرا اجره احبط الله عمله . بحار / ۷۶ / ۳۳۲

۵ منت گذاری در انفاق

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ان الله ... یحبط اجر المعطى المئان . بحار / ۷۷ / ۱۴۵

۶ جدال

قال الصادق علیه السلام : ایاک و المرء فانه یحبط عملک . بحار / ۷۸ / ۲۸۸

۷ دشمنی

عن ابی جعفر علیه السلام : ایاکم و الخصومه فانها تحبط العمل . بحار / ۹۲ / ۱۱۱

۸ عجب

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اعجاب المرء بنفسه و هو محبط للعمل . بحار / ۷۲ / ۳۲۱

۹ ترک نماز

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : من ترک صلاته من غیر عذر فتفوته فقد حبط عمله .

بحار / ۲۰۲ / ۸۲

۱۰ نپذیرفتن ولایت امام علیه السلام

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بِغَيْرِ وَلَايَتِكَ فَقَطَّ حَبْطَ عَمَلِهِ . (بحار/٦٥/٢٤)

عوامل تكفير عمل

١ مرض و بیماری

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : سَاعَاتُ الْوَجَعِ يَذْهَبُنَّ سَاعَاتِ الْخَطَايَا . (بحار / ٦٧ / ٢٤٤)

٢ غم و اندوه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُ الْمُؤْمِنِ وَ

لم يكن له من العمل ما يكفرها ابتلاه الله بالحزن ليكفرها به عنه . بحار / ٧٣ / ١٥٧

٣ كار نيک

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذا عملت سيئه فاعمل حسنه تمحوها. بحار / ٧١ / ٣٨٩

٤ اخلاق نيک

قال الصادق عليه السلام : ان حسن الخلق يذيب الخطيئه كما تذيب الشمس الجليد. بحار/٣٥٩/٧١

٥ صلوات بر پیامبر اکرم صَلَّى الله عليه و آله و آل او

قال الرضا عليه السلام : من لم يقدر على ما يكفر به ذنوبه فليكثر الصلوه على محمد و آله فانها تهدم الذنوب هدمًا. بحار / ٩٤ /

٤٧

٦ حج و عمره ؛ قال على عليه السلام : ... و حج البيت و اعتماره فانهما ينفيان الفقر و يرحضان الذنب . نهج البلاغه / خطبه ١١٠

اشاره

شخصی خدمت پیامبر اکرم شرفیاب شد و عرض کرد: عمل من ضعیف و گناهانم فراوان است پیامبر صَلَّى الله عليه و آله به او فرمودند: سجده زیاد انجام بده زیرا گناهان تو را از بین می برد همانطوری که باد برگ درختان را ساقط می

کند. بحار/١٦٢/٨٥

عوامل حسرت در قیامت

١ کسب مال حرام

قال على عليه السلام : ان اعظم الحسرات يوم القيامة حسره رجل كسب مالا في غير طاعة الله فورثه رجلا فانفقه في طاعة الله

سبحانه فدخل به الجنة و دخل الاول به النار. نور الثقلين / ١ / ١٥٢

٢ غفلت از عمر گرانبها

قال على عليه السلام : فيالها حسره على ذى غفله ان يكون عمره عليه حجه .

بحار/٣٣٧/٩١؛ نهج البلاغه / خطبه ٦٤

٣ عدم یاد خداوند و امامان در مجالس

قال الصادق عليه السلام : ما اجتمع قوم في مجلس لم يذكر الله و لم يذكرنا الا كان

ذلك المجلس حسره عليهم يوم القيامة . بحار / ٧٥ / ٤٦٨

٤ تعريف از عدالت و مخالفت در عمل

عن الباقر عليه السلام انّ اشدّ الناس حسره يوم القيامة الذين وصفوا العدل ثم خالفوه . صافى / ١ / ٤٣٠؛ بحار / ٢ / ٢٨

٦ مخالفت با نصيحت عالم دلسوز

قال على عليه السلام : ... فانّ معصيه الناصح الشفيق العالم المجرب تورث الحسره و تعقّب الندامه . بحار / ٣٣ / ٣٢٢

٧ عدم معرفت نسبت به ولايت على عليه السلام

قال الصادق عليه السلام : ان اعظم الناس حسره رجل جمع مالا عظيما بكدّ شديد و مباشره الاحوال و تعرّض الاخطار ثم افنى ماله صدقات و مبرّات و افنى شبابه و قوّته فى عبادات و صلوات و هو مع ذلك لا يرى لعلى بن ابى طالب عليه السلام حقّه و لا يرى له من الاسلام محلّه . بحار / ٢٧ / ١٨٦

اشاره

پيامبر صلّى الله عليه و آله فرمودند: شديدترين مردم از جهت پشيمانى و حسرت شخصى است كه فردى را به سوى خدا دعوت كند و او بر اثر اطاعت الهى به بهشت برود و دعوت كننده به خاطر پيروي از هواى نفس و آرزوى طولانى به جهنم وارد شود. كافي / ٢ / ٢٢٧

محاسبه و مراقبه

١ ضرورت محاسبه نفس

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : يا اباذر حاسب نفسك قبل ان تحاسب فانه اهون لحسابك غذا وزن نفسك قبل ان توزن و تجهّز للعرض الاكبر يوم تعرض لا تخفى على الله خافيه .

بحار / ٧٧ / ٨٣

٢ محاسبه در هر روز

قال الكاظم عليه السلام : ليس منا من لم يحاسب نفسه فى كل يوم فان عمل خيرا استزاد

الله منه و حمد الله عليه و ان عمل شرا استغفر الله و تاب اليه . بحار / ٧٠ / ٧٢

٣ محاسبه ي نفس نشانه ي تقوا

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لا يكون الرجل من المتقين حتى يحاسب نفسه اشد من محاسبه الشريك شريكه فيعلم من اين مطعمه و من اين مشربه و من اين ملبسه امن حل ام من حرام . مكارم الاخلاق / ٢ / ٣٧٥

٤ آثار محاسبه ي نفس

الف سود و منفعت ؛ قال على عليه السلام : من حاسب نفسه ربح و من غفل عنها خسر و من خاف امن . بحار / ٧٠ / ٧٣

ب اطلاع بر عيوب و اصلاح آن ؛ قال على عليه السلام :

من حاسب نفسه وقف على عيوبه و احاط بذنوبه و استقال الذنوب و اصلح العيوب . غرر الحكم / ٨٩٢٧

٥ عوامل آسانی محاسبه در قيامت

الف حسن خلق ؛

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : حسن خلقك يخفف الله حسابك .

بحار / ٣٨٣ / ٧١

ب قناعت ؛

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اقنع بما اتيته يخفف عليك الحساب . اعلام الدين / ٣٤٤

ج صله رحم ؛

قال الصادق عليه السلام : ان صله الرحم تهون الحساب يوم القيامة . بحار / ١٠٢ / ٧٤

مراقبه

١ تشويق به مراقبت ؛

قال على عليه السلام : اجعل من نفسك على نفسك رقيبا و اجعل لاخرتك من دنياك نصيبا . غرر الحكم / ٢٤٢٩

٢ ضرورت مراقبت ؛

قال على عليه السلام : ينبغي ان يكون الرجل مهيمنا على نفسه مراقبا قلبه حافظا لسانه . غرر الحكم / ١٠٩٤٧

٣ مراقب دانستن خدا؛ قال على

عليه السلام :

طوبى لمن راقب ربه و خاف ذنبه . غررالحكم / ٥٩٣٨

اشاره

الف

(شخصی به نام توبه بن صمّه برنامه ی محاسبه نفس داشت روزی عمر شصت ساله خود را در تعداد ایام سال که (۳۶۵) روز است محاسبه کرد و با خود گفت : اگر در هر روزی یک گناه مرتکب شده باشم من بیش از بیست هزار گناه انجام داده ام آهی کشید و از دار دنیا رفت منازل الاخره محدث قمی ۷۹؛

ب (پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:... خداوند وقتی مخلوقات را می آفریند رزق آنها را از حلال تقسیم می نماید. بنابراین هر انسانی به طرف حرام برود از حلال به همان اندازه کم می شود و در قیامت به خاطر ارتکاب حرام محاسبه می شود. بحار ۱۴۸۵

عوامل نجات بخش در قیامت

۱ عدالت در حال رضا و غضب

۲ اعتدال در حال ثروت و فقر

۳ ترس از خدا در نهان و آشکار

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ثلاث منجیات للمؤ من : فالعدل فی الرضا و الغضب و القصد فی الغنی و الفقر و خوف الله فی السرّ و العلانیه بحار / ۷۷ / ۶۳

۴ اطعام نمودن ۵ افشای سلام ۶ نماز شب

قال الصادق علیه السلام : المنجیات ثلاث : اطعام الطعام و افشاء السلام و الصلوه باللیل و الناس نیام . بحار / ۷۴ / ۳۶۰

۷ پیروی از اهل بیت علیهم السلام

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : مثل اهل بیتی کسفینه نوح من رکبها نجی و من تخلف عنها غرق .

۸ ترک غیبت ۹ کار برای آخرت ۱۰ گریه ی فراوان بر گناهان

قال زین العابدین علیه السلام : ثلاث منجیات للمؤ من : کف لسانه عن

الناس و اغتياهم و اشغاله نفسه بما ينفعه لآخرته و دنياه و طول البكاء عن خطيئته . بحار / ٧٨ / ١٤٠

١١ سبکباری در امور مادی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : نجى المَخْفُون و هلك المَثْقَلون . بحار / ٧٧ / ٥٥

١٢ ملازمت با حق قال على عليه السلام :

الزموا الحق تلزمكم النجاه . غرر الحكم / ٢٤٨٥

اشاره

بلال حبشی احترام ویژه ای برای حضرت علی علیه السلام قائل بود، به او گفتند: ابوبکر تو را از بردگی نجات داد چرا به علی علیه السلام احترام می گذاری؟ گفت: حق امیرالمؤمنین بر من بیشتر است. زیرا آن بزرگوار مرا از عذاب ابدی الهی نجات داد؛ انقذنی من رقّ العذاب الابد. سفینه البحار / ١ / ٣٨٨

حشر در قیامت

١- شعار مردم در قیامت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : شعار الناس في ظلمه يوم القيامة لا اله الا الله كثرالعمال ٣ ٩٩٣٨

٢- عطشان بودن در قیامت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : كل من ورد في القيامة عطشان كثرالعمال ٣٩٩٣٨

٣- محشور شدن با کفن در قیامت

ساءل الزنديق ابا عبدالله عليه السلام فقال اخبرني عن الناس يحشرون يوم القيامة عراه . قال عليه السلام بل يحشرون في اكفانهم قال اني لهم بالاكفان و قد بليت قال عليه السلام ان الذي احيا ابدانهم جدد اكفانهم قال من مات بلا كفن قال يسترالله عورته بماشاء من عنده قال فيعرضون صفوفا؟ قال نعم هم يومئذ عشرون و مائه صف في عرض الارض بحار ٧/١٠٩

٩- متذکر شدن به تمام اعمال در قیامت

قال الصادق عليه السلام : يذكر العبد جميع ما عمل و ما كتب عليه

حتى كأنه فعله تلك الساعة فلذلك قالوا (يا ويلتنا مالهذا الكتاب لا يغادر صغيره و لا كبيره الا احصيه

تفسير صافی / ۲۸۱

۵- پشیمانی در قیامت

قال الصادق عليه السلام : يابن مسعود اكثر من الصالحات و البرّ فانّ المحسن والميسر یندماں يقول المحسن يا ليتني ازددت من الحسنات و يقول المسيئ قصرّت و تصديق ذلك قوله تعالى و لا اقسم بالنفس اللوامة مكارم الاخلاق / ۳۵۳

۶- گریان بودن در قیامت

قال الباقر عليه السلام : كل عين باكيه يوم القيامة غير ثلاث عين سهرت في سبيل الله و عين فاضت من خشية الله و عين غصّت عن محارم الله بحار / ۱۹۵ / ۷

۷- ظهور فقر و غنا در صحنه قیامت

قال علي عليه السلام : الفقر و الغنى بعد العرض على الله نهج البلاغه / حکمت ۲۵۲

۸- امنیت در قیامت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اربع من كنّ فيه امن يوم الفزع الا-كبر اذا عمل شيئا قال الحمد لله و اذا اذنب ذنبا قال استغفر الله و اذا اصابته مصيبه قال انا لله و انا اليه راجعون و اذا كانت له حاجه ساءل ربّه ...

تنبيه الخواطر / ۲/۲۳۷

۹- مواقف مختلف در قیامت

قال الصادق عليه السلام : الا فحاسبوا انفسكم قبل ان تحاسبوا فانّ في القيامة خمسين موقفا مثل الف سنة ممّا تعدون ثم تلا هذه الاية في يوم كان مقداره خمسين الف سنة بحار / ۱۲۶ / ۷

۱۰- سبک بودن حساب برای مؤمن

قيل يا رسول الله ... ما اطول هذا اليوم فقال والذى نفس محمد بيده انه ليستخف على المؤمن حتى يكون اخفّ عليه من صلاه مكتوبه يصلّيها في الدنيا بحار / ۱۲۳ / ۷

اشاره

شخصی از سلمان پرسید: تو که هستی و چه هستی؟ سلمان فرمود: در

ابتداء من و تو نطفه بودیم و در پایان عمر مردار خواهیم شد.

و در روز قیامت وقتی که میزان ها نصب می شود هر کس میزان اعمال او سنگین باشد اهل کرامت است و هر کس میزان اعمالش سبک باشد لئیم خواهد بود. نورالثقلین / ۵/۶۶۰

شفاعت

۱ شفیعان درگاه الهی

۱ پیامبران ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : يشفع الانبياء في كل من كان يشهد ان لا اله الا الله مخلصا. مسند احمد / ۱ /

۱۲

۲ امامان و حضرت زهرا عليهم السلام ؛ قال على عليه السلام : لنا شفاعه و لاهل مودتنا شفاعه .

مناقب / ۲ / ۱۵

۳ قرآن کریم ؛ قال على عليه السلام : اعلموا ان القرآن شافع مشفع . (نهج البلاغه / خطبه ۱۷۱)

۴ روزه ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : الصيام و القرآن يشفعان للعبد يوم القيامة . مسند احمد / ۲ / ۱۷۴

۵ مؤ منان ؛ سئل الصادق عليه السلام عن المؤمن هل يشفع في اهله ؟ قال : نعم المؤمن يشفع فيشفع . محاسن برقي / ۱۸۴

۶ همسایگان ؛ قال الصادق عليه السلام : ان الجار يشفع جاره . بحار / ۸ / ۴۳

۷ ارحام ۸ امانت ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : الشفعاء خمسہ : القرآن و الرحم و الامانه و نبيكم و اهل بيت نبيكم .

مناقب / ۲ / ۱۴

۹ فرشتگان ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : يشفع النبيون و الملائكة صحيح بخاری / ۱/۱۶۰

۱۰ شهیدان ۱۱ دانشمندان ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : يشفع يوم القيامة . الانبياء ثم

١٢ توبه ؛ قال على عليه السلام : لا شفيع انجح من التوبه . بحار / ٨ / ٥٨

١٣ خداوند متعال ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يشفع النبیون و الملائكه و المؤمنون فيقول الجبار بقیت شفاعتی .
صحيح بخاری / ٩ / ١٦٠

٢ عوامل شفاعت

الف سجده ی زیاد؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ... فاعتبِكثرة السجود. مسند احمد / ٣ / ٥٠٠

ب یادگیری قرآن کریم ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : تعلموا القرآن فانه شافع لاصحابه يوم القيامة . مسند احمد / ٥ /
٢٥١

ج دوستی فرزندان پیامبر و خدمت به آنان ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اربعة انا لهم شفيع يوم القيامة المكرم لذريتي
و القاضي لهم حوائجهم و الساعي في امورهم عند ما اضطروا اليه و الحب لهم بقلبه و لسانه . عيون اخبار الرضا / ٢ / ٢٤

٣ موانع شفاعت

١ شرك ٢ ستم ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : و اما شفاعتی ففي اصحاب الكبائر ما خلا اهل الشرك و الظلم . خصال /
٣٥٥

٣ عدم اعتقاد به شفاعت ؛ قال الرضا عليه السلام : من كذب بشفاعه رسول الله لم تنله . عيون اخبار الرضا / ٦٦

٤ سبک شمردن نماز؛ قال الصادق عليه السلام : لا ينال شفاعتنا من استخفّ بالصلوه .

اشاره

کافی / ٣ / ٢٧٠

الف در روز قیامت هنگامی که مردم مالک دوزخ را می بینند نام پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ از یادشان می رود. به آن ها
گفته می شود (من انتم؟ فيقولون

نحن مَمَّن نزل عليهم القرآن). مالک دوزخ گوید قرآن بر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نازل شده است هنگامی که گناهکاران نام پیامبر را می شنوند به جبرئیل گویند سلام ما را به پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ برسان و بگو گناهان ما باعث شد میان ما و شما فاصله بیافتد؛ (انّ معاصینا فرقت بیننا و بینک) پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ به سجده می افتد (و از خداوند می خواهد از گناهان آن ها بگذرد) از ناحیه خداوند خطاب می رسد: (ارفع رءسک و اساءل تعط و اشفع تشفع).

ب برید به امام حسین علیه السلام گفت: خداوند به واسطه تو بر ما منت نهاده که در خدمت تو به شهادت می رسیم و اعضاء ما قطعه قطعه خواهد شد سپس در قیامت جدّت پیامبر شفیع ما خواهد بود. سفینه / ۱ / ۲۶۶

ج امام صادق علیه السلام فرمودند: بهترین شفاعت کننده برای حمران بن اعین، من و پدرم هستیم دست او را می گیریم و وارد بهشت می سازیم. سفینه / ۲ / ۴۲۵

بهشت

۱ بهشت ثمن جان مؤمن

قال علی علیه السلام: انه لیس لانفسکم ثمن الا الجنة فلا تبیعوها الا بها. بحار / ۷۸ / ۱۳

۲ بهشت ثمن اعتقاد به وحدانیت

قال الصادق علیه السلام: قول لا اله الا الله ثمن الجنة. توحید صدوق / ۲۱

۳ رسیدن بهشت در پرتو تحمل شدائد

قال علی علیه السلام: بالمکاره تنال الجنة. غرر الحکم / ۴۲۰۴

۴ کمترین منزل برای بهشتی

قال الصادق علیه السلام: انّ ادنی اهل الجنة منزلا لو نزل

به الثقلان الجن و الانس لوسعهم طعاما و شرابا و لا ينقص مما عنده شىء. بحار / ۸ / ۱ / ۲۰

۵- ورود به بهشت در پرتو رحمت خداوند

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لن يدخل الجنة الا برحمة الله قالوا و لا انت قال : و لا انا الا ان يتغمدنى الله . كنز العمال / ۱۰۴۰۷

۶- ورود به بهشت و خوشحال نمودن کودکان و یتیمان

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ان فى الجنة دارا يقال لها دارالفرح لا يدخلها الا من فرح الصبيان و فى روايه اخرى الا من فرح اليتامى . كنز العمال / ۹ / ۶۰۰۸

۷- اندازه بهشت

سئل النبى صَلَّى الله عليه و آله : عن قوله تعالى و سارعوا الى مغفره من ربكم و جنه عرضها السموات و الارض اعدت للمتقين اذا كانت الجنة عرضها السموات و الارض فاين تكون النار فقال صَلَّى الله عليه و آله سبحان الله اذا جاء النهار فاين الليل . الميزان / ۲۰ / ۴

۸ نسوزاندن درختان بهشتی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من قال سبحان الله غرس الله له بها شجره فى الجنة و من قال الحمد لله غرس الله له بها شجره فى الجنة ... فقال رجل من قريش يا رسول الله ان شجرنا فى الجنة لكثير قال نعم ولكن اياكم ان ترسلوا عليها نيرانا فتحرقوها....

۹ تکامل در بهشت امالی صدوق / ۴۸۶

قال زين العابدين عليه السلام : عليك بالقرآن فان الله خلق الجنة ... و جعل درجاتها على قدر آيات القرآن فمن قرأ القرآن قال له اقراء وارق . بحار / ۸ / ۱ / ۳۳

۱۰ پاکیزه ترین نعمت

قال على عليه السلام : انّ اطيب شىء فى الجنه لذّه الحب فى الله و الحمد لله قال الله عزّ و جلّ : (و اخر دعويهم ان الحمد لله رب العالمين) بحار / ٦٩ / ٢٥١

١١ عظمت نعمت هاى بهشتی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : قال الله تعالى : (اعددت لعبادى الصالحين ما لا عين رأت و لا اذن سمعت و لا خطر على قلب بشر). بحار / ٨ / ٢٩

١٢ شرایط رفتن به بهشت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من قال لا اله الا الله مخلصا دخل الجنه و اخلاصه ان تحجزه لا اله الا الله عما حرّم الله عزّ و جلّ . توحيد / ٨٢

١٣ اولین مهمانان بهشت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اول من يدخل الجنه من خلق الله الفقراء كثر العمال / ١٦٦٣٦ و اول من يدخل الجنه الشهيد. تنبيه الخواطر / ١ / ٥٧

١٤ درجات بهشت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الجنه ماءه درجه ما بين كل درجتين كما بين السماء و الارض .

١٥ اتاق هاى بهشتی كثر العمال / ١٤ / ٤٥١

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ان فى الجنه غرفا يُرى ظاهرها من باطنها و باطنها من ظاهرها يسكنها من امتى من اطاب الكلام و اطعم الطعام و افشى السلام و صلّى بالليل و الناس نيام . بحار / ٨ / ١١٩

١٦ در اختيار بودن پرنده ی بهشتی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : انك لتنظر الى الطير فى الجنه و تشتهيّه فيخزّ بين يديك مشويه . محجه البيضاء / ٨ /

عن النبی صلی الله علیه و آله قال : قوله تعالى : (و مزاجه من تسنیم) مطفین / ۲۸ قال هو اشرف شراب فی الجنة یشرب محمد و آل محمد و هم المقرَّبون السابقون بحار / ۸ / ۱۵۰

۱۸- اشتیاق بهشت به حضرت علی علیه السلام و اصحاب او

عن امیرالمؤمنین علیه السلام : قال النبی الجَنَّة تشتاق الیک یا علی و الی عمار و سلمان و ابی ذر و المقداد. بحار / ۲۲ / ۳۲۵

اشاره

الف پیامبر سوار بر شتر به سوی جنگ می رفت . عربی آمد و رکاب شتر را گرفت و گفت : به من عملی بیاموز که به وسیله ی آن به بهشت بروم ؛ (علمنی عملاً- ادخل به الجنة). پیامبر فرمود: هر گونه که دوست داری مردم با تو رفتار کنند با مردم رفتار کن و هر گونه که ناخوش داری مردم با تو رفتار کنند با آنان آن گونه رفتار نکن ، جلوی شتر را رها کن تا حرکت کند. کافی / ۲ / ۱۱۷

ب گروهی نزد پیامبر آمدند و گفتند یا رسول الله ! بهشت را برای ما ضمانت کن . حضرت فرمود: به شرط این که با سجده های طولانی مرا کمک کنید؛ (علی ان تعینونی بطول السجود). امالی طوسی / ۶۶۴

ج شخصی نزد پیامبر آمد و گفت : دعا کنید خداوند چشم نابینای مرا شفا دهد. حضرت فرمود: آیا بهشت نزد تو محبوبتر است یا اینکه چشم تو بینا شود. عرض کرد: بهشت . حضرت فرمود: خداوند کریم تر از آن است که فردی را در دنیا به نابینائی مبتلا سازد

جهنم

۱ عدم رحمت در جهنم

قال علی علیه السلام : احذروا نارا قعرها بعید و حرّها شدید و عذابها جدید دار لیس فیها رحمہ و لا تسمع فیها دعوه و لا تفرج فیها کربہ . شرح نهج البلاغه / ۱۵ / ۱۶۴

۲ تنگ بودن جهنم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : فى قوله تعالى : (و اذا القوا منها مكانا ضيقا) قال والذى نفسى بيده انهم يستكروهون فى النار كما يستكروه الوتد فى الحائط . نور الثقلين / ۴ / ۸

۳ عدم طاقت بشر در جهنم

قال علی علیه السلام : اعلموا انه لیس لهذا الجلد الرقيق الصبر على النار فارحموا نفوسكم فانكم قد جربتموها فى مصائب الدنيا افراء يتم جزع احدكم من الشوكه تصيبه و العثره تدميه نهج البلاغه / خطبه ۱۸۳

۴ شدت يك حلقه زنجير جهنم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : لو انّ حلقه واحده من السلسله التى طولها سبعون ذراعا وضعت على الدنيا لذابت الدنيا من حرّها . بحار / ۸ / ۲ / ۸۰

۵ در امان بودن اهل توحيد از عذاب

قال الصادق عليه السلام : ان الله تبارك و تعالى اقسم بعزّته و جلاله ان لا يعذب اهل توحیده بالنار ابدا . توحيد / ۲۰

۶ عبوس بودن مالک دوزخ

عن ابى جعفر الباقر عليه السلام قال : ان رسول الله حيث أُسرى به لم يمرّ بخلق من خلق الله الا رأى منه ما يحب من البشر و اللطف و السرور به حتى مرّ بخلق من خلق الله ... فوجده عابسا فقال : يا جبرئيل ! ... من هذا قال : هذا

۷- طبقات جهنم

قال الصادق عليه السلام: انّ جهنم لها سبعة ابواب اطباق بعضها فوق بعض وضع احدی یدیه علی الاخری فقال هكذا و انّ الله وضع الجنان علی الارض و وضع الميزان بعضها فوق بعض فاسفلها جهنم و فوقها لظى و فوقها الحطمه و فوقها سقر و فوقها الجحيم و فوقها السعير و فوقها الهاويه . تفسير صافی / ۲۶۶

اشاره

الف نوب بکالی می گوید: حضرت علی علیه السلام رانیمه شب در حال گریه و مناجات دیدم به من فرمود: آیا بیداری؟ عرض کردم: بیدارم. حضرت فرمود: یا نوب ان طال بکاؤک فی هذه الليله مخافه من الله قرت عیناک غذا بین یدی الله عز و جل یا نوب! انه ليس من قطره قطرت من عين رجل من خشية الله الا اطفاء بحارا من النيران .

سفینه البحار / ۱ / ۳۵۴

ب عقیل از حضرت علی علیه السلام سهمیه ی بیشتری تقاضا کرد. حضرت آهن داغ را به او نزدیک کرد و او ناله کرد. حضرت فرمود: اتئمن اذی ولائن من لظى . بحار / ۴۰ / ۳۴۷

ج پیامبر اکرم فرمود: روز قیامت من و علی در صراط می ایستیم در حالی که شمشیر در دست داریم هیچ انسانی از صراط عبور نمی کند مگر آنکه از ولایت علی سؤالی می شود هر شخصی که جواز عبور داشت نجات پیدا می کند و الا با شمشیر او را وارد جهنم می سازیم سپس حضرت آیه شریفه (وقفوهم انهم لمسؤلون) را تلاوت نمود. سفینه / ۱ / ۲۱۰

مسائل عبادی

عبادت

۱ ادب در عبادت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله

: عبدالله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك . كنز العمال / ٥٢٥٠

٢ بهترین عبادت

الف قال الباقر عليه السلام : ما عبدالله بشىء افضل من عفه بطن و فرج . كافي / ٢/٧٩

ب قال الصادق عليه السلام : افضل العباده العلم بالله و التواضع له . تحف العقول / ٣٦٤

ج قال الجواد عليه السلام : افضل العباده الاخلاص . تنبيه الخواطر / ٢ / ١٠٩

د قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله العباده سبعون جزءا و افضلها جزءا طلب الحلال .

٣ عابدترین مردم بحار/ ١٠٣/١٨

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اتى الله بما افترض الله عليه فهو من اعبد الناس .

٤ عبادت غير مقبول خصال / ١٢٥

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : العباده من اكل الحرام كالبناء على الرمل و قيل على الماء.عده الداعي / ١٤١

٥ نشاط در عبادت

قال الصادق عليه السلام : لا تکرهوا الى انفسکم العباده . كافي / ٢ / ٦٨

قال على عليه السلام : قليل تدوم عليه ارجى من كثير مملول منه . بحار / ٦٨ / ٢١٨

٦ عبادت خالص

قال على عليه السلام : العباده الخالصه ان لا يرجوا الرجل الا ربّه و لا يخاف الا ذنبه . غررالحکم / ٢١٢٨

٧ اثر عبادت خالص

قالت فاطمه عليها السلام : من اصعد الى الله خالص عبادته اهبط الله عزّ و جلّ له افضل مصلحته . بحار / ٦٨ / ١٨٤

٨ تقصير در عبادت

قال الكاظم عليه السلام : عليك بالجدّ لا تخرجنّ نفسك من حدّ التقصير فى عباده الله عزّوجلّ و طاعته فان الله لا يعبد حقّ

عبادته . كافي / ٢ / ٧٢

٩ انواع عبادت

قال على عليه السلام

: ان قوما عبدوا الله رغبة فتلك عباده التجار و ان قوما عبدوا الله رهبة فتلك عباده العبيد و ان قوما عبدوا الله شكرا فتلك عباده الاحرار.

نهج البلاغه /حکمت / ٢٣٧

١٠ آثار عبادت

الف قال الصادق عليه السلام : العبودية جوهره كنهها الربوبية .

مصباح الشريعة مترجم باب /٥٩٧/ ١٠٠

ب قال الحسن عليه السلام : من عبد الله عبد الله له كل شىء . مجموعته ورام / ٢ / ١٠٨

ج قال على عليه السلام : من قام بشرائط العبودية أهل للعق . غرر الحكم / ٨٥٢٩

١١ عشق به عبادت

عن ابي عبدالله عليه السلام قال : قال رسول الله صلى الله عليه و آله : افضل الناس من عشق العباده فعانقها و احبها بقلبه و باشرها بجسده و تفرغ لها فهو لا يبالي على ما اصبح من الدنيا على عسرام على يسر . كافي / ٢ / ٣٨

١٢ عبادت در نگاه

الف قال رسول الله صلى الله عليه و آله : النظر الى الكعبه عباده . بحار / ٧٤ / ٧٣

ب قال رسول الله صلى الله عليه و آله : النظر فى المصحف عباده . بحار / ٣٨ / ١٩٩

ج النظر الى العالم عباده و النظر الى الامام المقسط عباده و النظر الى الوالدين براءفه و رحمه عباده و النظر الى الاخ تودّه فى الله عزّ و جلّ عباده . امالى طوسى / ٤٥٤

د النظر الى وجه على عليه السلام عباده . بحار / ٣٨ / ٣٠١

١٣ عبادت بدون علم

قال على عليه السلام : المتعبد بغير علم كحمار الطاحونه يدور و لا يبرح من مكانه .

غررالحكم / ١ / ٦٣

١٤ فضيلت عبادت عالم

قال على عليه السلام : ركعتان من عالم خير

عبادت اولیای خدا

الف پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله : افلا اکون عبدا شکورا. بحار / ۱۶ / ۲۸۸

ب پیامبر وقتی به عبادت و نماز مشغول می شد آنقدر روی پا می ایستاد که حتی گاهی روی انگشتان پا به نماز ادامه می داد تا اینکه پاهای مبارکش ورم می کرد. آیات شریفه (طه ما انزلنا علیک القرآن لتشقی) نازل شد و به پیامبر دستور داد تا این اندازه زحمت و رنج در عبادت به خود را ندهد. نورالثقلین / ۳/۳۶۶

ج حضرت علی علیه السلام : ضرار در توصیف امام علیه السلام گوید: يتملئ تملل السليم و يبکی بکاء الحزین . بحار / ۴۱ / ۱۵

د حضرت سجاد علیه السلام می فرماید: من یقوی علی عباده علی ابن ابی طالب .

بحار / ۴۱ / ۱۷

ه امام حسن علیه السلام : كان الحسن بن علی عبد الناس فی زمانه . سفینه البحار / ۶/۱۲

ز امام کاظم علیه السلام : كان ابوالحسن موسی عبد اهل زمانه و افقههم . سفینه البحار / ۶/۱۵

مسجد

۱ مسجد خانه الهی

قال الصادق علیه السلام : علیکم باتیان المساجد فانها بیوت الله فی الارض . بحار / ۷۳ / ۳۸۴

۲ مسجد بازار آخرت

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : المساجد سوق من اسواق الاخره قراها المغفره و تحفتها الجنة . بحار / ۸۴ / ۴

۳ مسجد مرکز عبادت و آموزش

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : کل جلوس فی المسجد لغو الا ثلثه : قرائه مصلّ او ذکر الله او سائل عن علم . بحار / ۷۷ / ۸۶

۸۶

۴ تشکیل جلسات قرآن در مسجد

قال السّجّاد علیه السلام : ... انما نصبت المساجد للقرآن . وسائل / ۳

۵ فضیلت ذکر خدا در مسجد

جاء رجل الى النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ مَنْ خَيْرَ أَهْلِ الْمَسْجِدِ؟ فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَكْثَرُهُمْ لِلَّهِ ذِكْرًا.

وسائل / ۴ / ۱۸۲

۶ سیاحت مسلمانان در مسجد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : السَّيَّاحَةُ فِي أُمَّتِي لِرُؤُومِ الْمَسَاجِدِ. بحار / ۸۰ / ۳۸۲

۷ اهمیت ساختن مسجد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ بَنَى مَسْجِدًا وَ لَوْ كَمَفْحَصِ قِطَاةِ بَنِي اللَّهِ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

بحار / ۷۷ / ۱۲۱

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنْ عَمَّرَ بَيْوتَ اللَّهِ أَهْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ . كُنْزُ الْعَمَالِ / ۷ / ۶۵۱

۸ مسجد بهترین مکان

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : خَيْرُ الْبُقَاعِ الْمَسَاجِدُ. وسائل / ۳ / ۵۴۵

۹ مسجد جایگاه پیامبران

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الْمَسَاجِدُ مَجَالِسُ الْأَنْبِيَاءِ. مستدرک / ۳ / ۳۱۳

۱۰ مسجد پایگاه مؤمنان

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنْ الْمُؤْمِنُ مِنْ مَجْلِسِهِ مَسْجِدُهُ. وسائل / ۳ / ۵۰۹

۱۱ بهتر بودن جلوس در مسجد از جلوس در بهشت

قال علي عليه السلام : الْجَلِيسَةُ فِي الْمَسْجِدِ خَيْرٌ مِنَ الْجَلِيسَةِ فِي الْجَنَّةِ لِأَنَّ الْجَنَّةَ فِيهَا رَضِيَ نَفْسِي وَالْجَامِعَ فِيهِ رَضِيَ رَبِّي . وسائل

/ ۳ / ۴۸۲؛ سفینه البحار / ۴ / ۳۷

۱۲ نماز همسایه ی مسجد

قال على عليه السلام : لا صلوه لجار المسجد الا في المسجد الا ان يكون به عذرا او به عله فقيل و من جار المسجد يا امير المؤ
منين قال من سمع النداء. بحار / ٨٣ / ٣٨

١٣ فوايد رفت و آمد به مسجد

قال

علی علیه السلام : من اختلف الى المسجد اصاب احدى الثمان اخا مستفادا في الله او علما مستطرفا او آیه محكمه او رحمه منتظره او كلمه تردّه عن ردی او يسمع كلمه تدلّ علی هدی او يترك ذنبا خشيه او حياء. بحار / ۸۳ / ۳ / ۵۱

۱۴ پاداش اهل مسجد

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من كان القرآن حديثه و المسجد بيته بنى الله تعالى له بيتا في الجنة . وسائل / ۳ / ۴۸۱

۱۵ شکایت مسجد در قیامت

قال الصادق عليه السلام : ثلاثه يشكون الى الله عزّ و جلّ مسجد خراب لا یصلی فيه اهله و عالم بین جهال و مصحف معلّق قد وقع علیه غبار لا یقراء فيه . وسائل / ۳ / ۴۸۳

۱۶ بیرون بردن خاشاک از مسجد

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اخرج اذى من المسجد بنى الله له بيتا في الجنة .

کنز العمال / ۷ / ۶۴۹

۱۷ چراغ روشن کردن در مسجد

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اسرج في مسجد من مساجد الله سراجا لم تنزل الملائكة و حملة العرش يستغفرون له مادام في ذلك المسجد ضوء من السراج .

محجّه البیضاء / ۱ / ۳۶۵

۱۸ جاروب نمودن مسجد

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من قمّ مسجدا كتب الله له عتق رقبه . امالی صدوق / ۱۸۰

۱۹ فضیلت نماز در مسجد الحرام و مسجد النبی صَلَّى الله عليه و آله

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : الصلوه في المسجد الحرام مائه الف صلوه و الصلوه في المسجد المدینه عشره الف صلوه بحار / ۸۳ / ۳۸۰

۲۰ آداب مسجد

۱ دعا هنگام ورود ۲ با

طهارت بودن ؛ قال ابو جعفر عليه السلام :

اذا دخلت المسجد و انت تريد ان تجلس فلا تدخله الا طاهرا و اذا دخلته فاستقبل القبلة ثم ادع الله و سله .

وسائل / ۳ / ۵۱۶

۳ پای راست را مقدم داشتن ؛ قال الصادق عليه السلام :

الفضل فی دخول المسجد ان تبدء برجلک الیمنی اذا دخلت و بالیسری اذا خرجت . وسائل / ۳ / ۵۱۷

۴ نماز تحیت خواندن ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : يا اباذر للمسجد تحيه . بحار / ۸۳ / ۷۳

۵- پرهیز از خوابیدن ، ۶- پرهیز از اعلام اشیای گمشده ، ۷- پرهیز از خرید و فروش ، ۸- پرهیز از سخنان بیهوده ، ۹- پرهیز از خنده ، ۱۰- پرهیز از اجرای حدود

وسائل / ۳ / ۴۹۷ ۵۰۷؛ من لا یحضر الفقیه / ۱ / ۲۳۷؛ مستدرک / ۳ / ۳۷۳

اشاره

حضرت مجتبی علیه السلام هنگامی که به مسجد می رفت زیباترین لباسهای خود را می پوشید شخصی عرض کرد: چرا زیباترین لباس را می پوشید؟ فرمود: خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد و لذا قرآن کریم می فرماید: به هنگام رفتن مسجد خود را مزین نمائید. (خداوا زینتکم عند کل مسجد) المیزان / ۸ / ۹۸

نماز

۱ نماز ستون دین

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : الصلوه عماد الدین . بحار / ۷۹ / ۲۰۲

و ان عمود الدین الصلوه . بحار / ۷۹ / ۲۲۷

۲ نماز معیار سنجش

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : الصلوه میزان . کافی / ۳ / ۲ / ۶۶

۳ نماز وسیله ی تقرب به خدا

عن الرضا عليه السلام : الصلوه قربان

کل تقیّ. عیون اخبار الرضا / ۲ / ۷

۴ نماز چهره ی دین

قال علی علیه السلام : لكل شیء وجه و وجه دینکم الصلوه . بحار / ۷۹ / ۲۲۷

۵ نماز سفره مهمانی خداوند

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الا انّ الصلوه ماءدبه الله فى الارض قد هناهها لاهل رحمته فى كل يوم خمس مرات . بحار / ۷۹ / ۲۲۷

۶ نماز کلید بهشت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : مفاتيح الجنه الصلوه . كنز العمال / ۷ / ۳۹۱

۷ نماز نور چشم پیامبر صلّى الله عليه و آله

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : جعل الله جلّ ثناؤه قره عینی فى الصلوه . مکارم الاخلاق / ۲ / ۳۶۶

۸ نماز بهترین عمل

قال علی علیه السلام : اوصیکم بالصلوه و حفظها فانّها خیر العمل و هی عمود دینکم . بحار / ۸۲ / ۲۱۹

۹ نماز مایه ی خروج از کبر

قال علی علیه السلام : فرض الله الايمان تطهيرا من الشرك و الصلوه تنزيها عن الكبر. نهج البلاغه / حکمت ۲۵۲

۱۰ نماز معیار قبولی اعمال

قال الباقر علیه السلام : (انّ اول ما يحاسب به العبد الصلوه فان قبلت قبل ما سواها.

کافی / ۳ / ۲۶۸

۱۱ نماز اول وقت محبوب خداوند

قال علی علیه السلام : ليس عمل احب الى الله عزّ و جلّ من الصلوه فلا يشغلنکم عن اوقاتها شیء من امور الدنيا. فان الله عزّ و جلّ ذم اقواما فقال (الذين هم عن صلاتهم ساهون) يعنى انهم غافلون استهانوا باوقاتها. خصال / ۲ / ۶۲۱

۱۲ پرهیزکاری شرط پذیرفته شدن نماز

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لو صلّيتم حتى تكونوا كالأوتار

و صمتم حتى تكونوا كالحنايا لم يقبل الله منكم الا بورع . بحار / ۸۱ / ۲۵۸

۱۳- خطر تضييع نماز

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لا تضيعوا صلواتكم فان من ضييع صلواته حشر مع قارون و هامان و كان حقا على الله ان يدخله النار مع المنافقين و سائل ۴/۳۱

۱۴- رعایت حال ضعيف ترين ماءموم در نماز

قال على عليه السلام :

و قد ساءلت رسول الله حين و جهني الى اليمن كيف أصلي بهم قال صَلَّى الله عليه و آله صل بهم كصلوه اضعفهم و كن بالمؤمنين رحيمًا سفينه / ۱ / ۵۱۶

۱۵ فرمان فرزند به نماز

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : مروا صبيانكم بالصلوه اذا بلغوا سبع سنين و اضربوهم على تركها اذا بلغوا تسعا. سفينه البحار / ۵ / ۱۵۶

۱۶ دزدی از نماز

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اسرق السرّاق من سرق من صلاته . سفينه البحار / ۵ / ۱۵۸

۱۷- معيار پذيرفته شدن نماز

قال الصادق عليه السلام : من احب ان يعلم اقبلت صلاته ام لم تقبل فلينظر هل منعه صلاته عن الفحشاء و المنكر فبقدر ما منعه قبلت منه بحار / ۸۲ / ۰۹۲

۱۸ آداب نماز

الف تدبير؛ عنهم عليه السلام : صلوه ركعتين بتدبير خير من قيام ليله و القلب ساه .

بحار / ۸۱ / ۲۵۹

ب حضور قلب ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : (صل صلوه مودع فان فيها الوصله و القربى . بحار / ۸۱ / ۲۰۰

ج پرهيز از بى نشاطى ؛ قال الباقر عليه السلام : لاتقم الى الصلوه متكاسلا و لا متناعسا.

د نماز با عطر؛ قال الصادق علیه

السلام :

رکعتان یصیلیها متعظرا افضل من سبعین رکعه یصیلیها غیر متعطر مکارم الاخلاق / ۴۲

۱۹ آثار نماز

الف رضایت الهی ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الصلوه من شرایع الدین و فیها مرضاه الرب عزّ و جلّ فهی منهاج الانبیاء. بحار / ۳۱۲ / ۷۹

ب مصونیت از شیطان ؛ قال علی علیه السلام : الصلوه حصن من سطوات الشیطان .

غررالحکم / ۱۰۷ / ۱

ج طهارت از گناه ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مثل الصلوات الخمس مثل نهر جار علی باب احدکم یغتسل منه کل یوم خمس مرّات . کنز العمال / ۳۱۰ / ۷

د غفران الهی ؛ قال علی علیه السلام : من اتی الصلوه عارفا بحقّها غفر له . بحار / ۲۰۷ / ۷۹

اشاره

الف امام حسین علیه السلام در شب عاشورا فرمود: (خداوند می داند که من نماز و دعا و استغفار را دوست دارم (انی احب الصلوه و الدعاء و الاستغفار). ارشاد القلوب / ۲۱۴

ب) کان علی ابن الحسین علیه السلام یصلی فی الیوم و اللیله الف رکعه کامیر المؤمنین و کان اذا قام فی صلوته غشی لونه لون آخر. سفینه البحار / ۱۳ / ۶

ج عن عائشه قالت کان رسول الله یحدّثنا و نحدّثه فاذا حضرت الصلوه فکانه لم یعرفنا و لم نعرفه اشتغالا بعظمه الله . محجه البیضاء / ۳۵۰ / ۱

د ابو بصیر گوید: بر امّ حمیده وارد شدم تا رحلت امام صادق را به او تسلیت بگویم من و او به خاطر وفات امام گریه کردیم بعد از آن ام حمیده گفت : اگر به هنگام احتضار امام بودی

امر شگفتی را مشاهده می کردی چون حضرت اقوام خویش را جمع نمود و به آنان فرمود: شفاعت ما به کسی که نسبت به نماز استخفاف دارد، نمی رسد. (ان شفاعتنا لاتنال مستخفا بالصلوه) وسائل / ۴ / ۶

ه امام باقر علیه السلام می فرماید: پیامبر اکرم در مسجد نشسته بودند مردی وارد شد و رکوع و سجود نماز را درست بجا نیاورد و مانند کلاغ که نوک بر زمین می زند سجده بجا آورد حضرت فرمودند: اگر این شخص به این حال از دنیا رود به غیر دین من از دنیا رفته است. (لئن مات هذا و هكذا صلوته لیموتنّ علی غیر دینی) وسائل / ۴ / ۳۱

و ابو ثمامه روز عاشورا خدمت امام حسین علیه السلام رسید و گفت: فدایت شوم دوست دارم نماز خود را با شما بخوانم و بعد به فیض شهادت برسم. حضرت فرمود: متذکر نماز شدی خداوند تو را از نماز گزاران قرار دهد (ذکرت الصلوه جعلک الله من المصلین). سفینه ۱/۶۵۲

نماز شب

۱ اهمیت نماز شب

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ما زال جبرئيل ... يوصيني بقيام الليل حتى ظننت ان خيار امتي لن يناموا. امالي صدوق / ۳۴۹

۲ برتر بودن نماز شب از تمام نعمت ها

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ركعتان في جوف الليل احب الي من الدنيا و ما فيها. بحار / ۸۷ / ۱۴۸

۳ نماز شب ملاک برتری

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : خيركم من اطاب الكلام و اطعم الطعام و صَلَّى بالليل و الناس نيام . بحار / ۸۷ / ۱۴۴

۴ نماز شب بهترین نماز

قال

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : افضل الصلوه بعد الصلوه المكتوبه الصلوه فى جوف الليل . كترالعمال / ٧ / ٢١٣٩٧

٥ نماز شب معيار شرافت

قال الصادق عليه السلام : (شرف المؤمن صلواته بالليل وعزّه كفّ الاذى عن الناس). بحار/١٤١/٨٧

٦ نماز شب نشانه ى شيعة

قال الصادق عليه السلام : ليس من شيعتنا من لم يصلّ صلوه الليل . بحار / ٨٧ / ١٦٢

٧ مغبون بودن تارك نماز شب

قال الصادق عليه السلام : (لا تدع قيام الليل فانّ المغبون من غبن قيام الليل . معانى الاخبار / ٣٤٢

٨ قضای نماز شب

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ان الله يباهى بالعبد يقضى صلوه الليل بالنهار يقول ملائكتى عبدى يقضى ما لم افترضه عليه اشهدوا انى قد غفرت له . بحار / ٨٧ / ٢٠٢

٩ بيدار کردن خانواده برای نماز شب

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اذا ايقظ الرجل اهله من الليل وصليا كتبنا من الذاكرين الله كثيرا و الذاكرات . بحار / ٨٧ / ١٥٨

١٠ آثار نماز شب

ب قال على عليه السلام : قيام الليل مصحّح للبدن و مرضاه للربّ عزّ و جلّ و تعرّض للرحمه و تمسّك باخلاق النبيين . بحار / ٨٧ / ١٤٤ /

ب قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ :

من كثر صلواته بالليل حسن وجهه بالنهار. فقيه / ١ / ٤٧٤

ج قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ :

صلاه الليل سراج لصاحبها فى ظلمات القبر بحار / ٨٧ / ١٦٠

١١ پاداش نیت نماز شب

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ما من عبد يحدث نفسه بقيام ساعه من الليل فينام عنها إلا كان نومه صدقه تصدق الله بها عليه

اشاره

الف شخصی خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام رسید و عرضه داشت من از نماز شب محروم می شوم . حضرت فرمودند: گناهان تو را در قید و زنجیر قرار داده و مانع توفیق نماز شب شده است (انت رجل قد قیدتک ذنوبک) کافی / ۳/۵۰

ب علی بن جعفر گوید: از امام کاظم علیه السلام سؤال کردم شخصی می ترسد برای نماز شب بیدار نشود آیا نماز شب را بعد از نماز عشاء بخواند یا اینکه در فردا قضا کند بهتر است ؟ حضرت فرمود: نماز شب را قضا کند ثوابش بیشتر از آن است که قبل از نصف شب بخواند. (و القضاء بالنهار افضل من تلک الساعه) بحار/۲۰۶/۸۷

روزه

۱ اهمیت روزه

قال الصادق علیه السلام : بنی الاسلام علی خمس دعائم علی الصلوه و الزکوه و الصوم و الحج و ولایه امیر المؤمنین و الائمة من ولده علیهم السلام . بحار / ۹۶ / ۲۵۷

۲ فضیلت روزه داران

قال الصادق علیه السلام : نوم الصائم عباده و صمته تسبیح و عمله متقبل بحار/۲۵۳/۹۶

۳ فضیلت روزه ی مستحبی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من صام یوما تطوعاً فلو اعطی ملاء الارض ذهباً ما وُفّی اجره دون یوم الحساب . معانی الاخبار / ۴۰۹

۴ شرایط کمال روزه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : یا جابر! هذا شهر رمضان من صام نهاره و قام ورداً من ليله و عَفَّ بطنه و فرجه و كفَّ لسانه خرج من ذنوبه كخروجه من الشهر فقال جابر یا رسول الله ! ما احسن هذا الحديث

فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يا جابر! وما أشدَّ هذه الشروط. فروغ کافی / ٤ / ٨٧

٥ عوامل پایین آمدن ارزش روزه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : خمس خصال يفطرن الصائم و ينقضن الوضوء الكذب و الغيبه و النميمة و النظر بشهوه و اليمين الكاذبه . نهج الفصاحه / حديث ١٤٥٩

٦ روزه زکات بدن

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لكلّ شيء زكاه و زكاه الابدان الصيام . بحار / ٩٦ / ٢٤٦

٧ پاداش روزه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : قال الله تبارك و تعالى كل عمل ابن آدم هو له غير الصيام هو لي و انا اجزي به . بحار / ٩٦ / ٢٤٩

٨ شادمانی روزه دار

قال الصادق عليه السلام : للصائم فرحتان : فرحه عند افطاره و فرحه عند لقاء ربه .

فروع کافی / ٤ / ٦٥

٩ روزه عبادت خالص

قال علي عليه السلام : الصوم عباده بين العبد و خالقه لا يطلع عليها غيره و كذلك لا يجازي عنها غيره . شرح نهج البلاغه / ٢٠ / ٢٩٦

١٠ پذیرفته شدن شفاعت روزه داران

من صام شهر رمضان و حفظ فرجه و لسانه و كفّ اذاه عن الناس غفر الله له ذنوبه ما تقدم منها و ما تاءخر... و قبل شفاعته .

١١ دعای فرشتگان برای روزه داران

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : انّ الله و كلّ ملائكه بالدعاء للصائمين . بحار/٢٥٣/٩٦

١٢ استجابت دعای روزه دار

قال ابوالحسن عليه السلام : دعوه الصائم مستجاب عند افطاره قال عليه السلام : انّ للصائم عند افطاره دعوه لا ترد. بحار / ٩٦ /

بودن روزه از عذاب

قال الصادق عليه السلام : ان الصوم جنه من النار. وسائل الشيعة ۱/۷ / ۹۰

۱۴ روزه آزمون اخلاص

قال على عليه السلام : ... و الصيام ابتلاء لاخلص الخلق . نهج البلاغه / حكمت ۲۵۲

۱۵ برترین روزه

الف قال على عليه السلام : صوم القلب خير من صيام اللسان و صوم اللسان خير من صيام البطن . غرر الحكم / ۱ / ۴۱۷

ب قال الصادق عليه السلام :

اذا اصبحت صائما فليصم سمعك و بصرک من الحرام ... و لا تجعل يوم صومك كيوم فطرك ... بحار/۲۹۲/۹۶

۱۶ روزه ی واقعی

قال على عليه السلام : الصيام اجتناب المحارم كما يمتنع الرجل من الطعام و الشراب . بحار/۲۹۴/۹۶

۱۷ روزه ی بی ارزش

قال على عليه السلام : کم من صائم ليس له من صيامه الا-الجوع و الظماء و کم من قائم ليس له من قيامه الا السهر و العناء.

حبذا نوم الاكياس و افطارهم . نهج البلاغه / حكمت ۱۴۵

۱۸ روزه در تمام عمر (هر ماه سه روز)

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله لاصحابه : يوما اتيكم يصوم الدهر؟ فقال سلمان انا يا رسول الله . فقال رجل لسلمان راء يتك

في اكثر نهارك تاء كل فقال لست حيث تذهب اني اصوم الثلاثة في الشهر قال الله عزّ و جلّ: (من جاء بالحسنه فله عشر امثالها).

وسائل / ۷ / ۳۰۷

۱۹ روزه يك چهارم ايمان

مرحوم فيض كاشاني گوید: فانّ الصوم ربع الايمان بمقتضى قوله ۶: الصوم نصف الصبر و بمقتضى قوله ۶: الصبر نصف

الايمان . محجّه البيضاء / ۲ / ۱۲۱

۲۰ عقوبت دنیوی روزه خواری

عن ابي عبدالله عليه السلام قال : من اخذ في شهر رمضان و قد افطر

۲۱ فوايد روزه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : قال الله عزَّ و جلَّ: الصوم لى و انا اجزى به فالصوم يميت مراد النفس و شهوه الطبع الحيوانى و فيه صفاء القلب و طهاره الجوارح و عماره الظاهر و الباطن و الشكر على النعم و الاحسان الى الفقراء و زياده التضرع و الخشوع و البكاء...بحار / ۹۶ / ۲۵۴

اشاره

الف هنگامى كه پيامبر اكرم خطبه اى در فضيلت روزه ماه مبارك رمضان بيان كردند حضرت على عليه السلام سؤ ال نمود: بهترين عمل در ماه رمضان چيست ؟ حضرت فرمودند: ترك گناه (فقال يا ابا الحسن افضل الاعمال فى هذا الشهر الورع عن محارم الله)

وسائل / ۳۰۳ / ۱۰

ب پيامبر اكرم زنى را مشاهده كردند كه به كنيز خود دشنام مى دهد براى او دستور طعام دادند زن گفت : من روزه هستم . حضرت فرمودند: چگونه روزه هستى با اينكه به كنيز خود ناسزا گفتى ؟ بحار / ۲۹۲ / ۹۶

زكات

۱ اهميت زكات

قال الصادق عليه السلام : ما ضاع مال فى برّ او بحر الا بمنع الزكاه قال و اذا قام القائم اخذ مانع الزكاه فضرِب عنقه . وسائل / ۱۶ / ۱۸ /

۲ تارك زكات و اخراج از مسجد

قال الباقر عليه السلام : بينما رسول الله صَلَّى الله عليه و آله فى المسجد اذ قال قم يا فلان قم يا فلان ... حتى اخرج خمسه نفر فقال اخرجوا من مسجدنا لا تصلّوا فيه و انتم لا تزكّون . وسائل / ۱۲ / ۶

۳ زكات در حد بى نیاز نمودن

عن ابى عبدالله عليه السلام : انه سئل كم يعطى الرجل

من الزكاه ؟ قال عليه السلام : اذا اعطيت فاغنه . وسائل / ٦ / ١٧٩

٤ زكات و حفظ عزت مؤ منان

عن ابى بصير قال قلت لابي جعفر عليه السلام من اصحابنا يستحيى ان ياءخذ من الزكاه فاعطيه من الزكاه و لا أُسَمَى له أنّها من الزكاه فقال عليه السلام : اعطه و لا تسم له و لاتذلّ المؤمن . وسائل / ٦ / ٢١٩

٥ آثار زكات

الف (زيادى مال ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ما حبس عبد زكاته فزادت فى ماله . وسائل / ٦ / ١٤

ب (پاك كردن نفس از بخل ؛ قال الصادق عليه السلام : من اذى الزكاه فقد وقى شح نفسه . مجمع البيان / ١٠ / ٣٠٠

ج (خاموش كردن غضب خداوند ؛ قال على عليه السلام : الله الله فى الزكاه فانّها تطفىء غضب ربكم . بحار / ٩٦ / ٢٠

د) زندگى سعادت آميز ؛ قال الصادق عليه السلام : ... ولو انّ الناس ادّوا حقوقهم لكانوا عايشين بخير . بحار / ٩٦ / ٣

ه) مایه قرب نزد پروردگار و كفاره گناهان ز مانع از آتش دوزخ ؛ قال على عليه السلام : ... ثم ان الزكاه جعلت مع الصلوه قربانا لاهل الاسلام فمن اعطاها طيب النفس بها فانها تجعل له كفّاره و من النار حجابا و وقايه . بحار / ٩٦ / ٧

٦ آداب گرفتن زكات

قال على عليه السلام : ... ثم امض اليهم بالسكينه و الوقار حتى تقوم بينهم فتسلم عليهم ... ثم تقول عبادالله ارسلنى اليكم ولى الله و خليفته لاخذ منكم حق الله فى اموالكم فهل لله فى اموالكم من حق فتؤدوه الى وليه

۷ زکات در نعمت های مادی و معنوی

قال علی علیه السلام: زکاه الجاه بذله، زکاه المال الافضال، زکاه الظفر الاحسان، زکاه البدن الجهاد و الصيام، زکاه اليسار بزّ الجیران و صله الارحام، زکاه العلم نشره

غررالحکم / ۱ / ۴۲۴

۸ کیفر تلخ زکات

الف نیامدن باران؛ قال النبی صلی الله علیه و آله: ... و لا منعوا الزکاه الاّ حبس عنهم القطر. بحار / ۷۳ / ۳۷۰

ب قحطی و خشکسالی؛ قال النبی صلی الله علیه و آله: فاذا لم يفعلوا ذلك (الزکاه) ابتلوا بالقحط و السنین. بحار / ۹۶ / ۱۴

ج از بین رفتن چارپایان؛ قال الرضا علیه السلام: ... اذا حسبت الزکاه ماتت المواشی. بحار / ۷۳ / ۳۷۳

د از بین رفتن برکت زمین؛ قال الصادق علیه السلام: اذا منعت الزکاه منعت الارض برکاتها. کافی / ۳ / ۵۰۵

ه قبول نشدن سایر اعمال؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله: ایها الناس ادّوا زکاه اموالکم الا فمّن لم یزکّ فلا صلوه له و لا دین له و لا صوم له و لا حج له و لا جهاد له .

روضه الواعظین / ۲ / ۳۵۶

اشاره

پیامبر اکرم روزی به اصحاب خود فرمودند: هر مالی زکاتش داده نشود ملعون است و هر بدنی که زکاتش داده نشود ملعون است. شخصی پرسید منظور از زکات بدن چیست؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: (گاهی خراشی به بدن می رسد یا پایش به سنگی می خورد یا مریض می شود و یا تیغی به پایش می رود). کافی

انفاق

۱ انفاق نشانه ی ایمان

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من و اسى الفقير من ماله و انصف الناس من نفسه فذلك المؤمن حقاً . كافي / ۲ / ۱۹

۲ انفاق همانند جهاد

قال على عليه السلام : انفقوا مما رزقكم الله عزّ و جلّ فانّ المنفق بمنزله المجاهد فى سبيل الله فمن ايقن بالخلف جاد بالعطيه و سخت نفسه بالنفقه . خصال / ۲ / ۲۴۵

۳ انفاق بزرگ ترين نعمت

قال على عليه السلام : انّ انفاق هذا المال فى طاعه الله اعظم نعمه و انفاقه فى معصيه الله اعظم محنه . جامع احاديث الشيعة / ۱۷ / ۸۶

۴ انفاق و سعادت انساني

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : طوبى لمن انفق الفضل من ماله و امسك الفضل من قوله .

۵ اعتدال در انفاق

قال على ابن الحسين عليه السلام : انّ من اخلاق المؤمن من الانفاق على قدر الاقتار و التوسع على قدر التوسع . تحف العقول / ۳۲۳

۶ انفاق از مال حلال

قال على عليه السلام : اصل الامور فى الانفاق طلب الحلال لما ينفق . مستدرک سفينه / ۱۰ / ۱۲۱

۷ گستردگى انفاق

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : كل معروف صدقه و وقى الرجل به عرضه فهو صدقه .

نورالثقلين / ۴ / ۳۴۱

۸ اولويت در انفاق

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لا صدقه و ذو رحم محتاج . جواهر / ٣١ / ٣٧١

٩ آثار انفاق

الف اصلاح آخرت ؛ قال على عليه السلام لابنه الحسن عليه السلام : انما لك من دنياك ما اصلحت به مشواك فانفق في حق و
لا تكن

ب پر شدن جای آن ؛ قال الصادق علیه السلام : ینادی ملکاً فی کل لیلہ جمعه اللہم اعط کل منفق خلفاً و کل ممسک تلفاً .
بحار / ۹۶ / ۱۱۷

ج باقی ماندن آن ؛ عن عائشہ قالت انہم ذبحوا شاہ فقال النبی صلی اللہ علیہ و آلہ ما بقی ؟ فقال ما بقی منها الا کتفہا قال
صلی اللہ علیہ و آلہ : کلہا قد بقی غیر کتفہا . کنز العمال / ۱۶۱۵۰

د پاداش فراوان ؛ قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ : من اعطی درهما فی سبیل اللہ کتب اللہ له سبع ماء حسنہ . بحار / ۹۶ /
۱۲۲

۱۰ آثار عدم انفاق

الف قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ : من منع ماله من الاخیار اختیاراً صرفه اللہ ماله الی الاشرار اضطراراً . بحار / ۹۶ / ۱۳۱

ب قال الصادق علیه السلام : اعلم انه من لم ینفق فی طاعه اللہ ابتلی بان ینفق فی معصیه اللہ عزّ و جلّ و من لم یمش فی حاجه
ولی اللہ ابتلی بان یمشی فی حاجه عدو اللہ عزّ و جلّ . بحار / ۹۶ / ۱۳۰

ج قال الصادق علیه السلام : من منع حقاً للہ عزّ و جلّ انفق فی باطل مثلیہ . وسائل / ۶ / ۲۵

اشاره

الف شخصی از حضرت علی علیه السلام درخواست کمک کرد . حضرت دستور داد به او هزار درهم بدهند خدمتکار
حضرت سؤال کرد از طلا- یا نقره بدهم ؟ فرمود: هر کدام برای او مفیدتر خواهد بود . زیرا طلا و نقره نزد من سنگی بیش
نیست . (کلاهما عندی حجران) بحار / ۴۱ / ۳۲

ب در

یکی از جنگ ها شخص مشرکی به حضرت علی علیه السلام عرضه داشت : شمشیر خود را به من هدیه کنید. امام علیه السلام شمشیر خود را داد. او پرسید آیا در چنین موقعیتی (که لحظه خطرناک است) شمشیر خود را به من می دهید؟ حضرت فرمود: فلاینی تو از ما درخواست کردی و از کرامت به دور است که ما سائل را محروم برگردانیم؛ (لیس من الکرّم ان یردّ السائل). مناقب / ۱ / ۳۵۸

حجّ

۱ اهمیت حج

قال الباقر علیه السلام : بنی الاسلام علی خمس علی الصلوه و الزکاه و الحجّ و الصوم و الولایه . وسائل / ۱ / ۷

قال الصادق علیه السلام : ان استطعت ان تاء کل الخبز و الملح و تحجّ فی کل سنه فافعل . تهذیب / ۵ / ۴۴۲

۲ حج پرچم اسلام

جعلہ علما للاسلام . وسائل / ۸ / ۱۰

۳ حج جهادضعیفان

قال النبی صلی الله علیه و آله : الحج جهاد کل ضعیف . بحار / ۹۷ / ۷

۴ پول خرج کردن در راه حج

قال علی علیه السلام : نفقه درهم فی الحج تعدل الف درهم . بحار / ۹۹ / ۸

۵ قصد قربت در حج؛ قال الصادق علیه السلام :

من حجّ یرید به الله لا یرید به ریا و لا سمعه غفر الله له البتہ . عوالی اللئالی / ۴ / ۳۰

۶ پذیرفته نشدن حج با مال حرام

عن ابی جعفر علیه السلام : من اصاب مالا من اربع لم یقبل منه فی اربع من اصاب مالا من غلول او ربا او خیانه او سرقه لم یقبل منه فی زکوه و لا صدقه و لا حج و لا

٧ آثار ترك حج

الف مسلمان نمردن ؛ قال النبي صَلَّى الله عليه و آله : من مات و لم يحج فليمت ان شاء يهوديا و ان شاء نصرانيا. محجه البيضاء
١٤٥ / ٢ /

ب نزول عذاب ؛ قال الصادق عليه السلام : لو ترك الناس الحج انزل عليهم العذاب . وسائل / ٨ / ١٣

٨ حج ضيافت الهى

قال الصادق عليه السلام : ان ضيف الله عزّ و جلّ رجل حج و اعتمر فهو ضيف الله حتى يرجع الى منزله . خصال / ١٢٧

٩ حج و اجابت دعا

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ثلاث دعوات مستجابة : دعاء الحاج فى تخلف اهله و دعاء المريض فلا تؤذوه و لا
تضجروه و دعاء المظلوم . دعوات راوندى / ٣٠

١٠ حج بازار آخرت

قال الصادق عليه السلام : الحج و العمره سوقان من اسواق الاخره . كافي / ٤ / ٢٥٥

١١ آداب حج

الف اخلاص ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ياءتى على الناس زمان يكون فيه حج الملوک نزهه و حجه الاغنياء تجاره و
حج المساكين مساءله . جامع الاخبار / ٦٩

ب تعجيل ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : عجلوا الخروج الى مكة فان احدكم لا يدري ما يعرض له من مرض او حاجه .
سنن كبرى / ٤ / ٥٥٥

ج تطهير مال ؛ قال الصادق عليه السلام : اذا اكتسب الرجل مالا من غير حلّه ثم حج فلبى نودى لا لبيك و لا سعديك و ان كان
من حلّه فلبى فنودى لبيك و سعديك . كافي / ٥ / ١٢٤

د) كمك به دوستان و همسفران ؛ اسماعيل الخنعمى قلت

لابی عبدالله علیه السلام انا اذا قدمنا مکه ذهب اصحابنا يطوفون و یترکونی احفظ متاعهم قال انت اعظمهم اجرا.

کافی / ۴ / ۵۴۵

ه ملاقات امام علیه السلام ؛ قال الباقر علیه السلام : تمام الحج لقاء الامام . کافی / ۴ / ۵۴۹

۱۲ فلسفه ی حج

۱- آزمایش انسان ؛ قال علی علیه السلام : و هذا بیت استعبد الله به خلقه لیختبر به طاعتهم فی ایتانه فحُتِّهم علی تعظیمه و زیارته . بحار / ۹۹ / ۲۹

۲ توجه به خداوند ۳ پیام گیری و پیام رسانی ؛

قال الرضا علیه السلام : فان قال فلم امر بالحج قيل لعله الوفاده و طلب الزیاده ... مع ما فیہ من التفقه و نقل اخبار الائمة الی کل صقع و ناحیه . نور الثقلین / ۲ / ۲۸۳

۴ شناخت آثار پیامبر صلی الله علیه و آله ۵ شناخت اقوام و ملل ؛

فجعل فی الاجتماع من الشرق و الغرب لیتعارفوا ... و لتعرف آثار رسول الله و تعرف اخباره و یذکر و لا ینسی . وسائل / ۸ / ۹

۶ تواضع برای خداوند؛ قال علی علیه السلام : و فرض علیکم حج بیته الحرام ... علامه لتواضعهم لعظمته و اذعانهم لعزته . نهج البلاغه / خطبه ۱

۱۳ آثار و فواید حج

۱ در خیر و خوبی به سر بردن ؛ قال الصادق علیه السلام : من حج حجتین لم یزل فی خیر حتی یموت . بحار / ۹۱ / ۶

۲ دچار فقر نشدن ؛ عن ابی عبدالله علیه السلام قال : من حج ثلاث حجج لم یصبه فقر ابدا. خصال / ۹۳

۳ سلامت جسم ۴ توسعه رزق ۵ خودکفا شدن ؛ قال زین

العابدين عليه السلام : حجوا و اعتمروا تصح اجسامكم و تتسع ارزاقكم و يصلح ايمانكم و تكفوا مؤنه الناس و مؤنه عيالاتك
بحار / ۹۶ / ۲۵

۶ آرامش روح ؛ قال الباقر عليه السلام : الحج تسكين القلوب . بحار / ۷۵ / ۱۸۳

۷- شفاعت ؛ عن عبدالصالح : من حج اربعين حجه قيل له اشفع فيمن احببت

خصال / ۱۵۶

۸- عدم محاسبه در قیامت

قال ابو عبدالله عليه السلام : من حج عشر حجج لم يحاسبه الله ابدا. روضه الواعظين / ۴۲۰

اشاره

الف امام سجاد عليه السلام چهل مرتبه به حج مشرف شد و هرگز تازیانه به مرکب سواری خود نزدند. وسائل / ۸ / ۳۵۳

ب امام صادق عليه السلام هنگامی که می خواست مُحرم شود لبیک نمی گفت شخصی به ایشان عرض کرد چرا لبیک نمی
گویید؟ فرمود: (می ترسم بگویم لبیک لکن خداوند به من بگوید (لا لبیک لا سعديک) . بحار / ۴۷ / ۱۶

ج عبدالرحمن بن کثیر گوید: من همراه امام صادق عليه السلام بودم یک نگاهی به جمعیت طواف کننده کرد و فرمود: ما
اکثر الضجيج و اقل الحجيج . بحار / ۲۷ / ۱۸۱

د ادريس بن يوسف گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم : در سرزمین عرفات چه کسی گناه او بیشتر است ؟ فرمود:
کسی که از عرفات مراجعت کند و گمان کند خداوند او را نیامرزیده است (و هو یظن انّ الله لم یغفر له) سفینه / ۶۹ / ۲

جهاد

۱ فضیلت جهاد

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الخیر کله فی السیف و تحت ظل السیف و لا یقیم الناس الا السیف و السیوف

٢ جهاد درى از درهاى بهشت

قال على عليه السلام : ان الجهاد باب من ابواب الجنه . بحار / ١٠ / ٨

٣ جهاد ستون دين

قال على عليه السلام : الجهاد عماد الدين و منهاج السعداء . تصنيف غرر/٣٣٣

٤ جهاد تفريح مسلمانان

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان لكل امه سياحه و ان سياحه امتى و رهبانيتهم الجهاد فى سبيل الله . بحار/٣٢٨/٤٠

٥ جهاد مايهى صلاح دين و دنيا

قال على عليه السلام : ان الله فرض الجهاد و عظمه و جعله نصره و ناصره و الله ما صلحت دنيا و لا دين الا به . وسائل / ١١ / ٩

٦ جهاد مايهى عزت اسلام

قال على عليه السلام : الجهاد عزا للاسلام . غرر الحكم / ٦٦٠٨

٧ وظيفه مجاهد

قال على عليه السلام : تزول الجبال و لا تزل عصى على ناجذك اعز الله جمجمتك تدفى فى الارض قدمك ارم ببصرك اقصى القوم و غض بصرك و اعلم ان النصر من عند الله سبحانه . نهج البلاغه / خطبه ١١

٨ توييخ از ترك جهاد

قال على عليه السلام : اف لكم لقد سئمت عتابكم ارضيتم بالحياه الدنيا من الاخره عوضا و بالذل من العز خلفا اذا دعوتكم الى جهاد عدوكم دارت اعينكم كأنكم من الموت فى غمره . بحار/٧٤/٣٤

٩ عواقب ترك جهاد

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : فمن ترك الجهاد البسه الله ذلاً فى نفسه و فقرا فى معيشته و محقا فى دينه . بحار / ١٠٠ / ٩

١٠ فضيلت نماز مجاهد

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : صلوه الرجل متقلدا بسيفه تفضل على

صلاته غير متقلد بسبعماه ضعف . كنز العمال / ١٠٧٩١

١١ فضيلت مرزبانى مجاهد

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : حرس ليله فى سبيل الله عزّ وجلّ افضل من الف ليله يقام ليها و يصام نهارها . كنز العمال /

١٠٧٣

١٢ جهاد زكات بدن و شجاعت

قال على عليه السلام : زكاه البدن الجهاد و الصيام . غرر الحكم / ٤٥٢ ٥

قال على عليه السلام : زكاه الشجاعه الجهاد فى سبيل الله . غرر الحكم / ٤٥٥ ٥

اشاره

قاطعيه رهبر در جهاد

حضرت على عليه السلام در جنگ صفين با صدای بلند فرمود: سوگند به خدا معاويه را مى کشم ؛ و الله لاقتلن معاويه و اصحابه بعد از آن آهسته فرمود: (انشاء الله) يکى گفتم شما به طور قطعى فرموديد پس چرا آهسته فرموديد انشاء الله ؟ حضرت فرمود: زيرا جنگ نيرنگ است خواستم اصحاب خود را براى جنگ تشويق نمايم ان الحرب خدعه فاردت ان احرضا صحابى عليهم لكيلا يفشلوا كافي / ٧ / ٤٦٠

امر به معروف و نهى از منكر

١ اهميت امر به معروف

الف قال رسول الله صلى الله عليه وآله : من أمر بالمعروف و نهى عن المنكر فهو خليفه الله فى ال-رض و خليفه رسوله

.مستدرک الوسائل / ٢ / ٥٨٣

ب قال على عليه السلام : و ما أ عمال البر كلّها و الجهاد فى سبيل الله عند الا مر بالمعروف و النهى عن المنكر، الا كنفته فى

بحر ليجى . نهج البلاغه / حكمت ٣ ٧٤

٢ ترك نهى از منكر نشانه ى ضعف ايمان

قال الصادق عليه السلام عن ابائه قال رسول الله صلى الله عليه وآله : ان الله يبغض المؤمن الضعيف الذى لا دين له

. فقيل : و ما المؤمن من الذي لا دين له ؟ قال : الذي لا ينهى عن المنكر.

كافي / ٥/٥٩

٣ آداب امر به معروف

قال الصادق عليه السلام : أنما ياءمر بالمعروف و ينهى عن المنكر مَنْ كانت فيه ثلاث خصال ؛ عامل لما ياءمر به و تارك لما ينهى عنه ، عادل فيما ياءمر و عادل فيما ينهى ، رفيق فيما ياءمر و رفيق فيما ينهى . مستدرک الوسائل / ٢ / ٣٥٩

٤ مراتب امر به معروف و نهى از منكر

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من رأى منكم منكراً، فليغيره بيده ، فان لم يستطع ، فبلسانه ، فان لم يستطع فبقلمه و ذلك اضعف الايمان . سنن بيهقي / ٦ / ٩٥

٥ ترك امر به معروف در آخر الزمان

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : كيف بكم اذا فسد نسائكم و فسق شبابكم و لم تاءمروا بالمعروف و لم تنهوا عن المنكر. فقيل له : و يكون ذلك يا رسول الله ؟

قال : نعم و شرُّ من ذلك ! كيف بكم اذا أُرتم بالمنكر و نهيتم عن المعروف . قيل يا رسول الله : و يكون ذلك ؟ قال : نعم و شرُّ من ذلك ! كيف بكم اذا راء يتم المعروف منكراً و المنكر معروفاً. بحار / ٩٧ / ٧٤

٦ آثار امر به معروف

الف قال الباقر عليه السلام : انّ الا-مر بالمعروف و النهى عن المنكر سبيل الانبياء و منهاج الصالحاء، فريضه عظيمه بها تقام الفرائض و تاءمن المذاهب و تحلّ المكاسب و تردّ المظالم و تعمّر الارض و ينتصف من الاعداء و يستقيم الامر. كافي

ب قال علی علیه السلام : ... من أمر بالمعروف شدّ ظهر المؤمن و من نهی عن المنکر أرغم أنف المنافق و أمر من كیده . کافی

ج قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من أمر بمعروف أو نهى عن منكر أو دلّ على خير أو أشار به فهو شريك . بحار / ۹۷

۷ آثار ترك امر به معروف و نهی از منكر

الف زوال برکت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : لا يزال أمتي بخير ما أمروا بالمعروف و نهوا عن المنكر و تعاونوا على البرّ، فاذا لم يفعلوا ذلك نُزعت منهم البركات و سلّط بعضهم على بعض و لم يكن لهم ناصر في الارض و لا في السماء. مستدرک الوسائل / ۲ /

ب تسلط اشرار و عدم استجابت دعا

قال علی علیه السلام : لا تتركوا الا امر بالمعروف و النهی عن المنكر، فَيُولَىٰ عليكم شراركم ثم تدعون فلا يستجاب لكم . نهج

ج عذاب الهی

قال الباقر علیه السلام : أوحى الله عزّ و جلّ الى شعيب : انى معذب من قومك ماءه ألف؛ أربعين ألف من شرارهم و ستین ألف من خيارهم ! فقال : يا ربّ، هؤلاء الا شرار، فما بال الا خيار؟ فأوحى الله تعالى اليه : داهنوا أهل المعاصى فلم يُبغضوا لغضبى .

۸ نکوهش از عدم هماهنگی گفتار با عمل

الف قال علی علیه السلام : لا تكن ممن يرجوا الاخره بغير

العمل ... ينهى ولا ينتهى و يامر بما لا ياتى . نهج البلاغه / حكمت ١٥٠

ب قال على عليه السلام : كفى بالمرء جهلاً أن ينكر على الناس ما ياتى مثله .

غرر الحكم / ٧٠٧٣

ج قال على عليه السلام : لعن الله الامرين بالمعروف التاركين له و التاهين عن المنكر العاملين به . نهج البلاغه / خطبه ١٢٩

اشاره

امام صادق عليه السلام در ذيل آيه ي (لعن الذين كفروا من بنى اسرائيل على لسان داود و عيسى بن مريم ذلك

بما عصوا و كانوا يعتدون كانوا لا يتناهون عن منكر فعلوه) مائده / ٧٩

فرمودند: اين گروه ملعون در مجلس گناه شركت نداشتند لكن هر گاه با اهل گناه برخورد مى كردند به آن ها مى خنديدند و

با آن ها انس و الفت داشتند؛ كانوا اذا لقوهم ضحكوا فى وجوههم و انسوا بهم . نورالثقلين / ١/٦٦١

مسائل تربيتى و اخلاقى

حسن خلق

١ حسن خلق نشانه كمال ايمان

قال الباقر عليه السلام : اكمل المؤمن ايمانا احسنهم خلقا . كافى / ٢ / ٩٩

٢ اهميت حسن خلق

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ما من شىء اثقل فى الميزان من خلق حسن . بحار / ٧١/٣٨٣

٣ حسن خلق كليد همه ي نيكي ها

قال على عليه السلام : حسن الخلق راءس كل برّ . غرر الحكم / ٨٥٧ ٤

٤ حسن خلق بهترين نيكويى

قال الحسن عليه السلام : ان احسن الحسن الخلق الحسن . خصال / ٩ ٢

٥ نشانه حسن خلق

قال على عليه السلام : حسن الخلق فى ثلاث اجتناب المحارم و طلب الحلال و التوسّع على العيال . بحار / ٧١ / ٣٩٤

۶ حسن خلق و زندگی گوارا

قال الصادق عليه السلام : لا عيش اهناء من حسن الخلق

٥/ ٦٠ . علل الشرايع

٧ حسن خلق و شباهت به پیامبر صلی الله علیه و آله

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اشبهکم بی احسنکم خلقا. بحار / ٧١ / ٣٨٧

٨ تفاوت محاسن اخلاق با مکارم اخلاق

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : بعثت بمکارم الاخلاق و محاسنها. مستدرک / ٢ / ٢٨٢

سئل عن الصادق عليه السلام ما حدّ حسن الخلق؟ قال عليه السلام : تلين جانبك و تطيب كلامك و تلقي اخاك ببشر حسن .

معاني الاخبار / ٢ / ٥٣

سئل عن الصادق عليه السلام عن مكارم الاخلاق؟ فقال عليه السلام : العفو عن ظلمك و صلته من قطعك و اعطاء من حرمك

و قول الحق ولو على نفسك . معاني الاخبار / ١٩١

٩ خطر سوء خلق؛ قال على عليه السلام :

من ساء خلقه فاذنوا في أذنه . بحار / ٦٢ / ٢٧٧

١٠ آثار حسن خلق

١ لذت روحی؛ قال الحسن عليه السلام : لا عيش الذّ من حسن الخلق . كافي / ٢ / ٥٧

٢ جلب دوستی؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : حسن الخلق يثبت المودّة و يحسن البشر و يذهب بالسخيمه . بحار / ٧٧ /

١٤٨

٣ نابودی گناهان؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ان الخلق الحسن يذیب الذنوب كما تذيب الشمس الجمد. عيون اخبار

الرضا / ٢ / ٣٧

٤ افزایش رزق؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : حسن الخلق من الدين و هو يزيد في الرزق . تحف العقول / ٢٧٥

٥ آبادانی شهرها و طول عمر؛ عن ابی عبدالله عليه السلام : البرّ و حسن

٦ پاداش شايسته ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ان العبد لينال بحسن خلقه درجة الصائم القائم . كافي / ٢ / ١٠٠

١١ آثار سوء خلق

١ مايه فشار قبر و عذاب روح ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : عند ما دفن سعد بن معاذ قد اصابته ضمّه فسئل عن ذلك فقال أنه كان في خلقه مع اهله سوء. امالي صدوق / ٣١٥

تذکر: با این که در تشییع جنازه او پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ و آله و هفتاد هزار فرشته شرکت کرده بودند.

٢ سختی زندگی ؛ قال علي عليه السلام : (سوء الخلق نكد العيش و عذاب النفس). غررالحکم / ٥٦٣٩

٣ فساد ايمان و عمل ؛ قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الخلق السيئ يفسد العمل كما يفسد الخل العسل . بحار / ٧٣ / ٢٩٧

٤ دوام ناراحتی ؛ سئل عن علي عليه السلام من ادوم الناس غما؟ قال عليه السلام : اسؤهم خلقا. مستدرک / ٣ / ٣٢٨

٥ عذاب نفس ؛ قال علي عليه السلام : من ساء خلقه عذب نفسه . بحار / ٧٨ / ٢٤٦

٦ دوری از مردم ؛ قال علي عليه السلام : سوء الخلق يوحش القريب و ينفرب العبد. غررالحکم / ٥٥٩٣

٧ کمیاب شدن دوست ؛ قال علي عليه السلام : من ساء خلقه اعوزه الصديق و الرفيق. غررالحکم / ٩١٨٧

٨ ورود به جهنم ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ان العبد ليبلغ من سوء خلقه اسفل درك جهنم. محجه البيضاء / ٥ / ٩٣

اشاره

نمونه هایی از مکارم اخلاق پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

الف کنیزی محضر پیامبر آمد و لباس آن بزرگوار را سه

مرتبہ کشید تا این که نخ‌ی را از لباس پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون کشید. مردم به او گفتند: چرا چنین کاری انجام دادی؟ گفت: مریضی در منزل داریم مرا فرستادند تا به وسیله ی نخ لباس پیامبر تبرک جوید و شفا پیدا کند و من خجالت کشیدم این مطلب را بازگو کنم از این رو این کار را انجام دادم. کافی / ۲ / ۱۰۲

ب هنگامی که در جنگ احد دندان مبارک پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شکسته شد و جراحات زیادی بر ایشان وارد آمد، اصحاب عرض کردند تا بر دشمنان خود نفرین کند. فرمود: من به عنوان پیامبر رحمت بر این ها مبعوث شدم و در حق آنان دعا فرمود تا خداوند آنان را هدایت کند؛ اللهم اهد قومی فانهم لا يعلمون . سفینه البحار / ۲ / ۶۸۱

ج مرد عربی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد و عبا ی پیامبر را محکم کشید به طوری که اثر آن در گردن پیامبر صلی الله علیه و آله باقی ماند و گفت به من کمک کنید پیامبر صلی الله علیه و آله با تبسم به او کمک فراوانی کرد. سفینه البحار / ۲ / ۶۸۲

د شخصی به نام هبار بن اسود، زینب دختر پیامبر صلی الله علیه و آله را ترساند و در اثر آن فرزند زینب سقط شد. هنگامی که از کار خود پشیمان شد و از پیامبر صلی الله علیه و آله عذرخواهی کرد، پیامبر او را بخشید. سفینه البحار / ۲ / ۶۸۳

ه بعضی از افراد کودکان خود را برای تبرک جستن

نزد پیامبر صلی الله علیه و آله می آوردند، گاهی کودکان لباس پیامبر صلی الله علیه و آله را آلوده می ساختند پیامبر صلی الله علیه و آله هیچ ناراحت نمی شدند. سفینه البحار / ۲ / ۹۱

و انس گوید: من مدت ده سال خدمتگزار پیامبر صلی الله علیه و آله بودم . هرگز به من اف نگفت و برای کارهایی که انجام می دادم نمی فرمود چرا انجام می دادی و برای کارهایی که ترک می کردم به من اعتراض نمی کرد. سفینه البحار / ۲ / ۶۹۲

بَرّ و نیکی

۱ ابعاد بَرّ و نیکی

قال الباقر عليه السلام : الا- اخبركم خمس خصال هنّ من البرّ و البرّ يدعوا الى الجنة قلت بلى قال اخفاء المصيبة و كتمانها و الصدقة تعطيتها بيمينك لا تعلم بها شمالك و برّ الوالدين فان برهما لله رضى و الاكثار من قول لا حول و لا قوه الا بالله العليّ العظيم فانه من كنوز الجنّة والحبّ لمحمد و آل محمد. بحار / ۳۹۰ / ۶۹

قال على عليه السلام : ثلاث من ابواب البرّ: سخاء النفس و طيب الكلام و الصبر على الاذى . بحار / ۷۱ / ۸۹

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اربع من كنوز البرّ كتمان الحاجه و كتمان الصدقه و كتمان الوجع و كتمان المصيبة . بحار / ۲۰۸ / ۸۱

۲ به چه کسانی نیکی کنیم ؟

۱ والدين ؛ عن منصور بن حازم عن ابي عبدالله عليه السلام قال قلت : اى الاعمال افضل ؟ فقال عليه السلام : الصلوه لوقتها و برّ الوالدين و الجهاد فى سبيل الله . بحار / ۸۲ / ۲۲۶

۲ فرزندان ؛ قال على عليه السلام : برّوا

۳ مهمان ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : من كرم الاخلاق بَرَّ الضيف . بحار / ۲۱ / ۳۷۶

۴ خانواده ؛ قال الصادق عليه السلام : من حسن بَرّه باهل بيته زيد في رزقه . بحار / ۱۰۴ / ۷۴

قال الصادق عليه السلام : من حسن بَرّه باهله زاد الله في عمره . بحار / ۶۹ / ۳۸۵

۵ برادران ايمانی ؛ قال عليه السلام : من خالص الايمان البرّ بالاخوان . بحار / ۱۵۹ / ۶۹

۶ اقوام ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : بَرّ القرابه تزيد في الاعمار . بحار / ۷۷ / ۱۷۲

۷ همسايه ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : رحم الله جارا اعان جاره على بَرّه . بحار / ۷۴ / ۶۵

۸ دوست ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : رحم الله رفيقا اعان رفيقه على بَرّه . بحار / ۶۵ / ۷۴

۳ نشانه های نیکوکار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : اما علامه البارّ فعشره يحبّ في الله يبغض في الله و يصاحب في الله و يفارق في الله و يغضب في الله و يرضى في الله و يعمل لله و يطلب لله و يخشع خائفا مخوفا طاهرا مخلصا مستحيا مراقبا و يحسن في الله . تحف العقول /

۲۱

۴ شهادت بالاترين بر و نيکی

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : فوق كلّ ذی بَرّ بَرّ حتى يقتل في سبيل الله فليس فوقه بَرّ . بحار / ۷۴ / ۶۱

اشاره

در شب عروسی حضرت فاطمه عليها السلام سائلی به او مراجعه کرد آن حضرت پيراهن عروسی خود را به او تقديم کرد.
هنگامی که

پیامبر صلی الله علیه و آله متوجه شدند پرسیدند: چرا پیراهن کهنه را ندادی؟ عرضه داشت: از شما شنیدم که خداوند می فرماید: (لن تنالوا البر حتی تنفقوا ممّا تحبون). آل عمران / ۹۲؛ خصائص فاطمیه / ۳۷۹

آثار اعمال و اوصاف زیبا

۱ اثر رعایت امانت

قال علی علیه السلام: الامانه تجزّ الرزق . بحار / ۷۸ / ۶۰

۲ اثر نیکی به برادران

قال الکاظم علیه السلام: من حسن برّه باخوانه و اهله مدّ فی عمره . مستدرک / ۱۲ / ۴۲۱

۳ اثر اقاله

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: من اقال مسلما اقاله الله عشرته . سنن ابی داود / ۳ / ۲۷۴

۴ اثر توبه

قال علی علیه السلام: التوبه تطهّر القلوب و تغسل الذنوب . غرر / ۱ / ۳۵۵

۵ اثر همنشینی با دانشمندان

قال علی علیه السلام: جالس العلماء یزدد علمک و یحسن ادبک و تزک نفسک . غررالحکم / ۴۷۸۶

۶ اثر مبارزه با نفس

قال علی علیه السلام: من جاهد نفسه اکمل التّقی . غرر / ۷۷۵۱

۷ اثر جود و بخشش

قال علی علیه السلام: الجواد فی الدنیا محمود و فی الاخره مسعود . غرر / ۲۱۵۲

۸ اثر خوب همسایه داری

قال الصادق علیه السلام: حسن الجوار یعمّر الدیار و یزید فی الاعمار . کافی / ۲ / ۶۶۷

۹ اثر یاد مرگ

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من أكثر ذكر الموت أحبّه الله . كافي / ٢ / ١٢٢

١٠ اثر تقديم محبت الهى بر علاقه به خویشتن

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من آثر محبه الله على محبه نفسه كفاه الله مؤنه الناس . كنز العمال / ٤٣١٢٧

١١ اثر حج و عمره

قال على عليه السلام : و حج البيت

و العمره فأنهما ينفیان الفقر و يكفّران الذنب و يوجبان الجنّه . تحف العقول / ١٤٩

١٢ اثر بر آوردن نیاز مؤ من

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من قضى لآخيه المؤمن حاجه قضى الله عزّ و جلّ له يوم القيامة مائه الف حاجه من ذلك
اولها الجنه . كافي / ١ / ٢ / ٩٣

١٣ اثر تلاش در بر آوردن نیاز مؤ من

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من سعى فى حاجه اخيه المؤمن فكأنما عبد الله تسعه الف سنه صائما نهاره قائما ليله . بحار
٣١٥ / ٧٤ /

١٤ اثر اخلاص

قال على عليه السلام : بالاخلاص ترفع الاعمال . غرر / ٤٢٤٢

١٥ اثر خوف از خداوند

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من خاف الله عزّ و جلّ خاف منه كل شىء و من لم يخف الله اخافه الله من كل شىء .
بحار / ٧٧ / ٥٠

١٦ اثر عبادت و بندگی خداوند

قال الحسن عليه السلام : من عبد الله عبدا لله له كل شىء . تنبيه الخواطر / ٢ / ١٠٨

١٧ اثر نماز با معرفت

قال على عليه السلام : من اتى الصلوه عارفا بحقها غفر له . خصال / ٢٨٦

١٨ اثر روزه

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الصوم يورث الحكمة و الحكمة تورث المعرفة و المعرفة تورث اليقين فاذا استيقن
العبد لا يبالي كيف اصبح بعسر ام يسر . بحار / ٢٧ / ٧٧

١٩ اثر حسن ظن به مردم

قال على عليه السلام : من حسن ظنه بالناس حاز منهم المحبّه . غرر الحكم / ٤٨٢٣

۲۰ اثر بی رغبتی به دنیا

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من زهد في الدنيا هانت عليه

اشاره

حضرت صادق علیه السلام فرمود: خداوند به موسی وحی نمود: آیا می دانی چرا تو را برای مقام رسالت انتخاب ، و کلیم خود قرار دادم ؟ عرض کرد: نه . خداوند به او وحی کرد به دلیل تواضع و سجده هایی که داری و صورت خود را به خاک می گذاری .

بحار / ۱۷ / ۴۱۰

آثار اعمال و اوصاف زشت

۱ اثر پرخوری

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اياكم و البطنه فانها مفسده للبدن و مورثه للسقم و مكسله عن العباده . بحار / ۶۲ / ۲۶۶

۲ اثر پر حرفی

قال على عليه السلام : اياك و كثرة الكلام فانه يكثر الزلل و يورث الملل . غررالحكم / ۲۶۸۰

۳ اثر آرزوی دراز

قال على عليه السلام : اما طول الامل فينسى الاخره . کافی / ۲ / ۳۵۳

۴ اثر پرداختن به لهو

قال على عليه السلام : اللهم يسخط الرحمن و يرضى الشيطان و ينسى القرآن . بحار / ۷۸ / ۹

۵ اثر سرزنش زیاد

قال على عليه السلام : (لا تكثرن العتاب فانه يورث الضغينه ويدعو الى البغضاء). غررالحكم / ۱۰۲۱۴

۶ اثر ثروت فراوان

قال على عليه السلام : اعلموا ان كثرة المال مفسده للدين مقساه للقلوب . تحف العقول / ۱۴۱

۷ اثر ستم

قال على عليه السلام : من سلّ سيف البغي قتل به . نهج السعاده / ۱ / ۲۵

٨ اثر تهمت

قال الصادق عليه السلام : اذا اتهمّ المؤمن من اخاه انماث الايمان من قلبه كما ينماث الملح فى الماء.

٩ اثر جدال بى مورد

قال على عليه السلام : الجدل فى الدين يفسد اليقين . غرر الحكم ١/ ٧٧٠

١٠ اثر جزع و فزع

قال على عليه السلام : الجزع

لا يدفع القدر ولكن يحبط الاجر. غرر الحكم / ۱۸۷۶

۱۱ اثر حرص

قال على عليه السلام: الحرص ينقص قدر الرجل ولا يزيد في رزقه. غرر الحكم / ۱۵۵۰

۱۲ اثر حرام خوری

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: من اكل لقمه من حرام لم تقبل له صلوه اربعين ليله. كنز العمال / ۹۲۶۶

۱۳ اثر حسادت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: اياكم و الحسد فانه ياء كل الحسنات كما تاء كل النار الحطب. جامع الاخبار / ۴۵۱

۱۴ اثر كينه توزی؛

قال العسكری عليه السلام: اقل الناس راحه الحقود. تحف العقول / ۸۸۴

۱۵ اثر تحقیر مردم

قال الصادق عليه السلام: من استذل مؤمنا او مؤمنه او حقره لفقره او قلّه ذات يده شهره الله يوم القيمه ثم يفضحه. بحار / ۷۲ /

۴۴

۱۶ اثر ریاست طلبی

قال الصادق عليه السلام: اياك و الرئاسة فما طلبها احد الا هلك. معاني الاخبار / ۱۸۰

۱۷ اثر خنده ی زیاد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: اياك و كثره الضحك فانه يميت القلب. معاني الاخبار / ۳۳۵

۱۸ اثر فروتنی برای ثروتمند

قال على عليه السلام: من اتى غنيا فتواضع له لغناه ذهب ثلثا دينه. نهج البلاغه / حکمت ۲۲۸

اشاره

الف اثر ترك نهی از منكر؛ عابدى نماز می خواند در همان لحظه دو كودك خروسی را گرفته و پرهای آن رامی

كندند و اعتنا نكرد و خداوند آن عابد را به زمین فرورد. سفینه البحار / ۱/۴۰

ب اثر سخن چینی؛ شخصی از علی بن یقطین نزد هارون سعایت کرد. هارون فرمان داد سخن چین را هزار تازیانه بزنند پانصد ضربه که زدند از دنیا رفت . سفینه البحار / ۱/۴۳

ج اثر تکبر؛ شیطان بر اثر تکبر

و غرور از منزلتی که نزد خداوند داشت سقوط کرد. سفینه البحار / ۱ / ۴۰

بهترین ها

۱ بهترین انسان

الف قال علی علیه السلام : خیر الناس من انتفع به الناس . بحار / ۷۵ / ۲ / ۳

ب قال علی علیه السلام :

خیر الناس من طهر من الشهوات قلبه ... غرر / ۳۹۲ / ۱ / ۱

۲ بهترین برادر

قال علی علیه السلام : خیر اخوانک من واساک و خیر منه من کفاک . بحار / ۷۸ / ۱۲

۳ بهترین بی نیازی

قال علی علیه السلام : خیر الغنی غنی النفس . امالی صدوق / ۳۹۴

۴ بهترین همنشین

قیل یا رسول الله ایّ الجلساء خیر قال : من ذکرکم بالله رؤیته و زادکم فی علمکم منطقه و یرغبکم فی الا-خره عمله . امالی

طوسی / ۱۵۷

۵ بهترین زاد و توشه قال رسول الله صلی الله علیه و آله :

خیر الزاد التقوی . بحار / ۱۱۴ / ۷۷

۶ بهترین اخلاق

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : الا ادلکم علی خیر اخلاق الدنیا و الاخره ؟ قالوا بلی یا رسول الله . قال : من وصل من قطعه

و اعطی من حرمه و عفا عن ظلمه . بحار / ۷۴ / ۱۰۲

۷ بهترین کار؛

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : خیر الامور خیرها عاقبه . امالی صدوق / ۳۹۵

۸ بهترین دست ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : خَيْرُ الْإِيْدِي الْمُنْفَقَةِ . بحار / ٧٧ / ١٤٩

٩ بهترین كلام

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ..فَمَا خَيْرُ تَه مِنْ الْكَلَامِ فَسُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ فَمَنْ قَالَهَا عَقِيبَ كُلِّ صَلَوةٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَ مَحَاعِنَهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ وَ رَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ .

۱۰ بهترین پیامبران

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اما خيرته من الانبياء فاختر ابراهيم خليلًا و موسى كليما و عيسى روحا و محمدا حبيبا. بحار

بحار / ۹۷ / ۴۷

۱۱ بهترین فرشتگان ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اما خيرته من الملائكة فاجبرئيل و ميكائيل و اسرافيل و عزرائيل . بحار/۹۷/۴۷

۱۲ بهترین زنان

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اما خيرته من النساء مريم بنت عمران و آسية بنت مزاحم امراء فرعون و فاطمه الزهراء و

خديجه بنت خويلد. بحار / ۹۷ / ۴۷

۱۳ بهترین ماهها و روزها

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اما خيرته من الشهور فرجب و ذوالقعدة و ذوالحجة و المحرم و هي الاربع الحرم . و اما

خيرته من الايام فيوم الفطر و يوم عرفه و يوم الضحى و يوم الجمعة . بحار / ۹۷ / ۴۷

اشاره

ابن عباس می گوید: هنگامی که آیه شریفه (انّ الذين امنوا و عملوا الصالحات اولئك هم خير البرية) بينه ۸ نازل شد پیامبر

اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ به علی علیه السلام فرمود: مقصود از این آیه تو و شیعیان هستی که در روز قیامت وارد عرصه

محشر می شوید در حالی که هم شما از خدا راضی هستید و هم خدا از شما راضی است و دشمنت خشمگین وارد محشر می

شود و به زور به جهنم می رود. (هو انت و شيعتك تاءتى انت و شيعتك يوم القيمة راضين مرضيين و ياءتى عدوك غضبانا

مقمحين

شواهد التنزيل ۲/۳۵۷

توجه به فضائل

۱ وادار کردن نفس به فضیلت ها

قال علی علیه السلام : اکره

نفسك على الفضائل فإن الرذائل انت مطبوع عليها. غررالحكم / ٢٤٧٧

٢ بهترین فضیلت ها

قال على عليه السلام : افضل الفضائل صله الهاجر و ايناس النافر و الاخذ بيد العاثر. غررالحكم / ٣٣٥٧

٣ ریشه ی فضیلت

قال على عليه السلام : راس الفضائل ملك الغضب و اماته الشهوه . غرر الحكم / ٥٢٣٧

٤ بهترین فضیلت اخلاقی

قال على عليه السلام : ان افضل اخلاق الرجال الحلم . غرر الحكم / ٣٨٦٣

٥ بافضیلت ترین مردم

قال على عليه السلام : افضل الناس فى الدنيا الاسخياء و فى الاخره الاتقياء. غررالحكم / ٣٢١٠

٦ نمونه ای از فضیلت ها

١ ترك سؤ ال از مردم ؛ قال على عليه السلام : التقرب الى الله بمساءلته و الى الناس بتركها. غرر الحكم / ١٨٠١

٢ قناعت ؛ قال الباقر عليه السلام : من قنع بما رزقه الله فهو من اغنى الناس . كافي / ٢/١٣٩

٣ بخشش به هنگام قدرت

قال على عليه السلام : من عفا عند القدره عفا الله عنه يوم العسره . كنز العمال / ٧٠٠٧

٤ كرامت اخلاقی

قال زين العابدين عليه السلام : اللهم صل على محمد و آله و سدّنى لان اعارض من غشنى بالنصح و اجزى من هجرنى بالبرّ و

اثيب من حرمنى بالبذل و اكافىء من قطعنى بالصله و اخالف من اغتابنى الى حسن الذكر. صحيفه سجديه / دعای ٢٠

اشاره

ابوحمره ثمالی گوید: از امام سجاد عليه السلام شنیدم فرمود: وقتی که روز قیامت می شود خداوند تمام انسانها را جمع می

نماید سپس منادی حق ندا می کند صاحبان فضیلت کجا هستند؟ جمعیتی از مردم بر می خیزند فرشتگان با آنها ملاقات می

کنند و می پرسند فضیلت شما چیست ؟ آنان گویند. (کُنَّا نصل من قطعنا

و نعطی من حرمانا و نَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمْنَا) در این هنگام منادی حق به آنها می گوید: راست گفتید، وارد بهشت شوید. وسائل ۸ /

۵۲۱

تقوا

۱ تقوا درمان جسم و روح

قال علی علیه السلام : ... فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ لِقُلُوبِكُمْ وَ بَصْرٌ عَمَى أَفْئِدَتِكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَرَضِ أَجْسَادِكُمْ وَ صِلَاحٌ لِفَسَادِ صُدُورِكُمْ وَ طَهْرٌ لِدَنَسِ أَنْفُسِكُمْ وَ جَلَاءٌ لِعِشَاءِ أَبْصَارِكُمْ . بحار / ۶۷ / ۲۸۴

۲ تقوا، امر قلبی

قال الصادق علیه السلام : لَا يَغْرَنُكَ بِكَأْوْهِمْ ، أَنْمَا التَّقْوَى فِي الْقَلْبِ . بحار / ۶۷ / ۲۸۶

۳ باتقواترین انسان

قال علی علیه السلام عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : أَتْقَى النَّاسِ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيْمَالِهِ وَ عَلَيْهِ . بحار / ۲۸۸ / ۶۷

۴ تقوا معیار کرامت

قال زين العابدين عليه السلام : لَا حَسْبَ لِقَرَشِيٍّ وَ لَا عَرَبِيٍّ إِلَّا بِتَوَاضَعٍ وَ لَا كَرَمٍ إِلَّا بِالتَّقْوَى . بحار / ۶۷ / ۲۸۸

۵ درجات تقوا

قال الصادق علیه السلام : التَّقْوَى عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ : تَقْوَى بِاللَّهِ فِي اللَّهِ وَ هُوَ تَرْكُ الْحَلَالِ فَضْلًا عَنِ الشَّبْهِهِ وَ هُوَ تَقْوَى خَاصٍ الْخَاصِ وَ تَقْوَى مِنْ اللَّهِ وَ هُوَ تَرْكُ الشَّبْهِهِ فَضْلًا عَنِ الْحَرَامِ وَ هُوَ تَقْوَى الْخَاصِ وَ تَقْوَى مِنْ خَوْفِ النَّارِ وَ الْعِقَابِ وَ هُوَ تَرْكُ الْحَرَامِ وَ هُوَ تَقْوَى الْعَامِ . بحار / ۶۷ / ۲۹۵

۶ تفسیر تقوا

قال علی علیه السلام : التَّقْوَى اجْتِنَابُ ، التَّقْوَى أَنْ يَتَّقِيَ الْمَرْءُ كُلَّ مَا يُؤْتِمُّهُ ، الْمُتَّقِي مِنَ اتَّقَى الدُّنُوبِ ، رَأْسُ التَّقْوَى تَرْكُ الشَّهْوَةِ ، مِنْ مَلِكِ شَهْوَتِهِ كَانَ تَقِيًّا ، مَلَكَ التَّقْوَى رَفُضُ الدُّنْيَا . غرر الحكم / ۱ / ۶

۷ ویژگی متقیان

امام علی علیه السلام در خطبه ی

همام بیش از ۱۰۰ ویژگی برای متقیان بیان می کند، از جمله: ۱ منطقهم الصواب ۲ ملبسهم الاقتصاد ۳ مشیهم التواضع ۴ غصوا
أبصارهم عما حرم الله عليهم ۵ وقفوا أسمعهم على العلم النافع لهم ۶ نزلت اءنفسهم منهم فى البلاء كالتى نزلت فى الرّخاء ۷
عظم الخالق فى اءنفسهم فصغر مادونه فى اءعينهم ۸ قلوبهم محزونه ۹ شرورهم ماء مونه ۱۰ أ جسادهم نحيفه ۱۱ حاجاتهم خفيفه
۱۲ أ نفسهم عفيفه... نهج البلاغه / خطبه ی ۱۹۳

۸ برکات تقوا

۱ صلاح ایمان؛ قال على عليه السلام: سبب صلاح الايمان التّقى . غررالحکم / ۵۵۱۴

۲ خویشتن داری از محرّمات؛ قال على عليه السلام: ان تقوى الله حمت أ ولياء الله محارمه . نهج البلاغه / خطبه ۱۱۴

۳ آبادی دین؛ قال على عليه السلام: انّ تقوى الله عماره الدّين و عماد اليقين و أنّها لمفتاح صلاح و مصباح نجاح . غررالحکم
/ ۳۶۲۳

۴ کلید پاکی ، ۵- توشه قیامت ۶- آزادی از هر نوع بندگی؛ قال على عليه السلام: انّ تقوى الله مفتاح سداد و ذخيره معاد و
عتق من كل ملكه و نجاه من كل هلكه بها ينجح الطالب و ينجوا الهارب و ينال الرّاغب . نهج البلاغه / خطبه ۲۳۰

۷ پذیرش اعمال؛ قال على عليه السلام: صفتان لا يقبل الله سبحانه الاعمال الاّ بهما التّقى و الاخلاص . غررالحکم / ۵۸۸۷

۸ نجات از گرفتاری ها؛ قال على عليه السلام: من اتقى الله سبحانه ، جعل له من كلّ همّ فرجا و من كلّ ضيق مخرجا. غرر
الحکم / ۸۸۴۷

۹ زندگی نیرومند؛ من اتقى

۱۰ محبوبیت نزد مردم ؛ من اتقی الله أ حبه الناس . بحار / ۷۸ / ۷۹

۱۱ حفاظت الهی ؛ من اتقی الله یتقی . بحار / ۵۰ / ۱۷۷

۱۲ ورود به بهشت ؛ أ کثر ما تلج به أ متی الجنة تقوی الله . بحار / ۷۱ / ۳۷۵

اشاره

الف عقبه بن بشیر اسدی به حضور امام باقر علیه السلام آمد و گفت : من فرزند بشیر اسدی و از خاندان بزرگ و شریفی هستم . امام به او فرمود: با به رخ کشیدن حسب و نسب خود بر ما منت مگذار. ملاک برتری فقط تقوا و پرهیزکاری است ؛ فلیس لاحد فضل علی احد الا بالتقوی . کافی / ۲ / ۴۷

ب مفضل بن عمر گوید: نزد امام صادق علیه السلام بودم . سخن از اعمال پیش آمد عرض کردم چقدر عمل من ضعیف است . فرمود: استغفار کن بعد فرمود: عمل اندک با تقوی بهتر از عمل زیاد بدون تقوی است . عرض کردم : چگونه ؟ فرمود: مثل اینکه شخصی اطعام می کند و به همسایگانش نیکی می نماید لکن هرگاه به حرام می رسد خود را کنترل نمی کند و این عمل بدون تقوی است . کافی / ۲ / ۲۷۶

محبت به خداوند

۱ عدم سازگاری محبت خدا و دنیا

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : حَبِّ الدُّنْيَا وَ حَبِّ اللهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ ابَدًا.

تنبيه الخواطر / ۳۶۲

۲ قلب انسان جایگاه محبت الهی

قال الصادق عليه السلام : القلب حرم الله فلا تسكن حرم الله غير الله . بحار / ۷۰ / ۲۵

۳ محبت ، اساس دین

قال الصادق عليه السلام : هل الدين الا الحَبُّ؛

و فهم دين ؛ قال الصادق عليه السلام : اذا أحب الله عبداً ألهمه الطاعة و ألهمه القناعة و فقَّهه في الدين و قواه باليقين بحار / ١٠٠ / ٢٦

د علاقه به رعایت امانت ؛ قال على عليه السلام : اذا أحب الله عبداً، حبب اليه الامانه . تصنيف غرر / ٢٥١

١٠ عوامل محبت خداوند به انسان

الف بغض دنيا؛ قيل لعيسى بن مريم عليه السلام : علمنا عملاً واحداً يحبنا الله

عليه ؟ قال : أ بغضوا الدنيا يحببكم الله . بحار / ١٤ / ٣٢٨

ب انجام واجبات ؛ قال الصادق عليه السلام : قال الله تبارك و تعالى : ما تحبب اليّ عبد بأحبّ ممّا افترضت عليه . بحار / ٧١ / ١٩٦

ج یاد مرگ ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من اءكثر ذكر الموت ، أحبّه الله . بحار / ٧٥ / ١٢٦

د بغض گناهكاران ؛ قال الصادق عليه السلام : طلبت حبّ الله عزّ و جلّ فوجدته في بغض أهل المعاصي . مستدرک / ٢ / ٣٥٧

ه كمك به مردم ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : أحبّ عباد الله الى الله جلّ جلاله ، أ نفعهم لعباده و أ قومهم بحقه . بحار / ٧٧ / ٢٥٢

سئل النبي صلى الله عليه و آله عن أحبّ الناس اليه ، فقال : أ نفعهم للناس بحار / ٧٤ / ٣٣٩

قال الصادق عليه السلام : قال الله عزّ و جلّ : الخلق عيالي ، فأحبهم اليّ أ لطفهم به و أ سعامهم في حوائجهم . كافي / ٢ / ١٩٩

١١ كارهای

الف خرسند ساختن مؤمن؛ قال الباقر عليه السلام: من أحبّ الأعمال إلى الله عزّوجلّ، ادخال السّرور على المؤمن أو اشباع جوعته أو تنفيس كربته أو قضاء دينه. بحار/ ۷۴/ ۲۹۷

ب زیارت قبر امام حسین علیه السلام؛ قال الصادق عليه السلام: من أحبّ الأعمال إلى الله زیارة قبر الحسين علیه السلام. بحار / ۱۰۱ / ۴۹

ج دعا و نیایش؛ قال علی علیه السلام: أحبّ الأعمال إلى الله عزّوجلّ في الا رض الدعاء. بحار / ۹۳ / ۲۹۵

د کم سخن گفتن و کم خوابیدن و کم خوردن؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله: ثلاثه يحبّها الله: قلّه المنام و قلّه الطعام. تنبيه الخواطر / ۲ / ۱۳۲

اشاره

امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند به حضرت موسی وحی نمود مرا دوست بدار و مردم را به من علاقه مند کن. موسی علیه السلام عرضه داشت خدایا تو می دانی کسی مانند تو محبوب من نیست اما مردم را چگونه به تو علاقه مند سازم؟ فرمود: نعمتهای مرا به آنان یادآوری کن مرا دوست می دارند. قصص الانبیاء/ ۱۳۳

ذکر الهی

۱ فضیلت ذکر؛ قال علی علیه السلام:

الذکر لذه المحیین . غرر الحکم / ۱ / ۲۵

۲ حقیقت ذکر

قال علی علیه السلام: الذکر ذکران ذکر عند المصیبیه حسن جمیل و افضل من ذلك ذکر الله عند ما حرّم عليك فيكون حاجزا. بحار / ۷۸ / ۵۵

۳ تداوم ذکر غذای روح

قال علی علیه السلام: مداومه الذکر قوت الارواح و مفتاح الصلاح .

۴ عامل تداوم ذکر

قال على عليه السلام : فى حديث المعراج قال الله تبارك و تعالى لرسوله : دم على ذكرى فقال صلى الله عليه و آله : يا رب و كيف ادمم على ذكرك فقال : بالخلوه عن الناس و بغضك الحلو و الحامض و فراغ بطنك و بيتك من الدنيا. بحار / ۷۷ / ۵۵

۵- ذکر در تمام اوقات

لا تدع ذكر الله ... لان ذكر الله حسن على كل حال . بحار / ۹۳ / ۱۵۳

۶ موانع ذکر

قال على عليه السلام : من اشتغل بذكر الناس قطعه الله سبحانه عن ذكره . غرر الحكم / ۸۲۳۴

۷ تشويق به ذکر كثير

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : عليك بتلاوه القرآن و ذكر الله كثيرا فانه ذكر لك فى السماء و نور لك فى الارض .

خصال / ۲ / ۵۲۵

۸ معنای ذکر كثير

قال الصادق عليه السلام : اذا ذكر العبد ربه فى اليوم مائه مره كان ذلك كثيرا. بحار / ۹۳ / ۱۶۰

قال الصادق عليه السلام : تسيح فاطمه الزهراء عليها السلام من الذكر الكثير الذى قال الله عزوجل اذكروا الله ذكرا كثيرا. نور

الثقلين / ۴ / ۸۶

۹ اهميت ذکر در موارد خاص

الف در جنگ و مقابله با دشمن ؛ قال على عليه السلام : اذا لقيتم عدوكم فى الحرب فاقلوا الكلام و اذكروا الله عزوجل .

بحار / ۹۳ / ۱۵۴

ب در بازار؛ قال على عليه السلام : اذكروا ذكر الله عز و جل اذا دخلتم الاسواق و عند اشتغال الناس فانه كفاره الذنوب . بحار /

۹۲ / ۱۰

ج در تنهایی ؛ قال الباقر عليه السلام : فى

التوراه مکتوب یا موسی ... اذکرنی فی خلواتک و عند سرور لذاتک . بحار / ۱۳ / ۳۲۸

د در تصمیم گیری ه در قضاوت و در توزیع ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذکروا الله عند هممک اذا هممت و عند لسانک اذا حکمت و عند یدک اذا اقسمت . بحار/۱۷۳/۷۷

۱۰ آثار ذکر

۱ نیکو شدن اعمال ؛ قال علی علیه السلام : من عمّر قلبه بدوام الذکر حسنت افعاله فی السرّ و الجهر . (۱)

۲ زنده شدن قلب ؛ قال علی علیه السلام : فی الذکر حیاة القلوب . (۲)

۳ طرد شیطان ؛ قال علی علیه السلام : ذکر الله مطرده الشیطان . (۳)

۴ امنیت از نفاق ؛ قال علی علیه السلام : من اکثر ذکر الله فقد برىء من النفاق . (۴)

۵ نزول رحمت ؛ قال علی علیه السلام : بذکر الله تنزل الرحمه . (۵)

۶ شرح صدر؛ قال علی علیه السلام : الذکر شرح الصدر . (۶)

۷ هدایت عقل ؛ قال علی علیه السلام : الذکر هداية العقول . (۷) ۷۱ تصنیف غرر/۱۸۹۱۹۰

۸ محبوبیت الهی ؛ قال علی علیه السلام : من اکثر ذکر الله احبه . بحار / ۹۳ / ۱۶۰

۹ ذکر برترین لذت ؛ قال زین العابدین علیه السلام : استغفرک من کل لذه بغیر ذکرک و من کل راحه بغیر انسک و کل سرور بغیر قربک . بحار / ۹۱ / ۵۱

۱۰ ذکر بزرگ ترین نعمت ؛ قال السجاد علیه السلام : من اعظم النعم علينا جریان ذکرک علی السنتنا و اذنک لنا بدعائک و تنزیهک و تسیحک . مناجات الذاکرین

۱۱ بهترین ذکر؛ قال رسول الله صَلَّى الله

عليه وآله : افضل الذكر لا اله الا الله و افضل الدعاء الحمد لله . كنز العمال / ١ / ٤٢١

١٢ ذكر داروى دردهاى باطنى ؛ قال على عليه السلام : ذكر الله دواء اعلال النفوس .

غرر الحكم / ١ / ٤٠٤

١٣ ذكر سرمايه ى مؤمن ؛ قال على عليه السلام : ذكر الله راءس مال كل مؤمن و ربحه السلامه من الشيطان . غرر الحكم / ١ /

٤٠٤

١٤ ذكر و مجالست با خداوند؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ... قال الله تعالى : يا موسى بن عمران انا جليس من ذكرنى .

بحار / ١٣ / ٣٤٧

١٥ تكفير گناهان ؛ قال على عليه السلام : اذكروا الله كثيرا يكفر سيئاتكم . بحار / ٨٢ / ٣٢٣

اشاره

امام صادق عليه السلام فرمودند: پدرم زياد ذكر مى گفت من همراه او بودم در تمام حالات به ياد خدا بود و ذكر مى گفت

حتى غذا خوردن و سخن گفتن با مردم او را از ذكر الهى باز نمى داشت . وسائل / ١١٨١ / ٤

يقين

١ ارزش يقين

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : خير ما القى فى القلب اليقين . امالى صدوق / ٣٩٥

٢ يقين ستون ايمان ؛

قال على عليه السلام : اليقين عماد الايمان . غرر الحكم / ٣٩٨

٣ يقين گوهر گرانبها

قال الصادق عليه السلام : ان الايمان افضل من الاسلام و ان اليقين افضل من الايمان و ما من شىء اعز من اليقين . كافي / ٢ /

٥١

٤ يقين بهترين عبادت ؛

قال على عليه السلام : اليقين افضل عباده . غرر الحكم / ٨٥٦

٥ يقين

بالاترين مراتب كمال

قال الرضا عليه السلام : الايمان فوق الاسلام بدرجة و التقوى فوق الايمان بدرجة و اليقين فوق التقوى بدرجة و لم يقسم بين العباد شىء اقل من اليقين . كافي / ٥ / ٢

٦ نشانه هاى يقين

قال على عليه السلام : يستدل على اليقين بقصر الامل و اخلاص العمل و الزهد فى الدنيا. غرر الحكم / ١٠٩٧٠

٧ عوامل فساد يقين

قال على عليه السلام : حب المال يوهن الدين و يفسد اليقين . غرر الحكم / ٤٨٧٩

قال على عليه السلام : سبب فساد اليقين الطمع . غرر الحكم / ٥١٣٥

٨ الكوى يقين ؛ قال على عليه السلام :

لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا. غرر الحكم / ٧٥٦٩

٩ مراتب يقين

مرحوم مجلسى گوید: و لليقين ثلاث مراتب : علم اليقين و عين اليقين و حق اليقين قال الله تعالى : (كلاً لو تعلمون عين اليقين لترون الجحيم ثم لترونها عين اليقين ان هذا لهو حق اليقين . بحار / ٧٠ / ١٤٢

١٠ آثار يقين

الف صبر؛ قال على عليه السلام : سلاح الموقن الصبر على البلاء و الشكر فى الرخاء.

غرر الحكم / ٥٥٦٠

ب اخلاص ؛ قال على عليه السلام : اخلاص العمل من قوه اليقين و صلاح النيه .

غرر الحكم / ١٣٠١

ج توكل ؛ قال على عليه السلام : بحسن التوكل يستدل على حسن الايقان . غرر الحكم / ٤٢٨٦

د رضا؛ قال على عليه السلام : بالرضا بقضاء الله يستدل على حسن اليقين .

غرر الحكم / ٤٢٨٤

در زمان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله جوانی به مرحله ی یقین رسیده بود. پیامبر صلی الله علیه و آله در باره ی او فرمود:
هذا عبد نور الله قلبه بالایمان

سپس وی از پیامبر صلی الله علیه و آله درخواست کرد از خداوند بخواهد به شهادت نایل شود و در یکی از جنگ ها به آرزوی خود رسید. بحار/ ۲۲/ ۱۲۶

نیت

۱ برتری نیت بر عمل

قال الصادق عليه السلام : و التيه افضل من العمل الا و انّ النيه هي العمل ثم تلا قوله تعالى : (قل كل يعمل على شاكلته) يعنى على نيته . وسائل / ۱ / ۳ / ۶

۲ تاء نیت در قوت جسمی

قال الصادق عليه السلام : ما ضعف بدن عما قويت عليه التيه . فقيه / ۴ / ۴۰۰

۳ حسن نیت زمینه ی لطف حق

قال على عليه السلام : على قدر التيه تكون من الله العطيّه . غرر الحكم / ۱۹۳ / ۶

۴ نیت شایسته در همه ی اعمال ؛

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : يا اباذر! لیکن لك فی كل شیء تیه صالحه حتى النوم و الاكل . مكارم الاخلاق / ۲ / ۳۷۰

۵- پاداش نیت نماز شب

قال الصادق عليه السلام : ان العبد لينوى من نهاره ان يصلى بالليل فيغلبه عينه فينام فيثبث الله له صلوته و يكتب نفسه تسيحا و يجعل نومه عليه صدقه بحار ۲۰۶ / ۶۷

۶ تاء نیت در خلود بهشت و جهنم

قال الصادق عليه السلام : انما خلد اهل النار فى النار لانّ نياتهم كانت فى الدنيا ان لو خلدوا فيها ان يعصوا الله ابدا و انما خلد اهل الجنة فى الجنة لانّ نياتهم كانت فى الدنيا ان لو بقوا فيها ان يطيعوا الله ابدا فبالنيات خلد هولاء و هولاء ثم تلا قوله تعالى : (قل كل يعمل على شاكلته) قال على نيته . كافي / ۲

٧ نیت بر آوردن نیاز مؤ من

انّ المؤمن ليرد عليه الحاجه لاخيه فلا تكون عنده فيهم بها قلبه فيدخله الله تبارك و تعالى بهمه الجنه . كافي / ٢ / ١٩٦

٨- نیت توفيق شهادت ؛

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله :

من ساءل الله الشهاده بصدق بلغه الله منازل الشهداء و ان مات على فراشه مرأت العقول / ٨/١٠٣

٩ حکمت برتری نیت بر عمل

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : نيه المؤمن من خير من عمله و انّ الله عزّ و جلّ ليعطى العبد على نيته ما لا يعطى على عمله و ذلك انّ النيه لا رياء فيها و العمل يخالطه الرياء. كنز العمال / ٧٢٧٠

١٠ آثار حسن نیت

الف توسعه ى رزق ؛ قال الصادق عليه السلام : من حسنت نيته زاد الله فيرزقه .

محاسن / ١ / ٤٠٦

ب اصلاح عمل ؛ قال على عليه السلام : صلاح العمل بصلاح النيه . غرر الحكم / ٥٧٩٢

ج پاداش فراوان ؛ قال على عليه السلام : من حسنت نيته كثرت مثوبته وطابت عيشه و وجبت مودّته . غرر الحكم / ٩٠٩٤

١١ آثار سوء نیت

الف رنج و بلا ؛ قال على عليه السلام : اذا فسدت النيه وقعت البليّه . غرر الحكم / ٤٠٢١

ب نرسیدن به آرزو ؛ قال على عليه السلام : من اساء النيه منع الامنيه . غرر الحكم / ٨٣١١

ج محرومیت از رزق ؛ قال الصادق عليه السلام : ان المؤمن من لينوى الذنب فيحرم رزقه .

اشاره

بحار / ٧١ / ٢٤٧

حضرت رضا علیه السلام فرمودند: روز قیامت که می شود، مؤمن هنگامی که به پرونده ی خود می نگرد، اعمالی خوبی را مشاهده می کند که انجام نداده چشم او روشن و قلب او شادمان می گردد و عرض می کند: پروردگارا! من

این کارها را انجام نداده ام خطاب می رسد چون نیت این کارهای خیر را داشتید ما برای شما ثبت کردیم و امروز پاداش می دهیم ؛ ... یقولون و عزتک انک لتعلم انا لم نعمل منها شیئا فیقول صدقتم نویتموها فکتبناها لکم ثم یتابون علیها. تفسیر علی ابن ابراهیم ۲۶ / ۲

اخلاص

۱ اهمیت اخلاص

قال علی علیه السلام : طوبی لمن اخلص لله العباده و الدعاء و لم يشغل قلبه بما تری عیناه و لم ینس ذکر الله بما تسمع اذناه و لم یحزن صدره بما اعطى غیره . کافی / ۲ / ۱۶

۲- اخلاص سرّ الهی

قال علی علیه السلام قال الله تعالی : الاخلاص سرّ من اسراری استودعه قلب من احببته محجه البیضاء / ۸ / ۱۲۵

۳ نشانه های اخلاص

الف عدم انتظار ستایش

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : لكل حق حقیقه و ما بلغ عبد حقیقه الاخلاص حتی لا یحب ان یحمد علی شیء من عمله لله . بحار / ۷۲ / ۳ / ۰۴

ب برابری ستایش و نکوهش

قال الصادق علیه السلام : لا یصیر العبد عبدا خالصا لله عزّوجلّ حتی یصیر المدح و الذّم عنده سواء . بحار / ۷۳ / ۲۹۴

ج اجتناب از حرام

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : من قال لا اله الا الله مخلصا دخل الجنة و اخلاصه بها ان یحجزه لا اله الا الله عمّا حرّم الله . بحار / ۱ / ۳۵۹

د پرهیز از مردم آزاری

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : و اما علامه المخلص فاربعه : یسلم قلبه و یسلم جوارحه و بذل خیره و کفّ شرّه . تحف العقول / ۲۱

ه امید به خدا

و ترس از گناه

قال على عليه السلام : (العباده الخالصه ان لا يرجو الرجل الآ ربّه و لا يخاف الآ ذنبه) غرر/ ۱/۹۹

۴- اخلاص عبادت مقربان ؛

قال على عليه السلام : الاخلاص عباده المقربين غرر/ ۱/۲۵

۵ نشانه ی غیر مخلص

قال على عليه السلام : لو ارتفع الهوى لانف غير المخلص من عمله . غرر الحكم / ۷۵۷۶

۶- پیامد عدم اخلاص

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اصبح من امتى و همّه غير الله فليس من الله

بحار/ ۲۴/ ۳/ ۶۷

۷ آثار اخلاص عليه السلام

۱ محبوبیت نزد خداوند؛ قال على عليه السلام : احبّ عباد الله من اخلص .

نهج البلاغه / خطبه ۸۷

۲ آزادگی ؛ قال على عليه السلام : بالاخلاص يكون الخلاص . تنبيه الخواطر / ۲ / ۱۵۴

۳ سعادت ؛ قال على عليه السلام : السعيد من اخلص الطاعه . غرر الحكم / ۱ / ۴۶

۴ رسیدن به هدف ؛ قال على عليه السلام : اخلص تنل . غرر الحكم / ۲ / ۲۴۸

۵ بصیرت ؛ قال على عليه السلام : عند تحقّق الاخلاص تستنير البصائر. غرر الحكم / ۶۲۱۱

۶ جاری شدن حکمت از قلب بر زبان ؛

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ما اخلص عبدالله عزوجل اربعين صباحا الا جرت ينابيع الحكمة من قلبه على لسانه . بحار /

۲۴۲ / ۷۰

۸ پذیرفته شدن اعمال ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذا عملت عملا فاعمل لله خالصا لانه لا يقبل الله من عباده الاعمال

الا ما كان خالصا. بحار / ۷۷ / ۳۰

قال الصادق عليه السلام : قال الله عزّ و جلّ : انا خير شريك من اشرك معى غيرى فى عمل عمله لم اقبله الاّ ما كان

اشاره

هنگامی که موسی علیه السلام بر شعیب علیه السلام وارد شد، شعیب به او گفت: در منزل ما غذا بخور. موسی علیه السلام نپذیرفت. و گفت: می ترسم این غذا عوض آب کشیدن برای دختران تو باشد و ما اهل بیت هرگز عمل برای آخرت را در برابر زمین پر از طلا نمی فروشیم. فقال شعیب: و لم ذاک؟ فقال موسی: ولكن اخاف ان يكون هذا عوضا عما سقیت لهما و انا اهل بیت لا نبيع شیئا من عمل الاخره بملا الارض ذهباً شعیب فرمود: رسم ما بر این است که از مهمان پذیرایی کنیم آن گاه موسی علیه السلام پذیرفت. بحار ۱۳/۲۱

دعا

۱ دعا مغز عبادت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الدعاء مخ العباده بحار/ ۳۰۰/ ۹۳

۲ دعا سلاح مؤمن

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الدعاء سلاح المؤمن و عمود الدين و نور السموات و الارضين . کافی / ۲ / ۴۶۸

۳ دعا کلید رحمت

قال علی علیه السلام: الدعاء مفتاح الرحمه و مصباح الظلمه . بحار / ۹۳ / ۳۰۰

۴ دعا سپر مؤمن

قال علی علیه السلام: الدعاء ترس المؤمن . کافی / ۲ / ۴۶۸

۵ درخواست تمام نیازها از خداوند

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: ليسأل احدكم ربّه حاجته كلّها حتى يسأله شسع نعله اذا انقطع . بحار/ ۲۹۵/ ۹۳

۶ دعا برای حفظ آبرو

قال علی علیه السلام: اللهم صن وجهی باليسار ولا تبذل جاهی بالاقتار.... نهج البلاغه / ۷۱۶

۷ شرایط استجاب دعا

الف شناخت خداوند؛ قال قوم للصادق علیه السلام ندعوا فلا يستجاب لنا؟ قال علیه السلام:

لأنكم تدعون من لا تعرفونه . بحار / ٩٣ / ٣٨٦

ب عمل شايسته ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يكفى من الدعاء معالبر ما يكفى الطعام من الملح . بحار / ٩٣ / ٣٧٦

ج غذای حلال ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لمنقال له احب ان يستجاب دعائى طهر ماء كلتك و لاتدخل فى بطنك الحرام . بحار / ٩٣ / ٣٧٣

د حضور قلب ؛ قال الصادق عليه السلام : ان الله لا يستجيب دعا بظهر قلبساه فاذا دعوت فاقبل بقلبك ثم استيقن بالاجابه . كافي / ٢ / ٣٧٣

٨ موانع استجابت دعا

الف گناه ؛ قال الباقر عليه السلام : ان العبد يساءل الحاجه ... فيذنب العبد ذنبا فيقول الله تبارك و تعالى للملك لا تقض حاجته واحرمه اياها فانه تعرض لسخطى و استوجب الحرمان منى . بحار / ٧٣ / ٣٢٩

ب منافات داشتن با حكمت خداوند؛ قال على عليه السلام : ان كرم الله لا ينقضحكمته فلذلك لا تقع الاجابه فى كل دعوه . غرر الحكم / ٣٤٧٨

٩ علّت تاءخير اجابت دعا

قال على عليه السلام : لا يقنطنك تاءخير اجابه الدعاء فان العطيه على قدر التيه .

تصنيف غرر / ١٩٣

قال الصادق عليه السلام : ان العبد ليدعوا فيقول الله عزّ و جلّ للملكين قد استجبت له ولكن احبسوه بحاجته فاني احب ان اسمع صوته كافي / ٢ / ٨٩٤

١٠ انواع اجابت دعا

قال زين العابدين عليه السلام : المؤمن من دعائه على ثلاث اما يدخر له و اما ان يعجل له و اما ان يدفع عنه بلاء يريد ان يصيبه . بحار / ٧٨ / ٣٨١

١١ آداب دعا

١ بسم الله گفتن ؛

قال

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لا يردّ دعاء اوله بسم الله الرحمن الرحيم . بحار / ٩٣ / ٣١٣

٢ تمجيد خداوند؛

قال الصادق عليه السلام : كل دعاء لا يكون قبله تمجيد فهو ابتر. بحار/ ٩٣ / ٣٢١

٣ صلوات بر پیامبر و آل او؛

قال الصادق عليه السلام : لا يزال الدعاء محجوبا حتّى يصلى على محمد و آل محمد. كافي / ٢ / ٤٩١

٤ اقرار به گناه ؛

قال الصادق عليه السلام : أنّما هي المدحه ثم الاقرار بالذنب ثم المساءله . بحار/ ٩٣ / ٣١٨

٥ دعا برای دیگران ؛

قال الصادق عليه السلام : من قدّم اربعين من المؤمنین ثم دعا استجيب له . بحار / ٢ / ٥٠٩

٦ حسن ظن به اجابت ؛

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ادعوا الله و انتم موقنون بالاجابه . بحار / ٩٣ / ٣٠٥

٧ اصرار ورزیدن ؛

قال الباقر عليه السلام : ان الله كره الحاح الناس بعضهم على بعض في المساءله و احبّ ذلك لنفسه . بحار / ٧٨ / ١٧٣

٨ دعا بعد از عمل واجب ؛

قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من ادّى فريضه فله عند الله دعوه مستجابه . بحار / ٨٥ / ٣٢١

٩ تضرع و ابتهاج ؛

كان رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يرفع يديه اذا ابتهل و دعا كما يستطعم المسكين . بحار / ٩٣ / ٢٩٤

١٠ نماز خواندن ؛

قال الصادق عليه السلام : جاء رجل الى المسجد فصلّى ركعتين ثم اثنى على الله عزّ و جلّ و صلّى على النبي و آلِهِ . فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : سل تعطّ .

اشاره بحار / ۹۳ / ۳۱۶

الف حضرت

یونس علیه السلام وقتی در شکم ماهی قرار گرفت سه کار انجام داد: اقرار به توحید، تسبیح خداوند و اعتراف به تقصیر (ترک اولی) و بعد از آن خداوند دعای او را مستجاب نمود و نجات یافت فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانک انی كنت من الظالمین فاستجباله و نجیناه من الغم و كذلك ننجی المؤمنین

ب فضل بن یونس گوید: امام کاظم علیه السلام به من فرمود: این دعا را بسیار بخوان: اللهم لا تجعلنی من المعارین و لا تخرجنی من التقصیر. عرض کردم: معنای ایمان عاریه (ناپایدار) را دانستم ولی معنای مرا از تقصیر بیرون مبر چیست؟ فرمود: هر کاری را که برای خدا انجام می دهی خود را در آن مقصّر بدان زیرا همه ی انسان ها در مورد اعمالشان بین خود و خدا مقصّر هستند. کافی / ۲/۴۲۱

توکل

۱ توکل یکی از ارکان ایمان

قال الرضا علیه السلام: الايمان اربعة ارکان: التوکل علی الله عزّ و جل و الرضا بقضائه و التسليم لامر الله و التفویض الی الله .
قرب الاسناد / ۵۴۳

۲ حقیقت توکل

قال الصادق علیه السلام: لما سئل عن حدّ التوکل: ان لا تخاف مع الله شیئا. بحار / ۷۱ / ۱۵۶

قال جبرئیل: لما ساءله النبی عن التوکل علی الله: العلم بان المخلوق لا یضر و لا ینفع و لا یعطى و لا یمنع و استعمال الیاءس من الخلق فاذا كان العبد كذلك لم یعمل لاحد سوى الله و لم یرج و لم یخف سوى الله و لم یطمع فی احد سوى الله فهذا هو التوکل . معانی الاخبار

۳ عدم اعتماد به دیگران

قال الجواد عليه السلام : من انقطع الى غير الله وكله الله اليه . الدرر الباهره / ۴۰

۴ آثار توکل

الف آسان شدن دشواری ها؛ قال علی علیه السلام : من توکل علی الله ذلّ له الصعاب و تسهّلت علیه الاسباب . تصنیف
غرر/۱۹۷

ب پیروزی ؛ قال الباقر علیه السلام : من توکل علی الله لا یغلب و من اعتصم بالله لا یهزم . جامع الاخبار / ۳۲۲

ج کفایت خداوند؛ قال علی علیه السلام : من وثق بالله اراه السرور و من توکل علیه كفاه الامور . جامع الاخبار / ۳۲۲

۵ توکل نردبان تکامل

قال الجواد عليه السلام : الثقة بالله تعالى ثمن لكلّ غال و سلّم الى كل عال . بحار / ۷۸ / ۳۶۴

۶ نشانه ی توکل

قال علی علیه السلام : (لینبغی لمن رضی بقضاء الله سبحانه ان يتوکل علیه). غررالحکم / ۱۰۹۳۶

۷ درجات توکل

قال الرضا علیه السلام : التوکل درجات منها ان تتق به فی امرک کله فیما فعل بک فما فعل بک کنت راضیا ... و من ذلک
الایمان بغيوب الله التي لم يحط علمک بها فوکلت علمها اليه تحف العقول / ۴۴۳

۸ پیامد عدم توکل بر خدا

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اوحى الله عزّ و جلّ الى بعض انبيائه و عزتي و جلالی لا تقطنّ امل كل مؤ ملّ غیرى بالایاس
و لا-كسوته ثوب المذلّه فی النار ... ایؤ ملّ عبدی فی الشدائد غیرى و الشدائد بیدى او یرجوا سواى و انا الغنى الجواد
بحار/۷۱/۱۵۴

اشاره

الف هنگامی که حضرت ابراهیم علیه السلام را در میان آتش انداختند، فرشتگان مختلف از او سؤال کردند (هل لك من

حاجه؟) به همه ی آن ها گفت نیازی به شما ندارم . بعد فرمود: حسبی من سؤالی علمه بحالی . بحار / ۷۱ / ۱۵۵

ب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله دعا می کرد و می گفت : اللهم لا تکنی الی نفسی طرفه عین ابداءم سلمه اعتراض کرد. حضرت پاسخ دادند و فرمودند: و ما یؤ مننی و انما وکل الله یونس بن متی الی نفسه طرفه عین فکان منه ما کان . تفسیر قمی ۷۵ / ۲ /

ج حضرت یوسف علیه السلام به شخصی که تعبیر خواب را برایش بیان کرد و فرمود تو ساقی ملک خواهی شد، فرمود: (اذکرنی عند ربک) و این کلام باعث شد هفت سال در زندان بماند. خداوند متعال به او وحی کرد چه کسی تو را از این همه مشکلات نجات داد؟ گفت : خدایا تو مرا نجات دادی . خداوند فرمود: پس چرا به غیر من برای نجات از زندان پناه بردی ؟ فقال الله : کیف استغثت بغیری و لم استغث بی و تساءلنی ان اخرجک من السجن . بحار / ۱۲ / ۳۰۲

رضا و تسلیم

۱ رضایت نشانه ی ایمان

قال الصادق علیه السلام : اعلموا انه لن یؤ من عبد من عبیده حتی یرضی عن الله فیما صنع الله الیه و صنع به علی ما احبّ و کره . بحار / ۷۸ / ۱۷۲

۲ رضایت به مقدرات الهی ؛

قال علی علیه السلام : ان الله سبحانه یجری الامور علی ما یقتضیه لا علی ما ترتضیه . غررالحکم / ۳۴۳۲

قال علی علیه السلام : الامور بالتقدیر لا بالتدبیر . غررالحکم / ۱ / ۹۴۷

۳ رضایت نشانه ی

قال الصادق عليه السلام : ان اعلم الناس بالله ارضاهم بقضاء الله . بحار / ٧١ / ١٥٨

٤ رضایت و زندگی گوارا

قال على عليه السلام : انّ اهناء الناس عيشا من كان بما قسم الله راضيا. غرر الحكم / ٣٣٩٧

٥ عدم رضایت به مقدرات

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : يقول الله تعالى من لم يرض بقضائي و لم يشكر نعمائي و لم يصبر على بلائي فليتخذ ربا

سواي . بحار / ٨٢ / ٣٢١

٦ خیر بودن مقدرات الهی ؛

قال الصادق عليه السلام : عجبت للمرء المسلم لا يقضى الله عزّ و جلّ قضاء الاّ كان خيرا له و ان قرض بالمقاريض كان خيرا له

و ان ملكك مشارق الارض و مغاربها كان خيرا له . كافي / ٢ / ٦٢

٧ آثار رضایت

الف آسایش بدنی ؛

قال على عليه السلام : من رضى من الله بما قسم له استراح بدنه . بحار / ٧١ / ١٣٩

ب آرامش روحی ؛

قال على عليه السلام : من رضى برزق الله لم يحزن على ما فاته . نهج البلاغه / ٣٤٩

ج از بین رفتن اندوه ؛

قال على عليه السلام : (نعم الطار دلهم الرضا بالقضاء) . غرر الحكم / ٩٩٠٩

٨ معنای تسلیم

قال الصادق عليه السلام : اذا قال العبد لا حول و لا قوة الاّ بالله قال الله عزّ و جلّ للملائكة استسلم عبدی اقضوا حاجته . بحار /

١٨٩ / ٩٣

٩ تسلیم عامل رستگاری

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يا عباد الله انتم كالمرضى و رب العالمين كالطبيب فصلاح المرضى فيما يعلمه الطبيب و تديره به لا فيما يشتهي المريض و يقترحه الا فسلموا الله امره تكونوا من الفائزين . تنبيه الخواطر / ٢

۱۰ شکایت از خداوند و عدم تسلیم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَشْكُونَ فِيهِ رَبَّهُمْ قَلْتُ وَكَيْفَ يَشْكُونَ فِيهِ رَبَّهُمْ قَالَ يَقُولُ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا رِبِحْتُ شَيْئًا مِنْذُ كَذَا وَكَذَا وَلَا أَكَلْتُ وَلَا أَشْرَبْتُ إِلَّا مِنْ رَأْسِ مَالِي وَيَحْكُ وَهَلْ أَصْلُ مَالِكٍ وَذُرْوَتُهُ إِلَّا مِنْ رَبِّكَ ؟ .
کافی / ۵ / ۳۱۲

۱۱ پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْكَوَى تسلیم

قال الصادق عليه السلام : (لم يكن رسول الله يقول لشيء قد مضى لو كان غيره) . تنبيه الخواطر / ۲ / ۱۸۵

اشاره

الف اسماعیل فرزند امام صادق علیه السلام مریض شد و از دنیا رفت . امام قبل از آن که فرزندش از دنیا برود تضرع می نمود، اما بعد از رحلت فرزندش تضرع امام قطع گردید. شخصی علت این برخورد را جویا شد. حضرت فرمود: ما قبل از مصیبت از خداوند درخواست (سلامتی) می کنیم اما وقتی که امر الهی واقع شد به قضا و فرمان او تسلیم هستیم . بحار / ۴۹ / ۴۷
ب هنگامی که ابراهیم فرزند پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرزند پیامبر گریه کرد. به ایشان عرض کردند (تنهی عن البكاء و انت تبکی) فرمود: این گریه نیست و انما رحمه و من لا یرحم لا یرحم .

در حدیث دیگر فرمودند: تبکی العین و یدمع القلب و لا نقول ما یسخط الرب عزّ و جلّ . بحار / ۸۲ / ۹۰

توبه

۱ اهمیت توبه ؛

قال الباقر عليه السلام : ان الله تعالى اشدّ فرحاً بتوبه عبده من رجل اضلّ راحلته و زاده فی ليله ظلماء فوجدها فالله

اشد فرحا بتوبه عبده من ذلك الرجل براحلته حين وجدها. كافي / ٢ / ٤٣٥

٢ - آسان تر از توبه ؛

قال على عليه السلام : ترك الذنب اهون من طلب التوبه . بحار / ٧٣ / ٣٦٤

٣ عدم سازش آرزوی طولانی با توبه ؛

قال على عليه السلام : لا تكن ممن يرجو الاخره بغير العمل و يرجى التوبه بطول الامل بحار / ٦ / ٣٧

٤ معنای توبه نصوح ؛

قال الكاظم عليه السلام : فى قول الله عزّ و جلّ : (توبوا الى الله توبه نصوحا) يتوب العبد ثم لا يرجع فيه . بحار / ٦ / ٢٠

٥ توبه از گناه تضييع حق الناس ؛

عن شيخ من النخع قال قلت لابي جعفر عليه السلام انى لم ازل واليا منذ زمن الحجاج الى يوم هذا فهل لى من توبه ؟ قال : فسكت ثم اعدت عليه ؟ فقال : لا ، حتى تؤدى الى كل ذى حق حقه . بحار / ٧٥ / ٣٢٩

٦ ارکان توبه ؛

قال على عليه السلام : التوبه على اربعة دعائم ندم بالقلب و استغفار باللسان و عمل بالجوارح و عزم على ان لا يعود. بحار / ٧٨ /

٨١

٧ زمان پذیرفتن توبه ؛

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ... من تاب قبل ان يعاين قبل الله توبته . كافي / ٢ / ٤٤٠

٨ نشانه های تائب ؛

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اما علامه التائب فاربعه النصيحة لله فى عمله و ترك الباطل و لزوم الحق و الحرص على الخير. تحف العقول / ٢٢

٩ آثار و برکات توبه

الف نزول رحمت ؛ قال على عليه السلام :

ب طهارت روح ؛ قال على عليه السلام : التوبه تطهر القلوب و تغسل الذنوب . غرر الحكم

ج از بين رفتن گناه ؛ قال الباقر عليه السلام : التائب من الذنب كمن لا ذنب له . بحار / ۴۱ / ۶

د محبوبیت الهی ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ليس شيء أحب إلى الله من مؤمن تائب او مؤمنه تائبه . بحار / ۶ / ۲۱

۱۰ اوصاف توبه کننده

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اتدرون من التائب ؟ قالوا: اللهم لا. قال : اذا تاب العبد و لم يرض الخصماء فليس بتائب اذا تاب العبد و لم يغير لباسه فليس بتائب اذا تاب العبد و لم يغير فراشه و وسادته فليس بتائب اذا تاب العبد و لم يغير خلقه و نيته فليس بتائب ... اذا استقام على هذا الخصال فذاك التائب . بحار / ۶ / ۳۶

اشاره

الف علی بن حمزه گوید: یکی از دوستان من از نویسندگان بنی امیه بود خدمت امام صادق علیه السلام رسید امام فرمود: اگر بنی امیه مثل شما را نداشتند تا مالیات برای آنان جمع کنند حق ما را غصب نمی کردند. عرض کردم آیا راه نجاتی برای من هست ؟ فرمود: آری ، تمام حقوقی که از مردم گرفته ای به آنان برگردان و اگر نمی شناسی صدقه بده بهشت را برای تو ضمانت می کنم . این شخص فرمان امام را امتثال کرد. علی بن حمزه گوید بعد از مدتی مریض شد در لحظه ی احتضار چشم خود را باز کرد و گفت : امام

ب جنگ تبوک پیش آمد. پیامبر صلی الله علیه و آله دستور بسیج عمومی داد. همه ی مسلمانان شرکت کردند جز سه نفر که تخلف ورزیدند. بعد از جنگ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: کسی با آنان معاشرت نکند به گونه ای که زندگی بر آنان سخت و گران آمد. تا این که به سوی بیابان رفته و روزها گریه و زاری کردند تا توبه ی آنان پذیرفته شد و این آیات نازل شد: (لقد تاب الله على النبي والمهاجرين والانصار الذين اتبعوه في ساعه العسره ... و على الثلاثة الذين خلفوا حتى اذا ضاقت عليهم الارض بما رحبت). توبه / ۱۱۷-۱۱۸؛ مجمع البیان / ۵/۱۱۸

استغفار

۱ استغفار درمان درد گناه

قال على عليه السلام: الا ادلكم على دوائكم و دوائكم الا ان دوائكم الذنوب و دواء الذنوب الاستغفار. كنز العمال / ۲۰۸۹

۲ استغفار و لطف خداوند

قال على عليه السلام: اكثروا من الاستغفار فان الله عز و جل لم يعلمكم الاستغفار الا و هو يريد ان يغفر لكم. تنبيه الخواطر / ۱ / ۵

۳ معطر شدن به استغفار

قال على عليه السلام: تعطروا بالاستغفار لا تفضحكم روائح الذنوب. بحار / ۹۳ / ۲۷۸

۴ استغفار محبوب خداوند

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ان الله تعالى يحب ثلاثه اصوات صوت الديك و صوت قارئ القرآن و صوت الذين يستغفرون بالاسحار. مستدرک / ۱۲ / ۱۴۶

۵ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و استغفار

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : انه ليغان على قلبي و اني لاستغفر الله في

کل یوم سبعین مرّه . مستدرک / ۵ / ۳۲۰

۶ بهترین زمان برای استغفار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : خَيْرَ وَقْتٍ دَعَوْتُمْ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ الْأَسْحَارَ وَتِلَا هَذِهِ الْآيَةَ فِي قَوْلِ يَعْقُوبَ (سُوفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي) وَقَالَ آخِرَهُمْ إِلَى السَّحْرِ. كَافِي / ۲ / ۴۷۷

۷ آثار استغفار

الف دفع بلا؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَايَا بِالْإِسْتِغْفَارِ. مستدرک / ۵ / ۳۱۸

ب دفع اندوه و غم ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَعَلِيهِ بِالْإِسْتِغْفَارِ. كَافِي / ۸ / ۹۳

ج امنیت از عذاب دنیوی

قال علي عليه السلام : كان في الارض امانان من عذاب الله و قد رفع احدهما فدونكم الاخر فتمسكوا به اما امان الذي رفع فهو رسول الله و اما الامان الباقي فالاستغفار قال الله تعالى (و ما كان الله ليعذبهم و انت فيهم و ما كان الله معذبهم و هم يستغفرون). نهج البلاغه / حكمت ۸۸

د غفران الهی ؛ قال علي عليه السلام : من اعطى الاستغفار لم يحرم المغفرة .

نهج البلاغه / حكمت ۱۳۵

اشاره

شخصی نزد حضرت علی علیه السلام آمد و از فقر و گرفتاری و کثرت خانواده شکایت کرد. حضرت فرمود: عليك بالاستغفار فان الله عزّ و جلّ يقول : (استغفروا ربّکم انّه کان غفّاراً يرسل السماء علیکم مدراراً یمدّدکم باموال و بنین و ...). نوح / ۱۰ / ۱۲؛ کنز العمال / ۳۹۶۶

عفو و رحمت الهی

۱ ارزش عفو

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الْإِسْتِغْفَارُ خَيْرٌ خَلَاتِقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَتَصَلَّ مِنْ قِطْعِكَ وَالْإِحْسَانُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ وَ

اعطاء من حرمك . كافي / ١٠٧ / ٢

٢ تشويق به عفو به هنگام قدرت

قال على عليه السلام : اذا قدرت على عدوك فاجعل العفو عنه شكرا للقدره عليه .

نهج البلاغه / حكمت ١١

٣ عوامل عفو و رحمت خداوند

الف پرهیز از گناه

قال على عليه السلام : من تنزه عن حرمة الله سارع اليه عفو الله . بحار / ٧٨ / ٩٠

ب عفو از ستم

قال الصادق عليه السلام : اعف عن ظلمك كما أنك تحب ان يعفى عنك فاعتبر بعفو الله عنك . تحف العقول / ٣٠٥

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من اقال مسلما عشرته اقال الله عشرته يوم القيامة .

كنز العمال / ٧٠١٩

ج دعای خالص

قال الباقر عليه السلام : تعرّض للرحمة وعفو الله بحسن المراجعة واستعن . بحار / ٧٨ / ١٦٤

د ترحم به ضعيفان ؛ قال على عليه السلام : ارحم من دونك يرحمك من فوقك وقس سهوه بسهولة و معصيه لك بمعصيتك

لك لربك و فقره الى رحمتك بفقرك الى رحمة ربك . غرر الحكم / ٢٤٢٢

٤ آثار عفو

الف طول عمر؛ من كثر عفوهُ مدّ في عمره . اعلام الدين / ٣١٥

ب عزت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : العفو لا يزيد العبد الا عزّا فاعفو يعزكم الله . كنز العمال / ٧٠١٢

ج از بين رفتن كينه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : تَعَاَفُوا تَسْقُطِ الضَّغَائِنُ بَيْنَكُمْ . كُنْزُ الْعَمَالِ / ٧٠٠٤

اشاره

الف پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در فتح مکه تمام کفار را عفو کرد و فرمود: لا- تشریب علیکم الیوم یغفر الله لکم و هو ارحم الراحمین . بحار/ ٢١/١٣٢

ب امام سجاد علیه السلام در آخر ماه رمضان غلامان و کنیزان خود

را جمع می کرد و آنان را مورد عفو قرار می داد و آزاد می کرد. بحار / ۴۶ / ۶۲

ایمان

۱ نشانه هایی از حقیقت ایمان

الف اخلاص ؛ قال علی علیه السلام : الايمان اخلاص العمل . غرر الحکم / ۸۷۳

ب اختیار حق بر باطل ؛ قال الصادق علیه السلام : انّ من حقیقه الايمان ان تؤثر الحق و ان ضرک علی الباطل و ان نفعک .
بحار / ۷۰ / ۱۰۶

ج توکل ؛ قال علی علیه السلام : لا یصدق ایمان عبد حتی یكون بما فی ید الله سبحانه اوثق منه بما فی یده . بحار / ۱۰۳ / ۳۷

۲ پذیرفته نشدن ایمان بدون عمل

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : لا یقبل ایمان بلا عمل و لا عمل بلا ایمان . کنز العمال / ۲۶۰

۳ ارکان ایمان

قال علی علیه السلام : الايمان على اربعة اركان التوكل على الله و التفويض الى الله و التسليم لامر الله و الرضا بقضاء الله . بحار /
۶۳ / ۷۸

۴ ایمان عقد قلبی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الايمان عقد بالقلب و لفظ باللسان و عمل بالجوارح . معانی الاخبار / ۱۸۶

۵ کمال ایمان

قال الصادق علیه السلام : لا- يستكمل عبد حقیقه الايمان حتى یكون فيه خصال ثلاث الفقه فی الدین و حسن التقدير فی المعیشه و الصبر علی الرزایا. بحار / ۷۸ / ۲۳۹

۶ بهترین ایمان

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : افضل الايمان ان تعلم ان الله معك حيث ما كنت . کنز العمال / ۶۶

۷ درجات ایمان

قال الصادق علیه السلام : ان الايمان عشر درجات بمنزله السلم یصعد منه مرقاه

بعد مرقاه فلا يقولن صاحب الاثنین لصاحب الواحد لست علی شیء حتی ینتهی الی العاشر فلا تسقط من هو دونک فیسقطک
من هو فوقک کافی / ۲ / ۴۵

۸ عامل خروج از ایمان

قال الصادق علیه السلام : ادنی ما یرجیج به الرجل من الایمان ان یؤاخی الرجل علی دینه فیحصی علیه عثراته و زلاته لیعنفه بها
یوما ما معانی الاخبار / ۳۴۹

۹ الگوی ایمان

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : عمار خلط الله الایمان ما بین قرنه الی قدمه . کنز العمال / ۳۳۵۲۰

اشاره

ایمان قوی بالاتر از شهادت

حمران بن اعین می گوید: به امام باقر علیه السلام عرض کردم فدایت کردم ما چقدر کم هستیم که اگر در خوردن گوسفندی
شرکت کنیم آن را تمام نخواهیم کرد. فرمود: مهاجر و انصار (پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله) همه به این سو و آن
سو رفتند سپس سه انگشت خود را نشان داد و اشاره کرد و فرمود: مگر سه تن سلمان و ابوذر و مقداد. گفتم: عمار یاسر
چگونه بود؟ فرمود: خدا عمار را رحمت کند بیعت کرد و در جنگ صفین شهید شد. من پیش خود گفتم مقامی بالاتر از
شهادت نیست (پس عمار در ردیف آن سه نفر است) حضرت فرمود: شاید عمار را در ردیف آن سه نفر می دانی هرگز
چنین نیست. لعلک تری انه مثل الثلاثة ایهات ایهات ؛ یعنی گاهی افراد به دلیل ایمان قوی و اعمال صالح مقامشان از مقام
شهید برتر است .

کافی / ۲ / ۱۹۱

صبر

۱ اهمیت صبر

قال علی علیه السلام :

الصبر من الايمان بمنزله الرءس من الجسد فاذا ذهب الرءس ذهب الجسد كذلك اذا ذهب الصبر ذهب الايمان . كافي / ٢ /

٨٧

٢ انواع صبر

قال على عليه السلام : الصبر اما صبر على المصيبه او على الطاعه او عن المعصيه و هذا القسم الثالث اعلى درجه من القسمين الاولين . شرح نهج البلاغه / ١ / ٣١٩

٣ صبر جميل

قال الباقر عليه السلام : لما سئل عن الصبر الجميل : ذلك صبر ليس فيه شكوى الى الناس . كافي / ٢ / ٩٣

٤ صبر شيعيان

قال الصادق عليه السلام : نحن صبر و شيعتنا اصبر منا ... و ذلك انا صبرنا على ما نعلم و شيعتنا يصبرون على ما لا يعلمون . كافي / ٢ / ٩٣

٥ صابر نمونه

قال على عليه السلام : (فصبرت وفي العين قذى وفي الحلق شجي ارى تراثي نهبا. سفينه البحار/ ٥ / ٢٢

٦ صبر برترين عبادت

قال على عليه السلام : افضل العباده الصبر و الصمت و انتظار الفرج .بحار/ ٧٤ / ٤٢٠

٧ صبر كليد نعمت

قال على عليه السلام : لكل نعمه مفتاح و مغلاق فمفتاحها الصبر و مغلاقها الكسل .شرح نهج البلاغه / ٢٠ / ٣٢٢

٨ صبر مايه ي كرامت

قيل لابي عبدالله عليه السلام من اكرم الخلق على الله قال : من اذا اعطى شكر و اذا ابتلى صبر. مشكاه الانوار / ٦٠ /

٩ صبر سپر تهيدستي

قال على عليه السلام : الصبر جنه الفاقه . غرر الحكم / ١ / ٩٥

١٠ اثر بي صبري بر سختي كار و تلاش

قال علي عليه السلام : من لم يصبر على كده صبر على الافلاس . غرر الحكم / ٥ / ٤١٤

١١ درخواست عافیت به جای درخواست

عن معاذ بن جبل قال : مرّ النبي برجل و هو يقول : اللهم انى اسئلك الصبر فقال قد ساءلت البلاء فسئل الله العافيه . مسند احمد / ٢٣١ / ٥

١٢ اثر صبر بر مصيبت

قال على عليه السلام : صبرك على المصيبه يخفف الرزيه و يجزل المثوبه . غرر الحكم / ٢٠٢ / ٤

١٣ آثار صبر

الف رسیدن به درجات عالی

قال على عليه السلام : بالصبر تدرك معالى الامور . غرر الحكم / ٢٧٦ / ٤

ب رسیدن به پیروزی

قال على عليه السلام : لا يعدم الصبور الظفروان طال به الزمان . نهج البلاغه / حکمت ١٥٣

ج پاداش فوق العاده

قال الصادق عليه السلام : من ابتلى من شيعتنا فصبر عليه كان له اجر الف شهيد . سفينه البحار / ٥ / ١٨

د شادمانی طولانی

قال الصادق عليه السلام : کم من صبر ساعه قد اورثت فرحا طويلا و کم من لذه ساعه قد اورثت حزنا طويلا . سفينه البحار / ٥ / ١٩

ه رسیدن به بهشت

قال الباقر عليه السلام : الجنه محفوفه بالمكاره و الصبر فمن صبر على المكاره فى الدنيا دخل الجنه . كافي / ٣ / ١٤٥

و آسان شدن مصيبت ؛ قال على عليه السلام : من صبر هانت مصيبتة . غرر الحكم / ٥ / ١٧٦

اشاره

ابن ابی عمير در زمان هارون و مأمون مورد شتم و حبس و اخذ مال گردید از او خواستند قضاوت را بپذیرد قبول نکرد از او خواستند اسامی شیعیان را بگوید نپذیرفت . از این رو او را به زندان بردند و بارها بر او تازیانه زدند یکبار سندی بن شاهک

۱۲۰ تازیانه بر او زد و با دادن هزار درهم از زندان خارج شد و نزدیک صد هزار درهم به او خسارت مالی وارد

شد و مدت زندانش چهار سال طول کشید اما در عین حال صبر کرد. منتهی الامال / ۲ / ۳ / ۵۸

حلم و بردباری

۱- فضیلت حلم

قال علی علیه السلام : الحلم زین الخلق غرر/ ۱/۱۴

۲- معنای حلم

قال علی علیه السلام : انما الحلم کظم الغیظ و ملک النفس غرر/ ۱/۲۹۶

۳- حلم و شباهت به پیامبر

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يا علي الا اخبركم باشبهمكم بي خلقا قالوا بلى يا رسول الله قال احسنكم خلقا و اعظمكم حلما و ابركم بقرباته و اشدكم من نفسه انصافا و سائل / ۶/۲۱۲

۴- ظهور حلم به هنگام غضب

قال علی علیه السلام : ليس الحلم ما كان حال الرضا بل الحلم ما كان حال الغضب

شرح نهج البلاغه / ۲۰/۳۱۶

۵- حلم نشانه عابد واقعی

قال الرضا علیه السلام : لا يكون الرجل عابدا حتى يكون حلما كافي / ۳/۱۷۵

۶- حلم و صبر بر آزار

قال علی علیه السلام : انما الحلیم من اذا اودى صبر و اذا ظلم غفر غرر/ ۱/۳۰۰

۷- آثار حلم

الف محبت الهی ؛ قال رسول الله : وجبت محبه الله على من اغضب فحلّم

کنز العمال / ۳/۱۳۱

ب زیاد شدن یاوران ؛ قال علی علیه السلام : بالحلم تكثر الانصار غرر/ ۱/۳۲۹

ج پیروزی بر دشمن ؛ قال علی علیه السلام : من حلم من عدوّه ظفر به بحار ۴۲۸/۶۸

اشاره

مفضل بن عمر شنید که ابن ابی العوجا با یکی از اصحابش مشغول به گفتن کلمات کفرآمیز است مفضل نتوانست طاقت بیاورد به او گفت : (یا عدو الله الحدت فی دین الله) ای دشمن خدا در دین خدا الحاد ورزیدی و منکر خدا شدی ابن ابی العوجا گفت : ای مرد اگر تو از اهل کلامی بیا با هم سخن بگوئیم اگر دلیل آوردی از تو

پیروی می کنم و اگر تو از اصحاب جعفرین محمد هستی آن حضرت با ما اینگونه سخن نمی گوید به تحقیق که از ما کلماتی بیشتر از این شنیده است و هیچ با ما برخورد نکرده است و همانا او مردی بردبار و حلیم و با وقار و عاقل می باشد و ثابت و محکم که از طریق رفیق و مدارا خارج نمی شود و اگر تو از اصحاب او هستی همانند او با ما سخن بگو. انه لحلیم الرزین العاقل الرصین لایعتریه خرق و لانتزق ولاطیش فان کنت من اصحابه فخطبنا بمثل خطابه منتهی الامال / ۲/۱۴۲

زهد

۱ فضیلت زهد

قال علی علیه السلام : ما عبد الله بشیء افضل من الزهد فی الدنيا. مستدرک / ۱۲ / ۵۰

۲ حقیقت زهد

الف قال رسول الله صلی الله علیه و آله : الزهد فی الدنيا قصر الامل و شکر کل نعمه و الورع عن کل ما حرّم الله . تحف العقول / ۵۸ /

ب قال رسول الله صلی الله علیه و آله : الزهد لیس بتحريم الحلال ولكن ان يكون بما فی یدی الله اوثق منه بما فی یدیه . بحار / ۱۷۲ / ۷۷

ج قال علی علیه السلام : الزهد کله فی کلمتین من القرآن قال الله تعالی : (لکی لا تاءسوا علی ما فاتکم و لا تفرحوا بما اتاکم) فمن لم یاءس علی الماضي و لم یفرح بالآتی فهو الزاهد. بحار / ۷۸ / ۷۰

۳ اوصاف زاهد

قال علی علیه السلام : فی صفة الزهاد كانوا قوما من اهل الدنيا و لیسوا من اهلها فكانوا فیها کمن لیس منها ... یرون اهل الدنيا یعظمون موت اجسادهم و

هم اشدّ اعظاما لموت قلوب احبائهم .بحار / ٦٤ / ٣٢٠

٤ عوامل زهد

قال الباقر عليه السلام : اكثر ذكر الموت فانه لم يكثر انسان ذكر الموت الا زهد في الدنيا.بحار / ٧٣ / ٦٤

قال على عليه السلام : احق الناس بالزهاده من عرف نقص الدنيا. غرر الحكم / ٣٢٠٩

٥ موانع زهد

قال على عليه السلام : كيف يزهد في الدنيا من لا يعرف قدر الاخره .غررالحكم / ٦٩٨٧

قال على عليه السلام : كيف يصل الى حقيقه الزهد من لم يمت شهوته .غررالحكم / ٧٠٠٠

٦ زاهدترین انسان

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ازهد الناس من اجتنب الحرام . امالي صدوق / ٢٧

قال الكاظم عليه السلام : ان اصبركم على البلاء لازهدكم في الدنيا. بحار/٣٠٨/٢٢

٧ آثار زهد

الف آزادی روح

ب خشنودی خداوند؛ قال على عليه السلام : من زهد في الدنيا اعتق نفسه و ارضى ربّه .مستدرک /١٢/٤٧

ج آسان شدن مصائب

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من زهد في الدنيا هانت عليه المصيبات . بحار/١/٩٤

د بصيرت نسبت به عيوب دنیا؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : يا اباذر! ما زهد عبد في الدنيا الا انبت الله الحكمة في قلبه و

انطق بها لسانه و يبصره عيوب الدنيا و داءها و دواءها.بحار/٣/٨٠

ه محبوبیت نزد مردم؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ... و ازهد فيما عند الناس يحبك الناس .معجم الفاظ الحديث النبوی

١ / ٤٠٧

اشاره

اسوه ی زهد

الف حضرت علی علیه السلام : الا و انّ امامکم قد اکتفی من دنیاکم بطمریه و من طعمه بقرصیه . بحار/۴۷۴/۳۳

ب ابن عباس گوید: حضرت علی علیه السلام کفش

خویش را وصله می زد از من پرسید: این کفش چقدر ارزش دارد. عرض کردم قیمتی ندارد. فرمود: سوگند به خدا ارزش کفش نزد من بیشتر از حکومت است مگر آنکه حقی را بر پا دارم یا باطل را دفع نمایم (و الله لهما حبّ الی من امرکم هذا الا ان اقیم حقًا او ادفع باطلا. سفینه البحار / ۳ / ۵۴۳

ج ابن ابی الحدید در باره ی حضرت گوید: اما الزهد فی الدنیا فهو سید الزهاد ... ما شبع من طعام قطّ و کان اخشن الناس ماء کلا و مشربا. بحار / ۴۱ / ۱ / ۴۷

نفس

۱ اهمیت معرفت نفس

من عرف نفسه عرف ربه . ۷۹۴۶

۲ مسئولیت تربیت نفس

قال الصادق علیه السلام : انک قد جعلت طیب نفسک و بین لک الداء و عرّفت آیه الصحه و دلت علی الدواء فانظر کیف قیامک علی نفسک . بحار / ۷۸ / ۲۸۲

۳ تغذیه ی نفس به وسیله ی علم

قال علی علیه السلام : مالی اری الناس اذا قرّب الیهم الطعام لیلا تکلّفوا اناره المصایح لیبصروا ما یدخلون بطونهم و لا یهتمون بغذاء النفس بان یشیروا مصایح البابهم بالعلم لیسلموا من لواحق الجهاله و الذنوب فی اعتقاداتهم و اعمالهم .

سفینه البحار/۲/۸۴

۴ ابزار اصلاح نفس

الف مجاهدت ؛ قال علی علیه السلام : املکوا انفسکم بدوام جهادها. غررالحکم /۲۴۸۹

ب کناره گیری از دنیا؛ قال علی علیه السلام : سبب صلاح النفس العزوف عن الدنیا.

غرر الحکم / ۵۵۲۸

ج قناعت و رزیدن ؛ قال علی علیه السلام : اعون شیء علی صلاح النفس القناعه .

غررالحکم / ۳۱۹۱

د پرهیزکاری ؛ قال علی علیه السلام : ان تقوی الله دواء داء قلوبکم و طهور دنس انفسکم

نهج البلاغه / خطبه ۱۹۸

ه کم کردن طمع ؛ قال علی علیه السلام : صلاح النفس قله الطمع . غررالحکم / ۵۷۹۷

۵ محاسبه ی نفس

قال علی علیه السلام : حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا و وازنوها قبل ان توازنوا.

غررالحکم / ۴۹۳۳

۶ پرهیز از خشنودی از نفس

قال علی علیه السلام : ایاک ان ترضی عن نفسک فیکثر الساخط علیک . غررالحکم / ۲۶۴۲

۷ آثار پیروی از هوای نفس

۱ فروختن آخرت به دنیا

قال علی علیه السلام : من اطاع هواه باع آخرته بدنياه . غرر الحکم / ۳۵۴۸

۲ ذلت ؛ قال علی علیه السلام : عبد الشهوه اذلّ من عبدالرق . غرر الحکم / ۶۲۹۸

۳ اسارت عقل

قال علی علیه السلام : کم من عقل اسیر عند هوی امیر . بحار / ۶۹ / ۴ / ۱۰

۵ مردود شدن اعمال

قال الکاظم علیه السلام : یا هشام قلیل العمل من العاقل مقبول مضاعف و کثیر العمل من اهل الهوی و الجهل مردود . تحف

العقول / ۳۸۷

۶ رنج و محنت

انّ طاعه النفس و متابعه اهویتها أسّ کل محنه و غوايه . غررالحکم / ۴۸۶۳

۸ آثار مبارزه با نفس

الف دستیابی به خیر دنیا و آخرت ؛ قال الرضا علیه السلام : ساءلنی رجل عما یجمع خیر الدنیا و الاخره فقلت خالف نفسک .

سفینه البحار / ۲ / ۶۰۳

ب بی نیازی درونی ج تاءمین رزق ؛ قال الباقر علیه السلام : ان الله عزّ وجلّ يقول و عزتی و جلالی و عظمتی و بهائی و علوّ
ارتفاعی لا یؤثر عبد مؤ من هوای علی هواه فی شیء من امر الدنيا الا جعلت غناه فی نفسه و ضمنت السموات و الارض رزقه
و كنت

له من وراء تجاره كل تجاره . وسائل / ۱۱ / ۵۵ .

د رشد؛ قال علی علیه السلام : من لم يعط نفسه شهوتها اصاب رشده . فقيه / ۴ / ۳۹۱

۹ الگوی پیروزی بر هوای نفس

قال علی علیه السلام : ولكن هيهات ان يغلبني هوای و يقودني جشعی الى تخیر الاطعمه . نهج البلاغه / نامه ۴۵

اشاره

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله گذر کرد به شخصی که سنگی را بلند می کرد و مردم به او نظر می کردند پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود این مرد کیست ؟ گفتند: قهرمان است . پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: قهرمان تراز او کسی است که بر هوای نفس خود غلبه پیدا کند؛ اشجع الناس من غلب هواه . مجموعه ورام / ۲ / ۲۶

حالات قلب

قلب هر انسانی حالاتی دارد؛ گاهی سالم گاهی مریض گاهی زنده گاهی مرده گاهی نرم گاهی سخت گاهی طاهر گاهی غیر طاهر گاهی مشروح گاهی غیر مشروح است و برای هر یک عاملی وجود دارد که بدان اشاره می شود:

۱ تقوا مایه ی سلامت قلب

قال علی علیه السلام : ان تقوی الله دواء داء قلوبکم و بصر عمی افئدتکم و شفاء مرض اجسادکم . نهج البلاغه / خطبه ۱۹۸

۲ جدال و خصومت مایه ی مرض قلب

قال علی علیه السلام : ایاکم و المرء و الخصومه فانهما یمرضان القلوب علی الاخوان و ینبت علیهما النفاق . کافی / ۲ / ۳۰۰

۳ اطعام به مسکین مایه ی نرمی قلب

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اذا اردت ان یلین قلبک فاطعم المسکین و امسح رءس الیتیم . مشکاه

٤ گناه مايه ی سختی قلب

قال علی علیه السلام : ما جفت الدموع الا لقسوه القلوب و ما قست القلوب الا لكثرة الذنوب . بحار/٥٥/٧٠

٥ موعظه و تفکر مايه ی حیات قلب

قال علی علیه السلام : احی قلبک بالموعظه و امته بالزهد . نهج البلاغه / نامه ٣١

قال علی علیه السلام : التفکر حیاة قلب البصیر . الدرہ الباهره / ٢٨

٦ خنده ی فراوان مايه ی موت قلب

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : ایاک و کثره الضحک فانّه یمیت القلب . معانی الاخبار/٣٣٥

٧ شهوات مايه رجس قلب

٨ ترک شهوات مايه ی طهارت قلب

قال علی علیه السلام : طهّروا انفسکم من دنس الشهوات تدرکوا رفیع الدرجات . غررالحکم / ٦٠٢٠

٩ محبت به دنیا مايه ی ختم قلب

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : ایاکم و استشعار الطمع فانه یشوب القلب شده الحرص و یختم علی القلب بطبایع حبّ

الدنیا . اعلام الدین / ٣/ ٤٠

١٠ آمادگی برای مرگ مايه ی شرح قلب

سئل رسول الله صلّی الله علیه و آله عن شرح الصدر ما هو؟ فقال : نور یقذفه الله فی قلب المؤمن فیشرح صدره و ینفسح .

قالوا: فهل لذلك اماره یعرف بها؟ قال : نعم : الانابه الی دار الخلود و التجافی عن دار الغرور و الاستعداد للموت قبل نزول

الموت .

مجمع البیان / ٤ / ٥٦١

١١ گناه مايه ی فساد قلب

قال الصادق علیه السلام : ما من شیء افسد للقلب من الخطیئه بحار / ٦٧ / ٥٤

۱۲ یاد خدا مایه ی صلاح قلب

قال علی علیه السلام : اصل صلاح القلب اشتغاله بذكر الله . غرر الحکم / ۳۰۸۳

اشاره

انعطاف قلب

جوان ؛ هنگامی که برادران یوسف علیه السلام اقرار به گناه خود کردند، حضرت یعقوب به آن ها وعده ی طلب مغفرت داد (سوف استغفر لکم ربّی) اما حضرت یوسف علیه السلام فوراً برادران را بخشید. امام صادق علیه السلام در بیان تفاوت این دو برخورد می فرماید: لأنّ قلب الشاب ارقّ من قلب الشيخ . بحار / ۱۲ / ۲۸۰

تواضع

۱ تواضع عامل زهد

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : لا تكون زاهدا حتّى تكون متواضعا. نهج الفصاحه / حدیث ۲۴۸۴

۲ تواضع از بهترین اعمال

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : افضل الاعمال ثلاثه التواضع عند الدوله و العفو عند القدره و العطيّه بغير المنه . نهج الفصاحه / حدیث ۳۸۵

۳ تواضع از اوصاف پرهیزکاران

قال على عليه السلام : مشيهم التواضع . نهج البلاغه / خطبه همام

۴ تواضع از اوصاف عاقل

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : صفة العاقل ان يحلم عمّن جهل عليه و يتجاوز عمّن ظلمه و يتواضع لمن هو دونه ... و يسابق فوجه في طلب البرّ و اذا اراد ان يتكلم تدبّر فان كان خيرا تكلم فغنم و ان كان شرا فسكت فسلم. نهج الفصاحه / ۱۸۳۶

۵ تواضع استاد و شاگرد نسبت به یکدیگر

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : تواضعوا لمن تعلّمونه العلم و تواضعوا لمن طلبتم منه العلم و لا- تكونوا علماء جبارين فيذهب باطلکم بحقّکم . اصول کافی / ۱ / ۴۴

۶ تواضع مایه ی حلاوت عبادت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : مالی لا اری علیکم حلاوه العباده ؟ قالوا و ما حلاوه العباده ؟ قال

٧ زیبایی تواضع ثروتمندان در برابر تهیدستان

قال علي عليه السلام : ما احسن تواضع الاغنياء للفقراء طلبا لما عند الله و احسن منه تيه الفقراء على الاغنياء اتكالا على الله . بحار
١٣ / ٧٨ /

٨ نشانه های تواضع

قال الصادق عليه السلام : انّ من التواضع ان يرضى الرجل بالمجلس دون المجلس و ان يسلم على من يلقي و ان يترك المراء و
ان كان محققا و لا يحب ان يحمد على التقوى .

بحار/١١٨/٧٥

٩ آثار تواضع

١ سربلندی ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ما تواضع احد الا رفعه الله . بحار / ٧٥ / ١٢٠

٢ كسب سلامت ؛ قال علي عليه السلام : التواضع يكسبك السلامه . بحار/ ٧٥ / ١٢٠

٣ منظم شدن امور؛ قال علي عليه السلام : بخفض الجناح تنظم الامور . غررالحكم / ٣/٣٢٩

٤ نردبان ترقى ؛ قال علي عليه السلام : التواضع سلم الشرف . غرر الحكم / ١/٢٦٣

٥ كامل شدن نعمت ؛ قال علي عليه السلام : بالتواضع تتماثلنعمه . نهج البلاغه / حكمت ٢٢٤

٦ عدم خستگی از طاعت الهی ؛ قال علي عليه السلام : من تواضع قلبه لله لم يساءم بدنه من طاعه الله . بحار / ٧٨ / ٩

٧ محبت ؛ قال علي عليه السلام : ثمره التواضع المحبّه . غرر الحكم / ٣/٣٢٧

٨ بزرگ ترین عبادت ؛ قال علي عليه السلام : عليك بالتواضع فانه من اعظم العباده .

كافي / ٢/ ١٢٣

اشاره

روزی حضرت رضا عليه السلام وارد حمّام شدند شخصی که امام را نمی شناخت از آن حضرت تقاضا کرد او را دلاکی
نماید. امام عليه السلام اجابت نمودند بعد از لحظاتی که

امام را شناخت عذرخواهی نمود. حضرت به دلاکی خود ادامه دادند. بحار/۹۹/۴۹

تکبر

۱ نکوهش از تکبر

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ان ابعدم يوم القيامة منى الثرثارون و هم المستكبرون . بحار/۷۳/۲۳۲

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : امقت الناس المتكبر . بحار / ۷۳ / ۲۳۱

۲ حقیقت تکبر

عن ابی عبدالله علیه السلام قال : من ذهب ان له عليه فضلا بالعافية اذا راءه مرتكبا للمعاصي فقال هيهات هيهات فلعله ان يكون غفر له ما اتى و انت موقوف محاسب اما تلوت قصه سحره موسى . بحار / ۷۳ / ۳۶

۳ علت تکبر

قال الصادق عليه السلام : ما من رجل تكبر او تجبر الا لذلّه وجدها في نفسه . بحار/۲۲۵/۷۳

۴ معنای تکبر

عن عبدالاعلی عن ابی عبدالله علیه السلام قال : قلت له ما الکبر؟ فقال اعظم الکبر ان تسفه الحق و تسفه الناس قلت و ما سفه الحق قال یجهل الحق و یطعن علی اهله . اصول کافی / ۲ / ۳۱۱

۵ زمینه های تکبر

الف عبادت

عن احدهما قال دخل رجلان المسجد احدهما عابد و الاخر فاسق فخرجا من المسجد و الفاسق صديق و العابد فاسق و ذلك انه يدخل العابد المسجد مدلاً بعبادته يدل بها فتكون فكرته في ذلك و تكون فكره الفاسق في التندم على فسقه و يستغفر الله عزّ و جلّ مما صنع من الذنوب . اصول کافی / ۲ / ۲۳۶

ب حسب و نسب ؛ (الهاکم التکاثر حتی زرتم المقابر). تکاثر / ۲۱

قال علی علیه السلام : اقبصارع ابائهم یفخرون ام بعدیدالهکی یتکاثرون . نهج البلاغه / خطبه ۲۱

عن الصادق علیه السلام قال اتی النبی صَلَّى الله عليه

و آله رجل فقال : يا رسول الله انا فلان بن فلان حتى عدّ تسعه . فقال عليه السلام : اما أنّك عاشرهم في النار . كافي / ٢ / ٣٢٩

ج ثروت

راءى رسول الله صلّى الله عليه و آله رجلا غنيا جلس بجانبه فقير فانقبض عنه و جمع ثيابه . فقال صلّى الله عليه و آله : اخشيت ان يعدو اليك فقره . محجه البيضاء / ٦ / ٢٨٧

د جهل قال الصادق عليه السلام : الجهل في ثلاث الكبر و شدّه المراء و الجهل بالله فاولئك هم الخاسرون . بحار / ١ / ١٣١

٦ آثار كبر

الف ظهور رذائل نفساني ؛ قال على عليه السلام : التكبر يظهر الرذيله . غررالحكم / ١٤١/١

ب آفت عقل ؛ عن ابي جعفر عليه السلام : شر آفات العقل الكبر . مستدرک / ٤ / ٣٢٩

ح اساس طغيان ؛ قال على عليه السلام : احذر الكبر فانه راءس الطغيان و معصيه الرحمن . غرر الحكم

د دوست نيافتن ؛ قال على عليه السلام : ليس لمتكبر صديق . غرر الحكم / ٧٥/٥

ه اساس نابودی ؛ قال على عليه السلام : التكبر اسّ التلف . غرر الحكم / ٢٦٣/١

و ذلت و خواری ؛ قال على عليه السلام : التكبر يضع الرفيع . غرر الحكم / ٨٢/١

ز از دست دادن فضيلت و شرافت ؛ قال على عليه السلام : من لبس الكبر و السرف خلع الفضل و الشرف . غررالحكم / ٢٩٣/٢

٧ راه درمان تكبر

١ نماز؛ قال على عليه السلام : فرض الله الايمان تطهيرا من الشرك و الصلوه تنزيها عن الكبر نهج البلاغه / حكمت ٢٥٢

٢ تحمل سختی ها

قال على عليه السلام : ولكن الله يختبر عباده بانواع الشدائد

و يتعبد لهم بانواع المجاهد و يتلهم بضروب المكاره اخراجا للتكبر من قلوبهم . نهج البلاغه / خطبه ۹۲۱

۳ ساده زیستی و انجام کارهای شخصی

قال الصادق عليه السلام : من رقی جیبه و خصف نعله و حمل سلعته فقد برىء من الكبر. وسائل / ۳ / ۳۴۶

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : خمس لا ادعهنّ حتى الممات الاكل على الارض مع العبيد و ركوبى الحمار و حلبى العنز
بيدى و لبس الصوف و التسليم على الصبيان لتكون سنه من بعدى . بحار / ۱۶ / ۲۱۵

۴ توجه به خلقت

قال الباقر عليه السلام : عجا للمختال الفخور و انما خلق من نطفه ثم يعود جيفه و هو فيما بين ذلك لا يدري ما يصنع به . بحار
۲۲۹ / ۷۳ /

اشاره

الف ثروتمندی نزد پیامبر صَلَّى الله عليه و آله بود. فقیری وارد شد و در کنار ثروتمندی که مغرور به ثروت خود بود نشست .
آن شخص لباس خود را جمع کرد، فقیر ناراحت شد. پیامبر از او پرسید: آیا ترسیدی از فقر او چیزی به تو برسد یا از ثروت تو
به او چیزی برسد؟ ثروتمند گفت : حاضر من نصف ثروتم را بدهم ، فقیر نپذیرفت و گفت : ممکن است من نیز روحیه ی تو را
پیدا کنم ؛ اخاف ان یدخلنى ما دخلك . کافی / ۳ / ۲۶۲

ب مگسی چندین بار روی صورت منصور دوانیقی نشست . منصور نتوانست او را از خود دفع کند ناراحت شد و از امام
صادق علیه السلام پرسید: خداوند چرا مگس را آفریده است ؟ حضرت فرمود: برای این که متکبران را ذلیل کند؛ لایّ شیء

خلق الله الذباب ؟ قال عليه السلام : ليدلّ به الجبارين . سفينه البحار / ١ / ٨٤٠

زبان

١ زبان وسيله ى شناسايى

قال على عليه السلام : تكلموا تعرفوا فان المرء مخبوء تحت لسانه . نهج البلاغه / حكمت ٣٩٢

٢ زبان ميزان عقل

قال على عليه السلام : يستدل على عقل كل امرء بما يجرى على لسانه . غرر الحكم / ١٠٩٥٧

قال على عليه السلام : لسانك ترجمان عقلك . بحار / ٧٧ / ٢٣١

٣ زبان عامل سلامت عقل

قال رسول الله صلّى الله عليه وآله : لا يستقيم ايمان عبد حتى يستقيم قلبه و لا يستقيم قلبه حتى يستقيم لسانه . كنز العمال /

٢٤٩٢٥

٤ حقوق زبان

قال السجاد عليه السلام : حق اللسان اكرامه عن الخنا (الفحش) و تعويده الخير و ترك الفضول التى لا فائده فيها و البر بالناس

و حسن القول فيهم . بحار / ٧١ / ٢٨٦

٥ زبان عاقل

قال على عليه السلام : لسان العاقل وراء قلبه و قلب الاحمق وراء لسانه . نهج البلاغه / حكمت ٤٠

٦ زبان كليد خوبى ها و بدى ها

قال الباقر عليه السلام : انّ هذا اللسان مفتاح كل خير و شرّ فينبغى للمؤ من ان يختم على لسانه كما يختم على ذهبه و فضّته .

تحف العقول / ٢٩٨

٧ آثار حفظ زبان

الف سلامتى ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه وآله : سلامه الانسان فى حفظ اللسان . بحار / ٢٨٦ / ٦٨

ب تكريم ازخويشتن ؛ قال على عليه السلام : من حفظ لسانه اكرم نفسه . ناسخ التواريخ / ٦ / ٣٩

ج نجات ؛ قال الصادق عليه السلام : نجاه المؤمن في حفظ لسانه . ثواب الاعمال / ٤٠٥

د پوشاندن عيب ؛

قال علي عليه السلام : من حفظ لسانه ستر الله عورته . ثواب الاعمال / ٤٠٥

ه عزت میان مردم ؛ قال الرضا عليه السلام : احفظ لسانك تعزّ . كافي / ٢ / ١٧٥

و تسلط بر شیطان ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اخزن لسانك الا من خیر فانّك بذلك تغلب الشيطان . محججه البيضاء /

١٩٥ / ٥

٨ خطرات زبان

الف خونریزی ؛ قال علي عليه السلام : کم من دم سفکه فم . غرر الحكم / ٦٩٢٨

ب هلاکت ؛ قال علي عليه السلام : کم من انسان اهلکه لسان . غرر الحكم ٦٩٢٩

ج سلب نعمت ؛ قال علي عليه السلام : ربّ کلمه سلبت نعمه . بحار / ٧١ / ٢٨٧

د درنج و مصیبت ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : بلاء الانسان من اللسان . بحار / ٦٨ / ٢٨٦

ه آتش جهنم ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من کثر کلامه کثر سقطه و من کثر سقطه کثر ذنوبه و من کثر ذنوبه

کانت النار اولی به . محججه البيضاء / ٥ / ١٩٦

اشاره

امام صادق علیه السلام دوستی داشت که همواره ملازم امام بود. روزی با امام در بازار می رفتند و او غلامی داشت که پشت سرش می آمد. آن شخص نگاه به عقب کرد غلام را ندید تا سه مرتبه ، بار چهارم که او را دید به او نسبت ناروا داد حضرت ناراحت شدند و فرمودند: سبحان الله تقذف امّه قد کنت اری انّ لک ورعا فاذا لیس لک ورع . آن شخص گفت : مادرش مشرک است . حضرت فرمود: آیا نمی دانی هر

قومی برای خود ازدواجی دارند، بنا بر این از من دور شو. راوی گوید: دیگر ندیدم امام با آن شخص راه برود. کافی / ۲ / ۲۴۳

سفارشات اخلاقی

۱ سفارش خداوند به حضرت موسی علیه السلام

قال علی علیه السلام : قال الله تبارک و تعالی لموسی : یا موسی ! احفظ وصیتی لک باربعه اشیاء اولهنّ : ما دمت لا تری ذنوبک تغفر فلا تشتغل بعیوب غیرک و الثانیه : ما دمت لا تری کنوزی قد نفدت فلا تغتم بسبب رزقک و الثالثه : ما دمت لا تری زوال ملکى فلا ترج احدا غیرى و الرابعه : ما دمت لا تری الشیطان میتا فلا تاءمن مکره . خصال / ۲۱۷

۲ سفارش خضر علیه السلام به موسی علیه السلام

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ... قال الخضر يا طالب العلم ان القائل اقل ملاله من المستمع فلا تملّ جلسائك اذا حدّثتهم و لا تكوننّ مكثارا بالنطق ... فان كثرة النطق تشين العلماء و تبدى مساوى السخفاء . كنز العمال / ۴ / ۴۱۷۶

۳ سفارش پیامبر صلّى الله عليه و آله به ابی ایوب خالد

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اوصیک بخمس بالیاءس عما فی ایدی الناس فانه الغنى و ایاک و الطمع فانه الفقر الحاضر و صلّ صلوه مودّع و ایاک و ماتعذر منه و احبّ لایحیک ما تحب لنفسک . امالی طوسی / ۵۰۸

۴ سفارش حضرت علی علیه السلام به هنگام شهادت

قال علی علیه السلام : وصیتی لکم ان لا تشرکوا بالله شیئا و محمد صلّى الله عليه و آله فلا تضیعوا سنّته اقیموا هذین العمودین و اوقدوا هذین المصباحین . نهج البلاغه / نامه ۲۳

اشاره

امام باقر علیه

السلام به جابر بن یزید جعفی فرمودند: به پنج امر تو را سفارش می نمایم :

۱- اگر به تو ستم شد، ستم نکن ۲- اگر به تو خیانت کردند، خیانت نکن

۳- اگر تو را تکذیب کردند، خشم نکن ۴- اگر از تو تعریف کردند، خوشحال مباش ۵- اگر از تو مذمت کردند، جزع نکن .

و بدان که در صورتی دوست ما هستی که اگر همه مردم از تو ستایش یا نکوهش بکنند برای تو تفاوتی نداشته باشد و نفس خود را بر قرآن کریم عرضه کن .

اوصیک بخمس ان ظلمت فلا تظلم و ان خانوک فلا تخن و ان کذبت فلا تغضب و ان مُدحت فلا تفرح و ان ذممت فلا تجزع ... و اعلم بانک لا- تكون لنا و لیا حتی لو اجتمع علیک اهل مصرک و قالوا انک رجل سوء لم یحزنک ذلک و لو قالوا انک رجل صالح لم یسرک ذلک و لکن اعرض نفسک علی کتاب الله بحار / ۷۸ / ۱۶۳

آداب سخن گفتن

اشاره

۱ اثر کم سخن گفتن

قال علی علیه السلام : ان احببت سلامه نفسک و ستر معایبک فاقبل کلامک و اکثر صمتک یتوفّر فکرك و یستیز قلبک . غرر الحکم / ۳۷۲۵

۲ اثر زیاد سخن گفتن

قال علی علیه السلام : من کثر کلامه کثر خطاؤه و من کثر خطاؤه قلّ حیاؤه و من قلّ حیاؤه قلّ ورعه و من قلّ ورعه مات قلبه و من مات قلبه دخل النار. بحار / ۷۱ / ۲۸۶

۳ بهترین سخن

الف سخن راست ؛ قال علی علیه السلام : خیر الکلام الصدق . غرر/ ۴/ ۹۹

ب همراه با عمل ؛ خیر المقال ما صدقه

ج ملال آور نباشد؛ قال علی علیه السلام : خیر الکلام ما لا یملّ و لا یقلّ . غرر الحکم / ۴۹۶۹

د منظم و همه فهم ؛ قال علی علیه السلام : احسن الکلام ما زانه حسن النظام و فهمه الخاص و العامّ . غرر الحکم / ۳۳۰۴

ه متقن و استوار؛ قال علی علیه السلام : احسن القول السداد . غرر الحکم / ۲۸۶۵

۴ آداب سخن گفتن

۱ پاکیزه باشد؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : ثلاث من ابواب البر: سخاء النفس و طيب الکلام و الصبر علی الاذى .

محاسن / ۱ / ۶۶

۲ زیبا باشد؛ قال علی علیه السلام : اجملوا فی الخطاب تسمعوا جمیل الجواب .

غرر الحکم / ۲۵۶۸

۳ خریدار داشته باشد؛ قال علی علیه السلام : لا تتکلّمن اذا لم تجد للكلام موقعا . غرر الحکم / ۱۰۲۷۴

۴ نرم و ملایم باشد؛ قال علی علیه السلام : عوّد لسانک لین الکلام و بذل السلام یكثر محبّوک و یقلّ مبغوضک . غرر الحکم

/ ۶۲۳۱

۵ از روی علم و آگاهی باشد؛ قال علی علیه السلام : لا تقل بما لا تعلم فتتّهم باخبارک بما تعلم . غرر الحکم / ۱۰۴۲۶

۶ بی فایده نباشد؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : من حسن اسلام المرء ترکه الکلام فیما لا یعنیه . بحار / ۲۸ / ۱۳۶

۷ مستهجن نباشد؛ قال علی علیه السلام : ایاک و مستهجن الکلام فانه یوغر القلوب . غرر الحکم / ۲۶۷۵

۸ پاسخ آن انسان را ناراحت ننماید؛ قال علی علیه السلام : لا تقولنّ ما یسئوک جوابه . غرر الحکم / ۱۰۱۵۵

اشاره

الف پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله فرمود: هنگامی

که موسی بن عمران علیه السلام با خضر علیه السلام ملاقات کرد موسی علیه السلام به وی گفت: مرا موعظه کن. خضر گفت: ای کسی که جویای دانشی! بدان که گوینده کمتر از شنونده خسته می شود، پس هیچ گاه اهل مجلس خود را خسته مکن. بحار / ۱ / ۲۶۲

ب عمار یاسر گوید: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به ما دستور داد تا این که سخنرانی ها را کوتاه قرار دهیم؛ امرنا رسول الله باقصار الخطب. سنن ابی داود / ۱۱۰۶

آداب معاشرت

۱ سلام کردن

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: الا اخبرکم بخیر اخلاق اهل الدنيا و الاخره قالوا: بلی یا رسول الله. فقال: افشاء السلام فی العالم. بحار / ۷۶ / ۱۱

۲ - مصافحه نمودن

قال الباقر علیه السلام: ان المؤمن من لیلقی المؤمن من فیصافحه فلا یزال الله ینظر الیهما و الذنوب تتحاتّ عن وجوههما كما تتحاتّ الورق من الشجر. کافی / ۳ / ۲۶۱

۳ رعایت احترام

قال السجاد علیه السلام: للزهري اما علیک ان تجعل المسلمین منک بمنزله اهل بیتک فتجعل کبیرهم بمنزله والدک و تجعل صغیرهم بمنزله ولدک و تجعل تربک (همسال) بمنزله اخیک فای هولاء تحبّ ان تظلم؟ بحار / ۷۴ / ۱۵۶

۴ جستجو نکردن از عقاید مردم

قال الصادق علیه السلام: لا تفتش الناس عن ادیانهم فتبقى بلا صدیق. بحار / ۲۵۳ / ۷۵

۵ احسان و خدمت ۶- خوش خلقی

قال علی علیه السلام: فی وصیه لمحمد بن حنفیه و احسن الی جمیع الناس كما تحبّ ان یحسن الیک و ارض لهم ما ترضاه لنفسک و استقبیح

لهم ما تستقبحه من غيرك و حسن خلقك حتى اذا غبت عنهم حنوا اليك و اذا مت بكوا عليك و قالوا انا لله و انا اليه راجعون
و لا تكن من الذين قالوا عند موته الحمد لله رب العالمين . وسائل / ٨ / ٥٤١

٦ طلب آمرزش هنگام جدایی

قال الصادق عليه السلام : اذا تلاقيتم فتلاقوا بالتسليم و التصافح و اذا تفرقتم فتفرقوا بالاستغفار . بحار / ٧٦ / ٥

٧ مدارا نمودن

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اعقل الناس اشدّهم مداراه للناس و اذل الناس من اهان الناس . بحار / ٧٥ / ٥٢

٨ برخورد با روی خوش

قال على عليه السلام : اذالقيتم اخوانكم فتصافحوا و اظهروا لهم البشاشه و البشر . خصال / ٦٣٣

٩ پذیرفتن عذر

قال السجاد عليه السلام : ان شتمك رجل عن يمينك ثم تحوّل الى يسارك و اعتذر اليك فاقبل عذره . بحار / ٧٨ / ١٤١

اشاره

الف امام سجاد عليه السلام روزی از مسجد خارج شدند شخصی با حضرت ملاقات کرد و امام عليه السلام را دشنام داد. غلامان حضرت خواستند او را تنبيه کنند. آن حضرت اجازه نداد و فرمود: آنچه از کارهای ما بر تو پوشیده است بیشتر است ما سترعنک من امرنا اکثر بعد فرمودند: آیا نیازی داری تا تو را کمک کنیم؟ آن شخص شرمنده شد. امام عليه السلام دستور دادند که هزار درهم به او بدهند بعد از آن زمان هرگاه آن شخص امام را می دید می گفت: گواهی می دهم که شما فرزند رسول خدا هستی . منتهی الامال / ٢/٦

ب شخصی خدمت امام صادق عليه السلام رسید و گفت : پسر

عمویت به شما ناسزا می گوید. حضرت به کنیز خود دستور داد تا برایش آب حاضر نمودند وضو گرفت و مشغول نماز شد. راوی گوید: من در قلب خود گفتم: حضرت نفرین خواهند کرد. بعد از نماز دیدم دست به دعا برداشت و گفت: خدایا من از حق خود گذشتم جود و کرم تو از من بیشتر است او را ببخش. منتهی الامال ۲ / ۱۴۴

آداب مجالست

۱ رو به قبله نشستن

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ان لكل شىء شرفا و ان اشرف المجالس ما استقبال به القبلة . بحار / ۷۵ / ۴۶۹

۲ پایین مجلس نشستن

كان رسول الله صَلَّى الله عليه و آله اذا دخل منزلا قعد في ادنى المجلس حين يدخل .

بحار / ۱۶ / ۲۴۰

۳ پا را دراز نمودن در برابر دیگران

في اوصاف النبي صَلَّى الله عليه و آله : و ما راءى مقدا رجله بين يدي جليس له قطّ .

بحار / ۱۶ / ۲۳۶

۴ نجوی نکردن

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : و لا تناج مع رجل و انت مع آخر . بحار / ۸۴ / ۳۵۴

۵ ترک گناه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من كان يؤمن بالله و باليوم الاخر فلا يجلس يسب فيه امام او يفتاب فيه مسلم بحار / ۷۵

۳۷۱ /

(ان الله يقول اذا راءيت الذين يخوضون في اياتنا فاعرض عنهم) . انعام / ۸۶

۶ افشا نکردن اسرار

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : المجالس بالامانه و افشاء سرّ اخيك خيانه . بحار / ۷۷ / ۸۹

۷ مجالست با مردان الهی

قال الحواريون لعيسى عليه السلام : يا روح الله

! فمن نجالس اذا قال : من یدکر کم الله رؤ یتہ و یزید فی عملکم منطقه و یرغبکم فی الاخره عمله . بحار / ۷۷ / ۱۴۷

۸ شرکت در مجالس ذکر

؛ قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : علیک بمجالس الذکر . بحار / ۴۶۵ / ۷۵

۹- مجالست با افراد شایسته

قال النبی صلّی الله علیه و آله : لا- تجلسوا الا- عند من یدعوکم من خمس الی خمس من الشکّ الی الیقین و من الکبر الی التواضع و من العداوه الی المحبه و من الریاء الی الاخلاص و من الرغبه الی الزهد . مجموعہ ورام / ۳۲۲

۱۰- مجالست نیکو با غیر مسلمان

قال علی علیه السلام : و ان جالسک یهودی فاحسن مجالسته سفینه / ۱/۶۹۲

۱۱ پرهیز از نشستن در صدر مجلس

قال علی علیه السلام : لا تسرعنّ الی ارفع موضع فی المجلس فانّ الموضع الذی ترفع الیه خیر من الموضع الذی تحطّ عنه . غرر الحکم / ۱۰۲۸۳

۱۲ پرهیز از نشستن در بین راه

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : ایاک و الجلوس فی الطرقات . بحار / ۷۵ / ۴۶۴

اشاره

سلیمان جعفری گوید: حضرت رضا علیه السلام به پدرم گفت : چرا با عبدالرحمن بن یعقوب مجالست داری ؟ پدرم گفت : او دایی من است . حضرت فرمودند: او درباره خداوند اعتقادات نادرستی دارد. بنابراین یا با ما نشست و برخاست داشته باش یا با او مجالست کن فامّا جلست معه و ترکتنا او جلست معنا و ترکته . مستدرک / ۲ / ۶۶

آداب میهمانی

۱ وظایف مهمان

الف اجابت دعوت ؛ قال الصادق علیه السلام : من الحقوق الواجبات للمؤ من علی المؤ من ان یجیب دعوته . محاسن برقی / ۲

۱۷۹ /

ب

فرزند را به همراه نبردن

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اذا دعى احدكم الى طعام فلا يستبعمْ ولده فانه ان فعل ذلك كان حراما و دخل عاصيا.
محاسن برقى / ۲/۱۸۱

ج کم نشمردن غذای میزبان

قال الصادق عليه السلام : هلك امرؤ احتقر لآخيه ما يحضره و هلك امرؤ احتقر من آخيه ما قدم اليه . محجه البيضاء / ۳ / ۳۰

د نشستن در مکان پیشنهادی میزبان

قال الباقر عليه السلام : اذا دخل احدكم على آخيه فى رحله فليقعد حيث ياءمر صاحب الرحل فانّ صاحب الرحل اعرف بعوره
بيته من الداخل عليه . بحار / ۷۵ / ۴۵۱

۲ وظایف میزبان

۱ به رنج نیافتادن ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لا يتكلّفن احد لضيّفه ما لا يقدر .

کنز العمال / ۲۵۸۷۶

۲ به رنج افتادن در صورت دعوت ؛ قال الصادق عليه السلام : اذا اتاك اخوك فاته بما عندك و اذا دعوته فتكلّف له . محاسن
برقى / ۲ / ۱۷۹

۳ سؤال نکردن از میهمان در میل به غذا؛ قال الصادق عليه السلام : لا تقل لآخيك اذا دخل عليك اكلت اليوم شيئا . بحار / ۷۵ /
۴۵۵

۴ کار نکشیدن از مهمان ؛ قال الرضا عليه السلام : اخدم اخاك فان استخدمك فلا و لا كرامه له . بحار/۱۷۸/۷۴

قال الصادق عليه السلام : نهى رسول الله ان يستخدم الضيف . سفينه البحار / ۵ / ۲۷۰

۵ غذا خوردن با مهمان ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من احبّ ان يحبه الله و رسوله فلياء كل مع ضيفه . مدینه البلاغه /
۵۵۲ / ۲

۶ آماده کردن خلال ؛ قال

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ان من حقّ الضيف ان يعدله الخلال .

بحار / ۷۵ / ۴۵۵

۷ دیر از غذا دست کشیدن ؛ کان رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اكل معه (الضيف) و لم يرفع يده من الخوان حتى يرفع الضيف يده . فروع کافی / ۶ / ۲ / ۸۵

۸ به زحمت نیانداختن همسر؛ شخصی حضرت علی علیه السلام را به مهمانی دعوت کرد. حضرت فرمود: با شرایطی دعوت تو را می پذیرم : لا تدخل علیّ شیئا من خارج و لا تدخر علیّ شیئا فی البيت و لا تجحف بالعیال . بحار / ۷۵ / ۴۵۱۱

۹ تکریم از مهمان ؛ قال علی علیه السلام : اکرم ضیفک و ان کان حقیرا و قم عن مجلسک لایبیک و معلّمک و ان کنت امیرا . غرر الحکم / ۱ / ۱۱۴

۱۰ بدرقه ی مهمان ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من حقّ الضیف ان تمشی معه فتخرجه من حریمک الی الباب . بحار / ۷۵ / ۴۵۱

اشاره

الف حضرت علی علیه السلام به عثمان بن حنیف فرمود: گمان نمی کردم به سفره طعامی حاضر شوی که ثروتمندان در آنجا دعوت باشند و فقرا حضور نداشته باشند. ... ما ظننت انک تجیب الی طعام قوم عائلهم مجفوّ و غتیهم مدعوّ. نهج البلاغه / نامه ۴۵

ب حضرت علی علیه السلام را محزون مشاهده کردند. شخصی پرسید: چرا شما ناراحت هستید؟ فرمود: زیرا هفت روز بر من گذشته و مهمان به منزل ما نیامده است .

سفینه ۵/۲۶۸

ج) برای امام رضا علیه السلام مهمانی رسید و ساعاتی از شب با او نشسته و برای

او سخن گفت . ناگاه چراغ منزل خراب شد. مرد مهمان دست برد تا چراغ را درست کند. امام اجازه ندادند و فرمودند: ما گروهی هستیم که از مهمان خود کار نمی کشیم انا قوم لانستخدم اضیافنا بحار ۴۹/۱۰۲

نکته :

شیخ بهایی گوید: و من جمله اکرام الضیف تقدیم الفاکهه الیه قبل الطعام لانه اوفق بالطب و ابعده عن الضرر کما قدمها سبحانه فی قوله عزّ و جلّ: (و فاکهه مما یتخیرون و لحم طیر مما یشتهون). واقعه / ۲۰ ۲۱؛ سفینه البحار / ۵ / ۲۷۰

آداب غذا خوردن

۱ معرفت ۲ راضی بودن ۳ بسم الله گفتن ۴ شکر کردن ۵ شستن دست ها قبل از غذا ۶ روی پای چپ نشستن ۷ با سه انگشت غذا خوردن ۸ انگشت ها را پاک کردن ۹ استفاده از غذایی که مقابل انسان است ۱۰ لقمه را کوچک برداشتن ۱۱ غذا را خوب جویدن ۱۲ کمتر به مردم نگاه کردن

قال المجتبی علیه السلام :

فی المائده اثنتا عشره خصله یجب علی کل مسلم ان یعرفها اربع منها فرض و اربع سنه و اربع تاءدیب فاما الفرض فالمعرفه و الرضا و التسمیه و الشکر و اما السنه فالوضوء قبل الطعام و الجلوس علی الجانب الایسر و الاکل بثلاث اصابع و لعق الاصابع و اما التاءدیب فالاکل مما یلیک و تصغیر اللقمه و تجوید المضع و قلّه النظر فی وجوه الناس . وسائل / ۱۶ / ۵۳۹

۱۳ غذای داغ نخوردن

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : لا یاء کل الحار حتی یرد. قصار الجمل / ۱ / ۲۰

۱۴ کم غذا خوردن

الف قال علی علیه السلام : اذا اراد الله سبحانه صلاح عبده الهمه

قله الكلام و قله الطعام و قله المنام . مستدرک / ۳ / ۶۱

ب قال الصادق عليه السلام : ... فاذا اكل احدكم طعاما فليجعل ثلث بطنه للطعام و ثلث بطنه للشراب و ثلث بطنه للنفس . كافي / ۶ / ۲۷۰

۱۵ با نمک غذا را آغاز کردن

قال على عليه السلام : ابدؤا بالملح فى اول طعامكم . وسائل / ۱۶ / ۲۰۵

۱۶ در بازار غذا نخوردن

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : الاكل فى السوق دنائه . وسائل / ۱۹ / ۴۵۳

۱۷ تکیه ندادن

قال الصادق عليه السلام : ما اكل رسول الله متكئا قط . سفینه البحار / ۱ / ۱۰۷

۱۸ آثار پرخوری

الف از بین رفتن فهم و زیرکی ؛ قال على عليه السلام : لا تجتمع الفطنة و البطنه . مستدرک / ۱۶ / ۲۲۲

ب قساوت ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من تعود كثره الطعام و الشراب قسا قلبه . مستدرک / ۱۶ / ۲۱۳

ج امراض مختلف ؛ قال على عليه السلام : ادمان الشبع يورث انواع الوجع . غررالحکم / ۱۳۶۳

د غفلت ؛ قال المسيح عليه السلام : يا بنى اسرائيل ! لا تكثروا الاكل فانه من اكثر الاكل اكثر النوم و من اكثر النوم اقل الصلوه و من اقل الصلوه كتب من الغافلين .

تنبيه الخواطر / ۱ / ۴۶

ه طغیان ؛ قال الباقر عليه السلام : اذا شبع البطن طغى . كافي / ۶ / ۲۷۰

اشاره

الف توجه داشتن به گرسنگی حیوان ؛ امام مجتبی علیه السلام غذا تناول می کردند و به حیوانی که آنجا بود نیز لقمه هایى می دادند. شخصی گفت اجازه دهید او را

برانم . فرمود: دعه انی لاستحیی من الله تعالی ان یکون ذو روح ینظر فی وجهی و انا آکل ثم لاءطعمه . مستدرک / ۸ / ۲۹۵

ب ابلیس به حضرت یحیی علیه السلام گفت : گاهی غذا زیاد می خوری و بر اثر آن از عبادت باز می مانی ؛ ربما شبعت فثقلتک عن الصلوه و الذکر . یحیی علیه السلام گفت : دیگر شکم خود را پر نخواهم کرد . ابلیس هم گفت : من دیگر کسی را نصیحت نخواهم نمود! سفینه البحار / ۱ / ۱۰۳

آداب دوستی و رفاقت

۱ معیار دوستی بر اساس تقوا

قال علی علیه السلام : احب الاخوان علی قدر التقوی . بحار / ۷۸ / ۳۳

۲ اعلام دوستی

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اذا احب احدکم صاحبه او اخاه فلیعلمه فانه اصلح لذات الیین . بحار / ۷۴ / ۱۸۲

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اذا احببت رجلا فاخبره . بحار / ۷۴ / ۱۸۱

۳ عدم شوخی و جدال با دوست

قال الصادق علیه السلام : اذا اردت ان یصفولک و داخیک فلاتمازحنه و لا تمارینه . بحار / ۲۹۱ / ۷۸

۴ انتخاب دوست قدیمی

قال علی علیه السلام : اختر من کل شیء جدیده و من الاخوان اقدمهم . غرر الحکم / ۲۴۶۱

۵ دوست حقیقی ؛ قال علی علیه السلام :

انّ احاک حقًا من غفر زلتک و سدّ خلتک و قبل عذرک و ستر عورتک و نفی و جلک و حقّق املک . غرر الحکم / ۳۶۴۵

۶ سؤال از نام و نشان دوست ؛

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : (اذا احب احدکم رجلا فلیستله عن اسمه و اسم ابیه و قبیلته و منزله

فأنه من واجب الحق و صافى الاخاء). بحار/ ۱۷۴/ ۷۴

۷ پرهیز از دوستان مادی

قال الصادق عليه السلام : احذر ان تواءخى من ارادك لطمع او خوف او ميل او للاكل و الشرب و اطلب مواءخاه الاتقياء و ان افنيت عمرک فى طلبهم . بحار/ ۷۴ / ۲۷۲

۸ تکریم دوست

قال الصادق عليه السلام : من اتاه اخوه المسلم فاکرمه فانما اکرم الله عزوجل . بحار/ ۲۹۸/ ۷۴

۹ حفظ دوستی و عدم غرور به ریاست

قال الصادق عليه السلام : اذا كان لك صديق فولى ولايه فاصبته على العشر ممّا كان لك عليه قبل ولايته فليس بصديق سوء . بحار / ۷۵ / ۳۴۱

۱۰ بهترین دوست

الف قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : (خیر اخوانکم من اهدى اليکم عیوبکم) . تنبيه الخواطر/ ۲/ ۱۲۳

ب قال على عليه السلام : خیر اخوانک من دلک على هدى و اکسبک تقى و صدک عن اتباع الهوى . غرر الحكم / ۵۰۲۹

ج قال على عليه السلام : خیر الاخوان من لم تکن على الدنيا مؤدّته . غرر الحكم / ۵۰۱۶

۱۱ آگاه نکردن دوست بر اسرار

قال الصادق عليه السلام : لا تطلع صديقک من سرک الا على ما لو اطلعت عليه عدوک لم يضرک فانّ الصديق قد يكون عدوا يوما ما . مشکاه الانوار / ۲۳۳

۱۲ ملاک انتخاب دوست

قال الصادق عليه السلام : من غضب عليك من اخوانک ثلاث مرات فلم يقل فيک شراً فاتخذة لنفسک صديقا . امالى صدوق / ۵۳۲

۱۳ پرهیز از دوستی با نااهل

قال الجواد عليه السلام : اياک و مصاحبه الشرير فأنه كالسيف المسلول يحسن منظره و يقبح اثره . بحار / ۷۴ / ۱۹۸

قال لقمان عليه السلام: لا تعرف اخاك الا عند حاجتك اليه . بحار /

قال الصادق عليه السلام : تستين مودّه الرجل لآخيه في اكله . سفينه البحار / ۱ / ۱۰۱

اشاره

حضرت سجاد عليه السلام از شخصی پرسیدند: آیا کسی بر شما وارد می شود از دوستان که هر چه نیاز دارد از کیسه شما بدون اجازه بردارد؟ عرض کرد: خیر. حضرت فرمود: بنابراین شما با یکدیگر برادر و دوست نیستید. هل یدخل احدکم یده فی کمّ آخیه و کیسه فیاء خذ منه ما یرید من غیر اذن قال لا قال لستم باخوان . محجه البیضاء / ۳ / ۳۲۰

آداب خوابیدن

۱ طهارت

قال الصادق عليه السلام : من تطهّر ثم اوى الى فراشه بات وفراشه كمسجده . ثواب الاعمال / ۳۵

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من بات على طهر فكأنما احببى الليل . معانى الاخبار / ۲۳۴

۲ نظافت

قال على عليه السلام : ... فاذا نمت فاعرض نفسك على الخلاء . خصال / ۲ / ۲۹

۳ محاسبه

قال الصادق عليه السلام : اذا اويت الى فراشك فانظر ما سلكت فى بطنك و ما كسبت فى يومك و اذكر انك ميت و انّ لك

معادا . بحار / ۷۶ / ۱۹۰

۴ قرائت قرآن و دعا

قال على عليه السلام : من قراء قل هو الله احد حين ياءخذ يضجعه وكلّ الله عزّ و جلّ به خمسين الف ملك يحرسونه ليلته .

خصال / ۶۳۱

۵ به پشت یا طرف راست خوابیدن

قال على عليه السلام : النوم على اربعة اوجه : الانبياء تنام على اقفيتهم مستقلين و اعينهم لا تنام متوقّعه لوحى الله عزّ و جلّ و المؤمن

من ينام على يمينه مستقبل القبلة

۶ پرهیز از خوابیدن زیاد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و آله : اياكم و كثره النوم فان كثره النوم يدع صاحبه فقيرا يوم القيامة .اختصاص / ٢١٨

٧ مبعوض بودن خواب زياد

قال الباقر عليه السلام : قال موسى عليه السلام اى عبادك ابغض اليك ؟ قال جيفه بالليل بطال بالنهار.قصص الانبياء / ١٦٣

اشاره

پيامبر اکرم صلی الله عليه و آله هنگامی که می خواستند بخوابند، می فرمود: پرورد گارا! به نام تو زنده می شوم و از دنیا می روم و هرگاه بیدار می گشت می فرمود: خداوند را سپاس می گویم که ما را بعد از مردن زنده نمود و حشر و نشر انسان در قیامت با اوست (کان رسول الله يقول باسمک اللهم احياء و اموت و اذا استيقظ قال الحمد لله الذی احيانا بعد ما اماتنا و اليه النشور)منهاج الصالحين ٨٩١

آداب کسب و تجارت

١- یادگیری مسایل ؛ قال علی علیه السلام : يا معشر التجار الفقه ثم المتجر کافی / ٥ / ١٥٠

٢ صداقت

قال رسول الله صلی الله عليه و آله : التاجر الصدوق الامين مع النبيين و الصديقين و الشهداء.الدر المنثور / ٢ / ٤٩٥

٣ اقاله

قال الصادق عليه السلام : ايما مسلم اقال مسلما بيع نداهه اقاله الله عزّ و جلّ عشرته يوم القيامة . وسائل / ١٢ / ٢٨٧

٤ آسان گیری

قال رسول الله صلی الله عليه و آله : غفر الله عزّ و جلّ من كان قبلکم کان سهلا اذا باع سهلا اذا اشترى . بحار / ١٠٣ / ٩٥

٥- پرهیز از ربا

قال رسول الله صلی الله عليه و آله : من باع و اشترى فليجتنب خمس خصال و الا فلا يبيعن و لا يشترين الربا و الحلف و كتمان العيب و الحمد

إذا باع و الذم إذا اشترى .بحار/۹۵/۱۰۳

۶ طلب حلال ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : العباده سبعون جزءا و افضلها طلب الحلال .سفینه البحار / ۱ / ۲۹۸

۷ یاد الهی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : السوق دار سهو و غفله فمن سبَّح فيها تسبیحه كتب الله له بها الف حسنه . کنز العمال / ۹۳۳۰

۸- پرهیز از سوگند

قال علی علیه السلام :ایاکم والحلف فانه ینفق السلعه و یمحق البرکه محجه البیضاء / ۳ / ۱۷۳

۹- پرهیز از احتکار و گرانفروشی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من جمع طعاما یتربص به الغلاء اربعین یوما لقد برئ من الله و برئ الله منه . سفینه / ۱ / ۲۹

اشاره

اصبغ بن نباته گوید: حضرت علی علیه السلام برفراز منبر فرمودند: نخست احکام دینی مربوط به تجارت را یاد بگیرید سپس تجارت نمائید و سه مرتبه این جمله را فرمودند الفقه ثم المتجر به خدا سوگند حرکت ربا در این امت پنهان تر از جنبش مورچه روی سنگ خارا است و شخص تاجر گنه کار است و گنه کار در جهنم است مگر آنکه حق بگیرد و حق بدهد. جامع الاحادیث الشیعه / ۱۸ / ۱

آداب مسافرت

۱ انتخاب رفیق

قال علی علیه السلام : سل عن الرفیق قبل الطریق و عن الجار قبل الدار. نهج البلاغه / نامه ۳۱

۲ انتخاب رفیق همطراز

إذا صحبت فاصحب نحوک فلا تصحب من یکفیک فانّ ذلک مذله للمؤمن .مکارم الاخلاق / ۱۳۱

۳ انتخاب رئیس

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذا كان ثلاثه فی سفر فلیؤمروا احدهم .کنز العمال / ۱۷۵۵۰

۴ صدقه

الصادق عليه السلام : افتتح سفرک بالصدقه و اخرج اذا بدالك فأنك تشتري سلامه نفسك . بحار / ١٠٠ / ١٠٣

٥ به ديگران اطلاع دادن

عن ابي عبدالله عليه السلام قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَقَّ عَلَى الْمُسْلِمِ إِذَا أَرَادَ سَفْرًا أَنْ يُعْلِمَ إِخْوَانَهُ وَحَقَّ عَلَى إِخْوَانِهِ إِذَا قَدِمَ أَنْ يَأْتِيَهُ . كافي / ٢ / ١٧٤

٦ تهيه زاد و توشه ٧ موافقت با دوستان

قال لقمان لابنه : تزود معك الادويه فتنفع بها و من معك و كن لاصحابك موافقا الا في معصيه الله . بحار / ٧٣ / ٢٧٥

٨ دعا و نماز خواندن

قال الرضا عليه السلام : و اذا اردت سفرا فاجمع اهلك و صل ركعتين و قل اللهم اني استودعك ديني و نفسي و اهلي و ولدي و عيالي . مستدرک / ٢ / ٥

قال الصادق عليه السلام : من قراء قل هو الله احد حين يخرج من منزله عشر مَرَّات لم يزل في حفظ الله عزّ و جلّ ... حتى يرجع الى منزله . كافي / ٤ / ٣٣٣

٩ بذل و بخشش ١٠ حفظ اسرار ١١ شوخي نمودن

قال الصادق عليه السلام : (المروّه في السفر كثره الزاد و طيبه و بذله لمن كان معك و كتمانك على القوم سرّهم بعد مفارقتك اياهم و كثره المزاح في غير ما يسخط الله عزّ و جلّ . بحار / ٢٦٦ / ٧٣)

١٢ بازگو نکردن مشکلات سفر

قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ... و ترك الروايه عليهم اذا انت فارقتهم . مستدرک / ٢ / ٤٣

١٣ به تنهایی سفر نرفتن ؛

قال الكاظم عليه السلام : لا تخرج في سفر وحدك فان الشيطان مع الواحد و هو من الاثنين ابعده . وسائل /

۱۴ مشورت با دوستان ۱۵ تبسم داشتن

قال الصادق عليه السلام: قال لقمان لابنه اذا سافرت مع قوم فاكثر استشارتهم في امرك و امرهم و اكثر التبسم في وجوههم

بحار/۲۷۱/۷۶

۱۶ سفر با افراد متواضع ؛

قال علي عليه السلام: لا تصحبني في سفر من لا يرى لك الفضل عليه كما ترى له الفضل عليك . بحار / ۷۶ / ۲۶۷

۱۷ فواید سفر

الف سلامتی ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : سافروا تصحوا و جاهدوا تغنموا.بحار/۲۲۱/۷۶

ب زیاد شدن عقل ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : (سافروا فانكم ان لم تغنموا مالا افدتم عقلا.

اشاره

الف پیامبر اکرم صَلَّى الله عليه و آله در مسافرت کمک به همسفران می نمود. هر کسی کاری را به عهده گرفت ، پیامبر صَلَّى

الله عليه و آله فرمود: جمع کردن هیزم به عهده ی من باشد. بعد فرمودند: ولكن الله عزوجل يكره من عبده اذا كان مع اصحابه

ان ينفرد من بينهم .بحار/۲۷۳/۷۶

ب حضرت علی علیه السلام با شخصی ذمی هم سفر شد در بین راه مرد ذمی گفت : کجا می روی ؟ فرمود: به کوفه و چون

راه مرد ذمی به طرف دیگر بود حضرت مقداری با او رفتند شخص ذمی گفت : مسیر شما به طرف کوفه است چرا همراه من

می آیی ؟ حضرت فرمود: انسان وقتی از هم سفرش جدا می شود باید مسافتی او را مشایعت کند مرد ذمی به خاطر این منطق

اخلاقی مسلمان شد. سفینه ۱/۴۱۶

آداب احسان

۱- ترک منت

قال علي عليه السلام: ملاك المعروف ترك المنّ به مستدرک ۲/۴۱۳

۲- شتاب نمودن ۳- کوچک شمردن ۴-

قال الصادق عليه السلام: لا يتم المعروف الا بثلاث خصال تعجيله و تصغيره و ستره فاذا عجلته هُنا ته و اذا صغرتَه عظمتَه و اذا سترته اتممتَه سفينه ۲/۱۷۸

آثار احسان

الف مصونیت از لغزش

قال علی علیه السلام: صنایع المعروف تقی مصارع الهوان مستدرک ۲/۳۹۴

ب مصونیت از مرگ بد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: صنيع المعروف يدفع ميتة السوء مستدرک ۲/۳۹۳

ج زاد و توشه قیامت

قال علی علیه السلام: عليكم بصنایع المعروف فانها نعم الزاد الى المعاد مستدرک ۲/۳۹۴

د جذب دلها

قال علی علیه السلام: من بذل معروفه مالت اليه القلوب مستدرک ۲/۳۹۴

اشاره

مردی در محضر امام حسین علیه السلام گفت: بخشش و نیکی چون به نااهل برسد ضایع و تباه شود. حضرت فرمودند: نه چنین است بلکه بخشش همانند باران است که به نیک و بد برسد.

قال عند الحسين عليه السلام: رجل انّ المعروف اذا أُسدى الى غير اهله ضاع فقال عليه السلام ليس كذلك و لكن تكون الصنيعه مثل وابل المطر تصيب البرّ و الفاجر بحار/۱۱۷/۷۵

سلام

۱ ارزش سلام

قال الباقر عليه السلام: ان الله يحب اطعام الطعام و افشاء السلام . محاسن / ۲ / ۱۴۳

۲ سلام نام خداوند

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ان السلام اسم من اسماء الله فافشوه بينكم . كنز العمال / ٢٥٢٣٧

٣ سلام نشانه ی فروتنی

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : البادىء بالسلام برىء من الكبر. كنز العمال / ٢٥٢٦٥

٤ سلام به هنگام ملاقات

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اذا تلاقيتم فتلاقوا بالتسليم و التصافح و اذا تفرقتم فتفرقوا بالاستغفار. بحار / ٧٦ / ٥

٥ سلام بهترین رفتار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الا اخبركم بخير اخلاق اهل الدنيا و الاخره ؟ قالوا: بلى يا رسول الله فقال :

٦ سلام به هنگام ورود به منزل

اذا دخل احدكم منزله فيسلم على اهله . يقول السلام عليكم فان لم يكن له اهل فليقل السلام علينا من ربنا . بحار / ٧٦ / ٤

٧ آداب سلام

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : يسلم الصغير على الكبير و يسلم الواحد على الاثنين و يسلم القليل على الكثير و يسلم الراكب على الماشى و يسلم المار على القائم و يسلم القائم على القاعد . كنز العمال / ٢٥٣٢١

٨ سلام ممنوع

قال الصادق عليه السلام : لا تسلموا على اليهود و لا على النصارى و لا على المجوس و لا على عبده الاوثان و لا على موائد شرب الخمر و لا على صاحب الشطرنج و النرد ... و لا على المصلى و ذلك لان المصلى لا يستطيع ان يرد السلام ... و لا على اكل الزبا ... و لا على الفاسق المعفن بفسقه . بحار / ٧٦ / ٩

٩ سلام بر كودك

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : خمس لا ادعهن حتى الممات ... و التسليم على الصبيان لتكون سنه من بعدى . بحار / ٧٦ /

١٠

١٠ بخل به سلام

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان اعجز الناس من عجز من الدعاء و ان ابخل الناس من بخل بالسلام . بحار / ٧٦ / ٤

١١ آثار و بركات سلام

الف آمرزش ؛ قال ابو عبدالله عليه السلام : ان من موجبات المغفره بذل السلام و حسن الكلام . بحار / ٧٦ / ١١

ب نزول برکت ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اذا

دخل احدكم بيته فليسلم فانه ينزله البركه و تاءنسه الملائكه . بحار / ٧٦ / ٧

ج پاداش فراوان ؛ قال على عليه السلام : للسلام سبعون حسنه تسعه و ستون للمبتدى و واحده للراذ. بحار / ٧٦ / ١١

١٢ سلام قبل از سخن

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من بداء بالكلام قبل السلام فلا تجيبوه . سفينه البحار / ٤ / ٢٣٧

اشاره

شخص عربى وارد مسجد شد و در آغاز به حضرت على عليه السلام سلام كرد بعد از آن به پيامبر...
سلام نمود حاضران در مسجد به او گفتند: چرا اول به پيامبر سلام نكردى ؟ در پاسخ گفت : من از پيامبر شنيدم كه فرمود: انا
مدينه العلم و على بابها بدین جهت به فرمايش پيامبر عمل نمودم . سفينه البحار/ ١/٤٠٤

اوصاف مؤ من

١ خوشروى ٢ اندوه در قلب ٣ سعه صدر ٤ فروتنى ٥ همت عالى ٦ خاموشى ٧ نرمخوبى و ...

قال على عليه السلام : المؤمن بشره فى وجهه و حزنه فى قلبه او سع شىء صدره و اذل شىء نفسا يكره الرفعه و يشاء السمعه
طويل غمّه بعيد همّه كثير صمته مشغول وقته شكور صبور بحار / ٦٩ / ٤١١

٨ بردبارى ٩ ثبات قدم ١٠ قناعت ١١ عدم ستم

قال على عليه السلام : المؤمن وقور عند الهزاهز ثبوت عند المكاره صبور عند البلاء شكور عند الرخاء قانع بما رزقه الله لا يظلم
الاعداء و لا يتحامل للاصدقاء الناس منه فى راحه و نفسه منه فى تعب . كافى / ٢ / ٤٧

١٢ راز نگهدارى ١٣ مدارا با مردم ١٤ صبر

قال الرضا

عليه السلام: لا يكون المؤمن مؤمنا حتى تكون فيه ثلاث خصال سنه من ربّه و سنه من نبّيه و سنه من وليه فاما السنه من ربه فكتمان السر و اما السنه من نبّيه فمداراه الناس و اما السنه من وليه فالصبر في الباء ساء. بحار / ٧٨ / ٣٣٤

١٥ پاکیزگی در کسب ١٦ حسن خلق ١٧ انفاق

قال الصادق عليه السلام: المؤمن من من طاب مكسبه و حسنت خليقته و صحّت سريره و انفق الفضل من ماله و امسك الفضل من كلامه. سفينه البحار / ١ / ١٤٦

١٨ استقامت

قال الصادق عليه السلام: ان المؤمن من اشدّ من زبر الحديد انّ زبر الحديد اذا دخل النار تغير و انّ المؤمن من لو قتل ثم نشر ثم قتل لم يتغير قلبه. بحار / ٦٧ / ٣ / ٠٤٣

اشاره

الف راحتی مؤمن در لقاء پروردگار؛ انس گوید: خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدم روی حصیر خوابیده بود، بیدار شد و فرمود: اجل من نزدیک شده و اشتیاق به لقاء پروردگار فراوان است، بعد فرمود: ليس شئ أحب اليّ من الموت و ليس للمؤمن من راحه من دون لقاء الله بعد پیامبر صلی الله علیه و آله گریه کرد. عرض کردم چرا گریه می کنید؟ فرمود: به دلیل مسایلی که بر امت من وارد می شود. عرض کردم چه حوادثی رخ می دهد؟ فرمود: الالهواء المختلفه و قطيعه الرحم و حبّ المال و الشرف و البدعه. مستدرک / ١٢ / ٦٤

ب مؤمن کامل؛ شخصی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: می ترسیم که مؤمن نباشیم. حضرت فرمودند: چرا؟ گفت

: به دلیل این که درهم و دینار را از برادران ایمانی بیشتر دوست داریم . حضرت فرمودند: شما مؤمن هستید لکن مؤمن کامل نیستید. زمانی که حضرت مهدی قیام کنند عقل مردم کامل می شود و در اثر آن اهل ایمان به کمال ایمان می رسند. بعد حضرت فرمودند: و ا شوقاه لمجالستهم و محادثتهم . سفینه البحار / ۱ / ۱۴۸

والدین

۱ اهمیت نیکی به والدین

عن منصور بن حازم عن ابی عبدالله علیه السلام قال : قلت ایّ الاعمال افضل ؟ قال : الصلوه لوقتها و برّ الوالدین و الجهاد فی سبیل الله . کافی / ۲ / ۱۵۸

۲ کیفیت احسان به والدین

قال الصادق علیه السلام : ... الاحسان ان تحسن صحبتها و ان لا تکلفها ان یساء لاک شیئا ممّا یحتاجان و ان کانا مستغنین . کافی / ۲ / ۱۵۷

۳ اهتمام احسان به مادر

جاء رجل الى النبی فقال : یا رسول الله من ابرّ قال : امّک . قال : ثم من ؟ قال : امّک . قال : امّک . قال : امّک . قال : ثم من ؟ قال : امّک . قال : ثم من ؟ قال : اباک . کافی / ۲ / ۱۵۹

۴ احسان به والدین گناهکار

عن ابی جعفر قال : ثلاث لم یجعل الله عزّ و جلّ لاحد فیهنّ رخصه اداء الامانه الى البرّ و الفاجر و الوفاء بالعهد للبرّ و الفاجر و برّ الوالدین برّین کانا او فاجرین . بحار / ۷۱ / ۵۶

۵ احسان به والدین بعد از مرگ

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : سیدالابرار یوم القیامه رجل برّ والدیه بعد موتها . بحار / ۷۱ / ۸۶

۶ عدم اطاعت والدین در معصیت

قال الرضا علیه السلام : برّ

الوالدين واجب و ان كانا مشركين و لا طاعه لهما في معصيه الخالق .بحار / ٧١ / ٧٢

٧ حقوق والدين

لما سئل عن رسول الله صَلَّى الله عليه و آله عن حق الوالد على ولده فقال صَلَّى الله عليه و آله : لا يسميه باسمه و لا يمشى بين يديه و لا يجلس قبله و لا يستسب له . كافي / ٢ / ١٥٩

٨ آثار احسان به والدين

قال الصادق عليه السلام : من احب ان يخفف الله عزّ و جلّ عنه سكرات الموت فليكن لقربته وصولا و بوالديه بارا فاذا كان كذلك هوّن الله عليه سكرات الموت و لم يصبه في حياته فقر ابدا.بحار / ٧١ / ٦٦

٩ سخن كريمانه با والدين

قال الصادق عليه السلام : في قوله تعالى : (و قل لهما قولوا كريما) ان ضرباك فقل لهما غفر الله لكما. كافي / ٢ / ١٥٨

١٠ نگاه مهرآمیز به والدين

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ما ولد بارّ نظر الى ابويه برحمه الا كان له بكلّ نظره حجه مبروره فقالوا: يا رسول الله و ان نظر في كل يوم ماءه نظره قال : نعم الله اكبر و اطيب . بحار / ٧١ / ٧٣

١١ بى احترامى به والدين

عن ابى جعفر عليه السلام قال : انّ ابى نظر الى رجل و معه ابنه يمشى والابن متكى ء على ذراع الاب قال فما كلمه ابى مقتا له حتّى فارق الدنيا. كافي / ٢ / ٤٩٣

١٢- برترى احسان به والدين بر جهاد

اتى رسول الله صَلَّى الله عليه و آله رجل فقال انّى رجل شابّ نشيط و احبّ الجهاد ولى والده تکره ذلك فقال له النبى

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ارجع فكن مع والدتك فوالذي بعثني بالحق نبيا لأنسها بك ليله خير من جهادك في سبيل الله سنة . بحار

٥٩ / ٧١ /

اشاره

الف حضرت صادق عليه السلام می فرماید: وقتی یعقوب به دیدار فرزندش آمد، یوسف علیه السلام نگاه به مقام خود کرد و پیاده نشد. جبرئیل نازل شد و فرمود: دست خود را باز کن . ناگاه نوری از آن خارج شد، به او فرمود: به دلیل عدم رعایت احترام به پدر نور نبوت از نسل تو خارج شد و به برادرت که پیشنهاد کرد یوسف را نکشید منتقل گشت ؛ نزع النبوه من عقبک عقوبه لما لم تنزل الی الشیخ یعقوب فلا یكون من عقبک نبی. بحار / ١٢ / ٥٢

ب جوانی در حال احتضار بود و نمی توانست شهادتین بگوید. پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ متوجه شدند مادرش از او راضی نیست . پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مادر را راضی ساخت تا جوان توانست شهادتین را بگوید، و پیامبر به او فرمود: چنین بگوید یا من یقبل الیسیر و یعفو عن الکثیر اقبل منی الیسیر و اعف عنی الکثیر انک انت الغفور الرحیم و خداوند گناهان جوان را بخشید. امالی طوسی / ١ / ٦٣

ازدواج

١ ازدواج سنت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : النکاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی . بحار / ١٠٣ / ٢٢٠

٢ ازدواج مایه ی حفظ دین

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اذا تزوج العبد فقد استکمل نصف الدین فلیتق الله فی النصف الباقی .

۳ فضیلت نماز متزوج

قال الصادق عليه السلام: ركعتان يصليهما متزوج افضل من سبعين ركعه يصليهما غير متزوج. بحار / ۱۰۳ / ۲۱۹

۴ نکوهش از عدم ازدواج

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: شرار موتاكم العزّاب. بحار / ۱۰۳ / ۲ / ۲۰

۵ فراهم نمودن زمينه ی ازدواج

قال الصادق عليه السلام: من زوّج اعزبا كان ممن ينظر الله عزّ وجلّ اليه يوم القيامة. كافي / ۵ / ۳۳۱

۶ اهتمام به دینداری در خواستگار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: اذا جاءكم ممن ترضون دینه و امانته یخطب (الیکم) فزوجوه ان لا- تفعلوه تكن فتنه فی

الارض و فساد کبیر. بحار / ۱۰۳ / ۳۷۲

۷ عدم منع نگاه به زن به هنگام خواستگاری

عن ابی عبدالله علیه السلام: لا باءس بان ینظر الی وجهها و معاصمها اذا اراد ان یتزوّجها. کافی / ۵ / ۳۶۵

۸ ترک ازدواج و سوء ظن به خدا

عن ابی عبدالله علیه السلام: من ترک التزوّج مخافه العیله فقد اساء الظن بالله). کافی / ۵ / ۳۳۰

۹ آسان گرفتن مهریه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: تياسروا فی الصداق فانّ الرجل لیعطی المراه حتی یبقی ذلک فی نفسه علیها حسیکه

(عداوه و حقد). کنز العمال / ۴ / ۴۷۳۱

۱۰ عدم ازدواج با غیر صالح

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: ایاکم و خضراء الدّمن قیل: یا رسول الله و ما خضراء الدمن؟ قال: المراه الحسناء فی

منبت السّوء. بحار / ۱۰۳ / ۲۳۲

۱۱ حقوق مرد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لو امرت احدا ان يسجد لاحد لامرت المراءه ان

۱۲ حقوق زن

قال زين العابدين عليه السلام : و اما حق الزوجه فان تعلم ان الله عزّ و جلّ جعلها لك سكنا و انسا فتعلم ان ذلك نعمه من الله عليك فتكرمها و ترفق بها و ان كان حقك عليها اوجب فانّ لها عليك ان ترحمها. بحار / ۷۴ / ۵

۱۳ ازدواج مایه ی توسعه رزق

قال الصادق عليه السلام : جاء رجل الى النبي فشكا اليه الحاجه فقال صلّى الله عليه و آله : تزوّج فتزوّج فوسّع عليه . کافی / ۵ / ۳۳۰

۱۴ بهترین زن

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : افضل نساء امتی احسنهنّ وجهها و اقلهنّ مهرا. بحار/۲۳۷/۱۰۳

۱۵ آزاررسانی زوجین مانع قبولی عبادات

الف قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من كان له امرأه تؤذيه لميقبل الله صلاتها و لا حسنه من عملها حتى تعينه و ترضيه و ان صامت الدهر ... و عليالرجل مثل ذلك الوزر و العذاب اذا كان لها موزيا ظالما. وسائل / ۱۴ / ۱۶

ب قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اذا قالت المرأه لزوجها ما راء يتمنك خيرا قطّ فقد حبط عملها نهج الفصاحه / ۴۴

۱۶ جهاد زن ، نیکو شوهرداری

قال الكاظم عليه السلام : جهاد المرأه حسن التّبعل . کافی / ۵ / ۰۷۵

۱۷ پیامد عدم قصد پرداخت مهریه

عن ابی عبدالله عليه السلام قال : من امهر مهرا ثم لا ینوی قضائه كان بمنزله السارق . وسائل / ۷ / ۲۱

۱۸ ولیمه ی عروسی در روز

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : زفّوا عرائسکم لیلا و اطعموا ضحیّ. بحار / ۱۰۰ / ۲۶۸

۱۹ پیامد ازدواج

به خاطر زیبایی و ثروت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا لِجَمَالِهَا لَمْ يَرْفِئْهَا مَا يَحِبُّ وَ مَنْ تَزَوَّجَهَا لِأَمْوَالِهَا لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا وَكَلَهُ اللهُ إِلَيْهِ فَعَلَيْكُمْ بَدَاتِ الدِّينِ . بحار / ١٠٠ / ٢٣٥

٢٠ خدمت به عیال

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : خَدَمْتُكَ زَوْجَتَكَ صَدَقَهُ . نهج الفصاحه / ٣٠١

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَا يَخْدُمُ الْعِيَالَ إِلَّا صَدِيقٌ أَوْ شَهِيدٌ أَوْ رَجُلٌ يَرِيدُ اللهُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . بحار / ١٠١ / ١٣٢

٢١ زن شایسته مایه ی سعادت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ سَعَادَهُ الْمَرْءُ الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ . وسائل / ١٤ / ٢٣

٢٢- لزوم توسعه در زندگی

الف قال الصادق عليه السلام :

ان عیال المرء أسراؤه فمن انعم الله عليه نعمه فليوسع على اسرائه فان لم يفعل او شك ان تزول تلك النعمه بحار/٢٠٨/٧٥

ب قال الرضا عليه السلام : ينبغي للرجل ان يوسع على عياله لئلا يتمنوا موته

روضه المتقين / ٣/٢٠٧

اشاره

الف جویر شخص بی بضاعتی بود. پیامبر به او فرمود: ازدواج کن تا به دنیا و آخرت خود کمک کرده باشی . او گفت : من نه مال دارم و نه زیبایی و کسی بر من رغبت پیدا نمی کند فایه امراء ترغیب فی حضرت به زیاد بن لیبید که از اشراف بود فرمود: دختر خود را به جویر بدهد. او گفت : با هم طراز خود ازدواج می کنیم . پیامبر فرمود: جویر و دختر تو در ایمان به خدا هم طراز هستند. زیاد بن لیبید پذیرفت و دختر خود را به عقد جویر

در آورد جویر به شکرانه این نعمت سه شب به مناجات با خداوند پرداخت . سفینه ۱/۵۴۰

ب امام صادق علیه السلام می فرماید: مردی نزد پدرم آمد، پدرم به او فرمود: آیا همسر داری؟ عرض کرد: خیر. پدرم به او فرمود: من دوست ندارم همه ی دنیا و آنچه در آن است داشته باشم ولی یک شب را بدون همسر بسر ببرم ، سپس فرمود: دو رکعت نماز انسانی که همسر دارد بهتر است از عبادت یک شب و روزه ی آن روز مردی که همسر ندارد. سپس پدرم به او هفت دینار داد و فرمود: با این پول ازدواج کن و فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: اتخذوا الاهل فانه ارزق لکم . وسائل الشیعه / ۱۴ / ۷

ج روزی حضرت علی علیه السلام نمک و خرما خریده و به طرف منزل می رفت . شخصی گفت : اجازه دهید کمک کنم . فرمود: از کمال انسان کاسته نمی شود اگر آذوقه ی خانواده را به دست بگیرد و به منزل ببرد. تاریخ کامل / ۳ / ۲ / ۰۳

فرزند

۱ علاقه به فرزند

قال الصادق علیه السلام : ان الله عزّ وجلّ لیرحم العبد لشده حبه لولده . کافی / ۴ / ۵۰

۲ بوسیدن فرزند

قال علی علیه السلام : من قبل ولده کان له حسنه . سفینه البحار / ۸ / ۵ / ۰۸

۳ خطر بی مهری به فرزند

قال رجل لرسول الله صلی الله علیه و آله ما قبلت صبیا قطّ فلما ولیّ . قال صلی الله علیه و آله : هذا رجل عندی انه من اهل النار . کافی / ۴ / ۵ / ۰

۴ بازی با فرزند کوچک

قال رسول الله صلی

اللّٰه عليه و آله : من كان عنده صبّی فليتصاب له . فقيه / ۳ / ۴۸۳

۵ فرزند شایسته

قال رسول الله صلّی اللّٰه علیه و آله : الولد الصالح ریحانه من ریحان الجنة . کافی / ۴ / ۳

۶ پیامد فرزند ناشایست

قال علی علیه السلام : ولد السوء یهدم الشرف . غرر الحکم / ۱ / ۰۰۶۵

۷ تربیت فرزند

قال رسول الله صلّی اللّٰه علیه و آله : ادّبوا اولادکم علی ثلث خصال حبّ نبيکم و حبّ اهل بيته و قرائه القرآن . کنز العمال /

۴۵۴۰۹

قال ابو عبدالله علیه السلام : الغلام یلعب سبع سنين و يتعلّم الكتاب سبع سنين و يتعلم الحلال و الحرام سبع سنين . کافی / ۴ /

۴۹

۸ حقوق فرزند

قال رسول الله صلّی اللّٰه علیه و آله : حق الولد علی الوالد ان یحسن اسمه و یزوجه اذا ادرك و یعلّمه الكتاب . کنز العمال /

۴۵۱۹۱

قال علی علیه السلام : حق الولد علی الوالد ان یحسن اسمه و یحسن ادبه و یعلّمه القرآن . نهج البلاغه / حکمت ۳۹۹

۹ مساوات میان فرزندان

قال علی علیه السلام : اعدلوا بین اولادکم كما تحبون ان یعدلوا بینکم فی البرّ و اللطف . بحار / ۱۰۴ / ۹۲

۱۰ غصه نخوردن برای دنیا فرزند

قال علی علیه السلام : لا تجعلن اکثر شغلک باهلک و ولدک فان یکن اهلک و ولدک اولیاء الله فانّ الله لا یضیع اولیائه و ان

یکونوا اعداء الله فما همّک و شغلک باعداء الله . نهج البلاغه / حکمت ۳۵۲

۱۱ بیماری فرزند مایه ی تکفیر گناه والدین

قال علی علیه السلام : فی المرض یصیب الصبّی فقال کفاره لوالديه . کافی / ۴ / ۵۴

اشاره

حضرت صادق عليه

السلام به عیادت مریضی رفتند. به مریض فرمودند: چرا غمناک هستی؟ عرض کرد: اندوه من برای دخترانم است. حضرت فرمود: به آن کسی امید برای مضاعف ساختن کارهای نیک خود و نابود شدن گناهات داری به همان کس امید برای اصلاح کار فرزندان خود داشته باش الذی ترجوه لتضعیف حسناتک و محو سیئاتک فارجه لاصلاح حال بناتک . بحار / ۱۸ / ۳۵۲

صله رحم

۱ آثار صله رحم

۱ طول عمر ۲ از بین رفتن فقر؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : صله الرحم تزيد في العمر و تنفي الفقر. بحار / ۷۱ / ۸۸

۳ پاک شدن اعمال ۴ توسعه ی رزق ۵ دفع بلا ۶ آسانی حساب

قال الباقر عليه السلام : صله الرحم تزكي الاعمال و تنمي الاموال و تدفع البلوى و تيسر الحساب و تنسيء في الاجل . بحار / ۷۱ / ۱۱۱ /

قال الحسين عليه السلام : من سرّه ان يبسط له في رزقه و ينساء له في اجله فليصل رحمه . بحار / ۷۱ / ۸۹

۷ رفتار نیک ۸ پاکی روح ؛ قال الباقر عليه السلام : صله الرحم تحسن الخلق و تسمّح الكف و تطيب النفس و تزيد في الرزق و

تنسيء في الاجل . بحار / ۷۱ / ۱۱۴

۹ آباد شدن سرزمین ها؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : صله الرحم تعمر الديار و تزيد في الاعمار بحار / ۷۱ / ۹۴

۲ آثار قطع رحم

۱ تسلط اشرار بر ثروت ها؛ قال علي عليه السلام : اذا قطعوا الارحام جعلت الاموال في ايدي الاشرار . کافی / ۲ / ۳۷۳

۳ محرومیت از بهشت ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

علیه و آله : ثلاثه لا یدخلون الجنة مد من خمر و مد من سحر و قاطع رحم . خصال / ۱۷۹

۴ قطع رحمت الهی ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّ الرَّحْمَةَ لَا تَنْزِلُ عَلَى قَوْمٍ فِيهَا قَاطِعٌ رَحِمٍ . كنز العمال / ۶۹۷۸

نکته :

صله رحم از سه جهت مورد توصیه ی اسلام است ، گرچه به سلام کردن باشد گرچه به نوشیدن آب باشد، گرچه اقوام قطع رابطه کرده باشند:

۱ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَوْ بِالسَّلَامِ . بحار / ۷۱ / ۱۰۴

۲ قال الصادق عليه السلام : صل رحمك ولو بشربه من ماء. بحار / ۷۱ / ۱۱۷

۳ قال علي عليه السلام : صلوا أرحامكم ولو قطعوكم . امالی طوسی / ۲ / ۰۸

اشاره

الف مردی به خدمت امام صادق علیه السلام رسید و گفت : پسر عمویت در باره ی شما ناسزا می گفت . حضرت به نماز ایستاد، با خود گفتم امام می خواهد در باره ی او نفرین کند. دیدم حضرت دو رکعت نماز خواند و فرمود: خداوندا! من از حق خودم در مورد او گذشتم و تو از من بخشنده تر هستی او را ببخش .

ب روزی حضرت علی علیه السلام خطبه می خواند، در ضمن آن فرمود: اعوذ بالله من الذنوب التي تعجل الفناء. شخصی پرسید: آیا چنین گناهی هم وجود دارد؟ فرمود: بلی، قطع رحم . کافی / ۲ / ۲۶۰

همسایه داری

۱ احترام به همسایه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : حرمة الجار على الانسان كحرمة امه . مكارم الاخلاق / ۱ / ۲۷۴

۲ نیکی

به همسایه نشانه ی ایمان

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : احسن مجاوره من جاورك تكن مؤمنا. امالي صدوق / ١٦٨

٣ انتخاب همسایه قبل از منزل

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : الجار ثم الدار الرفيق ثم السفر. مستدرک / ٨ / ٤٢٩

٤- سفارش نسبت به همسایه

قال على عليه السلام : الله الله في جيرانكم فانه وصيه نبيكم مازال يوصي بهم حتى ظننا انه سيورثهم . بحار/١٥٣/٧١

٥ آزاررسانی به همسایه

قال الرضا عليه السلام : ليس منا من لم يء من جاره بوائقه . عيون اخبار الرضا / ٢ / ٢٤

٦- كيف آزاررسانی به همسایه

قيل لرسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : ان فلانه تصوم النهار و تقوم الليل و هي سيئه الخلق تؤذى جيرانها بلسانها فقال لا خير فيها

هي من اهل النار مجموعه ورام / ٦٣

٧ پیامد عدم کمک به همسایه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : ليس بالمؤمن الذي يبيت شعبان و جاره جائع الى جنبه . مستدرک / ٨ / ٤٢٩

٨ حدود همسایه

قال على عليه السلام : حريم المسجد اربعون ذراعا و الجوار اربعون دارا من اربعه جوانبها.

خصال / ٢ / ٥٤٤

٩ خوب همسایه داری

قال الكاظم عليه السلام : ليس حسن الجوار كَفَّ الاذى ولكن حسن الجوار الصبر على الاذى . تحف العقول / ٤٠٩

١٠ پناه بردن به خدا از همسایه ی بد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : اعوذ بالله من جار السوء في دار اقامه تراك عيناه و يرداك قلبه ان راءك بخير ساءه و ان

راءك بشر سزه . كافي / ٢ / ٦٦٩

۱۱ آثار خوب همسایه داری

قال الصادق علیه السلام : حسن

قال علی علیه السلام : من احسن الی جيرانه کثر خدمه . غرر الحکم / ۹۶۷۷

اشاره

الف امام صادق علیه السلام فرمودند: وقتی بنیامین فرزند یعقوب از او دور شد، یعقوب علیه السلام عرض کرد: خدایا آیا به من رحم نمی کنی؛ بینایی چشمم را از دست دادم و دو فرزندم از من دور شد. خداوند وحی فرستاد: فرزندان را به تو بر می گردانم و لکن آیا به یاد داری که گوسفندی ذبح کردی و از آن استفاده کردید و فلان همسایه ات روزه بود و چیزی از آن به او ندادی؟ محجه البیضاء / ۳ / ۴۲۶

ب شخصی از همسایه اش سه مرتبه نزد پیامبر صلی الله علیه و آله شکایت کرد. پیامبر فرمود: روز جمعه وقتی مردم به نماز جمعه می روند اثاث منزل را بیرون بیاور تا مردم از اذیت همسایه اطلاع پیدا کنند همسایه وقتی این جریان را مشاهده کرد متنبه و شرمنده شد دیگر او را اذیت نکرد. سفینه / ۶۹ / ۲

حقوق

۱ حق خداوند بر بندگان

قال علی علیه السلام : ... لکنه سبحانه جعل حقّه علی العبادان یطیعوه نهج البلاغه / خطبه ۲۱۴

۲ حقوق مؤمن

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : للمؤمن من علی المؤمن سبعة حقوق واجبه من الله عزّ و جلّ علیه الاجلال فی عینه و الودّ له فی صدره و المواساه له فی ماله و ان یحرم غیبه و ان یعوده فی مرضه و ان یشیع جنازته و ان لا یقول فیہ بعد موته الاّخیرا. بحار / ۷۴ / ۲۲۲

۳ حقوق مسلمان

عن علی علیه

السلام قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : للمسلم على أخيه ثلاثون حقاً لا براءة له منها إلا بالاداء او العفو يغفر زلته و
يستر عورته و يقبل معذرتة و يردّ غيبته و يديم نصيحته و يحفظ خلته بحار/٢٣٦/٧١

٤ حقوق همسايه

قال زين العابدين عليه السلام : اما حق جارك فحفظه غائبا و اكرامه شاهدا و نصرته اذا كان مظلوما... لا تسلمه عند شديده و
تقيل عثرته و تغفر ذنبه و تعاشره معاشره كريمه .تحف العقول /٢٦٠

٥ حق شوهر بر زن

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اعظم الناس حقا على المراءه زوجهاكترالعمال / ٤٤٧٧١

٦ حق زن بر شوهر

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : حق المراءه على زوجها سدّ جوعتها و ان يستر عورتها و لا يقبح لها وجهها. بحار / ١٠٣ /
٢٥٤

٧ حقوق متقابل حاكم و مردم

قال على عليه السلام : فاذا ادت الرعيه الى الوالى حقه وادّ الوالى اليها حقها عزّ الحق بينهم و قامت مناهج الدين واعتدلت معالم
العدل فصلح بذلك الزماننهج البلاغه /خطبه ٢٠٧

٨ حق پدر بر فرزند

لَمَّا سئل عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عن حق الوالد على ولده فقال صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لا يسميه باسمه و لا يمشى بين
يديه و لا يجلس قبله و لا يستسب له . كافي / ٢ / ١٥٩

٩ حق فرزند بر پدر

قال على عليه السلام : حق الولد على الوالد ان يحسن اسمه و يحسن ادبه و يعلمه القرآن .نهج البلاغه / حكمت ٣٩٩

١٠ حق استاد بر انسان

قال زين العابدين عليه السلام :

و اما حق سائسك بالعلم فالتعظيم له و التوقير مجلسه و حسن الاستماع اليه تحف العقول / ٢٦٠

١١ حق حيوان بر صاحبش

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : للدابه على صاحبها ستّ خصال : يعلفها اذا نزل و يعرض عليها الماء اذا مرّ به و لا يضربها الاعلى حق و لا يحملها ما لا يطيق و لا يكلفها من السير الا طاقتها و لا يقف عليها اقواتا. مستدرک / ٢ / ٥٠

١٢- حق اعضاء و جوارح

قال زين العابدين عليه السلام : ... و حق السمع تنزيهه عن سماع الغيبه و سماع ما لا يحل سماعه و حق البصر ان تغضه عمّا لا يحلّ لك و حق يدك ان لا تبسطها الى ما لا يحلّ لك ... محجّه البيضاء / ٣ / ٣٥٤

اشاره

الف امام سجاد عليه السلام در رساله ي حقوق ، پنجاه حق برای هر مسلمان بیان می کند از قبیل : حق خداوند، حق اعضا و جوارح ، حق برخی از عبادات و ... در پایان می فرماید: فهذه خمسون حقا محیطا بك لا تخرج منها فی حال من الاحوال يجب عليك رعايتها تحف العقول / ٢٧٢

ب روی عن اویس القرنی انه قال : و انّ حقوق الله لم یبق لنا ذهبا و لا فضّه . سفینه البحار / ١ / ٢٠٠

سخاوت

١ سخاوت از اخلاق انبیا

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : السخاء من اخلاق الانبياء و هو عماد الدين بحار / ٧١ / ٣٥٥

٢ سخاوت ملاك شجاعت

قال على عليه السلام : اشجع الناس اسخاهم . غرر الحكم / ٢٨٩٩

٣ سخاوت مندترین مردم

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اسخى الناس من ادى زكاه ماله

۴ ویژگی سخاوتمند

قال الرضا عليه السلام : السخى ياء كل من طعام الناس لياء كلوا من طعامه . بحار / ۷۱ / ۳۵۲

۵ اعتدال در سخاوت

قال العسکرى عليه السلام : انّ للسّخاء مقدارا فان زاد عليه فهو سرف . بحار / ۶۹ / ۴۰۷

۶ آثار سخاوت

الف پوشاندن عیب ؛ قال على عليه السلام : السخاء ستر العيوب . غرر الحكم / ۹۱۴

ب مایه ی محبت مردم ؛ قال على عليه السلام : السخاء يكسب المحبه و يزين الاخلاق . غرر الحكم / ۱۶۰۰

ج زیاد شدن دوستان ؛ قال على عليه السلام : كثره السخاء تكثر الاولياء و تستصلح الاعداء . غرر الحكم / ۷۱۰۶

د قرب الهی ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : السخى قريب من الله قريب من الناس قريب من الجنة . بحار / ۷۳ / ۳۰۸

ه دفع عذاب ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله لعدى بن حاتم : دفع عن ابيك العذاب الشديد لسخاء نفسه . بحار / ۷۱ / ۳۵۴

اشاره

مرد عربی وارد مدینه شد و از کریم ترین شخص سؤال کرد او را به امام حسین علیه السلام راهنمایی کردند هنگامی که وارد شد این شعر را خواند:

لم يخب الان من رجاك و من حرّك من دون بابك الحلقة

انت جواد و انت معتمد ابوك قد كان قاتل الفسقه

حضرت كمك فراوانی به او نمود بعد فرمودند: خذها فاني اليك معتذر و اعلم بانى عليك ذوشفقه .

مرد عرب شروع به گریه کردن نمود: حضرت فرمودند: شاید عطای ما را کم شمردی . گفت : خیر گریه من برای آنست که چگونه این دست با جود و کرم

زیر خاک پنهان می شود کیف یاء کل التراب جودك سفینه البحار / ۴ / ۰۷۱

نعمت

۱ بالاترین نعمت

قال الصادق عليه السلام : ما انعم الله على عبد اجلّ من ان لا يكون في قلبه مع الله عزّ و جلّ غيره . تنبيه الخواطر / ۲ / ۱۰۸

۲ برتری نعمت معنوی بر مادی

قال على عليه السلام : انّ من النعم سعه المال و افضل من سعه المال صحّحه البدن و افضل من صححه البدن تقوى القلب . شرح

نهج البلاغه / ۱۹ / ۳۳۷

۳ یادآوری نعمت ها

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : في قوله تعالى : (و ذكرهم بايام الله) بنعم الله و الاثمه . الدر المنثور / ۵ / ۶

۴ پرهیز از دور شدن نعمت

قال على عليه السلام : احذروا نفار النعم فما كل شارد بمردود . نهج البلاغه / حکمت ۲۴۶

۵ احسان عامل تداوم نعمت

قال على عليه السلام : من بسط يده بالانعام حصّن نعمته من الانصرام . غرر الحكم / ۸۵۵۹

۶ عوامل زوال نعمت

الف سخن بیهوده ؛ قال على عليه السلام : ربّ كلمه سلبت نعمه و جلبت نقمه .

نهج البلاغه / حکمت ۳۸۱

ب ظلم ؛ قال على عليه السلام : ما انعم الله على عبد نعمه فظلم فيها الا كان حقيقا ان يزيلها عنه . غرر الحكم / ۹۷۱۰

۷ توجه به خدا عامل برگشت نعمت

قال على عليه السلام : ولو أنّ الناس حين تنزل بهم النقم و تزول عنهم النعم فرعوا الى ربهم بصدق من تياتهم و وله من قلوبهم

لردّ عليهم كلّ شارد و اصلح لهم كل فاسد .

نهج البلاغه / خطبه ۱۷۸

٨ شكر مانع استدراج و عذاب

قال رجل للصادق عليه

۹ محبوبیت اظهار نعمت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : ان الله يحب ان يرى اثر نعمته على عبده . صحيح ترمذی / ۲۸۱۹

۱۰ تمامیت نعمت

قال علي عليه السلام : كل نعيم دون الجنة فهو محقور و كل بلاء دون النار عافيه . نهج البلاغه / حکمت ۳۸۷

اشاره

احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: در محضر حضرت رضا علیه السلام بودم و از وضع زندگی خود سخن گفتم : حضرت فرمودند: صبر کن امید است خداوند تحوّلی در زندگی تو به وجود آورد بعد فرمودند: سوگند به خدا آنچه را که خداوند برای مؤمن در عالم آخرت ذخیره نموده بهتر از نعمت های دنیوی است بعد امام علیه السلام دنیا را کوچک شمردند و فرمودند دنیا چیست ؟ سپس فرمودند: صاحب نعمت در خطر است و حقوق واجب الهی را باید ادا کند.

ثم صغّر الدنيا و قال ایّ شیء هی ؟ ثم قال ان صاحب النعمه علی خطر انه يجب علیه حقوق الله فيها. فروع کافی / ۳/۵۰۲

شکر الهی

۱ حقیقت شکر خداوند

قال الصادق علیه السلام : شکر النعمه اجتناب المحارم و تمام الشکر قول الرجل الحمد لله رب العالمین . کافی / ۲ / ۹۵

۲ ظهور شکر

قال علی علیه السلام : شکر العالم علی علمه عمله به و بذله لمستحقّه . غرر الحکم / ۵۶۶۷

۳ شاکرترین مردم

قال السجاد علیه السلام : ... اشکرکم لله اشکرکم للناس . کافی / ۲ / ۹۹

۴ ناتوان بودن از شکر

قال

السجّاد عليه السلام : فكيف لي بتحصيل الشكر و شكرى اياك يفتقر الى شكر فكلّما قلت لك الحمد وجب عليّ لذلك ان
اقول لك الحمد. بحار / ٩٤ / ١٤٦

٥ تاءثير شكر در فزونى نعمت

قال على عليه السلام : من اعطى الشكر لم يحرم الزيادة . نهج البلاغه / حكمت ١٣٥

٦ شكر هر نعمت

قال على عليه السلام : شكر كل نعمه الورع عما حرّم الله . بحار / ٤٨ / ٢٤

٧ لزوم شكر به جاي شادمانى به نعمت

قال على عليه السلام : اشتغل بشكر النعمه على التطرب بها. غرر الحكم / ٢ / ١٨٦

٨ خطر عدم شكر

قال على عليه السلام : من لم يعط النعم بالشكر لها فقد عرضها لزوالها. مستدرک / ٣٩٩ / ٢

٩ شكر نصف ايمان

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الايمان نصفان نصف فى الصبر و نصف فى الشكر. تحف العقول / ٥٢

١٠ شكر براى هر نفس

قال الصادق عليه السلام : فى كل نفس من انفاسك شكر لازم لك بل الف و اكثر. بحار / ٥٥ / ٧١

١١ ارتباط شكر با معرفت

قال العسكرى عليه السلام : لا يعرف النعمه الا الشاكر و لا يشكر النعمه الا العارف . اعلام الدين / ٣١٣

١٢ شكر به هنگام توانايى

قال على عليه السلام : اذا قدرت على عدوك فاجعل العفو عنه شكرا للقدره عليه .

نهج البلاغه / حكمت ١١

١٣ پاداش شكر

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّ لِلطَّاعِمِ الشَّاكِرِ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا لِلصَّائِمِ الصَّابِرِ.

نهج الفصاحه / حديث ٨٨٥

١٤ ارتباط شكر والدين با شكر خداوند

قال الرضا عليه السلام : مَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ . بحار / ٧٤ / ٦٨

١٥ شكر در پرتو بيان نعمت

قال الكاظم عليه السلام : التَّحَدُّثُ بِنِعْمِ اللَّهِ شُكْرٌ.

الزهد فی الدنيا قصر الامل و شکر کل نعمه . بحار / ۷۷ / ۱۶۱

۱۷ شاکر بودن خداوند

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : اللهمَّ انت الذاکر لمن ذکرک و الشاکر لمن شکرک . بحار/۲۶۷/۹۳

اشاره

الف شاکر نمونه ؛ قال الباقر علیه السلام : کان رسول الله عند عائشه ليلتها فقالت : يا رسول الله لم تتعب نفسك و قد غفر الله لك ما تقدّم من ذنبك و ما تاءخر. فقال صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : يا عائشه الا اكون عبدا شكورا. کافی / ۲ / ۹۵

ب دعبیل شاعر معروف به حضور حضرت رضا علیه السلام رسید. امام علیه السلام به او هدیه ای دادند ولی او نگفت (الحمد لله) امام رضا علیه السلام به او فرمودند: چرا خداوند را سپاس نکردی؟ دعبیل گوید: بعد از مدتی خدمت امام جواد علیه السلام رسیدم، امام به من هدیه ای دادند، گفتم: (الحمد لله) حضرت جواد علیه السلام به من فرمودند: (تاءدبت)؛ اکنون بر اثر تذکر پدرم مؤدب شدم. کافی / ۱ / ۴۹۶

عقل

۱ اهمیت عقل

قال علی علیه السلام : کمال الانسان بعقله افضل النعم العقل العقل صديق محمود قيمه کل امرء عقله لا- غنی کالعقل .

غررالحکم / ۲/۱۶۲۳۷۷

۲ نشانه ی عقل کامل

الف خوش خلقی ؛ قال الصادق علیه السلام : اکمل الناس عقلا احسنهم خلقا. کافی / ۱/۱۸

ب فروتنی ج یقین نیکو د سکوت ؛ قال علیه السلام : کمال العقل فی ثلاث التواضع لله و حسن یقین و الصمت الا من خیر.

بحار/۱۳۱/۱

۳ عقل معیار حسابرسی در

قال الباقر عليه السلام : انما يداق الله العباد في الحساب يوم القيامة على قدر ما اتاهم من العقول في الدنيا. كافي / ١ / ٩

٤ عقل حجت باطنی خداوند

قال الكاظم عليه السلام : انّ الله على الناس حجّتين حجه ظاهره و حجه باطنه و اما الظاهره فالرسل و الانبياء و الائمه و اما الباطنه فالعقول . كافي / ١ / ١٩

٥ میزان شناخت عقل

الف کیفیت رفتار و عمل ؛ قال علی علیه السلام : کیفیه الفعل تدلّ علی کمیّه العقل . غررالحکم / ٧٢٢٦

ب اظهار سخن ؛ قال علی علیه السلام : (عندبديهمه المقال تختبر عقول الرجال . غررالحکم / ٦٢٢١)

ج فرستاده و نماینده د نوشتار ه هدیّه ؛ قال علی علیه السلام : ثلاثه تدلّ علی عقول اربابها الرسول و الكتاب و الهدیه . غرر الحکم / ٤٦٨١

و انکار حرف ناصحیح ؛ قال الصادق علیه السلام : اذا اردت ان تختبر عقل الرجل فی مجلس واحد فحدّثه فی خلال حدیثک بما لا یكون فان انکره فهو عاقل و ان صدّقه فهو احمق . بحار / ١ / ١٣١

٦ وظایف عاقل

١ شناخت زمان ٢ شاءن خویش را یافتن ٣ حفظ زبان ؛ قال الصادق علیه السلام : علی العاقل ان یكون عارفا بزمانه مقبلا علی شاءنه حافظا لسانه . بحار / ٧١ / ٣٠٧

٤ پرهیز از مستی ها؛ قال علی علیه السلام : ینبغی للعاقل ان یحترس من سکر المال و سکر القدره و سکر العلم و سکر المدح و سکر الشباب فانّ لكل ذلك ریاحا خبیثه تسلب العقل و تستخفّ الوقار . غرر الحکم / ١٠٩٤٨

٧ عوامل پرورش عقل

الف علم و دانش ب تجربه ؛ قال علی علیه

السلام : العقل غريزه تزيد بالعلم و التجارب .غرر الحكم / ١٧١٧

ج مهربانی نسبت به جاهل ؛ قال على عليه السلام : من اوكد اسباب العقل رحمه الجاهل .غرر الحكم / ٩٢٩٥

د تعليم و ياد دادن ؛ قال على عليه السلام : (اعون الاشياء على تزكيه العقل التعليم) . غرر الحكم / ٩٢٩٥

٨ آثار عقل

الف كم سخن گفتن ؛ قال على عليه السلام : اذا تمّ العقل نقص الكلام . غرر الحكم / ٤٠١١

ب رسيدن به خيرات ؛ قال على عليه السلام : بالعقل تنال الخيرات . غرر الحكم / ٤٢٠٢

ج همنشینی با خوبان ؛ قال على عليه السلام : ثمره العقل صحبه الاخييار . غرر الحكم / ٤٦١٦

اشاره

اسحق بن عمار گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم همسایه ای دارم که بسیار نماز می خواند و بسیار انفاق می کند و به حج می رود. حضرت فرمود: عقلش چگونه است؟ عرض کردم: عقل ندارد. حضرت فرمودند: لا يرفع بذلك منه ؛ او که عقل ندارد اعمال نیک او بالا نمی رود (یعنی پذیرفته نمی شود). کافی / ١ / ٢٤

نشانه های عاقل

١ ترک شهوت

قال على عليه السلام : العاقل من هجر شهوته و باع دنياه بآخرته . غرر الحكم / ١٧٢٧

٢ کنترل زبان

قال على عليه السلام : العاقل من عقل لسانه . غرر الحكم / ١٥٩١

٣ سخن نگفتن از بیم تکذيب ٤ خواهش نکردن از بیم محروم شدن ٥ عدم وعده به فوق طاقت

قال الكاظم عليه السلام : انّ العاقل لا يحدث من يخاف تكذيبه و لا يساءل من يخاف منعه و لا يعد ما لا يقدر عليه تحف العقول / ٣٩٠

٦ فریب نخوردن

قال الصادق عليه السلام : لا يلسع العاقل

۷ تشخیص ضرر کمتر

قال علی علیه السلام : لیس العاقل من یعرف الخیر من الشر ولكن العاقل من یعرف خیر شَرِّین . بحار / ۷۸ / ۶

۸ بردباری ۹ عفو و گذشت ۱۰- فروتنی ۱۱ سبقت در نیکی ۱۲ عاقبت اندیشی به هنگام سخن

۱۳ پناه بردن به خداوند به هنگام بلا ۱۴ سرعت به فضیلت ۱۵ جدا نشدن از حیا ۱۶- عدم ظهور حرص

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله :

... ان يحلم عمن جهل عليه و يتجاوز عمن ظلمه و يتواضع لمن هو دونه و يسابق فوجه في طلب البر و اذا اراد ان يتكلم تدبر فان كان خيرا تكلم فغنم و ان كان شرا سكت و اذا عرضت له فتنه استعصم بالله و امسك لسانه و اذا راعى فضيله انتهب بها لا يفارقه الحياء و لا يبدوا منه الحرص فتلك عشر خصال يعرف بها العاقل . بحار/ ۱۲۹ / ۱

۱۷ ایمنی از شرّ ۱۸ انتظار خیر و صلاح ۱۹ انفاق ۲۰ عدم خستگی از تحصیل علم

قال الكاظم عليه السلام : ... ماتم عقل امرء حتى يكون فيه خصال شتى الكفر و الشرّ منه ماء موان و الرشد و الخیر منه ماء مولان و فضل ماله مبدول و فضل قوته مكفوف و نصيبه من الدنيا القوت لا يشبع من العلم طول دهره و کافی / ۱۱۴ / ۱

۲۱ نشانه های مجنون

الف بداخلاقی ؛ قال علی علیه السلام : الحدّه ضرب من الجنون لأنّ صاحبها یندم فان لم یندم فجنونه مستحکم . نهج البلاغه /

۲۵۵

ب پاسخ به هر سؤال ؛ قال الصادق علیه السلام : انّ من اجاب فی کلّ ما يساءل عنه لمجنون . معانی الاخبار

ج انتخاب دنیا بر آخرت ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من آثر الدنيا على الآخرة فهو مجنون . مشكاة الانوار / ۲۷۰

د کبر و غرور؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : انَّ المجنون حق المجنون المتبختر في مشيه الناظر في عطفيه . معاني الاخبار

اشاره

پس از آنکه معاویه تصمیم گرفت با علی علیه السلام به مخالفت برخیزد به فکر افتاد مردم شام را آزمایش کند تا مراتب اطاعت آنها را بفهمد. عمرو بن عاص به معاویه گفت : به مردم دستور بده تا کدو را مانند گوسفند ذبح کنند و بعد از تزکیه آن را بخورند اگر دستور تو را اجرا کردند مطیع تو هستند. وقتی معاویه دستور داد مردم بدون اعتراض دستور را اجرا کردند و این امر به نام بدعت امویہ در سراسر شام معمول گردید. طولی نکشید که خبر به مردم عراق رسید و از حضرت علی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سؤال نمودند (عن القرع يذبح فقال القرع ليس يذكى فكلوه ولا يستهويكم الشيطان لعنه الله) از حضرت درباره ذبح کدو سؤال شد. فرمود: خوردن کدو ذبح لازم ندارد و مراقب باشید که شیطان عقل شما از بین نبرد. کافی ۶ / ۳۷۰

تمثیل

۱ مثل اهل بیت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

(قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مثل اهل بيتي كمثل سفينة نوح من ركبها نجي و من تخلف عنها غرق . بحار / ۲۳ / ۱۲۰)

۲ مثل دانشمندان

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ان مثل العلماء في الارض كمثل النجوم في السماء يهتدى بها

۳ مثل مؤ من

قال الكاظم عليه السلام: المؤمن كمثل كفتي الميزان كلما زيد في ايمانه زيد في بلائه. بحار / ۳۲۰ / ۷۵

۴ مثل مؤ منان در محبت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: مثل المؤمن في توادهم و تراحمهم و تعاطفهم كمثل الجسد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر و الحمى. كنز العمال / ۷۳۷

۵ مثل برادر دينی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: مثل الاخوين مثل اليدين تغسل احدهما الاخرى.

نهج الفصاحه / ۵۶۶

۶ مثل همنشين صالح

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: مثل الجليس الصالح مثل العطار ان لم يعطك من عطر اصابك من ريحه. كنز العمال / ۱ / ۲۲

۲۲

۷ مثل نمازهای پنج گانه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: مثل الصلوات الخمس كمثل نهر جار عذب على باب احدكم يغسل فيه كل يوم خمس مرات فما يبقى ذلك من الدنس. كنز العمال / ۱ / ۲۱۹۱

۸ مثل عالم بی عمل

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: مثل من يعلم الناس الخير و ينسى نفسه كمثل المصباح الذي يضيء للناس و يحرق نفسه.

كنز العمال / ۱۶ / ۲۸

۹ مثل تعليم علم در کودکی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: مثل الذي يتعلم في صغره كالنقش في الحجر و مثل الذي يتعلم في كبره كالذي يكتب على

الماء. كنز العمال / ۱۰ / ۴۹۲

۱۰ مثل حريص به دنيا

قال الباقر عليه السلام : مثل الحريص على الدنيا مثل دوده القزّ كلما ازدادت من القزّ على نفسها لفًا

كان ابعدها من الخروج حتى تموت غمًا. كافي / ١٦٣ / ٢

١٢ مثل انسان كم ظرفيت

قال الباقر عليه السلام : انما مثل الحاجه الى من اصاب ماله حديثا كمثل الدرهم فى فم الافعى انت اليه محوج و انت منها على خطر. تحف العقول / ١٤٢

١٣ مثل نفس

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : مثل النفس كمثل النعامه (شتر مرغ) تاء كل الكثير و اذا حمل عليها لا تطير بحار / ٧٧ / ٢٣

١٤ مثل دنيا

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : مثل هذه الدنيا مثل ثوب شقّ من اوله الى آخره فبقى متعلقا بخيط فى آخره فيوشك ذلك الخيط ان ينقطع . نهج الفصاحه / ٥٦٥

١٥ مثل زن

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : مثل المراءه كالضلع العوجاء ان اردت ان تقيمه كسرتة و ان استمتعت به استمتعت به و فيه اود. نهج الفصاحه / ٥٦١

١٦ مثل امت پیامبر صلى الله عليه و آله

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : مثل امتى مثل المطر لا يدرى اوله خير ام آخره .

اشاره نهج الفصاحه / ٥٦٢

امام صادق عليه السلام در ذيل آيه ي شريفه ي (الم تركيب ضرب الله مثلا كلمه طيبه كشجره طيبه اصلها ثابت ...) ابراهيم / ٢٤ فرمودند: پیامبر اصل اين درخت و حضرت على عليه السلام فرع آن و امامان معصوم شاخه هاى آن و علوم ائمه ي اطهار عليهم السلام ميوه ي آن و شيعيان برگ آن هستند؛ رسول الله صلى الله عليه و آله اصلها و امير المؤمنين عليه السلام فرعها و الائمه من ذريتهما اغصانها و علم الائمه ثمرتها و

شیعتهم المؤمنون ورقها.

نکته ی جالب این که زینت درخت به برگ های آن می باشد از این رو حضرت صادق علیه السلام به شیعیان دستور دادند با کارهای خود زینت ما باشید؛ کونوا لنا زینا و لا تكونوا علينا شینا. کافی / ۱ / ۴۲۸

غنیمت شمردن سرمایه ی عمر

غنیمت شمردن سرمایه ی عمر

۱ بزرگ ترین غصه

قال علی علیه السلام : اشد الغصص فوت الفرص . غرر الحکم / ۳ / ۲۱۵

۲ زود گذر بودن عمر

قال علی علیه السلام : الفرصه تمرّ مرّ السحاب . نهج البلاغه / حکمت ۲۱

۳ نابود شدن عمر

قال المجتبی علیه السلام : یابن آدم انک لم تزل فی هدم عمرک منه سقطت من بطن امّک فخذ مما یدیک لما بین یدیک فانّ المؤمن یتزوّد و الکافر یتمتّع . بحار / ۷۸ / ۱۱۲

۴ بخیل بودن نسبت به عمر

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : کن علی عمرک اشحّ منک علی درهمک و دینارک . بحار / ۷۶ / ۷۷

۵ قدردانی از عمر

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : بادر باریع قبل اربع شبابک قبل هرمک و صحتک قبل سقمک و غناک قبل فقرک و حیاتک قبل مماتک . خصال / ۲۳۹

۶ تقاضای عمر زیاد برای بندگی

قال زین العابدین علیه السلام : و عمّرنی ما کان عمری بذله فی طاعتک فاذا کان عمری مرتعا للشیطان فاقبضنی الیک . صحیفه ی سجاده / دعای ۲۰

۷ پیامد عمر طولانی

قال علی علیه السلام : ثمره طول الحیوه السقم و الهرم . غرر الحکم / ۴۶۲۳

قال علي عليه السلام : من طال عمره كثرت مصائبه . غرر الحكم ٨/ ٢٤٨

٨ حسرت از تضييع عمر

قال علي عليه السلام : اجتمعت عليهم سكره الموت و حسره الفوت

... يفكر فيما افنى عمره و فيم اذهب دهره . نهج البلاغه / خطبه ١٠٩

٩ سؤال از عمر

قال زين العابدين عليه السلام : و استعملنى فيما تستلنى غذا عنه . صحيفه ى سجديه / دعای ١١

١٠ حکمت جهل به مقدار عمر

قال الصادق عليه السلام : ... لو عرف مقدار عمره و كان قصير العمر لم يتنهأ بالعيش مع ترقب الموت . بحار / ٣ / ٨٣

١١ عوامل زياد شدن عمر

١ طهارت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اكثر من الطهور يزد الله في عمرك . امالى مفيد / ٦٠

٢ مسرور کردن پدر و مادر

قال الصادق عليه السلام : ان احببت ان يزيد الله في عمرك فسّر ابويك .

٣ نيکی به خانواده

قال الصادق عليه السلام : من حسن بره باهل بيته زيد في عمره . امالى طوسى / ٢٤٥

٤ حسن نيت

قال الصادق عليه السلام : من حسنت نيته زيد في عمره . بحار / ٦٩ / ٨٤

٥ زيارت امام حسين عليه السلام

قال الباقر عليه السلام : مروا شيعتنا بزياره قبر الحسين بن على فان اتيانه يزيد في الرزق و يمد في عمره . بحار / ١٠١ / ٤

٦ صلہ رحم

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من سره ان يبسط له في رزقه و ينساء له في اجله فليصل رحمه . خصال / ٣٢

دنيا

١ عدم اعتماد به دنيا

قال الصادق عليه السلام : ان كانت الدنيا فانيه فالطمانينه اليها لماذا؟. بحار / ٧٣ / ٨٨

٢ محبت به دنيا منشاء همه ی مفسد

قال الصادق عليه السلام : راءس كل خطيئه حبّ الدنيا. بحار / ٧٣ / ٧

٣ تشبیهاتی در باره ی دنیا

الف دریای عمیق

؛ قال الكاظم عليه السلام : فيما اوصى لقمان ابنه ان الدنيا بحر عميق قد غرق فيها عالم كثير فلتكن سفينتك فيها تقوى الله .
كافي / ١ / ١ / ٦

ب مار؛ قال الكاظم عليه السلام : مثل الدنيا مثل الحيه مسها لئين و فى جوفها السم القاتل يحذرها الرجال ذو العقول و يهوى اليها
الصبيان بايديهم . بحار/٣١١/٧٨

ج آب شور

قال الكاظم عليه السلام : مثل الدنيا مثل ماء البحر كلما شرب منه العطشان ازداد عطشا حتى يقتله . تحف العقول / ٣٩٦

د سايه ؛ قال على عليه السلام : مثل الدنيا كظلك ان وقفت وقف و ان طلبته بُعد.

معجم غرر / ١ / ٩٥٨

ه پل ؛ قال عيسى عليه السلام : انما الدنيا قنطره فاعبروها و لا تعمروها. خصال / ٣٥

٤ بى ارزشى دنيا

الف قال على عليه السلام : و الله لدنياكم هذه اهون فى عينى من عراق خنزير فى يد مجزوم . بحار / ٤٠ / ٣٣٧

ب قال على عليه السلام : دنياكم هذه ازهد عندى من عفته عنز . نهج البلاغه / خطبه ٣

ج قال على عليه السلام : ان دنياكم لاهون من ورقه فى فم جراده تقضمها ما لعلى و لنعيم يفنى . نهج البلاغه / خطبه ٢٢٤

٥ آثار محبت به دنيا

١ حسرت به هنگام جدایی ؛ قال على عليه السلام : من كانت الدنيا همته اشتدت حسرته عند فراقها . بحار / ٧٣ / ٨٨

٢ فساد عقل ؛ قال على عليه السلام : حب الدنيا يفسد العقل و يصم القلب عن سماع الحكمة و يوجب اليم العقاب . غرر الحكم

/ ٤٨٧٨

٣ كرى و كورى باطنى ٤ بردگى ؛ قال على عليه السلام : فرفض الدنيا فانّ

٦ نشانه های اهل دنیا

در حدیث معراج آمده است : اهل دنیا من کثراء کله و ضحکه و نومه و غضبه ، قليل الرضا لا يعتذر الى من اساء اليه و لا يقبل معذره من اعتذر اليه ، كسلان عند الطاعه ، شجاع عند المعصيه ، امله بعيد و اءجله قريب ، لا يحاسب نفسه ، قليل المنفعه كثير الكلام ، قليل الخوف ، كثير الفرح عند الطعام ... بحار/٢٤/٧٧

٧ لذت های هفتگانه ی دنیا

راءى الامام الباقر عليه السلام جابر بن عبدالله و قد تنفس الصعداء، فقال عليه السلام : يا جابر! علام تنفسك أ على الدنيا؟ فقال جابر: نعم . فقال له : يا جابر! ملاذ الدنيا سبعة : الماء كؤل و المشروب و الملبوس و المنكوح و المركوب و المشموم و المسموع .

فأ لذ الماء كولات العسل و هو بصق من ذبابه و أ حلئ المشروبات الماء و كفى باباحته و سباحته على وجه الارض و أ على الملبوسات الديباج و هو من لعاب دوده و أ على المنكوحات النساء و هو مبال فى مبال و مثال لمثال .

و أ على المركوبات الخيل و هو قواتل و أ جل المشمومات المسك و هو دم من سره دابه و أ جل المسموعات الغناء و الترتم و هو اثم ؛ فما هذه صفته لم يتنفس عليه عاقل .

قال جابر بن عبدالله : فوالله ! ما خطرت الدنيا بعدها على قلبى . بحار / ٧٨ / ١١

٨ نکوهش از دنیا

قال على عليه السلام : الدنيا سوق الخسران (١) و الدنيا معدن الشر

و محل الغرور (۲) و الدنیا منیه الا شقیاء (۳) و حبّ الدنیاء اس الفتن واصل المحن (۴) و الدنیا مزرعه الشرّ. (۵)

۱ غرر الحکم / ۲ ۳۹۶ غرر الحکم / ۳ ۱۴۷۳ غرر الحکم / ۴ ۶۹۴ غرر الحکم / ۵ ۴۸۷۰ غرر الحکم / ۱۴

۹ ستایش از دنیا

ابو یعفر می گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: انا لنحبّ الدنیا! فقال لی: تصنع بها ماذا؟ قلت: أ تزوّج منها و أحجّ و أنفق علی عیالی و اءنیل اخوانی و أ تصدّق. قال لی: لیس هذا من الدنیا، هذا من الاخره. بحار / ۷۳ / ۶۲

قال علی علیه السلام: ... انّ الدنیا دار صدق لمن صدّقها و دار عافیه لمن فهم عنها و دار غنی لمن تزوّد منها و دار موعظه لمن اتّعظّ بها، مسجد اءحبّاء الله و مصلى ملائکة الله و مهبط وحی الله و متجر اءولیاء الله نهج البلاغه / حکمت / ۱۳۱

سؤال:

در اکثر آیات و روایات از دنیا نکوهش شده و در برخی از آن ها ستایش گردیده است. جمع میان این دو دسته از آیات و روایات چگونه است؟

پاسخ:

اگر دنیا ابزار و وسیله ی رسیدن به آخرت باشد، از آن ستایش و اگر هدف و مطلوب حقیقی باشد، از آن نکوهش شده است. قرآن کریم می فرماید: (و ابتغ فیما اءتاک الله الدار الاخره و لا تنس نصیبک من الدنیا) قصص / ۷۶

امام باقر علیه السلام می فرماید: نعم العون، الدنیا علی الاخره. بحار / ۷۳ / ۱۲۷، حضرت علی علیه السلام می فرماید: من ابصر بها بصّرته و من

آن كه به دنيا از ديد وسيله بنگرد به او درس آگاهي و بينايي مي دهد و آن كه آن را هدف بدانند، چشم و دل او را نابينا مي سازد. به تعبير ديگر استفاده از دنيا ذاتا مذموم نيست . دنياي نكوهيده آن است كه انسان را از آخرت باز دارد، از اين رو قرآن كريم در توصيف آخرت گرايان دنيادار مي فرمايد: (رجال لا تلهيهم تجاره و لا بيع عن ذكر الله و اقام الصلوه) نور / ٣٧

اشاره

معاويه به جعهده دختر اشعث بن قيس گفت : امام مجتبي عليه السلام را زهر بده صد هزار درهم به تو مي دهم . جعهده فريب مال دنيا را خورد و معاويه به قولش وفا نكرد. منتهى الامال / ١ / ٢٣١

ثروت

نكوهش از ثروت

١ ثروت مايه ي هلاكت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان الدينار و الدرهم اهلكا من كان قبلكم و هما مهلكاكم . كافى / ٢ / ٣١٦

٢ ثروت دام شيطان

قال الصادق عليه السلام : ان الشيطان يدير ابن آدم فى كل شىء فاذا اعياه جثم له عند المال فاخذ برقبته . كافى / ٢ / ٣١٥

٣ آثار كسب ثروت از راه غير حلال

الف فقر؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من كسب مالا من غير حلّه افقره الله .

امالى طوسى / ١٨٢

ب تسلط آب و خاك بر انسان

قال الصادق عليه السلام : من كسب مالا من غير حلّه سلط عليه البناء و الطين و الماء . محاسن / ٢ / ٤٤٥

ج نابودى ؛ قال الصادق عليه السلام : من جمع مالا من مهاوش

اذهب الله في نهابر فقالوا: جعلنا فداك لانفهم هذا الكلام . فقال عليه السلام : از باد آيد بدم شود. بحار / ۴۷ / ۸۴

۴ اثر كثر ثروت

قال على عليه السلام : اعلموا ان كثره المال مفسده للدين مقساه للقلوب . تحف العقول / ۱۴۱

۵ شاد نشدن به كثر ثروت

قال الباقر عليه السلام : اتى اباذر رجل فبشره بغنم له قد ولدت فقال : يا اباذر ابشر فقد ولدت غنمك و كثرت . فقال : ما يسرنى كثرتها فما احب ذلك فما قل و كفى احب الي مما كثر و الهى . بحار / ۷۴ / ۱۰۲

۶ آثار علاقه به ثروت

قال على عليه السلام : المال داعيه التعب و مطيه النصب . غرر الحكم / ۱ / ۴۴۹

قال على عليه السلام : المال يقوى الامال و يفسد الاعمال . غرر الحكم / ۴ / ۸۷۵

۷ علت تراكم ثروت

قال الرضا عليه السلام : لا يجتمع المال الا بخمس خصال : ببخل شديد و امل طويل و حرص غالب و قطيعه الرحم و ايثار الدنيا على الاخره . خصال / ۲ / ۸۳

۸ خطر ثروت

قال الصادق عليه السلام : ان الناس ما افتقروا و لا احتاجوا و لا جاعوا و لا عروا الا بذنوب الاغنياء . وسائل / ۶ / ۴

ستایش از ثروت

۹ ضرورت كسب ثروت حلال

قال الصادق عليه السلام : لا خير فيمن لا يحب جمع المال من الحلال فيكف به وجهه و يقضى به دينه . ثواب الاعمال / ۴۱۵

۱۰ ثروت مايه ي كمك به آخرت

قال الصادق عليه السلام : نعم العون الدنيا على الاخره . كافى / ۵ / ۲۷

۱۱ ثروت برای انسان شايسته

قال رسول الله صلى الله عليه و آله :

قال علی علیه السلام : افضل المال ما وقى به العرض و قضیت به الحقوق . بحار / ۷ / ۷۸

۱۳ بهره گیری صحیح از ثروت الهی

قال الصادق علیه السلام : المال مال الله عزّ و جلّ جعل ودائع عند خلقه و امرهم ان یاء کلوا منه قصدا و یشرّبوا منه قصدا و یلبسوا منه قصدا و ینکحوا منه قصدا و یرکبوا منه قصدا . و یعودوا بما سوی ذلك علی فقراء المؤمنین فمن تعدی ذلك کان ما اكله حراما (۸) بحار / ۱۰۳ / ۱۶

اشاره

الف شخصی می گوید: پول فراوانی نزد حضرت رضا علیه السلام بردم ولی حضرت خوشحال نشد و من غمگین شدم و با خود گفتم چرا حضرت رضا علیه السلام شادمان نگردید. یک مرتبه امام علیه السلام به غلام خود فرمود: آفتابه و لگن را بیاورد و به غلام فرمود: آب بریز. وقتی آب ریخت ، از میان انگشتان امام قطعه های طلا- می ریخت . در این هنگام به من فرمود: کسی که چنین قدرتی دارد توجهی به آنچه برای او آوردی ندارد. من کان هکذا لا یبالی بالذی حملته الیه . کافی / ۲ / ۴۹۱

ب ابن عباس گوید: هنگامی که خداوند درهم و دینار را آفرید، شیطان به آن ها نگاه کرد و آن دو را به چشمان خود کشید، بعد گفت : شما نور چشم من و میوه قلب من هستید و کافی است که مردم به شما علاقه بورزند گرچه بت نپرستند. انما قرّه عینی و ثمره فؤادی ما ابالی من بنی آدم اذا احبّوا کما ان لا

يعبدوا وثنا حسبي من بني آدم ان يحبوكما. مستدرک / ۱۲ / ۶۳

امانت

۱ اهميت امانت

قال الباقر عليه السلام : ثلاث لم يجعل الله عزّ وجلّ لـ احدٍ فيهنّ رخصهً: أداء الامانه الى البرّ والفاجر والوفاء بالعهد للبرّ و الفاجر و برّ الوالدين برّين كانا أ و فاجرين .

كافي / ۲ / ۱۶۲

۲ حفظ امانت نشانه ی ايمان

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : لا ايمان لمن لا اءمانه له . بحار / ۱ / ۷۲ / ۹۸

۳ آثار امانت

قال على عليه السلام : الامانه تؤدّي الى الصّدق و نيز الامانه تجرّ الرزق و الخيانه تجرّ الفقر. بحار / ۶۰ / ۷۸؛ تصنيف غرر / ۲۵۰

۴ علم و دانش امانت الهی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : العلم وديعه الله في ارضه و العلماء اءمناؤ ه عليه ، فمن يعمل بعلمه ، أدّى الامانه بحار / ۷۸ / ۶۰ /

۵ نشانه های امين

لا- تكون الا- مين أ مينا حتى يؤ تمّن على ثلاثة : فيؤدّيها على الا موال و الا سرار و الفروج ، و ان حفظ اثنين و ضيّع واحده ، فليس بأمين تحف العقول / ۳۶۶ و نيز الامين من خشى الله . بحار / ۷۵ / ۹۹

۶ ادای امانت معيار ارزش

قال الصادق عليه السلام : لا- تنظروا الى طول ركوع الرّجل و سجوده ، فانّ ذلك شىء اعتاده ، فلو تركه استوحشه ، ولكن انظروا الى صدق حديثه و أداء أمانته . كافي / ۳ / ۱۶۷

۷ امانت بودن سخن های پنهانی

قال الصادق عليه السلام : المجالس بالا مانه و ليس لـ احدٍ أن يُحدّث بحديث يكتمه صاحبه

، الا يكون ثقاه و ذكر له بخير. وسائل / ٥ / ٤٧١

٨ لزوم پرداخت امانت حتى در نخ و سوزن

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : يا ابا الحسن ! اذ الـ مانه الى البر و الفاجر، فيما قل أ و جلّ، حتّى فى الخيط و المخيط.
بحار/٤١٨/٧٧

٩ امين از اوصاف خداوند سبحان

؛ يا الله القوى الامين . بحار / ٩٥ / ٤٤٣

١٠ امين از اوصاف پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله

يا محمّد ... اءنت أ ميني فى عبادى . بحار/٣١٤/٣٧

١١ امين از اوصاف عالمان

قال الصادق عليه السلام : العلماء امناء و الا تقياء حصون . بحار / ٧٠ / ٢٨٧

١٢ امين از اوصاف فقهاء

قال النبى صلى الله عليه و آله : الفقهاء أ مناء الرّسل ما لم يدخلوا فى الدنيا. بحار / ٧٥ / ٣٨٠

١٣ امين از اوصاف ثروتمندان شيعيان

قال الصادق عليه السلام : مياسير شيعتنا أ مناء على محاويجهم فاحفظونافيهم يحفظكم الله . بحار / ٩٦ / ١٣١

اشاره

حضرت صادق عليه السلام فرمودند: اگر قاتل حضرت على عليه السلام شمشير خود را به رسم امانت به من بسپارد و من بپذيرم امانت را به او تحويل خواهم داد. تنبيه الخواطر/١/١٢

خيانت

١ خيانت سرچشمه ي كفر و نفاق

قال على عليه السلام : راءس الكفر الخيانه ، راءس التّفاق الخيانه . مستدرک / ٢ / ٥٠٦

٢ عدم سازگارى خيانت با مسلمانى

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَيْسَ مَنِّيَا مَنْ خَانَ بِلَا مَانِهِ بِحَارٍ / ٧٥ / ١٧٢ وَ لَيْسَ مَنِّيَا مَنْ خَانَ مُسْلِمًا فِي أَهْلِهِ وَ مَالِهِ .
اختصاص / ٢ / ٤٨

٣ پرهیز از خیانت در افشای راز

قال رسول الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : افشاء سرّاً خيڪ خيانه ، فاجتنب ذلك . بحار / ٧٧ / ٨٩

٤ نشانه هاي خائن

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَمَا عَلَامَةُ الْخَائِنِ فَأَرْبَعَةٌ : عَصِيَانُ الرَّحْمَنِ وَ أَذَى الْجِيرَانِ وَ بَغْضُ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْبُ إِلَى الطَّغْيَانِ تحف العقول / ٢٢

٥ بزرگ ترين خيانت ؛

قال علي عليه السلام : انّ الخيانه خيانه الامّه . بحار / ٣٣ / ٤٠٦

٦ عدم خيانت به خائن ؛

قال علي عليه السلام : لاتخزن من ائتمنك وان خانك . بحار / ٢٠٨ / ٧٧

٧ عدم خيانت مؤمن به برادران ديني

عن الصادق عليه السلام عن علي عليه السلام : ... المؤمن لا يغش أخاه ولا يخونه ولا يخذله ولا يتهمه بحار / ١٠ / ١٠٠

٨ پاداش ترك خيانت

قال موسى عليه السلام : الهى و ما جزاء من ترك الخيانه حياء منك ؟ فاوحى الله اليه : الا مان يوم القيامة . سفينه / ١ / ٤٣٣

اشاره

پيامبر اكرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ با مسلمانان براي فتح قلعه ي خيبر روانه شدند و از نظر غذايي در مضيقه ي شديدى بودند به حدّى كه از گوشت قاطر و اسب استفاده مى كردند، در اين شرايط چوپانى كه گوسفندان يهوديان را مى چراند نزد پيامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ آمد و مسلمان شد، سپس گفت : اين گوسفندان يهوديان را در اختيار شما مى گذارم تا تصرف كنيد. پيامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: اين گوسفندها نزد تو امانت است و در آيين اسلام خيانت به امانت حرام است . سيره ي ابن

هشام / ٣

گناه

۱ بزرگ ترین گناه

قال علی علیه السلام : اعظم الذنوب عند الله سبحانه ذنب صغر عند صاحبه .

غررالحکم / ۳۱۴۱

۲ گناه غیر قابل آمرزش

قال الباقر علیه السلام : من الذنوب التي لا تغفر قول الرجل يا ليتني لا اواءخذ الا بهذا. خصال / ۲۴

۳ کوچک شمردن گناه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : انّ المؤمن ليرى ذنبه كأنه تحت صخره يخاف ان تقع عليه و الكافر يرى ذنبه كأنه ذباب مرّ

علی انفه . امالی طوسی / ۵۲۷

۴ گناه و جرات بر خداوند

قال الباقر علیه السلام : لا تنظروا الى صغر الذنب ولكن انظروا الى من اجترأتم .

بحار / ۱۶۸ / ۷۷

۵ اصرار بر گناه ، نشانه ی شقاوت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من علامات الشقاء جمود العين و قسوه القلب و شدة الحرص في طلب الرزق و الاصرار

علی الذنب . خصال / ۲ / ۴۳

۶ خطر شادمانی به گناه

قال زين العابدين علیه السلام : اياك و الابتهاج بالذنب فانّ الابتهاج به اعظم من ركوبه . بحار / ۷۸ / ۱۵۹

۷ غافل نشدن از گناه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : يابن آدم ! لا يغزّتك ذنب الناس عن ذنبك و لا نعمه الناس عن نعمه الله عليك و لا تقتنط

الناس من رحمه الله و انت ترجوها لنفسك . بحار / ۳۸۸ / ۶۷

۸ شگفت از ارتکاب گناه

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ مَخَافَةَ الدَّاءِ كَيْفَ لَا يَحْتَمِي مِنَ الذَّنُوبِ مَخَافَةَ النَّارِ . بحار / ۳۴۷ / ۷۰

۹ عدم شرکت در مجلس گناه

عن ابي عبدالله عليه السلام : لا ينبغي للمؤمن ان يجلس مجلسا يعصى الله فيه و

١٠- بدتر از گناه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اربعة في الذنب شرّ من الذنب الاستحقر و الافتخار و الاستبشار و الاصرار جامع احاديث الشيعة / ١٣/٣٣٦

١١ آثار گناه

الف گرفتاری و رنج ؛ قال الصادق عليه السلام : اما انه ليس من عرق يضرب و لا نكبه و لا صداع و لا مرض الا بذنوب و ذلك قول الله تعالى عزّ و جلّ: (و ما اصابكم من مصيبه فيما كسبت ايديكم). كافي / ٢ / ٢٠٧

ب محرومیت از رزق ؛ قال الباقر عليه السلام : ان العبد ليذنب الذنب فيزوي عنه الرزق . كافي / ٢ / ٢٠٧

ج پدید آمدن بلای جدید

قال الرضا عليه السلام : كلما احدث العباد من الذنوب ما لم يكونوا يعملون احدث الله لهم من البلاء ما لم يكونوا يعرفون . كافي / ٢ / ٢٧٥

د عدم استجابت دعا؛ قال على عليه السلام : المعصيه تمنع الاجابه . غررالحكم / ١ / ٢٨

ه محرومیت از نماز شب ؛ قال الصادق عليه السلام : ان الرجل يذنب الذنب فيحرم صلوه الليل كافي / ٢ / ٢٠٩

و زوال نعمت ؛ قال على عليه السلام : ما زالت نعمه و لا نظاره عيش الا بذنوب اجترحوا ان الله ليس بظلام للعبيد. خصال / ٢ / ٦٢٤

ز سستی در عبادت ؛ قال الباقر عليه السلام : انّ لله عقوبات في القلوب و الابدان ضنك في المعيشه و هن في العباده و ما ضرب عبد بعقوبه اعظم من قساوه القلب .

بحار/١٧٦/٧٨

اشاره

پیامبر اکرم صَلَّى الله عليه و آله وارد سرزمینی شدند به اصحاب خود فرمودند: هیزم جمع کنید. عرض کردند:

در این جا هیزم نیست . فرمود: هر شخصی به اندازه ای که توان دارد هیزم بیاورد. افراد برای جمع هیزم رفتند و بعد از مدتی هر کدام مقداری آوردند. پیامبر فرمود: گناهان انسان این چنین جمع می شود. هکذا تجتمع الذنوب .

کافی / ۲ / ۲۱۸

مکفّرات گناه

۱ عقوبت در دنیا

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لا- يزال البلاء في المؤمن و المؤمنه في جسده و ماله و ولده حتى يلقى الله و ما عليه من خطيئه . بحار / ۶۷ / ۲ / ۳۶

۲ بیماری

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ساعات الوجع يذهبن ساعات الخطايا. بحار / ۶۷ / ۲۴۴

قال علي عليه السلام : في المرض يصيب الصبي كفاره لوالديه . بحار / ۴۱ / ۱۸۶

۳ اندوه و غم

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذا كثرت ذنوب المؤمن و لم يكن له من العمل ما يكفرها ابتلاه الله بالحزن ليكفرها به عنه . دعوات راوندی / ۱ / ۲۰

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : انّ من الذنوب ذنوبا لا- يكفرها صلوه و لا- صوم قيل : يا رسول الله ! فما يكفرها؟ قال : الهموم في طلب المعيشه . دعوات راوندی / ۵۶

۴ کار شایسته

قال علي عليه السلام : انّ الله تعالى يكفر بكلّ حسنه سيئه قال الله عزّ و جلّ: (انّ الحسنات يذهبن السيئات). نور الثقلين / ۲ / ۴۰۲

۵ اخلاق خوب

قال الصادق عليه السلام : ان حسن الخلق يذيب خطيئه كما تذيب الشمس الجليد

بحار / ۷۱ / ۳۹۵

۶ فریادرسی از گرفتار

قال على عليه السلام : من كفّارات الذنوب العظام

اغائه الملهوف و التنفيس عن المكروب . نهج البلاغه / حكمت ٢٤

٧ استغفار ملائكه

قال الصادق عليه السلام : انّ لله عزّ و جلّ ذكره ملائكه يسقطون الذنوب عن ظهور شيعتنا كما تسقط الريح الورق من الشجر.

بحار / ٥٩ / ١٩٦

٨ صلوات

قال الرضا عليه السلام : من لم يقدر على ما يكفر به ذنوبه فليكثر من الصلوات على محمد و آله فانها تهدم الذنوب هدمًا . امال

صدوق / ٦٨

٩ موت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : الموت كفّاره لذنوب المؤمن . امالي مفيد / ٢٨٣

١٠ استغفار

قال على عليه السلام : تعطّروا بالاستغفار لئلا تفضحكم روائح الذنوب . مستدرک / ٢/٣٤٦

١١ توبه

قال الباقر عليه السلام : التائب من الذنب كمن لا ذنب له . كافي / ٤ / ١ / ٨١

اشاره

شخصی آمد خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله عرض کرد: عمل من اندک و گناهانم بسیار است . حضرت فرمودند:

سجده زیاد انجام بده زیرا گناهان را از بین می برد همانطوری که باد برگ درخت را ساقط می کند. امالی صدوق / ٤٠٤

حرص و قناعت

١ حرص نشانه ی ضعف عقیده ی دینی

قال على عليه السلام : شده الحرص من قوه الشره و ضعف الدين . غرر الحكم / ٥٧٧٢

٢ عدم تاءثير حرص در زيادی رزق

قال على عليه السلام : الحرص لا يزيد في الرزق ولكن يذلّ القدر . غرر الحكم / ١٨٧٧

٣ عدم دستیابی حریص به آرزوها

قال علی علیه السلام : (اجملوا فی الطلب فکم من حریص خائب و مجمل لم یخب). غررالحکم ١/١٣٦

٤ یاد مرگ مانع حرص

قال الصادق علیه السلام : فاذا کر الموت و وحدتک فی قبرک و سیلان عینیک علی خدیک ... انقطاعک عن الدنيا

فإن ذلك يحثك على العمل و يردعك عن كثير من الحرص على الدنيا.بحار / ٧٦ / ٣٢٢

٥ يقين به آخرت مانع حرص

قال على عليه السلام : من ايقن بالاخره لم يحرص على الدنيا. غرر الحكم / ٢ / ٦٤٥

٦ حرص بر رياست و پشيمانی از پذيرفتن آن

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ستحرصون على الاماره ثم تكون عليكم حسره و ندامه فنعمت المرضعه و بثت الفاطمه .

بحار / ١٧٤ / ٣٨

٧ خاک قبر اشباع کننده ی حريص

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لو كان لابن آدم واديا من ذهب لا بتغى ورائهما ثالثا و لا يملأ جوف ابن آدم الا التراب و

يتوب الله على من تاب . مجموعه ورام / ١١٧

٨ آثار حرص

الف ذلت و خواری ؛ قال الصادق عليه السلام : ما اقبح بالمؤ من ان يكون رغبه تذله . صفات الشيعة / ١٠٨

ب فقر؛ قال على عليه السلام : الحريص فقير ولو ملك الدنيا بحذافيرها. غرر الحكم / ١٧٥٣

ج شقاوت ؛ قال على عليه السلام : من كثر حرصه كثر شقاؤه . غرر الحكم / ٨٦٠٢

د رنج و بدبختی ؛ قال على عليه السلام : الحرص مطيه التعب . غرر الحكم / ٨٢٠

٩ آثار قناعت

١ بی نیازی ؛ قال الباقر عليه السلام : من قنع بما رزقه الله فهو من اغنى الناس .

كافي / ١٣٩ / ٢

٢ عزت ؛ قال على عليه السلام : بالقناعت يكون العز. غرر الحكم / ٢٤٤ ٤

٣ اصلاح نفس ؛ قال على عليه السلام : اعون شىء على صلاح النفس القناعت .

غرر الحكم / ٣١٩١

٤ سیری ؛ قال الصادق عليه السلام : اقنع بما قسم

الله لك و لا تنظر الي ما عند غيرك و لا تتمنّ ما لست نائله فانه من قنع شبع و من لم يقنع لم يشبع كافي / ۸ / ۲۴۳

اشاره

هارون گفت: پیرمردی را پیدا کنید که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را دیده و از وی حدیثی شنیده باشد. وقتی پیرمردی را پیدا کردند، این حدیث را از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل کرد: قال رسول الله صلی الله علیه و آله: یهرم ابن آدم و تشب منه خصلتان: الحرص و طول الامل، هنگامی که هارون به او جایزه داد از هارون پرسید آیا این جایزه مخصوص امسال است یا هر سال این جایزه را می دهی؟ هارون گفت: صدق رسول الله. بحار/۱۶۰/۷۴

عیب جویی

۱ تشویق به رفع عیب از خویشان

قال علی علیه السلام: طوبی لمن شغله عیبه عن عیوب الناس. نهج البلاغه حکمت ۱۷۶

۲ نکوهش از عیب جویی

قال علی علیه السلام: من نظر فی عیوب الناس فاكرهها ثم رضیها لنفسه فذلك الاحمق بعینه. نهج البلاغه / حکمت ۳۴۹

۳ بزرگ ترین گناه

قال علی علیه السلام: جهل المرء بعیوبه من اكبر ذنوبه. كنز الفوائد / ۱ / ۲ / ۷۹

۴ شدیدترین عیب

قال علی علیه السلام: من اشدّ عیوب المرء ان تخفی علیه عیوبه. غرر الحکم / ۹۲۹۰

۵ پوشاندن عیب

سئل رجل عن رسول الله صلی الله علیه و آله احبّ ان یستر الله علی عیوبی؟ فقال صلی الله علیه و آله: استر عیوب اخوانك یستر الله علیك عیوبك. كنز العمال / ۴۴۱۵۴

۶ پیامد عیبجوئی

قال رسول الله صلی الله علیه و آله

عليه و آله : لا تتبعوا عورات المؤمنين من تتبع عورات المؤمنين تتبع الله عورته و من تتبع الله عورته فضحه و لو في جوف بيته .
ثواب الاعمال / ٢ / ٢٨٨

٧ جستجو در عیب دیگران

قال على عليه السلام : الاشرار يتبعون مساوى الناس و يتركون محاسنهم كما يتبع الذباب الموضع الفاسده من الجسد و يترك
الصحيح . سفينه البحار / ٢ / ٢٩٥

٨ سرزنش به عیب ، نزدیک ترین راه به کفر

قال الصادق عليه السلام : اقرب ما يكون العبد الى الكفر ان يؤاخى الرجل على الدين فيحصى عليه زلاته ليعتفه بها يوما ما.
كافي / ٢ / ٣٥٥

٩ راه های شناخت عیب

الف لطف الهی ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اذا اراد الله بعبد خيرا فقهه في الدين و زهده في الدنيا و بصره عيوبه . نهج
الفصاحه / كلمه ١ / ٤٣

ب رفيق خوب ؛ قال الرضا عليه السلام : ... و ساعه لمعاشره الاخوان و الثقات الذين يعرفون عيوبكم و يخلصون لكم في الباطن
. بحار / ٧٥ / ٢١٣

ج محاسبه ی نفس ؛ قال على عليه السلام : من حاسب نفسه وقف على عيوبه و احاط بذنوبه . غرر الحكم / ٥ / ٣٩٩

اشاره

خليفه ی دوم صدای مشکوکی را از منزلی شنید، از بالای دیوار وارد منزل شد، دید مردی با همسرش شراب می نوشد. با
درشتی به آن ها خطاب کرد: در پنهانی گناه می کنید؟ صاحب منزل گفت : اگر ما یک گناه کردیم تو سه گناه مرتکب
شدی . قرآن می فرماید: تجسس نکنید (لا تجسسوا) و تو تجسس کردی ، از در خانه وارد

شوید، به هنگام ورود سلام کنید و تو از در خانه وارد نشدی و سلام هم نکردی . الغدير / ۶ / ۱۲۱

بخل

۱ نکوهش از بخل

قال الهادي عليه السلام : البخل اذم الاخلاق . بحار / ۷۲ / ۱۹۹

۲ نشانه های بخیل

الف

قال الصادق عليه السلام : ان البخیل من كسب مالا من غير حله و انفقه في غير حقه . بحار / ۷۳ / ۳۰۵

ب

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان البخیل حق البخیل الذي يمنع الزكاه المفروضه في ماله.... معاني الاخبار / ۲۴۵

ج

البخیل لا ياء كل من طعام الناس لثلا ياء كل الناس من طعامه . بحار / ۷۱ / ۳۵۲

۳ بخیل ترین مردم

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ابخل الناس من بخل بما افترض الله عليه . بحار / ۹۶ / ۱۶

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ابخل الناس من بخل بالسلام . بحار / ۷۶ / ۴

۴ اثر نگاه به بخیل

قال على عليه السلام : النظر الى البخیل يقسى القلب . تحف العقول / ۱۴۲

۵ علت بخل سوء ظن به خداوند

قال الصادق عليه السلام : حسب البخیل من بخله سوء الظن برّه من ايقن جاد بالعطيه . سفینه البحار / ۱ / ۲۳۳

۶ بخل و عدم صلوات بر پیامبر صلى الله عليه و آله

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : البخیل من ذكرت عنده فلم يصلّ عليه . سفینه البحار / ۱ / ۲۳۳

الف بدگویی مردم؛ قال علی علیه السلام: بالبخل تکثر المسبّه . غرر الحکم / ۴۱۹۵

ب دور بودن از لطف خدا؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: البخيل

ج اندک بودن آسایش ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اقلّ الناس راحه البخیل .

بحار/۳۰۰/۷۳

د ذلت و خواری ؛ قال علی علیه السلام : من بخل بماله ذلّ من بخل بدينه جلّ .

غررالحکم / ۷۹۲۱

ه کلید هر بدی ؛ قال علی علیه السلام : البخل جامع لمساوی العیوب و هو زمام یقاد به الی کل سوء . نهج البلاغه حکمت /

۳۷۸

اشاره

الف ثعلبه خدمت پیامبر آمد و سه مرتبه تقاضا کرد: برای من دعا کنید تا خداوند ثروتی به من عطا کند. پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: مقدار کمی که شکر آن را به جای آوری ، بهتر از ثروت زیاد است . بالاخره پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ دعا کرد؛ کم کم گوسفندانی خریداری کرد و گوسفندان او زیاد شدند. متقابلا رفت و آمد او به مسجد کم شد تا این که به دلیل زیادی کار به مسجد نمی آمد. پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مأمور زکات را فرستاد و او از دادن زکات خودداری کرد. در این موقع آیه ی شریفه ی : (فلما آتاهم من فضله بخلوا به و تولوا و هم معرضون) توبه / ۷۵ در باره ی او نازل شد. سفینه البحار /

۴۹۷ / ۱

غرور

۱ مغرور نشدن به اشک و گریه

لا یغرّنک بکاؤهم فانّ التقوی فی القلب . بحار / ۷۰ / ۳۸۳

۲ مغرور نشدن به زیادی مساجد

لا تغترّن بکثره المساجد و جماعه اقوام اجسادهم مجتمعهم و قلوبهم شتی .

امالی صدوق / ۲۸۲

۳ مغرور نشدن به ثروت ۴ مغرور

نشدن به صحت بدن

قال الصادق عليه السلام : المغرور في الدنيا مسكين و في الاخره مغبون لانه باع الافضل بالادنى و لا تعجب من نفسك فربما اغتررت بما لك و صحه جسمك ان لعلك لاتبقى

۵ مغرور نشدن به طول عمر ۶ مغرور نشدن به فرزندان و دوستان

و ربما اغتررت بطول عمرک و اولادک و اصحابک لعلک تنجوبهم

۷ مغرور نشدن به عبادت

و ربما اقامت نفسك على العباده متكلفا والله يريد الاخلاص

۸ مغرور نشدن به علم و دانش

و ربما افتخرت بعلمك و نسبك و انت غافل عن مضرات ما في غيب الله و ربما تدعوا الله و انت تدعوا سواه و ربما حسبت انك ناصح للخلق و انت تريد لهم لنفسك ان يميلوا اليك و اعلم انك لن تخرج من ظلمات الغرور و التمني الا بصدق الانابه الى الله تعالى و الاخبار له مصباح الشريعه / ۲۱۱

۹ آثار غرور

۱ غرور به آرزو ما به ی فساد عمل ؛ قال على عليه السلام : غرور الامل يفسد العمل . غررالحكم / ۶۳۹۰

۲ غرور به ثروت ما به ی تكبر؛ قال على عليه السلام : غرور الغنى يوجب الاشر.

غرر الحكم / ۶۳۹۹

۳ غرور به دنيا ما به ی ندامت ؛ قال على عليه السلام : الدنيا حلم و الاغترار بها ندم . غررالحكم / ۱۳۸۴

۴ غرور به خویشتن ما به ی رنج ؛ قال على عليه السلام : من اغتر بنفسه اسلمته الى المعاطب . غرر الحكم / ۸۱۱۲

نکته :

زندگی دنیا (غرور)؛ (و ما الحيوه الدنيا الا متاع الغرور). آل عمران / ۱ / ۸۵

شیطان (غرور)؛ (فلا تغرنکم الحيوه الدنيا و لا یغرنکم بالله الغرور).

لقمان / ۳۳

انسان (مغرور)؛ (يا ايها الانسان ما غرّك برّبك الكريم). انفتار /

راغب در مفردات گوید: غرور هر چیزی است که انسان را مغرور سازد و بفریبد اعم از مال و مقام و شهوت و شیطان و این که به شیطان تفسیر شده به دلیل این است که خبیث ترین فریبندگان است .

غیبت

۱ غیبت نشانه ی عجز

قال علی علیه السلام : الغیبه جهد العاجز. نهج البلاغه / حکمت ۴۶۱

۲ غیبت نشانه ی نفاق

قال علی علیه السلام : الغیبه آیه المنافق . غرر الحکم / ۸۸۹

۳ معنای غیبت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : ... ذكرك اخاك بما يكره قلت يا رسول الله فان كان فيه ذاك الذي يذكر به قال اعلم انك اذا ذكرته بما هو فيه فقد اغتبتة و اذا ذكرته بما ليس فيه فقد بهتته . بحار / ۷۷ / ۸۹

قال الصادق عليه السلام : الغیبه ان تقول فی اخیک ما ستره الله علیه و اما الامر الظاهر فيه مثل الحدّه و العجله فلا. بحار / ۷۵ / ۲۴۶

۴ شنیدن غیبت

قال علی علیه السلام : السامع للغیبه كالمغتتاب . غرر الحکم / ۱۱۷۱

۵ کفاره ی غیبت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : كفّاره الاغتياب ان تستغفر لمن اغتبتة . امالی طوسی / ۱۹۲

۶ پاداش ردّ غیبت

قال الباقر عليه السلام : من اغتیب عنده اخوه المؤمن من فنصره و اعانه نصره الله فی الدنيا و الاخره ثواب الاعمال / ۱۷۸

۷ آثار غیبت

الف عدم ایمنی از غیبت ؛ قال الصادق علیه السلام : لا تغتب فتغتب و لا تحفر لآخیک حفره فتقع فیها بحار / ۷۵ / ۲۴۹

ب عدم قبولی عبادت ؛ من اغتاب مسلما او مسلمه لم يقبل الله

صلوته و لا صيامه اربعين يوما و ليله الا ان يغفر له صاحبه . بحار / ۷۵ / ۲۵۸

ج از بين رفتن كارهاى خوب ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : ان الرجل ليؤتى كتابه منشورا فيقول يا رب فاين حسنات كذا و كذا عملتها ليست فى صحفتى ؟ فيقول محييت باغتيا بك الناس . الترغيب و الترهيب / ۳ / ۵۱۵

د خروج از ولايت خداوند؛ قال الصادق عليه السلام : من روى على مؤ من روايه يريدها شينه و هدم مروته ليسقط من اعين الناس اخرجه الله عز و جل من ولايته الى ولايه الشيطان . بحار / ۷۵ / ۲۵۴

عدم حرمت غيبت در موارد خاص ؛ قال الشيخ البهائي ۲: و قد جوزت الغيبه فى عشره مواضع : الشهاده و النهى عن المنكر و شكايه المتظلم و نصيح المستشير و جرح الشاهد و الراوى و تفضيل بعض العلماء و غيبه المتظاهر بالفسق و ذكر المشتهر بوصف مميز له كالاعور و الاعرج مع عدم قصد الاحتقار و الذم و ذكره عند من يعرفه بذلك بشرط عدم سماع غيره على قول و التنبيه على الخطاء فى المسائل العلميه و نحوها بقصد ان لا يتبعه احد فيها . بحار / ۷۵ / ۲۳۸

اشاره

دو نفر سلمان عليه السلام را فرستادند نزد پيامبر صلى الله عليه و آله تا طعامى را براى آنها بياورد. پيامبر به او فرمود: برو نزد اسامه طعام براى آنها فراهم كند. اسامه گفت : چيزى باقى نمانده است . سلمان به آنها خبر داد كه طعامى نيست . آنها گفتند: اسامه بخل كرده و اگر تو را به چاه سفيحه بفرستند آبش به زمين

فرو می رود. بعد پیامبر به آنها فرمود: امروز گوشت خوردید من اثر آن را بر لبان شما می بینم وقتی انکار کردند جبرئیل نازل شد و آیه شریفه (و لا یغتب بعضکم بعضا ایحبّ احدکم یاء کل لحم اخیه میتا فکرها تموه) را از طرف خداوند نازل نمود.

تفسیر جامع ۶ / ۴۰۲

صدق و کذب

۱ صدق مایه ی تزکیه ی عمل

قال الصادق علیه السلام : من صدق لسانه زکی عمله . کافی / ۲ / ۱ / ۰۴

۲ صدق مایه ی نجات

قال علی علیه السلام : الصدق ینجیک و ان خفته الکذب یردیک و ان امتته .

۳ صدق نشانه ی ایمان غررالحکم / ۱۱۱۸

قال علی علیه السلام : الایمان ان تؤ ثر الصدق حیث یضرک علی الکذب حیث ینفعک .

۴ کذب بزرگ ترین گناه نهج البلاغه / حکمت ۴۵۸

قال علی علیه السلام : اعظم الخطایا عند الله اللسان الکذوب . محججه البیضاء / ۵ / ۲۴۳

۵ لزوم پرهیز از کذب

قال علی علیه السلام : لایجد عبد طعم الایمان حتی یترک الکذب هزله و جدّه . بحار / ۲۴۹ / ۷۲

۶ عدم سازگاری ایمان با کذب

سئل عن رسول الله صَلَّى الله عليه و آله اءیکون المؤمن من جباناً؟ فقال : نعم . قيل له : اءیکون المؤمن من بخيلاً؟ قال : نعم . قيل له : اءیکون المؤمن من كذاباً؟ قال : لا . الترغيب و التهيب / ۳ / ۵۹۵

۷ علت کذب

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لا یکذب الکاذب الا من مهانه نفسه علیه . کنز العمال / ۸۲۳۱

۸ خطر دروغ برای خنداندن مردم

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ویل للذی یحدّث فیکذب لیضحک به القوم ویل له

٩ آثار كذب

الف فاسد شدن دين ؛ قال على عليه السلام : كثره الكذب تفسد الدين و تعظم الوزر. غررالحكم / ٧١٢٣

ب محروم شدن از نماز شب ؛ قال الصادق عليه السلام : انّ الرّجل ليكذب الكذبه فيحرم بها صلوه الليل . بحار / ٧٢ / ٢٦٠

ج روسياهي ؛ قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : يا على ! اياك و الكذب فانّ الكذب يسودّ الوجه ثم يكتب عند الله كذابا.
بحار / ٧٧ / ٦٧

١٠ جواز كذب در موارد خاص

قال الصادق عليه السلام : الكذب مذموم الا في امرين دفع شرّ الظلمه و اصلاح ذات البين . بحار / ٧٢ / ٢٦٣

سئل الصادق عليه السلام عن قول الله عزّ و جلّ في قصه ابراهيم (قال بل فعله كبيرهم هذا فاسئلوهم ان كانوا ينطقون) قال : ما فعله كبيرهم و ما كذب ابراهيم . قيل و كيف ذلك ؟ فقال : انما ابراهيم (فاسئلوهم ان كانوا ينطقون) فان نطقوا فكبيرهم فعل و ان لم ينطقوا فلم يفعل كبيرهم شيئاً فما نطقوا و ما كذب ابراهيم عليه السلام . احتجاج / ٢ / ٢٥٦

١١ عدم تلقين كذب

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : لا تلقنوا الكذب فيكذبون فانّ بنى يعقوب لم يعلموا انّ الذئب ياء كل الانسان فلما لقنهم انى اخاف ان ياء كله الذئب قالوا: اكله الذئب .

كنز العمال / ٨٢٢٨

١٢ پرهيز از دروغ كوچك و بزرگ

قال السجاد عليه السلام : اتقوا الكذب الصغير منه و الكبير فى كلّ جدّ و هزل فانّ الرجل اذا كذب فى الصغير اجترأ على الكبير.
كافى / ٤ / ٣٥

اشاره

شخصى نزد پیامبر صلّى

اللّٰه عليه و آله آمد و گفت : مبتلا به گناه هستم ، مرا راهنمایی فرمایید. پیامبر صلّی اللّٰه علیه و آله فرمود: دروغ را ترک کن هر گناهی خواستی انجام بده . آن شخص وقتی تصمیم گناه گرفت با خود گفت اگر پیامبر صلّی اللّٰه علیه و آله از من سؤال کند اگر منکر شوم در صورت انکار دروغ گفته ام و اگر اقرار کنم بر من حدّ الهی اجرا خواهد کرد، از این رو همه ی گناهان را ترک نمود. شرح نهج البلاغه / ۶ / ۳۵۷

اسراف

۱ کمترین اسراف

قال الصادق عليه السلام : ادنى الاسراف هراقه فضل الاناء و ابتذال ثوب الصون و القاء النوى . وسائل / ۳ / ۳۸۴

۲ اسراف نشانه ی نفاق

قال على عليه السلام : احذّركم اهل النفاق ... ان حكموا اسرفوا. بحار / ۷۲ / ۱۷۷

۳ نشانه های اسراف کننده

قال الصادق عليه السلام : للمسرف ثلاث علامات يشترى ما ليس له و يلبس ما ليس له و ياء كل ما ليس له . بحار / ۷۲ / ۲۰۶

۴ مفهوم اسراف

قال الصادق عليه السلام : ليس فيما اصلح البدن اسراف ... انما الاسراف فيما اتلف المال و اضّرّ بالبدن . بحار / ۷۵ / ۳۰۳

۵ اسراف از برنامه های شیطان

قال العسكري عليه السلام : ... عليك بالاقصاد و اياك و الاسراف فانه من فعل الشيطنة . غرر الحكم / ۵۱۸۸

۶ آثار اسراف

الف زوال نعمت ؛ قال الكاظم عليه السلام : من بدّرو اسرف زالت عنه النعمة .

بحار/۳۲۷/۷۸

ب نابود کننده ی فراوانی ؛ قال على عليه السلام : الاسراف يغنى الجزيل . غرر الحكم / ۳۳۵

ج اندک شدن برکت ؛ قال

الصادق عليه السلام: انّ مع الاسراف قلّه البركه . وسائل / ۱۰/۲۶۱

د عدم ستایش و ترحم به او؛ قال علی علیه السلام: ذر السرف فانّ المسرف لا یحمد جوده ولا یرحم فقره . بحار / ۵۰ / ۲۹۲

۷ عدم صدق اسراف در کارهای نیک

قال علی علیه السلام: الاسراف مذموم فی کل شیء الا فی افعال البرّ. غررالحکم / ۱ / ۸۳

۸ نمونه ی اسراف

قال الصادق علیه السلام: انّما السرف ان تجعل ثوب صونک ثوب بذلتک . مکارم الاخلاق / ۱۱۷

اشاره

حضرت رضا علیه السلام شخصی را مشاهده کردند که میوه ای را کاملاً نخورد و آن را از منزل خود به دور انداخت . امام علیه السلام غضب نمودند و فرمودند: چرا این کار را انجام دادی اگر شما بی نیاز هستید به افراد نیازمند در جامعه اطعام کنید. کافی / ۶/۲۹۷

حسد

۱ مذمت از حسد

قال علی علیه السلام: الحسد حبس الروح (۱) و الحسد راءس العیوب (۲) و الحسد شرّ الامراض (۳) و لا داء كالحسد (۴) و راءس الرذائل الحسد (۵)

۱ غرر الحکم / ۲ ۳۷۲ / غررالحکم / ۳ ۱۴۹ / غررالحکم / ۴ ۳۳۲ / غررالحکم / ۵ ۳۵۳ / غررالحکم / ۵۲۴۲

۲ نشانه های حسود

الف

قال الصادق علیه السلام: قال لقمان لابنه للحاسد ثلاث علامات: یغتاب اذا غاب و یتملّق اذا شهد و یشمت بالمصیبه . بحار / ۷۳ / ۲۵۱

ب

قال علی علیه السلام: الحاسد یفرح بالشّرّ و یغتمّ بالسرور (۲)

۱ غرر الحکم / ۲ ۱۴۷۸ / غرر الحکم / ۱۴۷۴

قال على عليه السلام : الحسود كثير الحسرات متضاعف السيئات (١) و الحسود لا يسود (٢) و ان الحسد ياء كل الايمان كما
تاء كل النار الحطب (٣) و لا راحه

لحسود(۴) و الحسد ینکد العیش (۵) و الحسود لا خله له (۶)

۱- غررالحکم /۱۵۲۰؛ ۲- غررالحکم /۱۰۱۷؛ ۳- کافی /۲/۳۰۶؛ ۴- غررالحکم /۱۰۴۳۵؛ ۵- مستدرک /۲/۳۲۸؛ ۶- همان

۴ حسد نشانه ی نفاق

قال الصادق علیه السلام : ان المؤمن من یغبط و لا یحسد و المنافق یحسد و لا یغبط.

کافی /۲/۳۰۷

۵ اثر ترک حسد

قال علی علیه السلام : من ترک الحسد كانت له المحبه عند الناس . بحار / ۷۷ / ۲۳۷

۶ دور بودن حسد از تقوی

قال علی علیه السلام : من اتقی الله قلبه لا یدخله الحسد. غررالحکم / ۲ / ۰۷

۷ خبر نداشتن حسود از پایان کار خویش

قال علی علیه السلام : لا تبتهجن بخطاء غیرک فانک لن تملک الاصابه ابدًا و لا تفرحن بسقطه غیرک فانک لا تدری ما یحدث

بک الزمان . تصنیف غررالحکم / ۳۰۱

۸ حسد آفت دین

قال الصادق علیه السلام : آفة الدین الحسد و العجب و الفخر. سفینه البحار / ۲ / ۱۷۶

۹- لذت نبردن حسود از زندگی

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اقل الناس لذة الحسود و اقل الناس راحة البخیل بحار/۱۱۲/۷۴

۱۰ بیزاری خداوند از حسد

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : ... فان الحاسد ساخط لنعمی صاّد لقسمی الذی قسمت بین عبادی و من یک كذلك فلست

منه و لیس منی . سفینه البحار / ۲ / ۱۷۶

۱۱- حسد نشانه خشم بر تقدیر خداوند

قال علی علیه السلام : الحسود غضبان علی القدر مستدرک /۲/۳۲۸

امام صادق علیه السلام فرمود: پرهیزید از حسادت ، آن گاه فرمود: حضرت عیسی علیه السلام با شخصی به سفر رفتند، همین که به دریا رسیدند، با نام خدا شروع به رفتن

کردند، در وسط دریا این شخص با خود گفت: برتری عیسی علیه السلام بر من چیست؟ همین که این حرف را زد در آب فرو رفت و از عیسی علیه السلام کمک طلبید. آن حضرت او را نجات داد. و فرمود: وضعت نفسك في غير الموضع الذي وضعتك الله فيه؛ از این کار خود توبه کن و به دیگران حسادت نورز. کافی / ۳ / ۴۱۷

خوف و رجا

۱ اعتدال خوف و رجا

قال على عليه السلام: خير الاعمال اعتدال الرجاء والخوف. غرر الحكم / ۵۰۵۵

قال الصادق عليه السلام: من وصايا لقمان لابنه خف الله عزّ وجلّ خيفة لو جئته ببرّ الثقلين لعذبك وارج الله رجاء لو جئته بذنوب الثقلين لرحمك. کافی / ۲ / ۶۷

۲ خوف نشانه ی معرفت به خدا

قال على عليه السلام: اعلم الناس بالله سبحانه اخوفهم منه. غرر الحكم / ۳۱۲۱

۳ رفتار شایسته نشانه ی خوف و رجا

قال الصادق عليه السلام: لا يكون العبد مؤمنا حتى يكون خائفا راجيا و لا يكون خائفا راجيا حتى يكون عاملا لما يخاف و يرجوا. کافی / ۲ / ۷۱

۴ امید به خداوند و ترس از گناه

قال على عليه السلام: لا يرجو احد منكم الا ربه و لا يخافن الا ذنبه. نهج البلاغه / حکمت ۸۲

۵ پرهیز از امید کاذب

قال الباقر عليه السلام: اياك والرجاء الكاذب فانه يوقعك في الخوف الصادق. بحار / ۱۶۴ / ۷۸

۶ اثر خوف

الف پرهیز از گناه؛ قال على عليه السلام: الخوف سجن النفس من الذنوب و رادعها عن المعاصي. غرر الحكم / ۱۹۸۷

ب عظمت؛ قال رسول الله

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ خَافَ اللَّهَ اخْتَفَى اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ وَ مَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ اخْتَفَى اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ . كافي / ٢ / ٦٨

ج برتری و فضیلت ؛ قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اعْلَى النَّاسِ مَنْزِلُهُ عِنْدَ اللَّهِ اخْوَفُهُمْ مِنْهُ . بحار / ٧٧ / ١٨٠

د جلوگیری از ستم ؛ قال علي عليه السلام : مَنْ خَافَ رَبَّهُ كَفَّ ظَلَمَهُ . بحار / ٧٥ / ٣٠٩

ه امنیت ؛ قال علي عليه السلام : ثَمَرَةُ الْخَوْفِ الْأَمْنُ . غرر الحكم / ٤ / ٥٩١

اشاره

الف امیدوار کننده ترین آیه

حضرت باقر علیه السلام از شخصی پرسید: کدام آیه نزد قوم تو امیدوار کننده تر است ؟ عرض کرد آیه ی شریفه ی (یا عبادى الذین اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمہ الله) فقال عليه السلام : لَكُنَّا اهل البيت ... نقول (و لسوف يعطيك ربك فترضى) الشفاعة و الله الشفاعة و الله الشفاعة . بحار / ٨ / ٥٧

ب امید به خداوند

قال علي عليه السلام : كُنْ لِمَا لَا تَرْجُوا رَجِي مَنَّكَ لِمَا تَرْجُوا فَإِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ خَرَجَ لِيَقْتَبِسَ لِأَهْلِهِ نَارًا فَكَلَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيًّا وَ خَرَجَتْ مَلَكَه سَبَاءً فَاسْلَمَتْ مَعَ سُلَيْمَانَ وَ خَرَجَ سَحْرَهُ فَرَعُونَ يَطْلُبُونَ الْعِزَّةَ لِفَرَعُونَ فَرَجَعُوا مَوْءِنِينَ .

امالی صدوق / ١٥٠

ج پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بر بالین جوانی که مشرف به مرگ بود رسید و فرمود: خود را در چه حال می بینی ؟ عرض کرد: یا رسول الله ! به خداوند امیدوار و از گناهانم بیمناکم . پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: در چنین موقعیتی بر

قلب بنده ای این دو حالت وارد نمی شود مگر این که خداوند آنچه را که او امید دارد به وی مرحمت می کند و از آنچه بیمناک است او را محفوظ می دارد. محجه البیضاء / ۱ / ۲۲

مسائل سیاسی و اجتماعی

سیمای حاکم و رهبر اسلامی

۱ منزلت حاکم

سه نوع تعبیر در روایات برای حاکم و رهبر مسلمین وارد شده است :

الف ستون خیمه ؛ قال الرضا علیه السلام : اما علمت أنّ والی المسلمین مثل العمود فی وسط الفسطاط من اراده اخذه . بحار / ۱۶۵ / ۴۹

ب سنگ آسیا؛ قال علی علیه السلام : أنّ محلی منها محل القطب من الریح ینحدر عنّی السّیل ولا یرقی الیّ الطیر. نهج البلاغه / خطبه ۳

ج نخ تسبیح ؛ قال علی علیه السلام : و مکان القیم بالامر مکان النظام من الخرز یجمعه و یضمه فاذا انقطع النظام تفرق الخرز ثم لا یجتمع بحذافیره ابدأ. نهج البلاغه / خطبه ۱۴۶

۲ ورع ۳ حلم و بردباری ۴ مهربانی

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : لا- تصلح الامامه الا لرجل فيه ثلاث خصال ورع یحجزه عن معاصی الله و حلم یملك به غضبه و حسن الولاية علی من یلی حتی یكون كالوالد الرحیم . کافی / ۱ / ۴۰۷

۵ رعایت حقوق مردم

قال علی علیه السلام : فاذا ادت الرعیه الی الی الوالی حقّه وادّ الی الیها حقها عزّ الحقّ بینهم و قامت مناهج الدین و اعتدلت معالم العدل فصلح بذلك الزمان و طمع فی بقاء الدوله و یئست مطامع الاعداء نهج البلاغه / خطبه ۰۷۲

۶ خیرخواهی و خدمت به مردم

قال الصادق علیه السلام : لا یستغنی اهل کل بلد عن

ثلاثة يفرع اليهم في امر دنياهم و آخرتهم فان عدموا ذلك كانوا همجا فقيه عالم ورع و امير خيّر مطاع و طيب بصير ثقة. تحف العقول / ٣٢١

٧ مشاركت در مشكلات مردم

قال على عليه السلام : ءاقنع نفسي بان يقال امير المؤمنين و لم اشار كههم في مكاره الدهر. بحار/٣٤١/٤٠

اشاره

الف اجراى عدالت ؛ حضرت على عليه السلام به قنبر فرمودند: بر مردى حدّ اجرا كند قنبر سه تازيانه به آن شخص بيشر زد، حضرت به دليل زياده روى سه شلاق به قنبر زد. كافي / ٧ / ٢٦٠

اوصاف مديريت

١ شرح صدر

قال على عليه السلام : اله الرياسه سعه الصدر. نهج البلاغه / حكمت ١٧٦

٢ علم و دانش

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ما ولّت امه امرها رجلا و فيها اعلم منه الا لم يزل امرهم يذهب سفالا حتى يرجعوا الى ما تركوه . امالى طوسى / ١ / ٧٢

٣ شناخت حق و عمل به معروف

قال الباقر عليه السلام : ان بقاء المسلمين و بقاء الاسلام ان تصير الاموال عند من يعرف فيها الحق و يضع فيها المعروف و ان من فناء المسلمين و فناء الاسلام ان تصير الاموال عند من لا يعرف فيها الحق و لا يضع فيها المعروف . مستدرک / ٢ / ٣٩٣

٤ تشويق و تنبيه

قال على عليه السلام : و لا يكونن المحسن و المسىء عندك بمنزله سواء فان ذلك تزهدا لاهل الاحسان فى الاحسان و تدريبا لاهل الاساءه على الاساءه . سفينه البحار / ٢ / ٦٤١

٥ عدم سوء استفاده از امكانات

قال على عليه السلام : ان عملك ليس لك بطعمه ولكنّه فى عنقك امانه . بحار/٥١٢/٣٣

٦ احياى حق و از بين

بردن باطل

قال على عليه السلام : اما بعد فلا يكن حظك في ولايتك ما لا تستفيده ولا غيظا تشفيه ولكن اماته باطل و احياء حق . بحار / ٣٣٨ / ٤٠

٧ لطف و محبت به مردم

قال على عليه السلام : ... واشعر قلبك الرحمه للرعيه و المحبه و اللطف بهم و لا تكونن عليهم سبعا ضاريا تغتم اكلهم فانهم صنفان اما اخ لك في الدين و اما نظير لك في الخلق . بحار / ٣٣ / ٦٠٠

٨ پرداختن به امور مهم

قال على عليه السلام : من اشتغل بغير المهم ضيع الهمم ان راءيك لا يتسع لكل شىء ففرغه للمهم . غرر الحكم

٩ نپردن منصب به افراد ضعيف

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : يا اباذر! انى احب لك ما احب لنفسى انى اراك ضعيفا فلا تاءمرن على اثنين و لا تولين مال يتيم . سفينه البحار / ١ / ٢١

اشاره

توجه به محرومين ؛ حضرت على عليه السلام پيرمردى راديدند كه از مردم سؤال مى كند. حضرت فرمودند: اين شخص كيست ؟ گفتند: او نصرانى است . حضرت فرمود: تا جوان بود از او كار كشيديد و بهره برديد اكنون كه پير و ناتوان شده است او را منع مى كنيد، از بيت المال او را تاءمين كنيد؛ استعملتموه حتى اذا كبر و عجز منعموه ؟ انفقوا عليه من بيت المال . وسائل / ١١ / ٤٩

قرض الحسنه

١ برترى پاداش قرض بر صدقه

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : الصدقه بعشره و القرض بثمانيه عشر و صله الاخوان بعشرين و صله الرحم باربعه و عشرين . بحار / ٧٤ / ٣١١

٢ حكمت قرض دادن

قال الصادق

عليه السلام : على باب الجنه مكتوب القرض بثمانيه عشر و الصدقه بعشره و ذلك لا يكون الا في يد المحتاج و الصدقه ربما وقعت في يد غير محتاج . بحار/ ١٣٨ / ١٠٠

٣ قرض ندادن و محروميت از بهشت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من احتاج اليه اخوه المسلم في قرض و هو يقدر عليه فلم يفعل حرم الله عليه ربح الجنه .
بحار / ١٠٠ / ١٣٨

٤ قرض گرفتن پیامبر صَلَّى الله عليه و آله

عن ابى عباس قال : ان رسول الله صَلَّى الله عليه و آله توفى و درعه مرهونه عند رجل من اليهود على ثلاثين صاعا من شعير اخذها رزقا لعياله . جامع احاديث الشيعة / ٨ / ٢٧٧

٥ قرض و آزمايش الهى

قال على عليه السلام : قال الله تعالى : (ان تنصروا الله ينصركم و يثبت اقدامكم) و قال تعالى : (من ذا الذى يقرض الله ...) فلم يستنصركم من ذلّ و لم يستقرضكم من قلّ استنصركم و له جنود السموات و الارض ... و انما اراد ان يبلوكم ايكم احسن عملا . نهج البلاغه / ١٨٣

٦ پرهيز از قرض گرفتن

قال على عليه السلام : اياكم و الدين فانه همّ بالليل و ذلّ بالنهار . وسائل / ١٣ / ٧٧

٧ قرض برای حج و ازدواج

عن ابى موسى قال قلت لابي عبدالله عليه السلام جعلت فداك يستقرض الرجل و يحج ؟ قال : نعم . قلت يستقرض و يتزوج ؟ قال : نعم ، انه ينتظر رزق الله غدوه و عشيه .

وسائل / ١٣ / ٨٢

٨ پاداش مدارا كننده

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من انظر معسرا كان له على الله في كل

يوم صدقه بمثل ماله عليه حتى يستوفى حقه . بحار / ۱۰۳ / ۱۵۱

۹ وام گیرنده دزد

قال الرضا عليه السلام : اعلم ان من استدان دينا و نوى قضائه فهو فى امان الله حتى يقضيه فان لم ينو قضاءه فهو سارق . بحار /

۱۰۳ / ۱۵۰

اشاره

ابن ابی عمیر از شخصی ده هزار درهم طلبکار بود. بدهکار منزل خود را به همین مبلغ فروخت و برای پرداخت قرض خود نزد ابن ابی عمیر آمد و گفت: این مبلغ را بگیر. ابن ابی عمیر گفت: آیا به تو ارث رسیده است؟ گفت: نه. بلکه خانه ام را فروخته ام. ابن ابی عمیر گفت: امام صادق علیه السلام فرمودند: انسان به خاطر بدهکاری خود از منزلش خارج نخواهد شد ابن عمیر در حالی که به یک درهم آن پول نیازمند بود در عین حال آن مبلغ را نپذیرفت. سفینه البحار/۱/۳۱۴

کار و تلاش

۱ ارزش کار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : من اكل من كدّ يده نظر الله اليه بالرحمة ثم لا يعذبهُ ابدا. مستدرک / ۲ / ۴۱۷

۲ تلاش برای تاءمین زندگی

قال الصادق عليه السلام : الكادّ على عياله كالمجاهد في سبيل الله . كافي / ۵ / ۸۸

۳ کار و کسب مایه ی عزّت

كان ابوالحسن عليه السلام يقول لمصادف اغد الى عزك يعنى السوق . كافي / ۵ / ۱۴۹

۴ کار و کسب مایه ی فزونی عقل

قال الصادق عليه السلام : التجاره تزيد العقل . كافي / ۱۴۸ / ۵

۵ بی کاری عامل گناه

قال على عليه السلام لابنه الحسن : لا تلم انسانا يطلب قوته فمن عدم كثر خطاياهُ .

بحار/ ۷۲ / ۴۷

۶ کار برای آزادی بردگان

الصادق علیه السلام : انّ امیر المؤمنین علیه السلام اعتق الف مملوک من کدّ یده . تهذیب / ۶ / ۳۲۶

۷- توجه پیامبر به شغل افراد

انّ رسول الله اذا نظر الى الرجل فاعجبه ، قال له حرفه فان قالوا لا قال سقط من عینی بحار / ۹ / ۱۰۳

اشاره

الف محمد بن منکدر گوید: امام باقر علیه السلام را در هوای گرم مشاهده کردم که کار می کند، با خود گفتم بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت گرم در طلب دنیا بیرون آمده است ، خوب است او را موعظه کنم . سلام کردم و گفتم اگر در این لحظه مرگ به سراغ شما بیاید چه می کنید؟ فرمود: به خدا قسم اگر مرگ در این حال فرا برسد، در طاعتی از طاعات خدا بوده ام که خود را از حاجت به تو و مردم باز داشته ام گفتم : خدا تو را رحمت کند می خواستم شما را موعظه کنم مرا موعظه نمودید. بحار / ۴۶ / ۲۸۷

ب ان رسول الله اذا نظر الى الرجل فاعجبه قال له : هل له حرفه فان قالوا لا قال سقط من عینی . بحار / ۱۰۳ / ۹

ج عدم غش در معامله ؛ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شخصی را دید که جنس خوب و پست را مخلوط کرده بود و می فروخت . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چرا چنین کردی ؟ در دین ما غش وجود ندارد. کنز العمال / ۹ / ۹۷۴

ظلم

۱ ظلم بزرگ ترین گناه

قال علی علیه السلام : ایاک و الظلم فانه اکبر المعاصی . غرر الحکم / ۲۶۶۵

۲ نشانه ی ظلم

قال

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : للظالم ثلاث علامات : يقهر من دونه بالغلبه و من فوقه بالمعصيه و يظاهر الظلمه . بحار / ٧٧ /

٦٤

٣ انواع ظلم

قال على عليه السلام : الا و ان الظلم ثلاثه : فظلم لا يغفر و ظلم لا يترك و ظلم مغفور لا يطلب فاما الظلم الذى لا يغفر فالشرك بالله ... و اما الظلم يغفر فظلم العبد نفسه و اما الظلم الذى لا يترك فظلم العباد بعضهم بعضا . نهج البلاغه / ١٧٦

٤ شديد ترين ظالم

قال الصادق عليه السلام : ما من مظلّمه اشدّ من مظلّمه لا يجد صاحبها عليها عوناً الاّ الله عزّ و جلّ . كافى / ٢ / ٣٣١

٥ ظالم ترين مردم

قال على عليه السلام : اجور الناس من عدّ جوره عدلا منه . غرر الحكم / ٣٣٤٦

٦ مبارزه با ظالم

قال على عليه السلام فى وصيته للحسين عليه السلام : كونا للظالم خصما و للمظلوم عوناً . نهج البلاغه / نامه ٤٧

٧ پرهيز از كمك به ظالم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اذا كان يوم القيامة نادى مناد اين الظلمه و اعوانهم من لاق لهم دواه او ربط لهم كيسا او مدّ لهم مدّه قلم فاحشروهم معهم . بحار / ٧٥ / ٣٧٢

٨ بد ترين ظلم

قال على عليه السلام : ظلم الضعيف افحش الظلم . نهج البلاغه / نامه ١٣

٩- پاداش از بين بردن ظلم

قال على عليه السلام : من ردّ عن المسلمين عاديه ماء او عاديه نار او عاديه عدوّ مكابر للمسلمين غفر الله ذنبه بحار / ٧٢ / ٢٠

١٠ آثار ظلم

الف بد ترين زاد براى قيامت ؛ قال على عليه السلام : بئس الزاد الى المعاد العدوان الى العباد . بحار

ب تاریکی در قیامت؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: اتقوا الظلم فإنه ظلمات يوم القيامة. کافی / ۲ / ۳۳۲

ج از بین رفتن نعمت ها؛ قال على عليه السلام: الظلم يزلّ القدم و يسلب النعم و يهلك الامم. غرر الحكم / ۱۷۳۴

د نابودی؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لو بغى جبل على جبل لجعل الله الباغى منهما دكا. سفینه البحار / ۱ / ۳۳۹

اشاره

امام کاظم علیه السلام به صفوان جمال فرمود: همه کارهای تو پسندیده است جز کرایه دادن شترانت به هارون. صفوان گوید: عرض کردم به خدا سوگند این کار را به منظور خوشگذرانی و لهو و لعب انجام نداده ام بلکه برای رفتن به مکه بوده است. حضرت فرمودند: آیا دوست داری هارون زنده بماند تا طلب خود را از او بگیری؟ عرض کردم: آری. امام فرمود: هر کس دوستدار بقاء آنان باشد از آنهاست و هر که با آنان باشد در جهنم خواهد بود. فمن احبّ بقاءهم فهو منهم سفینه ۲/۱۰۷

خدمت به مردم

۱ خدمت به مردم مورد محبت خداوند

قال الصادق عليه السلام: قال الله عزّ و جلّ الخلق عیالی فاحبهم الی الطفهم بهم و اسعاهم فی حوائجهم. کافی / ۲ / ۱۹۹

۲ سعی در خدمت به برادر مسلمان

قال الباقر عليه السلام: من سعی فی حاجه اخیه المسلم طلب وجه الله كتب الله له الف الف حسنه. کافی / ۲ / ۱۹۷

۳ برآوردن نیاز، برتر از ده حج

قال الصادق عليه السلام: لقضاء حاجه امرئ مؤ من افضل من حجه و حجه و

حجّه حتى عدّ عشر حجج . امالى صدوق / ٣٩٩

٤ كمك به مسلمان و پاداش جهاد

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من مشى فى عون اخيه و منفعته فله ثواب المجاهدين فى سبيل الله ثواب الاعمال / ٣٤٠

٥- برآوردن حاجت و شفاعت پیامبر

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من قضى حاجه لآخيه كنت واقفا عند ميزانه فان رجح والأشفعت له مستدرک / ج ٢/٤٠٦

٦- کیفیت تاءمین نیاز مردم

قال على عليه السلام : لا يستقيم قضاء الحوائج الا بثلاث بتصغيرها لتعظم و سترها لتظهر و تعجيلها لتنهأ غرر/٤٢٢/٦

٧ پیامد عدم كمك به مردم

قال الصادق عليه السلام : ما من مؤ من يخذل اخاه و هو يقدر على نصرته الا خذله الله فى الدنيا و الاخره . بحار / ٧٤ / ٣١٢

٨ انواع خدمت

١ آب دادن ؛ قال الباقر عليه السلام : من سقى ظمأنا ماء سقاه الله من الرحيق المختوم .

بحار/ ٩٦ / ١٧٢

٢ لباس دادن ؛ قال الصادق عليه السلام : من كسا اخاه كسوه شتاء او صيف كان حقا على الله ان يكسوه من ثياب الجنة و ان

يهوّن عليه سكرات الموت كافي / ٢ / ٢٠٤

٣ غذا دادن ؛ قال الصادق عليه السلام : من موجبات الجنة و المغفره اطعام السغبان ثم تلا (او اطعام فى يوم ذى مسغبه).

محاسن برقى / ٢ / ٤٥

٤ آبرو گذاشتن ؛ قال الصادق عليه السلام : ما من مؤ من بذل جاهه لآخيه المؤ من الا حرم الله وجهه على النار. تنبيه الخواطر / ٢ /

٨٠ /

٥ مسكن دادن ؛ قال الصادق عليه السلام : من كان له

دار و احتاج مؤ من الی سکنها فمنعه ایاها قال الله عز و جل : ملائکتی عبدی بخل علی عبدی بسکنی الدنیا و عزتی لا یسکن جنانی ابدا. بحار / ۷۴ / ۳۸۹

اشاره

الف مردی از اهل ری گوید: مقداری مالیات برای من مقرر کردند که اگر از من می گرفتند فقیر می شدم ، به حج رفتم و جریان را به امام کاظم علیه السلام رساندم حضرت نامه ای به فرماندار ری نوشتند: بسم الله الرحمن الرحیم اعلم انّ الله تحت عرشه ظلا لا یسکنه الاّ من اسدی الی اخیه او نفس عنه کربه او دخل علی قلبه سرورا و هذا اخوک و السلام . نامه را که به او رساندم از من احترام کرد و اموالش را با من تقسیم کرد.

بحار/۲۰۷/۴۷

ب امام سجاد علیه السلام وقتی از دنیا رفت و آن بزرگوار را غسل می دادند، بر روی پشتش در اثر انبان های غذایی که شبانه به در خانه ی همسایگان ناتوان و خانواده های مستمند حمل می نمود، آثار زخم و جراحت مشاهده کردند. مجموعه ورام / ۱ / ۱۳۴

ج امام مجتبی علیه السلام در حال اعتکاف و مشغول طواف بود شخصی آمد و گفت : من مقروضم اگر لطف نمایی و برای من مهلت بگیری زیرا طلبکار مرا تهدید به حبس نموده امام علیه السلام طواف خویش را قطع کرد و برای برآوردن حاجت او اقدام نمود ابن عباس گوید: گفتم آیا فراموش کردید که در حال طواف هستید؟ فرمود: خیر از پیامبر شنیدم که فرمود: هر شخصی که نیاز برادر مؤ من خود را برآورده نماید مانند کسی است که خداوند را

۹ هزار سال عبادت کرده باشد در حالی که در شب به نماز و روز مشغول به روزه باشد. سفینه ۲/۴۸۹

آزادگی

۱ بنده ی دیگران نبودن

قال علی علیه السلام : لا تکن عبد غیرک و قد جعلک الله حرا. نهج البلاغه / نامه ۳۱

۲ اوصاف آزادگان

قال علی علیه السلام : الصداقه شیمه الحرّ. غرر الحکم / ۴۸۵۸

۳ آزادگی در همه ی احوال زندگی

قال الصادق علیه السلام : انّ الحرّ حرّ علی جمیع احواله ان نابتة نائبه صبر لها و ان تداکت علی المصائب لم تکسره و ان أسرو قهر و استبدل بالیسر عسرا کما کان یوسف الصّدیق الامین صلوات الله علیه لم یضرر حرّيته ان استعبد و قهر و اسر. کافی / ۲/۸۹

۴ عبادت آزادگان

ال الباقر علیه السلام : ان قوما عبدوا الله شکرا فتلک عباده الاحرار. بحار / ۷۸ / ۱۸۷

۵ عوامل آزادگی

الف ترک شهوات ؛ قال علی علیه السلام : من ترک الشهوات کان حرا. تحف العقول / ۹۹

ب زهد؛ قال علی علیه السلام : من زهد من الدنيا اعتق نفسه وارضی ربّه. غرر الحکم / ۸۸۱۶

ج کسب حلال ؛ قال علی علیه السلام : من توفیق الحرّ اکتسابه المال من حلّه .

غرر الحکم / ۹۳۹۳

د دوری از رذایل ؛ قال علی علیه السلام : الحرّیه منزّهه من الغلّ و المکر. غرر الحکم / ۱۴۸۵

ه ترک دنیا؛ قال علی علیه السلام : الاحرّ یدع هذه المماظه لاهلها انه ليس لانفسکم ثمن الا الجنة فلا تبعوها الا بها. نهج البلاغه / حکمت ۴۵۶

۶ بندگی خداوند شرط کسب آزادگی

قال علی علیه السلام : من قام بشرائط العبودیه اهلّ للعق و من قصّر عن احکام الحرّیه اعيد الى الرقّ. غرر الحکم / ۸۵۲۹

اشاره

الف امام حسين عليه

السلام روز عاشورا به دشمنان فرمود: یا شیعه ابی سفیان ان لم تکن لکم دین و کنتم لا تخافون المعاد فکونوا احرارا فی دنیاکم
بحار/۵۱/۴۵ .

ب وقتی که عثمان به خلافت رسید اموال بیت المال را تزییع کرد. ابوذر همواره به او اعتراض می کرد. روزی عثمان کیسه ای پر از پول به غلامش داد و به او گفت: این کیسه را به ابوذر بده اگر پذیرفت تو را آزاد می کنم. غلام کیسه را آورد، ولی ابوذر نپذیرفت، غلام گفت: اگر بپذیری من آزاد می شوم ابوذر گفت: آری، تو آزاد می شوی ولی من بنده می گردم!
!کشکول شیخ بهایی /۱۶۲

اصلاحات

۱- ضرورت اصلاح خویشتن

قال علی علیه السلام: عجت لمن یتصدی لاصلاح الناس و نفسه اشدّ شی فساداغرر/۴/۳۴۰

۲- ناروا بودن اصلاح دنیا و نابودی دین

قال علی علیه السلام: لا تصلح دنیاک بمحق دینک نهج البلاغه / خطبه ۱۷۵

۳- خطر اصلاح دنیا

قال علی علیه السلام: لا یتبرک الناس شیئا من امر دینهم لاستصلاح دنیاهم الاّ فتح الله علیهم ما هو اضمرّ منه نهج البلاغه / حکمت ۱۰۶

۴- راه اصلاح زمامداران و مردم

قال علی علیه السلام: فلیست تصلح الرّعیه الاّ بصلاح الولاه و لا تصلح الولاه الاّ باستقامه الرّعیه نهج البلاغه / خ ۲ ۱۶

۵- اصلاح مردم در پرتو اصلاح فقیهان و حاکمان

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: صنّفان من امّتی اذا صلحا صلحت امّتی و اذا فسدا فسدت امّتی قیل یا رسول الله و من هم؟
قال الفقهاء و الامراء تحف العقول ۲۱۹

۶- اصلاح آخرت عامل اصلاح امور دنیوی

قال علی علیه السلام:

من اصلاح بينه و بين الله اصلاح الله ما بينه و بين الناس و من اصلاح امر آخرته اصلاح الله دنياه نهج البلاغه / حکمت ۸۹

۷- امر به معروف و نهی از منکر عامل اصلاح مردم

قال الحسين عليه السلام: انّی لم اخرج اشرا و لا بطرا و لا مفسدا و لا ظالما انما خرجت لطلب الاصلاح فی اّمه جدی اريد ان آمر بالمعروف و انهي عن المنکر و اسير بسيره جدی و ابی علی ابن ابی طالب بحار/ ۳۲۹/ ۴۴

۸- تاءمین زندگی راه اصلاح کارگزاران دولت

قال علی علیه السلام: اسبغ عليهم الارزاق فانّ ذلك قوه لهم علی استصلاح انفسهم و غنی لهم عن تناول ما تحت ايديهم و حجه عليهم ان خالفوا امرک نهج البلاغه / نامه ۵۳

اشاره

الف حضرت علی علیه السلام در مورد اصلاحات حکومت می فرماید: تمام اموال و ثروتهایی که سومی به ناحق به این و آن بخشیده است به خدا قسم تمام آنها را بر می گردانم گرچه به عنوان مهریه زنان یا بهای کنیزان رفته باشد زیرا که در عدالت گشایش است و هر کسی که عدالت بر او سخت باشد ستم بر او دشوارتر خواهد بود. ولو وجدته قد تزوج به النساء و ملک به الاماء لرددته فانّ فی العدل سعه و من ضاق علیه العدل فالجور علیه اضيق نهج البلاغه / خطبه ۱۵

ب حضرت علی علیه السلام در نامه ای به زیاد بن ابیه در مورد فسادهای مالی چنین می نویسد: همانا من به خدا سوگند یاد می کنم سوگندی راست اگر مرا خبر رسد که تو در فیئ مسلمانان اندک یا بسیار خیانت کرده ای چنان بر تو سخت گیرم

که اموال تو اندک شود و نیز درمانده و پریشان حال گردی .

و اَنی اقسام بالله قسما صادقا لئن بلغنی اَنک خنت من فئی المسلمین شیئا صغیرا او کبیرا لاشدّن علیک شدّه تدعک قلیل
الوفرثقیل الظهر ضئیل الامر نهج البلاغه / نامه ۴۱

عوامل عزّت

۱ تقوی

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : من اراد ان یكون اعزّ الناس فلیتّق الله . بحار / ۷۰ / ۲۸۵

۲ حسن خلق

قال علی علیه السلام : رب عزیز اذله خلقه و ذلیل اعزه خلقه . بحار / ۷۷ / ۴۲۰

۳ حلم

قال علی علیه السلام : لا عزّ ارفع من الحلم . بحار / ۷۱ / ۴۱۴

۴ حفظ زبان

قال الکاظم علیه السلام : احفظ لسانک تعزّ . کافی / ۲ / ۱۱۳

۵ عفو

قال الصادق علیه السلام : علیکم بالعفو فانّ العفو لا یزید العبد الاّ عزا . کافی / ۱۰۸ / ۲

۶ بندگی خدا

قال علی علیه السلام : الهی کفی بی عزا ان اكون لك عبدا . بحار / ۷۷ / ۴۰۰

۷ دوری از معصیت

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : من اراد عزا بلا- عشیره و هیبه بلا سلطان و غنی بلا مال فلینتقل من ذلّ معصیه الله الی عزّ
طاعته . خصال / ۱ / ۶۹

۸ ترک قیل و قال

قال علی علیه السلام : المؤمن عزّه ترک القال و القیل . بحار / ۷۷ / ۲ / ۶۸

قال الباقر عليه السلام : من صبر على مصيبه زاده الله عزّاه في عزّه . بحار / ٨٢ / ١٢٨

١٠ راستى قال الصادق عليه السلام :

... الصدق عزّ و الجهل ذلّ . كافي / ١ / ٢٧

١١ ترك طمع

قال الباقر عليه السلام : اليأس مما فى ايدى الناس عزّ

المؤمن من في دينه . كافي / ٢ / ١٤٩

١٢ تمسك به حق

قال العسكري عليه السلام : الحق لا اخذ به ذليل الا عزّ. بحار / ٧٨ / ٣ / ٧٤

١٣ ذليل كردن نفس

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ذل النفس لا يزيد الله به الا عزّا. بحار / ٧٥ / ١٢٤

١٤ فرو بردن خشم

قال الصادق عليه السلام : ما من عبد كظم غيظا الا زاده الله عزّ و جلّ عزا في الدنيا و الاخره . كافي / ٢ / ١١٠

١٥ قناعت ورزی

قال علي عليه السلام : القناعت تؤدّي الى العزّ. غرر الحكم / ١١٢٣

١٦ رعايت انصاف

قال علي عليه السلام : من ينصف الناس من نفسه لم يزد الله الا عزّا. كافي / ٢ / ١٤٤

١٧ دوری از مواهب دنیا قال علی علیه السلام :

من سلا عن مواهب الدنيا عزّ.

غررالحکم / ١١٢٣

١٨ جهاد

قال علي عليه السلام : و الجهاد عزّا للاسلام . نهج البلاغه / حکمت ٢ ٥٢

١٩ در سایه ی امامت به سر بردن

قال الرضا عليه السلام : ان الامامه صلاح الدنيا و عزّ المؤمنین . بحار / ٢٥ / ١٢٣

اشاره

پیامبر اکرم صلّى الله عليه و آله در محلی از مرکب پیاده شدند و شتر خود را بستند. اصحاب گفتند: چرا به ما نفرمودید؟

فرمود: هرگز در کارهای خود از دیگران کمک نخواهید و (عزت خود را حفظ کنید) گرچه برای یک قطعه چوب مسواک باشد. کحل البصر / ۶۹

عوامل ذلت

۱ علاقه به دنیا

قال الصادق عليه السلام : من أحبّ الحيوه ذلّ. خصال / ۱۲۰؛ بحار / ۶ / ۱ / ۲۸

۲ اهانت به اسلام

قال رسول الله صلّى الله عليه وآله : اذلّ

الله من اهان الاسلام . بحار / ۸ / ۱۴۵

۳ اهانت به اهل بیت عليهم السلام

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذل الله من اهان اهل البيت . بحار / ۸ / ۱۴۵

۴ دخالت بی جا

قال الصادق عليه السلام : اياك و الدخول فيما لا يعينك فتذل . بحار / ۷۸ / ۲۰۴

۵ سوء خلق

قال على عليه السلام : رب عزيز اذله خلقه و ذليل اعزّه خلقه . بحار / ۷۷ / ۴۲۰

۶ طمع قال الباقر عليه السلام :

لا ذل كذل الطمع . تحف العقول / ۲۸۶

۷ تقاضا از مردم

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لا بی ذر اياك و السؤال فانه ذل حاضر . بحار / ۷۷ / ۶۰

۸ حرص بر دنیا

سئل عن على عليه السلام اى ذل اذل ؟ فقال : الحرص على الدنيا . معانى الاخبار / ۱۹۸

۹ جهل و نادانى

قال الصادق عليه السلام : و الصدق عزّ الجهل ذل و الفهم مجد . بحار / ۷۸ / ۲۶۹

۱۰ ترك حقوق

قال الصادق عليه السلام : ترك الحقوق مذله . تحف العقول / ۳۶۰

۱۱ احترام بی مورد

قال على عليه السلام : فانّ مشى مثلك مع مثلى فتنه للوالى و مذله للمؤمنين . بحار / ۳۲ / ۵۵۴

۱۲ ستم کردن

قال الصادق عليه السلام : انّ الذليل هو الظالم . بحار/ ٧٨ / ٢٠٣

١٣ پذيرفتن ستم

قال علي عليه السلام : لا يحتمل الضيم الاّ الذليل . نهج البلاغه

١٤ كمك كردن به ستمگر

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اذلّ الله من اعان الظالمين على ظلمهم للمخلوقين . بحار/ ١٤٥ / ٨

١٥ ترك جهاد

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : فمن ترك الجهاد

۱۶ ذلیل کردن اهل ایمان

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اذلّ مؤمناً اذله الله . بحار / ۶۹ / ۳۸۲

۱۷ عدم بهره گیری از کم خردان

قال زين العابدين عليه السلام : هلك من ليس له حكيم يرشده و ذلّ من ليس له سفیه يعضده . بحار / ۷۸ / ۱۵۹

۱۸ دروغ گویی

قال علي عليه السلام : ... لا تحدّث الا عن ثقة فتكون كاذبا و الكذب ذلّ . بحار / ۲۲۷ / ۷۷

اشاره

لشکر معاویه در جنگ صفین هنگامی که بر آب مسلط شدند اصحاب حضرت علی علیه السلام را از استفاده آب منع کردند، حضرت پیام داد که این منع آب اعلام جنگ است سپس برای سپاهیان خود خطبه ای خواند و به آن ها فرمود: بر سر دو راهی هستید یا قبول ذلت یا سیراب کردن شمشیرهای خود از خون دشمنان ، بعد از اندک مدتی پیروز شدند و زیر بار ذلت نرفتند و به هنگامی که پیروز شدند اصحاب معاویه را از استفاده ی آب منع نکردند؛ قد استطعموكم القتال فاقزوا علی مدله و تاء خیر محلّه او رّوا السيوف من الدماء تروا من الماء فالموت في حياتكم مقهورين و الحياه في موتكم قاهرين . نهج البلاغه / خطبه ی

۵۱

امتحان

۱ حتمی بودن بلا برای انسان

قال علي عليه السلام : و الذي بعثه بالحق لتبليبلنّ بلبله و لتغربلنّ غربله و تساطنّ سوط القدر حتى يعود اسفلكم اعلاكم و اعلاكم اسفلكم . نهج البلاغه / خطبه ۱۶

۲ سخت ترین بلا

قال الصادق عليه السلام : ما بلى الله العباد بشىء اشدّ عليهم من اخراج الدرهم

بحار / ۷۳ / ۱۳۹

۳ بلا در تمام عمر

قال الصادق عليه السلام : انّ اهل الحق لم يزالو منذ كانوا فى شدّه اما انّ ذلك لفى مده قليله و عافيه طويله . بحار / ۶۷ / ۲۱۳

۴ نهفته بودن نعمت در هر بلا

ما من بليه الا و لله فيها نعمه تحيط بها . بحار / ۷۸ / ۳۷۴

۵ لزوم شكر به هنگام بلا

قال على عليه السلام : اذا راءيت ربك يوالى عليك البلاء فاشكره و اذا راءيت يتابع عليك النعم فاحذره . غرر الحكم / ۱ /

۳۱۶

۶ کم بودن دینداران به هنگام بلا

قال الحسين عليه السلام : ان الناس عبيد الدنيا و الدين لعق على السنتهم يحوطونه مادرت معاشهم فاذا محصوا بالبلاء قلّ

الدّيّانون . بحار / ۷۸ / ۱۷۱

۷ انواع بلا

قال على عليه السلام : انّ البلاء للظالم ادب و للمؤ من امتحان و للانبياء درجه . بحار / ۲۳۵ / ۶۷

۸ بلا و از بين رفتن گناه

قال على عليه السلام : الحمد لله الذى جعل تمحيص ذنوب شيعتنا فى الدنيا بمحتنتهم لتسلم بها طاعاتهم و يستحقوا عليها ثوابها .

بحار / ۶۷ / ۲۳۲

۹ بلا به اندازه ی ايمان

قال الصادق عليه السلام : انما المؤمن بمنزله كفه الميزان كلما زيد فى ايمانه زيد فى بلائه .

كافى / ۲ / ۱۹۷

۱۰ بلا عامل تكريم مؤ من

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ما كرم عبد على الله إلا ازداد عليه البلاء. دعائم الاسلام / ١ / ٢٤١

١١ بلا عامل محبت الهى

قال الباقر عليه السلام : ان الله تبارك و تعالى اذا احب عبدا غتته بالبلاء غتا. كافى / ٢ / ١٩٧

١٢ بلا عامل تواضع و انقياد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ

آله : لولا ثلثه في ابن آدم ما طء طاء راءسه شىء المرض و الفقر و الموت و كلهن فيه و انه لمعهن لوئاب . بحار / ۷۲ / ۳۵

۱۳ شدیدترین بلا متوجه اولیای خدا

قال الصادق عليه السلام : ان اشد الناس بلاء الانبياء ثم الذين يلونهم ثم الامثل فالامثل . كافي / ۲ / ۱۹۶

۱۴ پاداش صبر در برابر بلا

من ابتلى من المؤمنين ببلاء فصبر عليه كان له مثل اجر الف شهيد . مشكاة الانوار / ۷۰

۱۵ دعا به هنگام دیدن اهل بلا

اذا راء يتم اهل البلاء فاحمدوا لله و لا تسمعونهم فان ذلك يحزنهم . بحار / ۷۱ / ۳۵

۱۷- توسل به اهل بیت به هنگام بلا

قال الرضا عليه السلام : اذا نزلت بكم شدّه فاستعينوا بنا على الله و هو قول الله عزوجل ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها سفینه

۲/۳۴۳/

۱۸ حکمت ابتلا

الف توبه و تذکر

قال على عليه السلام : ان الله يبتلى عباده عند الاعمال السيئه بنقص الثمرات و حبس البركات و اغلاق خزائن الخيرات ليتوب

تائب و يقلع مقلع و يتذكر متذكر . بحار / ۳۳۶ / ۹۱

ب خروج از حال تکبر

قال على عليه السلام : لكن الله يختبر عباده بانواع الشدائد و يتعبدهم بانواع المجاهد و يبتليهم بضروب المكاره اخراجا للتكبر

من قلوبهم و اسكانا للتدلل في نفوسهم . شرح نهج البلاغه / ۱۳ / ۱۵۶

ج شکوفا شدن اسرار

قال على عليه السلام : في تقلب الاحوال علم جواهر الرجال و الايام توضح لك السرائر الكامنه . بحار / ۷۷ / ۲۸۶

اشاره

امام صادق عليه السلام می فرماید: پیامبر صلی الله علیه و آله به منزل شخصی رفت ، در آنجا مرغی را دید که روی دیوار تخم

آن تخم غلطید و روی میخی قرار گرفت و شکسته نشد. پیامبر صلی الله علیه و آله تعجب کرد، صاحب منزل گفت: سوگند به خداوندی که تو را مبعوث ساخت تا به حال مصیبتی ندیده ام. پیامبر صلی الله علیه و آله از آن منزل غذا نخورد و خارج شد و فرمود: کسی که بلا نبیند خداوند به او نیازی ندارد؛ فمن لم یرزأ فمالله فيه من حاجة. کافی / ۲ / ۱۹۹

فقر و تهیدستی

۱ فقر شعار صالحان

یا موسی! اذا راءیت الفقر مقبلا فقل مرحبا بشعار الصالحین و اذا راءیت الغنی مقبلا فقل ذنب عجلت عقوبته. سفینه البحار / ۲ / ۳۷۷

۲ فقر عامل صلاح دین

فی الحدیث القدسی: و ان من عبادی من لا یصلحه الا الفقر ولو اغنیته لافسده ذلک. بحار / ۲۸۴ / ۵

۳ فقر نشانه ی محبت خداوند

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: ان الله تعالی یحب المؤمن اذا کان فقیرا متعففا.

کنز العمال / ۴۸۶ / ۶

۴ سرزنش خانواده به دلیل فقر

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: یاءتی علی الناس زمان یكون هلاک الرجل علی ید زوجته و ابویه و ولده یعثرونه بالفقر و یكلفونه ما لا یطیق فیدخل المداخل التي یدهب فیها دینه فیهلك. محججه البیضاء / ۳ / ۵۷

۵ تکریم از فقیر

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: من اکرم فقیرا مسلما لقی الله یوم القیامه و هو عنه راض. امالی صدوق / ۴۲۹

۶ اهانت به فقیر

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: من اهان فقیرا مسلما من اجل فقره و استخف بحقه فقد استخف بحق الله بحار / ۷۳ /

۷ سهم فقرا در اموال ثروتمندان

عن ابی عبدالله علیه السلام : ان الله عزّ و جلّ فرض للفقراء فی مال الاغنیاء ما یسعهم ولو علم انّ ذلك لا یسعهم لزادهم ...
بحار/ ۹۶/ ۱۹

۸ اشتیاق بهشت به فقرا؛ قال النبی صلی الله علیه و آله :

ان الفقراء ملوک اهل الجنة و الناس کلهم مشتاقون الی الجنة و الجنة مشتاقه الی الفقراء. بحار / ۶۹ / ۴۹

۹ ورود فقرا به بهشت پیش از ثروتمندان

قال النبی صلی الله علیه و آله : یدخل الفقراء المؤمنین الجنة قبل اغنیائهم بیوم مقداره الف عام .

کنز العمال / ۶ / ۴۷۷

۱۰ سختی فقر

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : اوحی الله الی ابراهیم فقال یا ابراهیم ! خلقتک و ابتلیتک بنار نمرود فلو ابتلیتک بالفقر و رفعت عنک الصبر فما تصنع ؟ قال ابراهیم علیه السلام یا ربّ الفقر اشدّ من نار نمرود. بحار / ۷۲ / ۷۴

نکته : نکوهش از فقر؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : کاد الفقر ان یكون کفرا. کافی / ۲ / ۳۰۷

ستایش از فقر؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : الفقر فخری . سفینه البحار / ۶ / ۱۳۱

الف در جمع بین این دو روایت می توان گفت : فقری که مذموم است فقری است که انسان فاقد حداقل مخارج روزانه باشد و انسان بر اثر گرسنگی در خطر گناه قرار بگیرد، و فقر ممدوح فقری است که انسان به اندازه ی کفاف داشته باشد که بتواند به وسیله ی آن زندگی خود را اداره کند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: اللهم ارزق محمدا و

ب نکته ی دیگر این که فقری که از آن مذمت شده است ، فقر دینی و معنوی است ؛ قال علی علیه السلام : فقر النفس شرّ الفقر. غرر الحکم ۶/ ۵۴۷

قال رسول الله صلّى الله عليه وآله : الفقر فقر القلب . بحار / ۷۲ / ۵۶

قال الصادق عليه السلام : الفقر الموت الاحمر و قلت لابی عبدالله الفقر من الدينار و الدرهم ؟ فقال عليه السلام : لا ، ولكن من الدّين و فقری که از آن مدح شده فقر به سوی خداوند است که پیامبر صلّى الله عليه وآله به خداوند عرض می کند: اللهم اغنني بالافتقار اليك و لا تفقرني بالاستغناء عنك . مفردات راغب

اشاره

هشام بن سالم گوید: هنگامی که تاریکی شب همه جا را فرا می گرفت امام صادق علیه السلام انبانی از طعام و نان و پول به دوش می گرفت و در خلوت شب به در خانه نیازمندان و فقراء مدینه می رفت و بین آنان تقسیم می نمود بدون اینکه امام را بشناسند. پس از رحلت امام صادق علیه السلام فقرا متوجه شدند که آن حضرت به آنان کمک می کرده است . وسائل ، چاپ قدیم ۱/۱۱۵

عوامل و اسباب فقر

۱ کار نکردن

قال علی علیه السلام : من لم يصبر على كده صبر على الافلاس . غرر الحکم / ۳۹۴

۲ اظهار فقر

قال النبي صلّى الله عليه وآله : من تفاقر افتقر. تحف العقول / ۳۵

۳ اسراف و تبذیر

قال الكاظم عليه السلام : من بذّر و اسرف زالت عنه النعمه . تحف العقول / ۲۱۷

۴ عدم اعتدال در زندگی

قال علی

عليه السلام : ترك التقدير في المعيشه يورث الفقر. بحار / ٧١ / ٣ / ٤٧

٥ تقاضا از مردم

قال على عليه السلام : من فتح على نفسه باب مساءله فتح الله عليه باب فقر. تحف العقول / ٧٥

٦ گناه ثروتمندان

قال الصادق عليه السلام : انّ الناس ما افتقروا و لا احتاجوا و لا جاعوا و لا عروا الاّ بذنوب الاغنياء. وسائل / ٤ / ٤

٧ کم فروشی

قال النبي صلّى الله عليه و آله : ... اذا طُفّف المكيال اخذهم الله بالسنين و النقص . تحف العقول / ٤٢

٨ سوء تدبير

قال على عليه السلام : يستدل على ادبار الدّول بربع سوء التدبير و قبح التبذير و قلّه الاعتبار و كثره الاغترار. غرر الحكم / ٣٥٧

٩ سخنان بیهوده

من التوراه ... يابن آدم اذا وجدت قساوه في قلبك و سقما في جسمك و نقيصه في مالك و حريمه في رزقك فاعلم انك قد تكلمت فيما لا يعينك . ينابيع الحكمه / ٤ / ٣٣٣

١٠ کسب حرام

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : و من كسب مالا من غير حلّه افقره الله تعالى . مستدرک / ١٣ / ٤٣

١١ بر نیاوردن حاجت نیازمند

قال على عليه السلام : سبب زوال اليسار منع المحتاج . غرر الحكم / ١ / ٤٣١

١٢ نفرین به فرزند

قال الصادق عليه السلام : ايما رجل دعا على ولده اورثه الفقر. بحار / ١٠٤ / ٩٩

اشاره

تکریم پیامبر صلّى الله عليه و آله از فقیر؛ پیامبر اکرم صلّى الله عليه و آله به هنگامی که وارد مدینه شدند به منزل ابی ایوب انصاری وارد شدند که از همه ی مردم فقیرتر بود؛ ... و لم یکن بالمدينه افقر من ابی ایوب لما نزل

به النبي صَلَّى الله عليه و آله . سفينه البحار / ١ / ١٩٣

زيارت

١ زيارت نشانه ي تماميت حج

قال الصادق عليه السلام : اذا حج احدكم فليختم بزيارتنا لان ذلك من تمام الحج . وسائل / ١٠ / ٢٥٤

٢ زيارت در حيات و ممات

قال الصادق عليه السلام : من زارنا في مماتنا فكأنما زارنا في حياتنا . بحار / ٩٧ / ١٢٤

٣ غسل زيارت

قال الصادق عليه السلام : في قوله تعالى (خذوا زينتكم عن كل مسجد) قال الغسل عند لقاء كل امام . بحار / ٩٧ / ١٣٢

٤ زيارت وفای به عهد

قال الرضا عليه السلام : ان لكل امام عهدا في عنق اوليائه و شيعته و ان من تمام الوفاء بالعهد زيارة قبورهم . من لا يحضره الفقيه

٥٧٧ / ٢ /

٥ كيفيت زيارت از راه دور

قال الصادق عليه السلام : اذا بعدت باحدكم الشقة و ناءت به الدار فليصعد اعلى منزله فليصل ركعتين و ليؤم بالسلام الى قبورنا

فان ذلك يصل الينا . من لا يحضره الفقيه / ٢ / ٥٩٩

٦ زيارت پیامبر اکرم صَلَّى الله عليه و آله

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اتاني زائرا كنت شفيعه يوم القيامة . بحار / ١٠٠ / ١٨٢

٧ زيارت حضرت على عليه السلام

قال الرضا عليه السلام : فضل زيارة قبر امير المؤمنين على زيارة قبر الحسين عليه السلام كفضل امير المؤمنين على الحسين .

بحار / ١٠٠ / ٢٦٢

٨ زيارت فاطمه زهرا عليها السلام

قال على عليه السلام : قالت فاطمه قال لي رسول الله صَلَّى الله عليه و آله يا فاطمه ! من صَلَّى عليك غفر الله له و الحقه بي حيث

كنت من الجنه . كشف الغمه / ٢ / ٩٨

٩ زيارت امام حسن

عليه السلام

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه وآله : من زار الحسن في بقيعه ثبت قدمه على الصراط يوم تزلّ فيه الاقدام . بحار / ١٠٠ / ١٤١

١٠ زيارة امام حسين عليه السلام

قال الصادق عليه السلام : ان الله تبارك و تعالى يتجلى لزوار قبر الحسين عليه السلام قبل اهل عرفات و يقضى حوائجهم و يغفر ذنوبهم و يشفعهم في مسائلهم ثم يثني باهل عرفات فيفعل ذلك بهم . بحار / ١٠٠ / ٣٧

١١ زيارة ائمه بقيع عليهم السلام

لما سئل ما لمن زار احدا منكم ؟ قال : كمن زار رسول الله صَلَّى اللهُ عليه وآله . كافي / ٤ / ٥٧٩

١٢ زيارة امام كاظم عليه السلام

قال الرضا عليه السلام : لما ساءله ابن سنان ما لمن زار اباك فقال له : الجنة فزره . بحار / ١٠٢ / ١

١٣ زيارة امام رضا عليه السلام

قال الرضا عليه السلام : من زارني بعد دارى اتيته يوم القيامة في ثلاث مواطن حتى اخلصه من احوالها اذا تطايرت الكتب يمينا و شمالا و عند الصراط و عند الميزان . عيون اخبار الرضا / ٢ / ٢٥٥

١٤ زيارة امام جواد عليه السلام ؛ ١٥ زيارة عسكريين

قال العسكري عليه السلام لابي هاشم : قال لى ابو محمد الحسن بن على عليه السلام قبرى بسرّ من راءى امان لاهل الجانيين . بحار / ١٠٢ / ٥٠٩

١٦ زيارة حضرت معصومه عليها السلام

قال الصادق عليه السلام : لنا حرما و هو قم و ستدفن فيه امرائه من ولدى تسمى فاطمه من زارها وجبت له الجنة . بحار / ١٠٠ / ٢٤٧

١٧ زيارة عبدالعظيم الحسنى

قال الهادى عليه السلام : لوزرت قبر عبدالعظيم عندكم لكنك كمن زار

١٨ زیارت قبور صالحین

قال الكاظم عليه السلام : من لم يستطع ان يزور قبورنا فليزر قبور صلحاء اخواننا.

اشاره

بحار/٣١١/٧٤

ابوالصلت هروی گوید: در خدمت حضرت رضا علیه السلام بودم گروهی از مردم قم خدمت امام شرفیاب شدند و سلام عرض کردند. حضرت پاسخ سلام دادند و آنان را نزدیک خود خواند و به آنان خوش آمد گفت و فرمود: شما حقا شیعیان ما هستید روزی بر شما برسد که قبرم را در سرزمین طوس زیارت کنید هر کس با داشتن غسل مرا زیارت کند از گناهان خود بیرون شود همانند روزی که از مادر متولد شده است . سفینه البحار / ٢ / ٤٤٧

شهادت

١ کرامت در پرتو شهادت

قال علی علیه السلام : انّ اكرم الموت القتل . نهج البلاغه / خطبه ١ ٢٣

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : اءشرف الموت قتل الشهادة . بحار / ٦٧ / ٨

٢ شهادت بهترین مرگ

قال علی علیه السلام : ان اءفضل الموت القتل . وسائل / ١١ / ٨

٣ شهادت بالاترین نیکی

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : فوق كل ذی برّ برّ حتى يقتل الرجل فی سبیل الله فاذا قتل فی سبیل الله فليس فوقه برّ . کافی / ٢ / ٣٤٨

٤ درخواست شهادت از خداوند

قال زين العابدين عليه السلام : حمدا نسعد به فی السعداء من اوليائه و نصير به فی نظم الشهداء بسيوف اعدائه . صحيفه / دعای اول

٥ عدم رنج برای شهید در قبر

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لما سئل عن عدم افتنان الشهيد في القبر: كفى ببارقه السيوف على رءاسه فتنه . كنز العمال

٦ پاداش شهادت برای دوستان حقیقی

قال زين العابدين عليه السلام : من مات على مواليتنا في غيبه قائمنا اعطاه الله اجر اءلف شهيد مثل شهداء بدر و احد. بحار / ٨٢ / ١٧٣

٧ امتيازات شهيد

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : للشهيد سبع خصال من الله : اول قطره من دمه مغفور له كَلِّ ذنب و الثانيه يقع رءسه في حجر زوجته من الحور العين و الثالثه يكسى من كسوه الجنه و الرابعه تبسدره خزنه الجنه بكل ريح طيبه ايهم ياءخذه معه و الخامسه ان يرى منزله و السادسه يقال لروحه اسرح في الجنه حيث شئت و السابعه ان ينظر في وجه الله وسائل / ١١ / ١٠

٨ شهيد مورد آمرزش الهی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اول ما يُهراق من دم الشهيد يغفر له ذنبه كَلِّه الآ الدين .

كنز العمال / ٤ / ٣٩٩

٩ شهيد و شفاعت از ديگران

قال على عليه السلام : ... و يشفع الرجل منهم سبعين الف من اهل بيته و جيرته

بحار/١٢/٩٧

١٠ پاداش شهيد فوق تصور و ادراك

قال على عليه السلام : ... اذا زال الشهيد عن فرسه بطعنه او ضربه ... ابشر فانّ لك ما لا عين رءت و لا اذن سمعت و لا خطر على قلب بشر. بحار / ٩٧ / ٢١

اشاره

الف اشتياق به شهادت ؛ حضرت على عليه السلام فرمود: والذي نفس علي بيده لالف ضربه بالسيف اهون من موته واحده على الفراش . بحار / ٩٧ / ٤٠

ب پیامبر اکرم صَلَّى الله عليه و آله فرمود: و الذي نفسى بيده لو ددت انى اقتل فى سبيل

الله ثم احيا ثم اقتل ثم احيا ثم اقتل . كنز العمال / ٤ / ١٠٥٦٤

ج پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در باره ی شهیدان جنگ احد فرمود: آن ها را با همان خون هایشان و در لباس های خودشان دفن کنید؛ زملوهم بدمائهم و ثيابهم .

وسائل ٢/٧٠١

د در جنگ احد حضرت علی علیه السلام جراحتهای فراوانی بر بدن او وارد شد و از اینکه یاران پیامبر به شهادت رسیدند و خود به شهادت نرسید، ناراحت گردید. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به او فرمود: ابشر فانّ الشهاده من ورائك بشارت باد بر تو را سرانجام شهید خواهی شد. سپس پیامبر فرمود: بگو بدانم در وقت شهادت چگونه صبر خواهی کرد؟

علی علیه السلام فرمود: چنین موردی از موارد صبر نیست بلکه از موارد بشارت و شکر است لیس هذا من مواطن الصبر و لكن من مواطن البشرى و الشكر.

نهج البلاغه خطبه ١٥٦

معارف

زیبایی

١ ضرورت زیبایی

قال علی علیه السلام : لیتزین احدکم لآخیه المسلم اذا اتاه . بحار / ٧٩ / ٢٩٨

٢ محبوبیت زیبایی نزد خداوند

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : انّ الله یحبّ اذا خرج عبده المؤمن من الی اخیه ان یتهیأ له و ان یتجمل . بحار / ٧٩ / ٣٠٧

٣ زیبایی به هنگام رفتن به مسجد

قال الصادق علیه السلام : فی قوله تعالی : (خذوا زینتکم عند کلّ مسجد) المشط فان المشط یجلب الرزق و یحسن الشعر و ینجز الحاجه خصال ٢/ ٦٨

٤ زیبایی در لباس

قال الصادق علیه السلام : البس و تجمل فان الله جمیل یحب الجمال و لیکن من حلال . وسائل / ٣

۵ زیبایی در مو

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : الشعر الحسن من كسوه الله فاكرموه . وسائل / ۱ / ۴۳۲

۶ زیبایی صورت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : اطلبوا الخير عند حسان الوجوه فإنَّ فعالهم احرى ان تكون حسنا. عيون اخبار الرضا / ۲ / ۷۴

۷ زیبایی منزل

قال الصادق عليه السلام : ... انَّ الله عزَّوجلَّ اذا انعم على عبد نعمه احبَّ ان يرى عليه اثرها قيل وكيف ذلك؟ قال : ينظف ثوبه و يطيب ريحه و يجصص داره و يکنس افنيتيه امالی طوسی / ۲۷۵

۸ زیبایی در گفتار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : الجمال صواب القول بالحق و الكمال حسن الفعال بالصدق . كنز العمال / ۲۸۷۷۶

۹ بهترین زیبایی

قال علي عليه السلام : لا جمال احسن من العقل . نهج السعاده / ۱ / ۱۵

۱۰ زیبایی دانشمند

قال علي عليه السلام : جمال العالم عمله بعلمه . غرر الحكم / ۴۷۵۳

۱۱ نمونه ای از زیبایی های باطنی

قال علي عليه السلام : جمال الرجل حلمه ، جمال المؤمن ورعه ، جمال العبد الطاعه ، جمال العلم نشره ، جمال العيش القناعه ، جمال الاحسان ترك الامتتان . غرر الحكم / ۱ / ۳۷۰

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : ما زين الله رجلا بزينه خير من عفاف بطنه .

تنبيه الخواطر / ۲ / ۲۲۹

اشاره

امام صادق عليه السلام فرمود: روز قیامت که می شود زن زیبایی را که بر اثر زیبایی خویش به گناه افتاده باشد حاضر کنند،

گوید خداوندا مرا زیبا آفریدی از این جهت دچار گناه شدم در آن حال حضرت مریم علیه السلام را حاضر کنند و گویند تو زیباتر بودی یا

مریم؟ کہ چنین جمالی داشت و گناه نکرد و همین طور مرد زیبایی را می آوردند که به خاطر زیبایی به گناه افتاده به او گویند تو زیباتر بودی یا یوسف که به گناه نیفتاد؟

کافی ۸/۲۲۸

عافیت

۱ عافیت نعمت پنہان

قال الصادق عليه السلام : العافيه نعمه خفيه اذا وجدت نسيت و اذا فقدت ذكرت . فقيه ۴/۴۰۶

۲ عافیت نعمت بزرگ

قال الصادق عليه السلام : انَّ امير المؤمنین عليه السلام اعتق الف مملوك من كدَّ يده . تهذيب ۳۲۶ / ۶

۳ تقوا عامل عافیت ؛ قال الصادق عليه السلام :

من سرّه طول العافيه فليتيق الله .

بحار ۲۳۲ / ۷۲

۴ عافیت در سکوت

قال علي عليه السلام : العافيه عشره اجزاء تسعه منها في الصمت الا بذكر الله و واحد في ترك مجالسه السفهاء . تحف العقول /

۸۹

۵ درخواست عافیت به جای صبر

قال زين العابدين عليه السلام : لما ضرب على كتف رجل يطوف بالكعبه و يقول اللهم اني اساء لك الصبر: ساءلت البلاء قل اللهم اني اساء لك العافيه و الشكر على العافيه .

دعوات راوندی ۱۱۴ /

۶ درخواست عفو به جای بلا و رنج

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لرجل لما سمع قرائه النبي السوره القارعه في صلوه المغرب دعا ان يعذب بذنوبه في الدنيا فمرض بئسما قلت الا قلت ربنا آتنا في الدنيا حسنه و في الاخره حسنه و قنا عذاب النار فدعا له حتى افاق . دعوات راوندی /

۱۱۴

٧ بهترین دعا طلب عفو و عافیت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَمَّا سُئِلَ عَنِ الدَّعَاءِ الأَفْضَلِ تَسَاءَلَ رَبُّكَ العَفْوَ وَالعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالأُخْرَى . در المنثور

درخواست عافیت به جای زندان ؛ حضرت رضا علیه السلام فرمودند: حضرت یوسف در زندان از خداوند شکایت کرد و گفت : پروردگارا! به چه جهت من مستحق زندان شدم . خداوند به او وحی نمود: زیرا خود اختیار کردی وقتی که گفتمی زندان نزد من محبوبتر است چرا نگفتمی عافیت نزد من از آنچه زنان مرا به سوی آن دعوت می کنند بهتر است . نور الثقلین / ۲

۴۲۴ /

انتظارات بی جا

۱ قطع ارتباط با مردم

قال علی علیه السلام : قلت اللهم لاتحوجنی الی احد من خلقک فقال رسول الله : یا علی لا تقولنّ هكذا فلیس من احد الا و هو محتاج الی الناس قال فقلت کیف یا رسول الله قال قل اللهم لا تحوجنی الی شرار خلقک . بحار / ۹۳ / ۳ / ۲۵

۲ آزمایش نشدن در دنیا

قال علی علیه السلام : و قد سمع رجلا- يقول اللهم انی اعوذ بک من الفتنه اراک تعوذ من مالک و ولدک يقول الله تعالی : (انما اموالکم و اولادکم فتنه) ولكن قل اللهم انی اعوذ بک من مضلات الفتن . بحار / ۹۳ / ۶

۳ راضی بودن همه ی مردم از انسان

انّ موسى علیه السلام قال : یا ربّ احبس عنی السنه بنی آدم فانهم یدمونی فاوحی الله یا موسى هذا شیء ما فعلته مع نفسی افتريد ان اعمله معک ؟ فقال : قد رضیت ان یكون لی أسوه بک . سفینه البحار / ۷ / ۵۹۲

۴ سلامت از زبان مردم

قال علقمه فقلت للصادق علیه السلام یا بن رسول الله انّ الناس من ینسبوننا الی عظیم الامور و قد ضاقت

بذلك صدورنا فقال : يا علقمه ان رضا الناس لا يملكك و السنتمهم لا تضبط و كيف تسلمون مما لم يسلم منه انبياء الله ... الم ينسوا جميع انبياء الله الى انهم سحره طلبه الدنيا... الم ينسوانينا محمد الى انه شاعر مجنون

سفینه البحار / ۷ / ۵۹۱

۵ استجابت دعا با عدم رعایت شرایط آن

قال الصادق عليه السلام : اربع لا يستجاب لهم دعا: رجل جالس في بيته يقول يا رب ارزقني فيقول له الم آمرک بالطلب و رجل كانت له امراه فدعا عليها فيقول الم اجعل امرها بيدك و رجل كان له مال فافسده فيقول يا رب ارزقني فيقول الم آمرک بالاقتصاد ... و رجل كان له مال فادانه بغير بينه فيقول الم آمرک بالشهادة . دعوات راوندی / ۳۳

اشاره

شخصی به حضور امام صادق علیه السلام رسید و گفت : از دنیا خسته شده ام و از خداوند طلب مرگ نمودم . حضرت فرمودند: از خداوند آرزوی زندگی کن بر این اساس که او را اطاعت کنی نه آن که گناه کنی ؛ اگر در دنیا زنده بمانی و اطاعت خدا کنی برای تو بهتر است از آن که بمیری نه آن که گناه کنی و نه اطاعت کنی . بحار / ۶ / ۱۲۸

عبرت

۱ عبرت گرفتن نشانه ی خردمندی

قال علی علیه السلام : افضل العقل الاعتبار غرر الحکم / ۳۲۷۳

۲ لزوم عبرت گرفتن از گذشتگان

قال علی علیه السلام : و اعتبروا بما قد راءیتم من مصارع القرون قبلکم قد ترائلت اوصالهم و زالت اءبصارهم و اسماعهم و ذهب شرفهم و عزهم و انقطع سرورهم و نعيمهم . نهج البلاغه / خطبه ۱۶۱

۳ عبرت گرفتن از ابلیس

قال علی علیه

السلام : فاعتبروا بما كان من فعل الله بابلوس اذا حبط عمله الطويل . نهج البلاغه / خطبه ۱۹۲

۴ عبرت از عمالقه و فراعنه

قال على عليه السلام : و انّ لكم فى القرون السالفه لعبره اين العمالقه و ابناء العمالقه اين الفراعنه و ابناء الفراعنه . نهج البلاغه / خطبه ۱۸۲ عمالقه افرادى قوى هيكل از نواده هاى حضرت نوح بودند.

۵ عبرت از قدرتمندان

قال على عليه السلام : اءين الذين عسكروا العساكر و مدنوا المدائن . غرر الحكم / ۲۷۹۶

۶ عبرت از جباران دنيا

قال على عليه السلام : اءين الجابره و ابناء الجابره . غرر الحكم / ۲۷۹۴

۷ اندك بودن اعتبار

قال على عليه السلام : ما اءكثر العبرواقلّ الاعتبار . نهج البلاغه / حكمت ۲۹۷

۸ آثار و بركات عبرت

الاعتبار يقود الى الرشد غرر الحكم / ۱۱۲۱ من كثر اعتباره قلّ عثاره .

غرر الحكم / ۸۰۵۶

۹ همراه بودن با گذشتگان

قال على عليه السلام فى وصيته لابنه الحسن : يا بنى انى و ان لم اكن عمّرت عمر من كان قبلى فقد نظرت فى اءعمالهم و فكّرت فى اخبارهم و سرت فى آثارهم حتّى عدت كاحدهم نهج البلاغه / نامه ۳۱

۱۰ عبرت از اقبال و ادبار دنيا

قال على عليه السلام : ما قال الناس لشىء طوبى له الا و قد خبّاء له الدهر يوم سوء .

نهج البلاغه / حكمت ۲۸۶

اشاره

در روايت است كه پشه اى وارد بينى نمرود گشت و تا چهل روز او را آزار مى داد و عزيزترين فرد نزد نمرود انساني بود كه

بر سر او بزند تا آرام گیرد آنقدر به سر او زدند تا اینکه به هلاکت رسید. سفینه البحار/۱/۳۳۴

نگاه

اشاره

برخی از نگاه ها در اسلام عبادت

محسوب می شود و بعضی از نگاه ها ممنوع و حرام است :

نگاه عبادت

۱ نگاه به صورت حضرت علی علیه السلام ۲ نگاه به صورت والدین ۳ نگاه به قرآن کریم ۴ نگاه به کعبه ؛ قال النبی صلی الله علیه و آله : النظر الى ابن ابی طالب عباده و النظر الى الوالدین عباده و النظر الى المصحف عباده و النظر الى الکعبه عباده . بحار/۱۹۹/۸۹

۵ عالم ۶ امام عادل ۷ برادر دینی ؛ قال النبی صلی الله علیه و آله : النظر الى العالم عباده و النظر الى الامام المقسط عباده ... و النظر الى الاخ عباده . بحار / ۷۱ / ۷۳

۸ حجر الاسود ۹ دریا ۱۰ به کسی که سطح زندگی او از ما کمتر است ؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : النظر ... الى الحجر عباده ... و الى البحر عباده . بحار / ۱۰ / ۳۶۸

قال علی علیه السلام : و اکثر ان تنظر الى من فضلت علیه فانّ ذلك من ابواب الشکر.

نگاه ممنوع

نهج البلاغه / نامه ۹

۱ نگاه به نامحرم ؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : النظر سهم من سهام ابلیس . فقیه / ۴ / ۱۸

قال الصادق علیه السلام : اول النظر لک والثانیه علیک و الثالثه فیها الهلاک . سفینه البحار/۵۹۵/۲

۲ نگاه به نامه ی مردم ؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : من نظر فی کتاب اخیه بغير اذنه فکأنما ینظر فی النار . مستدرک / ۱۰ / ۸۷

۳ نگاه به عیب مردم ؛ قال رسول الله صلی الله علیه و آله : لا تنظروا فی عیوب

٤ نگاه به ثروت مردم؛ و لا تمدنّ عينيك الى ما متعنا به ازواجنا منهم زهره الحيوه الدنيا. طه / ١٣١

اشاره

شخصی به نام حجر مذری گوید سالی به حج رفتم، در آن سال جمعی از مهاجران و انصار و علی علیه السلام نیز در مکه بودند، ابوذر را نیز دیدم که در مراسم حج شرکت کرده روزی با ابوذر در مسجد الحرام نشسته بودیم در این میان حضرت علی علیه السلام آمد و از جلوی ما عبور کرد، دیدم ابوذر به آن حضرت نگاه کرد و به نگاه خود ادامه داد به او گفتم خدا تو را رحمت کند چه زمانی چشمت را از تماشای حضرت علی علیه السلام برمی داری؟ گفت: این که نگاه می کنم به دلیل آن است که از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمود: النظر الى علی بن ابی طالب عباده.... امالی طوسی / ٢ / ٢٠٧

علم و دانش

١ ارزش علم

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : سارعوا في طلب العلم فالحدیث من صادق خیر من الدنيا و ما علیها من ذهب و فضّه . کنز العمال / ١٠ / ١٥٤

٢ طلب علم و جهاد در راه خدا

قال علی علیه السلام : الشاخص في طلب العلم كالمجاهد في سبيل الله . بحار / ١ / ١٧٩

٣ برتری علم بر عبادت

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : فضل العلم احبّ الى من فضل العباده . بصائر الدرجات / ٣/٧

٤ زندگی در پرتو علم

قال علی علیه السلام : اکتسبوا العلم یکسبکم الحياه . غرر

۵ زکات علم

قال الصادق عليه السلام : انّ لكلّ شیء زکاه و زکاه العلم ان یعلّمه اهله . تحف العقول / ۳۶۴

۶ فراگیری علوم مهمّ

قال علی علیه السلام : العلم اء کثر من ان يحاط به فخذوا من کل علم احسنه .

غرر الحکم / ۱۸۱۹

۷ عبادت خداوند در پرتو علم

قال علی علیه السلام : ... بالعلم يطاع الله و يعبد بالعلم يعرف الله و یوحّد بالعلم توصل الارجام و به يعرف الحلال و الحرام .

امالی صدوق / ۴۹۲

۸ پاداش آموزش علم برای خدا

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من تعلّم العلم لله و عمل لله و علّم لله دُعَى فی ملکوت السموات عظیما . امالی طوسی /

۱۶۷

۹ برتری علم بر ثروت

قال علی علیه السلام : یا کمیل ! العلم خیر من المال العلم يحرسک و انت تحرس المال و المال تنقصه النفقه و العلم یزکوا علی

الانفاق . نهج البلاغه / حکمت ۱۴۷

۱۰ تحصیل علم راه سعادت

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : من سلك طريقا يطلب فيه علما سلك الله به طريقا الى الجنة . امالی صدوق / ۵۸

۱۱ استغفار موجودات برای طالب علم

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : ان طالب العلم یستغفر له کل شیء حتی الحیتان البحر و هوأم الارض و سباع البر و انعامه .

امالی مفید / ۲۹

۱۲ عدم خستگی از طلب علم

قال علي عليه السلام : على المتعلّم ان يءاءب نفسه فى طلب العلم و لا يملّ من تعلّمه و لا يستكثر ما علم . غرر الحكم / ٤١٩٧

١٣ احترام به استاد

قال زين العابدين عليه السلام : حق

سائسك بالعلم التعظيم له و التوقير لمجلسه و حسن الاستماع اليه و الاقبال عليه و ان لا ترفع عليه صوتك خصال / ٥٦٧

١٤ خدمت به استاد

قال على عليه السلام : اذا راءيت عالما فكن له خادما. غرر الحكم / ٠٤٤٤

١٥ عمل به علم

قال على عليه السلام : على العالم ان يعمل بما علم ثم يطلب علم ما لم يعلم . غرر الحكم / ٦١٩٦

١٦ فضيلت علم بر عمل

سئل رجل عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ اَفْضَلِ الْاَعْمَالِ فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الْعِلْمُ بِاللَّهِ وَالْفَقْهُ فِي دِينِهِ وَ كَرَّرَهُمَا عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ! اءَسَاءَ لَكَ عَنِ الْعَمَلِ فَتَخْبِرُنِي عَنِ الْعِلْمِ ، فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اِنَّ الْعِلْمَ يَنْفَعُكَ مَعَهُ قَلِيلَ الْعَمَلِ وَ اِنَّ الْجَهْلَ لَا يَنْفَعُكَ مَعَهُ كَثِيرَ الْعَمَلِ . تنبيه الخواطر / ١ / ٨٢

١٧ امتياز علم

در مزيت و فضيلت كسب علم همين بس كه از چهار جهت رفع محدوديت شده و همه ي انسان ها دعوت به تحصيل علم شده اند:

الف طايفه و نژاد؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : طلب العلم فريضة على كل مسلم .

كافي / ١/٣٥

ب مكان؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اطلبوا العلم ولو بالصين . بحار / ١ / ١٨٠

ج زمان؛ قال الصادق عليه السلام : طلب العلم فريضة على كل حال . بحار / ١ / ١٧٢

د معلّم؛ قال على عليه السلام : الحكمه ضاله كل مؤ من فخذوها و لو من افواه المنافقين . تصنيف غرر الحكم / ٥٨

١٨ مغرور شدن به علم

قال على عليه السلام : من

أدعى من العلم غايته فقد اظهر من جهله نهايته .غررالحكم / ٢/٧٢٠

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من قال انا عالم فهو جاهل . منيه المرید / ١٣٧

١٩ خطر علم بدون عمل

قال على عليه السلام : من تعلم العلم و لم يعمل به بما فيه حشره الله يوم القيامة اعمى .مكارم الاخلاق / ٣٤٨

٢٠ خطر عمل بدون علم

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من عمل على غير علم كان ما يفسد اكثر مما يصلح .

محاسن برقی / ١ / ٣١٤

٢١ علت روی نیاوردن مردم به تحصیل علم

قال على عليه السلام : انما زهد الناس في طلب العلم كثره ما يرون من قلّه من عمل بما علم .غرر الحكم / ٣٨٩٥

٢٢ علم و قرب به سوی خداوند

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : اذا اتى على يوم لا- ازداد فيه علما يقربني الى الله تعالى فلا- بورك لي في طلوع الشمس

ذلك اليوم . كنز العمال / ٢ / ٨٦٨٧

اشاره

الف پیامبر اکرم صَلَّى الله عليه و آله در شب معراج گروهی را مشاهده کرد که لب های آنان را با مقراضی از آتش قطع می کنند به جبرئیل فرمود: اینان کیستند؟ جبرئیل گفت : اینها خطیبان امت تو هستند که مردم را امر به نیکی می کردند و خود را فراموش کردند.

نورالثقلین / ١ / ٧٥

ب حضرت علی علیه السلام در باره ی علمایی که به علم خود عمل نمی کنند می فرماید: و قد تسمی عالما و لیس به ... فالصوره صورہ انسان و القلب قلب حیوان ... ذلك ميت الاحياء . نهج البلاغه / خطبه ٨٧

شخصی از انصار نزد پیامبر آمد و پرسید

اگر در یک زمان تشییع جنازه و مجلس علم با هم باشد در کدام یک بهتر است شرکت کنم؟ فرمود: اگر برای تشییع جنازه ای افرادی باشند که عهده دار شوند حضور یافتن در مجلس علم از هزار تشییع جنازه و عبادت هزار مریض و از نماز هزار شب و روزه هزار روز و از هزار صدقه و از هزار حج مستحب و هزار جهاد مستحب برتر است. بحار/۲۰۴/۱

عالم

۱ منزلت عالم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: فضل العالم على غيره كفضل النبي على أمته. كنز العمال / ۲۸۷۹۸

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: العلم وديعه الله في أرضه والعلماء امناء ه عليه فمن عمل بعلمه أدى أمانته و من لم يعمل بعلمه كتب في ديوان الخائنين. الدرر الباهره / ۲۴

۲ نشانه های عالم

قال لقمان لابنه و هو يعظه: ... للعالم ثلاث علامات: العلم بالله و بما يحب و بما يكره. خصال / ۱۲۱

۳ نگاه به سیمای عالم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: النظر الى وجه العالم عباده. بحار/۱۹۵/۱

۴ فضیلت عالم بر عابد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: ركعتان يصليهما العالم افضل من اءلف ركعه يصلها العابد.

فقيه / ۴ / ۳۶۷

۵ تکریم از عالم

قال على عليه السلام: من وقّر عالما فقد وقّر ربه. غرر الحكم / ۷۰۴۸

۶ حراست عالم از دین

قال الصادق عليه السلام: علماء شيعتنا مرابطون بالنغر الذي يلي ابليس و عفاريتة يمنعونهم عن الخروج على ضعفاء شيعتنا و عن

ان يتسلط عليهم ابليس و شيعته. احتجاج / ۱/۱۳

۷ خطر لغزش عالم

قال على عليه السلام:

۸ عالم ترین فرد

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : اعلم الناس من جمع علم الناس الى علمه . امالي صدوق / ۲۷

۹ تواضع عالم برای شاگرد

قال علي عليه السلام : تواضعوا لمن تعلمونه العلم و تواضعوا لمن طلبتم منه العلم .

۱۰ وظایف عالم امالی صدوق / ۲۹۴

قال علي عليه السلام : من نصب نفسه للناس اماما فعليه ان يبداء بتعليم نفسه قبل تعليم غيره و ليكن تاءديبه بسيرته قبل تاءديبه بلسانه و معلّم نفسه و مؤدّبها احقّ بالاجلال من معلّم الناس و مؤدّبهم . بحار / ۲ / ۵۶

۱۱ فضیلت علما بر شهدا

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : يوزن يوم القيامة مداد العلماء و دم الشهداء فيرجح عليهم مداد العلماء على دم الشهداء . كنز العمال / ۲۸۷۱۵

۱۲ محبوبیت علما در دلها

قال علي عليه السلام : العلماء باقون ما بقى الدهر اعيانهم مفقوده و امثالهم فى القلوب موجوده .

۱۳ علما بهترین افراد خصال / ۱۸۶

سئل عن علي عليه السلام عن خير الخلق بعد الائمه فقال عليه السلام : العلماء اذا صلحوا . قيل فمن شرار خلق الله بعد ابليس و فرعون و نمرود و بعد المتسمّين باء سمائكم قال : العلماء اذا فسدوا هم المظهرون للباطيل الكاتمون للحقايق . احتجاج / ۲ / ۵۱۳

اشاره

قاسم بن محمد بن ابى بكر يكي از فقها و دانشمندان مدينه بود كه اتفاق بر دانش او داشتند . شخصى از او سؤ الی كرد گفت : نمى دانم . آن شخص گفت : من به سوى تو آمدم و كسى غير تو را نمى شناسم . قاسم گفت : نگاه

به طول محاسن من و جمعیت فراوانی که اطراف من هستند نکن سوگند به خدا اگر زبانم را قطع کنند بهتر از آن است که بدون علم سخن بگویم؛ فقال السائل انی جئت الیک لا- اعرف غیرک؟ فقال القاسم لا تنظر الی طول لحتی و کثره الناس حولی و الله ما احسنه... و الله لئن یقطع لسانی احب الی ان اتکلم بما لا علم لی به. بحار / ۲ / ۱۲۳

تفقه در دین

۱ اهمیت تفقه در دین

قال الکاظم علیه السلام: تفقهوا فی دین الله فان الفقه مفتاح البصیره و تمام العباده و السبب الی المنازل الرفیعه.... بحار / ۷۸ / ۳۲۱

۲ تفقه در قرآن کریم

قال علی علیه السلام: تعلموا القرآن فانه احسن الحدیث و تفقهوا فیه فانه ربیع القلوب. نهج البلاغه / خطبه ۱۱۰

۳ تفقه در دین

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: اف لكل مسلم لا یجعل فی کل جمعه یوما یتفقه فی امر دینه و یساءل عن دینه. بحار / ۱ / ۱۷۶

۴ بهترین فقه

قال علی علیه السلام: ان افضل الفقه الورع فی دین الله و العمل بطاعته فعلیک بتقوی الله فی سرّ امرک و علانیته. شرح نهج البلاغه / ۶ / ۷۱

۵ فقیه حقیقی

قال علی علیه السلام: الا- اخبرکم بالفقیه حقّ الفقیه؟ من لم یرخص الناس فی معاصی الله و لم یقنطهم من رحمہ الله و لم یؤمنهم من مکر الله و لم یدع القرآن رغبه عنه الی ما سواه. تحف العقول / ۲۰۴

۶ عظمت فقیه

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: فقیه واحد اشدّ علی ابلیس

۷ ارتحال فقیه

قال علی علیه السلام : اذا مات المؤمن من الفقیه ثلم فی الاسلام ثلمه لا یسدّها شیء . کافی / ۱ / ۳۸

۸ فقها امنای پیامبران

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الفقهاء ائمة الرسل ما لم يدخلوا في الدنيا قبل يا رسول الله ما دخولهم في الدنيا؟ قال : اتباع السلطان فاذا فعلوا ذلك فاحذروهم على ادیانکم .

بحار / ۲ / ۳۶

اشاره

فقاہت در زمان کوتاہ

شخصی خدمت پیامبر اکرم رسید و عرض کرد قرآن کریم را به من بیاموزید. هنگامی که سوره مبارکه زلزال بر او تلاوت شد و به آیات (فمن يعمل مثقال ذره خیرا یره ...) رسید عرض کرد: همین مقدار مرا کفایت می کند و از خدمت پیامبر مرخص شد. پیامبر اکرم فرمودند: این شخص فقیه برگشت . بحار / ۱۰۷ / ۹۲

عمل

۱ ضرورت عمل

قال علی علیه السلام : لا تکن ممن یرجوا الاخره بغير العمل و یرجوا التوبه بطول الامل یحب الصالحین و لا یعمل عملهم . نهج البلاغه / حکمت ۱۵۰

۲ مداومت در عمل

قال الصادق علیه السلام : العمل الدائم القلیل علی الیقین افضل عند الله من العمل الكثير علی غیر یقین . بحار / ۷۱ / ۲۱۴

۳ بهترین عمل

قال النبی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : افضل الاعمال احمزها بحار / ۷۰ / ۱۹۱ و احبّ الاعمال الی الله حفظ اللسان . نهج الفصاحه / ۱۴

۴ اخلاص در عمل

قال على عليه السلام : عليك بالاخلاص فإنه سبب قبول الاعمال و شرف الطاعة

غرر/٢/٤٧٩

٥ تلاش در عمل

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله : اجتهدوا في العمل فان قصر بكم ضعف فكفّوا عن المعاصي . اعلام الدين / ١٥٣

٦ ابقا

قال الباقر عليه السلام : الابقاء على العمل اشد من العمل . سفينه البحار / ٢ / ٢٧٩

٧ اخفا در عمل

قال الرضا عليه السلام : المستتر بالحسنه تعدل سبعين حسنه . بحار / ٤٧ / ٢ / ٥١

٨ دعوت به عمل

قال الصادق عليه السلام : كونوا دعاه للناس بغير اءلستكم و لا تكونوا دعاه بالستكم . سفينه البحار / ٢ / ٢٧٨

٩ كيفيت عمل

قال الصادق عليه السلام : في قوله تعالى (ليلوكم اءيكم اءحسن عملا) ليس يعنى اكثرهم عملا- و لكن اصوبكم عملا و انما الاصابه خشيه الله و النيه الصادقه .

الميزان / ٢٠ / ١١

١٠ بهره ورى از عملبعد از مرگ

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اذا مات الانسان انقطع عمله الا من ثلاث الا من صدقه جاريه او علم ينتفع به او ولد صالح يدعوا له . كنز العمال / ٤٣٦٥٥

١١ پرهيز از اعمال زيان آور

قال على عليه السلام : اياك و كل عمل ينفر عنك حزا او يذل لك قدرا او يجلب عليك شرا او تحمل به الى القيامه وزرا. غرر الحكم / ٢٧٢٧

١٢ عدم اعتماد به عمل جز به فضل خدا

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اعلموا انه لن ينجوا احد منكم بعمله و لا- انا الا- ان يتغمدنى الله برحمه منه و فضل . كنز العمال / ٥٣١٤

١٣ شدت نياز به عمل در قيامت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : لو كان لرجل عمل سبعين نبيا لاستقل عمله من شده ما يرى يومئذ يعنى يوم القيامه . بحار /

۱۴ کوتاهی در انجام عمل

قال علی علیه السلام : من قصر فی العمل

۱۵ عرضه شدن عمل

لما سئل الصادق عليه السلام عن قوله تعالى (و قل اعملوا فیسری الله عملکم و رسوله و المؤمنون) ایانا عنی . بحار / ۲۳ / ۳۳۷

۱۶ تجسم عمل در قیامت

قال علی علیه السلام : اعمال العباد فی عاجلهم نصب اعینهم فی اجالهم . نهج البلاغه / حکمت ۷

اشاره

الف اتقان در عمل

پیامبر اکرم وقتی سعد بن معاذ را دفن کرد قبر او را بسیار محکم نمود بعد فرمود: من می دانم به همین زودی قبر او از بین می رود و لکن خداوند دوست دارد هنگامی که انسان کاری را انجام می دهد کار را درست انجام دهد و محکم کاری نماید. انّی لاعلم انه سیبلی و یصل الیه البلاء ولكن الله یحب عبدا اذا عمل عملا حکمه .

وسائل / ۲ / ۸۸۴

ب برتری یک عمل بر همه ی اعمال

در روز خندق هنگامی که حضرت علی علیه السلام عمرو بن عبدود را به قتل رسانید پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله به آن حضرت فرمود: لو وزن الیوم عملک بعمل جمیع امّه محمد لرجح عملک . بحار / ۲۰ / ۲۱۶

حدیث

۱ ارزش حدیث

قال الباقر علیه السلام : لحدیث واحد تاء خذّه عن صادق خیر لک من الدنیا و ما فیها.

امالی مفید / ۴۲

۲ ارزش راوی حدیث

قال الصادق علیه السلام : الراوی للحدیث المتفقّه فی الدین افضل من اءلف عابد لا فقه و لا روایه . بحار / ۲ / ۸

۳ پاداش حفظ حدیث

قال الصادق عليه السلام : من حفظ عنّا اربعين حديثا من احاديثنا فى الحلال و الحرام بعثه الله يوم القيامة فقيها

عالما و لم يعدّبه (۹). خصال / ۵۴۲

۴ ارزش فهم حدیث

قال الصادق عليه السلام: حدیث تدریه خیر من الف حدیث ترویه. معانی الاخبار / ۳

۵ ضرورت تعقل در حدیث

قال علی علیه السلام: اعقلوا الخبر اذا سمعتموه عقل رعايه لا- عقل روايه فانّ رواه العلم كثير و رعاته قليل. نهج البلاغه /

حکمت ۹۸

۶ معیار صحت حدیث

قال الصادق عليه السلام: ما لم يوافق من الحديث القرآن فهو زخرف. کافی / ۱/۴۹

۷ دشوار بودن تحمّل برخی از احادیث

قال الصادق عليه السلام: ان حدیثنا صعب مستصعب لا یحتمله الاّ ملک مقرب او نبی مرسل او عبد امتحن الله قلبه للايمان

معانی الاخبار / ۱/ ۸۹

۸ نقل به معنا در حدیث

عن محمد بن مسلم قال قلت لابی عبدالله اسمع الحدیث منك فایزید و انقص قال: ان كنت تريد معانيه فلا باءس. (۱۰)

۹ بیان حدیث و زنده نمودن قلب ها

قال الصادق عليه السلام: تلاقوا و تحادثوا العلم فانه بالحدیث تجلی القلوب الرائنه و بالحدیث احياء امرنا فرحم الله من احيى

امرنا. بحار / ۱ / ۲ / ۰۲

قال الباقر عليه السلام: ان حدیثنا یحیی القلوب و قال منفعته فی الدین اشدّ علی الشیطان من عباده سبعین الف عابد. بحار / ۲ /

۱۵۱

۱۰ لزوم انگیزه ی الهی در نقل حدیث

قال الصادق عليه السلام: من اراد الحدیث لمنفعه الدنیا لم یکن له فی الاخره نصیب و من اراد به خیر الاخره اعطاه الله خیر

الدنیا و الاخره. کافی / ۱ / ۱۸

۱۱- بیان حدیث به اندازه ظرفیت فکری

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : لاتحدثوا لاممتي من احاديثي

الّا بما تحمله عقولهم .

کنز العمال / ۲۴۲ / ۱۰

اشاره

جابر بن یزید جعفی گوید: از امام باقر علیه السلام ۹۰ هزار حدیث شنیدم که برای کسی بازگو نکردم و در آینده هم بیان نخواهم کرد. حدیثی ابوجعفر تسعین الف حدیث لم احث بها احدا قطّ و لا احث بها احدا به امام باقر علیه السلام عرض کردم بار سنگینی روی دوش من قرار دادید که طاقت آن را ندارم حضرت فرمود: به بیابان برو و گودالی را حفر کن و سر خود را در میان آن قرار بده و بگو حدیثی محمد بن علی بکذا و کذا.

شیطان

۱ ضرورت دشمنی با شیطان

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله لابن مسعود و هو يعظه : يابن مسعود اتّخذ الشيطان عدواً فانّ الله تعالى يقول : (ان الشيطان لكم عدوا فاتّخذوه عدوا). مكارم الاخلاق / ۲ / ۳۵۴

۲ شیطان امام متعصّبین

قال على عليه السلام : ... فافتخر على آدم بخلقه و تعصّب عليه لاصله فعدوّ الله امام المتعصّبين و سلف المستكبرين الذى وضع اساس العصبية . نهج البلاغه / خطبه ۱۹۲

۳ هواپرستی مایه ی تسلط شیطان

قال على عليه السلام : انما بدء وقوع الفتن اهواء تتبع ... فهنا لك يستولى الشيطان على اوليائه . نهج البلاغه / خطبه ۵۰

۴ عوامل صیانت از شیطان

قال الصادق عليه السلام : قال ابليس خمسه (اشياء) ليس لى فيهن حيله و سائر الناس فى قبضتى من اعتصم بالله عن نيه صادقه و اتكلّ عليه فى جميع اموره و من كثر تسبيحه فى ليله و نهاره و من رضى لاخيه المؤمن بما يرضاه لنفسه و من لم يجزع على المصيبة حين تصيبه و من رضى بما قسم الله

له و لم يهتّم لرزقه . خصال / ۱ / ۲۸۵

۵ مجالست با هواپرستان عامل حضور شیطان

قال علی علیه السلام : مجالسه اهل الهوی منساءه للایمان ومحضره للشیطان . نهج البلاغه / خطبه ۸۶

۶ لشکر شیطان

قال الصادق علیه السلام : لیس لابلیس جند اشدّ من النساء و الغضب . تحف العقول / ۳۶۳

۷ تویخ از پیروان شیطان

قال علی علیه السلام : فی ذم اتباع الشیطان اتخذوا الشیطان لامرهم ملاکا و اتخذهم له اشراکا فباض و فوّخ فی صدورهم ... فنظر باعینهم و نطق بالستهم

نهج البلاغه / خطبه ۷

۸ وسوسه شیطان در خواب و بیداری

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : انّ الشیطان لا یزال یراقب العبد و یوسوس فی نومه و یقظته . سفینه البحار / ۱ / ۶۹۸

۹ شرک با شیطان

قال الصادق علیه السلام : من لم یبال ما قال و ما قیل له فهو شرک شیطان و من لم یبال ان یراه الناس مسیئا فهو شرک شیطان و من اغتاب اخاه المؤمن فهو شرک شیطان من لا یحضر الفقیه / ۴ / ۴۱۷

۱۰ شیطان مانع احسان و صله رحم

قال الصادق علیه السلام : اذا همّ احدکم بخیر اوصله فان یمینه و شماله شیطانین فلیبادر لا یکفّاه عن ذلك . بحار / ۶۸ / ۲۲۴

اشاره

الف امام باقر علیه السلام فرمودند: جمعی از اصحاب پیامبر صلّى الله عليه و آله گفتند: یا رسول الله! ما از صفت نفاق می ترسیم زیرا هنگامی که در محضر شما هستیم شما ما را موعظه می کنید نسبت به دنیا بی رغبت می شویم گویا بهشت و آخرت را می بینیم وقتی به منزل خود بر می گردیم

، حال ما عوض می شود به گونه ای که در حضور شما نبوده ایم . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: هرگز این تغییر حالت نشانه ی نفاق نیست ، بلکه از وسوسه های شیطان است به خدا سوگند اگر شما همان حالت را نگه می داشتید به مقامی می رسیدید که با ملائکه مصافحه می کردید؛ کلاً ان هذه من خطوات الشيطان فيرغبكم في الدنيا و الله لو تدومون على الحالة التي وصفتكم انفسكم لصفحتكم الملائكة و مشتيم على الماء. کافی ۲/۳۱۰

ب هنگامی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از دنیا رفت ، شیطان گفت : پیامبر پاکیزه است و نیازی به غسل ندارد. حضرت علی علیه السلام فرمود: دور شو ای دشمن خدا به درستی که پیامبر مرا فرمان به غسل و کفن و دفن داده است ؛ اَنْ نبيكم طاهر مطهر فادفنه و لا تغسلوه . قال علی علیه السلام : (اخشاء ياعدو الله فانه امرني بغسله و كفنه و دفنه). سفینه البحار / ۱ / ۳۷۷

لباس

۱ جنس لباس از پنبه

قال علی علیه السلام : البسوا ثياب القطن فانه لباس رسول الله صلی الله علیه و آله و هو لباسنا.

وسائل / ۲ / ۳۵۷

۲- لباس نو ؛

قال الصادق علیه السلام : لا جدید لمن لا خلق له دعائم الاسلام / ۲ / ۱۵۸

۳ محبوب بودن لباس سفید

قال الصادق علیه السلام : اَنْ علیا كان لا یلبس الاّ البیاض اکثر ما یلبس و یقول فيه تکفین الموتی . وسائل / ۲ / ۳۵۶

۴ عدم شرم از لباس وصله دار

و عن علی علیه السلام : انه لبس ثوبا مرقعا فقیل له فی ذلك فقال لباس الدون یخشع له القلب . دعائم

۵ لباس رنگین در منزل ؛ قال الباقر عليه السلام :

كُنَّا نلبس المعصفر في البيت .

وسائل / ۲ / ۳۵۸

۶ لزوم نظافت در لباس

قال الصادق عليه السلام : نقاء الثوب يكبت العدو و غسل الثياب يذهب الهمّ و الحزن . مستدرک / ۱ / ۲۰۷

۷ لباس زیبا برای نماز

عن الحسن بن علی عليه السلام أنّه كان اذا قام الى الصلوه لبس اجود ثيابه فقیل له يا بن رسول الله ! لم تلبس اجود ثيابك ؟ فقال عليه السلام : انّ الله جميل يحب الجمال فاتجمل لربّي .

وسائل / ۲ / ۳۳۱

۸ تنوع در لباس

عن جعفر بن محمد عليه السلام أنّ رجلا ساء له فقال يا بن رسول الله ! هل يعدّ من السرف ان يتخذ الرجل ثيابا كثيره يتجمل بها و يصون بعضها من بعض ؟ فقال عليه السلام : لا ليس هذا من السرف ان الله عزّ و جلّ يقول : (لينفق ذو سعه من سعته) .

جامع احاديث الشيعة / ۱۶ / ۷۰۶

۹ پوشیدن لباس خشن و نرم

كان لباس ابی محمد العسكري بياض ناعمه فحسر ذراعيه . فاذا مسح اسود خشن على جلده . فقال : هذا لله و هذا لكم . سفينه

البحار / ۷ / ۵۶۶

۱۰ دعا به هنگام پوشیدن لباس نو

اذا لبست ثوبا جديدا فقل : الحمد لله الذي كساني من اللباس ما اتجمل به في الناس اللهم اجعلها ثياب بركة اسعى فيها لمرضاتك و اعمر فيها مساجدك .

جامع احاديث الشيعة / ۱۶ / ۷۴۱

۱۱ ممنوع بودن پوشیدن برخی از لباس ها

الف لباس نازک و بدن نما؛ قال الصادق علیه السلام : من رَقَّ ثوبه رَقَّ دينه .

مستدرک / ۱ /

و اذا لبس الجسد الثوب اللين طغى . دعائم الاسلام / ۲ / ۱۵۹

ب لباس شهرت ؛ قال على عليه السلام : ان الله يبغض شهره اللباس . محجه البيضاء / ۲ / ۲۴

ج لباس برای مباحات ؛ قال رسول الله صلى الله عليه و آله : من اخذ يلبس ثوبا لياهي لينظر الناس اليه لم ينظر الله اليه حتى ينزعه . كنز العمال / ۴ / ۱۲۰۰

د لباس جنس مخالف ؛ عن الصادق عليه السلام : ... كان رسول الله يزجر الرجل يشبهه بالنساء و ينهى المراء ان تشبهه بالرجال في لباسها . جامع احاديث الشيعة / ۱۶ / ۷۳۳

ه اسراف در لباس ؛ عن اسحاق بن عمار قلت لابي عبدالله يكون للمؤ من عشره اقمصته قال : نعم . قلت : عشرين قال : نعم ، و ليس ذلك من السرف انما السرف ان يجعل ثوب صونك ثوب بذلتك . مكارم الاخلاق / ۹۸

و لباس ابريشم برای مرد؛ قال الصادق عليه السلام : لا يلبس الرجل الحرير و الديباج الا في الحرب . كافي / ۶ / ۴۵۳

اشاره

لباس متناسب با زمان

حماد بن عثمان گوید: شخصی به امام صادق عليه السلام عرض کرد: چرا شما همانند پدر خود علی بن ابی طالب عليه السلام لباس زبر و خشن نمی پوشید بلکه لباس نو در تن نموده اید؟ فرمود: پدرم در زمانی زندگی می کرد که آن لباس مورد انکار جامعه نبود و اگر لباس نو می پوشید مشهور می گشت بنابراین بهترین لباس متناسب با اهل زمان خواهد بود گرچه حضرت مهدی عليه السلام وقتی بیایند به سیره حضرت علی عليه السلام عمل می نمایند. (فخیر لباس کل

زمان لباس اهله غير ان قائمنا اذا قام لبس ثياب علي و سار بسيره علي عليه السلام). كافي / ١ / ٤١١

عيد

١ عيد حقيقي

قال علي عليه السلام : اليوم لنا عيد و غذا لنا عيد و كل يوم لا يعصى الله فيه فهو يوم عيد. مستدرک / حديث ٦٦٧٩

٢ عيد ولایت

عن ابی عبد الله عليه السلام : ... فان الانبياء صلوات الله عليهم كانت تاءمر الاوصياء باليوم الذي كان يقام فيه الوصي ان يتخذ عيداً. فروع كافي / ٤ / ٤٩١

٣ عظمت عيد غدیر

عن الرضا عليه السلام : و ان يوم الغدير بين الاضحى و الفطر و الجمعة كالقمر بين الكواكب ... و هو يوم التهتهه يهنىء بعضكم بعضاً. يقول الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولايه امير المؤمنين و الائمه و هو يوم التبسم فى وجوه الناس من اهل الايمان ... و هو يوم الزينه . اقبال الاعمال / ٤٦٤

٤ عيد قربان و مغفرت خداوند

خطب علي عليه السلام فى عيد الضحى ... فقال : ... و ان هذا يوم حرمة عظيمه و برکتہ ماءموله و المغفره فيه مرجوه فاكثروا ذكر الله تعالى و استغفروه و توبوا اليه انه هو التواب الرحيم . من لا يحضر الفقيه / ١ / ٥٢٠

٥ عيد فطر روز اجتماع مردم

قال الرضا عليه السلام : انما جعل يوم الفطر العيد ليكون للمسلمين مجتمعاً يجتمعون فيه و يبرزون لله عز و جلّ فيمجّدونه على ما منّ عليهم من لا يحضر الفقيه / ١ / ٥٢٢

٦ عيد، روز پذیرفته شدن اعمال

قال علي عليه السلام : انما هو عيد لمن قبل الله صيامه و شكر قيامه و كل يوم لا

يعصى الله فيه فهو يوم عيد. نهج البلاغه / حکمت ۴۲۸

۷ عید نوروز

قال على عليه السلام: نيروزنا كل يوم. من لا يحضر الفقيه / ۳/ ۳ / ۰۰

قال الصادق عليه السلام: اذا كان يوم النيروز فاغتسل و البس انظف ثيابك و تطيب باطيب طيبك و تكون ذلك اليوم صائما.

وسائل / ۵ / ۲ / ۸۸

۸ عید و شب زنده داری

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: من احبى ليله العيد لم يموت قلبه يوم يموت القلوب.

وسائل / ۵ / ۱۳۹

۹ زیبایی صورت و سیرت در عید

قال زين العابدين عليه السلام: يتزين منكم يوم العيد الى غسل و كحل و ليدع ما بلغ ما استطاع و لا يكونن احدكم احسن هياءه

و ارذلكم عملا. مستدرک / ۶۶۷۰

۱۰ تزین عید به اذکار الهی

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله: زينوا اعيادكم بالتكبير، زينوا العيدين بالتهليل و التكبير و التحميد و التقديس. كنز العمال /

۲۴۰۹۵ ۲۴۰۹۴

اشاره

امام حسن مجتبی علیه السلام در عید فطری به گروهی برخورد کرد که بازی می کردند و می خندیدند به آن ها فرمود:

خداوند متعال ماه رمضان را ماه مسابقه در اطاعت و بندگی خویش قرار داده و گروهی رضایت الهی در پرتو طاعت کسب

می کنند و به رستگاری می رسند، لکن گروهی انجام وظیفه نمی کنند و روز قیامت اهل باطل خسارت می کنند؛ و یخسر فيه

المبطلون. تحف العقول / ۲۳۶

جوان

۱ نعمت جوانی

قال على عليه السلام: شيطان لا يعرف فضلها الا من فقدهما الشباب و العافيه.

غرر الحکم / ۵۷۶۴

۲ غنیمت شمردن فرصت جوانی

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

: يا اباذر اغتنم خمسا قبل خمس شبابك قبل هرمك و صحتك قبل سقمك و غناك قبل فقرك و فراغك قبل شغلک و حياتك قبل موتك . بحار / ۸۱ / ۱۷۳

۳ تعليم در جوانی

قال على عليه السلام : العلم في الصغر كالنقش في الحجر بحار/۲۲۴/۱

۴ تعليم دانش در جوانی

قال الباقر عليه السلام : لو اتيت بشاب من شباب الشيعة لا يتفقه لادبته . و لو اتيت بشاب من شباب الشيعة لا يتفقه لوجعته . بحار / ۱ / ۲۱۴

۵ مباحات خداوند به عبادت جوان

ان الله تعالى يباهى بالشباب الملائكة يقول : انظروا الى عبدى ترك شهوته من اجلى . كنز العمال / ۴۳۰۵۷

۶ كراهت داشتن سلام به زن جوان

كان اميرالمؤمنين يسلم على النساء و كان يكره ان يسلم على الشابه منهن و يقول اتخوف ان تعجبني صوتها فيدخل علي اكثر مما اطلب احسن الاجر .

بحار / ۴۰ / ۳۳۵

۷ جوان بودن اهل بهشت

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : الحسن و الحسين سيداشباب اهل الجنة و اهل الجنة كلهم شباب . بحار / ۴۳ / ۲۹۲

۸ ظهور حضرت مهدي عليه السلام در سن جوانی

يطيل الله عمره في غيبته ... لو خرج القائم عليه السلام ... يرجع اليهم شابا . بحار / ۵۲ / ۳۸۵

۹ پاداش اعمال جوانی در حال مرض و پیری

يكتب للمريض الكبير من الحسنات على حسب ما كان يعمل في شبابه و صحته من اعمال الخير . بحار / ۱۶ / ۳۵۱

اشاره

علاقه ی جوان به حفظ قرآن

حضرت علی علیه السلام جوانی را در حال خیاطی دید که آواز می خواند، فرمود: ای جوان اگر قرآن بخوانی برای تو بهتر است عرض کرد دوست دارم

اما بلد نیستم . حضرت چیزی در گوش او گفت که تمام قرآن در قلب او نقش بست و حافظ کل قرآن کریم شد. بحار / ۴۲ /

۱۷

ب علاقه ی جوان به زیبایی

حضرت علی علیه السلام دو پیراهن خریدند و آن که زیباتر بود به قنبر هدیه نمودند و فرمودند: زیرا تو جوان و دارای نشاط هستی ؛ انت شاب و لك شره الشباب .

بحار / ۴۰ / ۳۲۴

رزق

۱ خداوند ضامن رزق

قال علی علیه السلام : عیاله الخلائق ضمن ارزاقهم و قد راقواتهم . نهج البلاغه / خطبه ۱۹

۲ عدم غفلت از رزق مورچه

قال علی علیه السلام : انظروا الی النمله فی صغر جثتها و لطافه هیئتها ... مکفول برزقها

نهج البلاغه / خطبه ۱۸۵

۳ حکمت وسعت رزق

قال الصادق علیه السلام : ان الله تعالى وسع فی ارزاق الحمقى ليعتبر العقلاء و يعلموا انّ الدنيا لیس ینالها ما فیها بعمل و لا حيله

. بحار / ۱۰۳ / ۳۴

۴ رسیدن رزق بدون گمان

قال الصادق علیه السلام : ابی الله عزّ و جلّ الا ان يجعل ارزاق المؤمنین من حیث لا یحتسبون . کافی / ۵ / ۸۳

۵ عدم امکان فرار از رزق

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله : لو انّ ابن آدم فرّ من رزقه كما یفرّ من الموت لا درکه رزقه . مکارم الاخلاق / ۲ / ۳۷۷

۶ زمان طلب رزق

اطلبوا الرزق فیما بین طلوع الفجر . بحار / ۳۴۴ / ۹۳

۷ درخواست رزق حلال

اللهم ارزقني رزقا واسعا حلالا طيبا. بحار / ۸۹ / ۳۷۴

ما من دابه الا و هي تساءل كل صباح اللهم ارزقني . بحار / ۶۴ / ۲۰۵

۸ درخواست رزق معنوی

الف الفاني ساءلتك ان ترزقني صيام

شهر رمضان . بحار / ۹۱ / ۲۰

ب اللهم ارزقني الحج و العمرة في عامي هذا . بحار / ۹۸ / ۱۰۴

ج اللهم ارزقني فيه رحمه اليتام . بحار / ۹۸ / ۲۸

د اللهم ارزقني حبك و حب كل من احبك . بحار / ۸۷ / ۸۲

ه اللهم ارزقني زيارة نبيك و وليك امير المؤمنين . بحار / ۷۶ / ۲۴۱

و من رزقه الله حب الائمة ... فقد اصاب خير الدنيا . بحار / ۲۷ / ۷۸

۹ موانع رزق

الف خواب صبح ؛ نومه الغداه مشؤ ومه تطرد الرزق . بحار / ۸۶ / ۱ / ۳۰

ب گناه ؛ المؤمن ليذنب فيحرم به الرزق . بحار / ۷۳ / ۳۵۳

ج نيت گناه ؛ ان المؤمن لينوي الذنب فيحرم رزقه . بحار / ۷۱ / ۲۴۷

۱۰- عوامل توسعه ي رزق

۱ استغفار

قال الصادق عليه السلام : اذا استبطئت الرزق فاكثر من الاستغفار. عيون اخبار الرضا / ۲ / ۴۶

۲ نيكي به خانواده

قال الصادق عليه السلام : من حسن برّه باهل بيته زيد في رزقه . بحار / ۶۹ / ۴۰۸

۳ خوش خلقى

قال على عليه السلام : في سعة الاخلاق كنوز الارزاق . بحار / ۷۱ / ۳ / ۹۶

۴ مواسات با برادران دينى

قال على عليه السلام : مواساه الاخ في الله عزّ و جلّ تزيد في الرزق . غرر الحكم / ۸۰۳

۵ دعا برای برادران دينى

قال الباقر عليه السلام : عليك بالدعاء لآخوانك بظهر الغيب فانه يهيل الرزق . بحار / ٧٦ / ٦٠

٦ استمرار در طهارت

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : دم على الطهاره يوسع عليك فى الرزق . كنز العمال / ٤٤١٥٤

٧ نیت پاک

قال على عليه السلام : من حسنت نيته زيد فى رزقه . بحار / ٢١

٨ صدقه

قال على عليه السلام : استنزلوا الرزق بالصدقه . نهج البلاغه / حكمت ١٣٧

٩ رعايت امانت

قال على عليه السلام : استعمال الامانه يزيد في الرزق . بحار / ٢٢ / ٥٧

١٠ صلّه رحم

من سرّه ان ... يبسط في رزقه فليصل رحمه . بحار / ٧٤ / ٩١

١١ نشستن در مسجد

الجلوس في المسجد ... اسرع في طلب الرزق . بحار / ١٠ / ٩٠

١٢ سخن پاكيزه

طيب الكلام يزيد في الرزق . بحار / ٧٤ / ٣١٨

١٣ رعايت بهداشت

كسح الفناء يزيد في الرزق . بحار / ٧٤ / ١٥٣

اخذ الشارب و الاظفار ... يزيد في الرزق . بحار / ٨٩ / ٣١٥

١٤ خوب همسايه داري

حسن الجوار يزيد في الرزق . بحار / ٧٤ / ١٥٣

١٥ نماز شب

صلوه الليل ... تدرّ الرزق . بحار / ٨٧ / ١٥٣

اشاره

نكته

انواع مردم نسبت به رزق

الف برخی در برابر رزق خداوند حریص هستند؛ فان الرزق لا يسوقه حرص حريص . بحار / ۷۰ / ۱۴۳

ب برخی در برابر رزق خداوند قانع هستند؛

من قنع بما رزقه الله فهو من اغنى الناس . بحار / ۷۳ / ۱۷۸

ج برخی در برابر رزق الهی راضی هستند؛ اللهم قنّعی بما رزقنی . بحار / ۹۵ / ۴۰۶ و اجعلنی ... بما رزقتنی قانعا راضيا . بحار / ۱۷ / ۹۰

د برخی در برابر رزق الهی شاکر هستند؛ اللهم لك الحمد على ما رزقتني من الطعام . بحار / ۹۸ / ۱۰

حزن و اندوه

۱ حزن عامل اصلاح نفس

قال الصادق عليه السلام : قراءت فی کتاب علی علیه السلام انّ المؤمن یمسی حزینا و یصبح حزینا و لا یصلحه الاّ ذلك . سفینه البحار / ۱ / ۱۶۸

۲ حزن عامل تکفیر گناه

قال رسول

الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اذا كثرت ذنوب المؤمن و لم يكن له من العمل ما يكفرها ابتلاه الله بالحزن ليكفرها به عنه . سفينه
البحار / ١ / ١ / ٦٨

٣ عوامل حزن و اندوه

١ علاقة به دنيا؛ قال الصادق عليه السلام : الرغبة في الدنيا تورث الغم و الحزن و الزهد في الدنيا راحة القلب و البدن . تحف
العقول / ٣٥٨

٢ - کوتاهی در عمل ؛ قال علي عليه السلام : من قصر في العمل ابتلى بالهم .

نهج البلاغه / حکمت ١٢٧

٣ جزع و فزع ؛ قال علي عليه السلام : اياك و الجزع فانه يقطع الامل و يضعف العمل و يورث الهم . دعائم الاسلام / ١ / ٢٢٣

٤ گناه ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : رب شهوه تورث حزنا طويلا . امالي طوسي / ٥٣٣

٥ توجه به امكانات مردم ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من رمى ببصره الى ما في يد غيره كثر هممه و لم يشف غيظه .
بحار / ٧٧ / ١١٦

٤ راه از بين بردن حزن و اندوه

١ استغفار؛ قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من اكثر الاستغفار جعل الله من كل هم فرجا و من كل ضيق مخرجا و رزقه من حيث
لا يحتسب . اعلام الدين / ٢٩٤

٢ يقين ؛ قال علي عليه السلام : نعم طارد الهموم اليقين . بحار / ٧٧ / ١١٢

٣ زياد گفتن ذكر لا حول و لا قوه الا بالله ؛ قال الصادق عليه السلام : اذا حزتك امر من سلطان او غيره فاكثر من قول لا حول و
لا قوه الا بالله فانها مفتاح

٥ نظافت و پاكيگي ؛ قال على عليه السلام : غسل الثياب يذهب بالهمّ و الحزن . بحار/٧٦/٨٤

اشاره

مردى به خدمت پيامبر صلّى الله عليه و آله رسيد و گفت : من ثروتمند بودم اکنون فقير شده ام ، سالم بودم اکنون مريض هستم ، محبوب مردم بودم اکنون مورد خشم آنان هستم و از هر سو غم و اندوه مرا فرا گرفته است ، از صبح تا شب براى طلب رزق تلاش مى کنم چيزى به دستم نمى رسد، گوياء نامم در دفتر تقسيم ارزاق ، محو شده است . پيامبر صلّى الله عليه و آله به او فرمود: گوياء عواملى را كه غم آور است مرتكب شدى . او عرض كرد عوامل حزن آور چيست ؟ حضرت فرمودند: گوياء ايستاده شلوار مى پوشى يا ناخن هايت را با دندان هايت مى گيرى يا با لباس خود صورتت را خشك مى كنى او پاسخ داد: بلى اين چنين است . بحار / ٧٦ / ٢٣

حلال و حرام

١ ضرورت طلب حلال

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : طلب الحلال فريضه على كل مسلم و مسلمه . بحار / ١٠٣ / ٩

٢ فضيلت طلب حلال

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : العباده عشره اجزاء تسعه اجزاء فى طلب الحلال . بحار / ١٠٣ / ٩ و العباده سبعون جزءً و اءفضلها طلب الحلال . سفينه البحار / ١ / ٢٩٨

٣ طلب حلال نظير جهاد در راه خدا

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله : الشاخص فى طلب الرزق الحلال كالمجاهد فى سبيل الله

۴ رابطه ی رزق حلال با نورانیت قلب

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اكل الحلال اربعين يوما نور الله قلبه . سفینه البحار / ۱ / ۲۹۹

۵ آسان تر بودن جهاد از طلب حلال

قال الصادق عليه السلام : ... يامصادف مجادله السيوف اهون من طلب الحلال . كافي / ۵ / ۱۶۱

۶ آثار طلب حلال

الف استغفار فرشتگان برای انسان ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من اكل الحلال قام على رءسه ملك يستغفر له حتى يفرغ من اكله . سفینه / ۱ / ۲۹۸

ب گشوده شدن درهای بهشت ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من بات كالأب من طلب الحلال بات مغفورا له . بحار / ۲ / ۱۰۳

۷ برتری ترك حرام از دو هزار ركعت نماز

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : ترك لقمه حرام احب الى الله من صلوه الفى ركعه تطوعا .

تنبيه الخواطر / ۲ / ۱۲۰

۸- دوری از حرام نشانه ورع

قال الباقر عليه السلام : يقول الله تعالى يا بن آدم اجتنب ما حرّمت عليك تكن من اورع الناس تحف العقول / ۳۴۰

۹- پرهیز از حرام مایه قرب الهی

يا موسى ما تقرب الى المتقربون بمثل الورع عن محارمی ... كافي / ۳ / ۱۳۱

۱۰ آثار حرام خوری

۱ فقر و تنگدستی ؛ قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : من كسب مالا من غير حلّه افقره الله . بحار / ۱۰۳ / ۵

۲ گرفتاری و رنج ؛ عن ابی عبدالله عليه السلام : من كسب مالا في غير حلّه سلطه الله عليه البناء و الطين و الماء . سفینه البحار / ۱

اثر شدن عبادت ؛ قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : العباده مع اءكل الحرام كالبناء على الرمل و قيل على الماء. بحار / ۱۰۳ /

۱۶

۱۱ پاداش ترك مال حرام

قال الصادق عليه السلام : ثلاث من كنّ فيه زوّجه الله من الحور العين كيف شاء كظم الغيظ و الصبر على السيوف لله عزّ و جلّ و رجل اشرف على مال حرام فتركه لله عزّ و جلّ. سفينه البحار / ۱ / ۵۱۲

اشاره

مهدي عباسی سومين خليفه ی بنی عباس به شريك بن عبدالله نخعی گفت : یکی از سه کار را قبول کن ؛ منصب قضاوت ، تعليم فرزندان ، خوردن طعام . او سومی را انتخاب کرد متصدی آشپزخانه گفت : ای امیر! این شخص هرگز رستگار نخواهد شد بعد از صرف غذا آن دو کار دیگر را نیز پذیرفت .

روزی برای گرفتن حقوقش حواله ای به او دادند که از صراف بگیرد، وقتی مراجعه کرد گفت : باید نقد بپردازی ، آن شخص گفت : مگر لباس قیمتی به من فروخته ای که این قدر سخت می گیری؟! در جواب گفت : به خدا سوگند با ارزش تر از لباس یعنی دینم را فروخته ام . مروج الذهب / ۳ / ۳۲۰

آثار چهل

۱ اثر چهل روز اخلاص

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ما اءخلص عبد لله عزّوجلّ اربعين صباحا الا جرت ينابيع الحكمة من قلبه على لسانه . بحار /

۲۴۲ / ۷۰

۲ اثر چهل روز غذای حلال

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : من اكل الحلال اربعين يوما نور الله قلبه ... و من اكل

حراما لم يقبل الله منه صرفا ولا عدلا. بحار / ۱۰۳ / ۶

۳ اثر دعا برای چهل برادر ایمانی

عن ابی عبدالله علیه السلام : من قدّم اربعین رجلا من اخوانه فدعا لهم ثم دعا لنفسه استجيب له فيهم و في نفسه . وسائل / ۴ /

۱۱۵

۴ اثر حفظ چهل حدیث

عن ابی عبدالله علیه السلام : من حفظ اربعین حدیثا من احادیثنا فی الحلال و الحرام بعثه الله يوم القيامة فقیها عالما و لم یعدّبه .

خصال / ۱۵۰

۵ اثر راهنمایی ناتوان به اندازه ی چهل قدم

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : من قاد الاعمى اربعین خطوه غفر له ما تقدم من ذنبه .

نهج الفصاحه / ۵۲۷

۶ حدوٲ بلا در هر چهل روز برای مؤ من

قال الصادق علیه السلام : المؤمن لا يمضى علیه اربعون ليله الا عرض له امر يحزنه يذكر به .

کافی / ۲ / ۲۵۴

۷ اثر چهل سفر حج

عن عبد الصالح علیه السلام : من حجّ اربعین حجه قيل له اشفع فيمن احببت

خصال / ۲ / ۵۴۸

۸ اثر چهل روز احتکار

قال رسول الله صَلَّى اللهُ عليه و آله : من جمع طعاما يتربص به الغلاء اربعین يوما فقد برى ء الله و برى ء الله منه . سفینه البحار /

ماده حکر

۹ اثر نخوردن گوشت در چهل روز

من مضى به اربعون صباحا لم ياء كل اللحم ساء خلقه . بحار / ۶۶ / ۷۹

۱۰ چهل همسایه

قال علی علیه السلام : حریم المسجد اربعون ذراعا و الجوار اربعون دارا من اربعه جوانبها.

خصال / ۵۴۴

۱۱ مراقبت بر اعمال بعد از سن چهل

اذا اتت علی الرجل اربعون سنه قيل له خذ حذرك

۱۲ سخت گرفتن فرشتگان بعد از سن چهل

قال الصادق عليه السلام: انّ العبد لفي فسحة من امره ما بينه وبين اربعين سنه فاذا بلغ اربعين سنه اوحى الله عزّ وجلّ الى ملائكته انّي قد عمّرت عبدی عمرا (و قد طال) فغلظا و شدّدا و تحفظا و اکتبا عليه قليل عمله و كثيره و صغیره و کبیره . خصال ۵۴۵/

۱۳ استجابت دعای موسی بعد از چهل سال

کان بین قوله تعالى: اجيب دعوتکما و بین اخذ فرعون اربعون سنه . بحار/ ۴۰/ ۱۳

اشاره

امام صادق عليه السلام فرمودند: هر گاه مؤمن از دنیا برود و به جنازه او چهل نفر از اهل ایمان شرکت کنند و بگویند خدایا ما جز خیز از او چیزی نمی دانیم و تو آگاه تر از ما هستی . خداوند می فرماید: گواهی شما را پذیرفتم و گناهان او را که شما نمی دانید، مورد آمرزش قرار دادم . خصال ۵۳۸

بیماری

۱ مریض و عبادت

قال الباقر عليه السلام: سهر ليله من مرض او وجع افضل و اعظم اجرا من عباده سنه فروع کافی / ۳ / ۱۱۴

و حمی ليله تعدل عباده سنه . فروع کافی / ۳ / ۱۱۵

۲ ارزش کتمان مرض از مردم

قال رسول الله صلّى الله عليه و آله: من كنوز البرّ كتمان المصائب و الامراض و الصدقه .

مستدرک / ۶۸/ ۲

۳ عدم جواز کتمان مرض از طیب

قال علی عليه السلام: من کتم الاطباء مرضه خان بدنه . غرر الحکم ۸/ ۵۴۵

قال الصادق عليه السلام: ... ان المرض علی وجوه شتی مرض بلوی و مرض عقوبه و مرض جعل عله للفناء . احتجاج

۵ معالجه ی مرض تب

قال النبی صلی اللہ علیہ و آلہ : الحمی من فیح (حرارت) جہنم فسبّخوها بالماء. مجمع البیان / ۱۰ / ۳۷۶

۶ حکمت بیماری

قال ابن عباس : لَمَّا علم الله انّ اعمال العباد لا تفي بذنوبهم خلق الامراض ليكفر عنهم به السيئات . مستدرک / ۱ / ۸۰

۷ حکمت بیماری کودک

قال على عليه السلام : في المرض يصيب الصبى قال كفاره لوالديه . ثواب الاعمال / ۴۳۲

۸ معنای شکایت از بیماری

قال الصادق عليه السلام : ليست الشكايه ان يقول الرجل مرضت البارحه او وعكت البارحه و لكنّ الشكايه ان يقول بليت بما لم

يبيل به احد. بحار / ۸۱ / ۲۰۲

۹ آثار بیماری

قال رسول الله صلی اللہ علیہ و آلہ : ساعات المرض يذهبن ساعات الخطايا و قال رسول الله صلی اللہ علیہ و آلہ ساعات السقم

يمحو الذنوب . مستدرک / ۱ / ۸۱؛ نهج الفصاحه / ۳۶۴

قال الرضا عليه السلام : المرض للمؤ من تطهير و رحمه و للكافر تعذيب و لعنه .

مستدرک سفينه / ۹ / ۳۶۸

۱۰ ناله ی بیمار

قال رسول الله صلی اللہ علیہ و آلہ : يكتب انين المريض حسنات ما صبر فان جزع كتب هلوعا لا اجر له . مستدرک / ۱ / ۷۹

۱۱ عیادت مریض از بهترین اعمال

قال السّجّاد عليه السلام : عن ابيه عن على ابن ابي طالب عليه السلام : من احسن الحسنات عياده المريض . مستدرک / ۱ / ۸۳

۱۲ پاداش عیادت مریض

قال رسول الله صلی اللہ علیہ و آلہ : عائد المريض يخوض في الرحمه . كنز العمال / ۲۵۱۴۱

قال الصادق عليه السلام : من عاد مريضا

شيعه سبعون الف ملك يستغفرون له حتى يرجع الى منزله . كافي / ۳ / ۱۲۰

۱۳ حکمت در عیادت

قال رسول الله صَلَّى الله عليه و آله : عودوا المرضى و اتبعوا الجنائز يذكركم الاخره . كنز العمال / ۲۵۱۴۳

۱۴ ادب در عیادت

قال الصادق عليه السلام : العیاده قدر فواق ناقه او حلب ناقه . كافي / ۳ / ۱۱۸

۱۵ صدقه دادن بیمار

يستحب للمريض ان يعطى السائل بيده و يامر السائل ان يدعوا له . بحار / ۲۰۹ / ۷۸

۱۶ دعا برای شفای بیمار

عن ابی عبدالله علیه السلام قال : تضع يدك على راس المريض ثم تقول بسم الله و بالله و من الله و الى الله و ماشاء الله و لا حول و لا قوه الا بالله ثم تقرأ آیه الكرسي و ام الكتاب و المعوذتين و قل هو الله احد و عشر آيات من يس ثم تقول اللهم اشفه بشفائك و داوه بدوائك و عافه من بلائك و تساءله بحق محمد و آل محمد صلوات الله عليه و عليهم اجمعين . بحار / ۹۵ / ۱۶

۱۷ استشفای از اهل بیت علیهم السلام

قال الرضا عليه السلام : اذا نزلت بكم شدّه فاستعينوا بنا على الله و هو قول الله (و لله الاسماء الحسنی فادعوه بها). اعراف / ۱۸۰؛ بحار / ۹۱ / ۵

۱۸ استشفای از تربت امام حسین علیه السلام

قال الصادق عليه السلام : طين قبر الحسين عليه السلام شفاء من كل داء فاذا اكلته فقل بسم الله و بالله اللهم اجعله رزقا واسعا و علما نافعا و شفاء من كل داء انك على كل شیء قدير . بحار / ۹۲ /

۱۹ پرستاری از بیمار

قال النبي صَلَّى الله عليه و آله : من قام

علی مریض یوما و لیلہ بعثہ اللہ مع ابراہیم خلیل الرحمن فجاز علی الصراط کالبرق اللامع . مستدرک / ۱ / ۶۸

۲۰ استجاب دعای بیمار برای عیادت کننده

قال الصادق علیه السلام : من عاد مریضا فی اللہ لم یسأل المریض للعائد شیئا الا استجاب اللہ له . محجہ البیضاء / ۳ / ۴۱۱

اشاره

الف احنف بن قیس گوید: روزی به عمویم صعصعه از درد دل خود شکایت کردم او مرا سرزنش کرد و گفت : پسر برادر وقتی که یک نوع ناراحتی پیدا می کنی ، برای مردم بازگو نکن . زیرا مردم از دو دسته خارج نیستند یا دوست تو هستند ناراحت می شوند یا دشمن تو که خوشحال می گردند، پسر برادرم درد خود را برای کسی بگو که بتواند مداوا کند. پسر برادرم یکی از چشم هایم چهل سال است که نایبناست هیچ فردی حتی همسرم اطلاع ندارد. الکنی و الالقاب / ۲ / ۱۳

ب پیامبر اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ فرمودند: خداوند به فرشتگان می فرماید: برای بنده ام تا وقتی که بیمار است مثل آنچه که در حال سلامتی از کارهای نیک در شبانه روز انجام می داد بنویسید. نور الثقلین / ۵ / ۶۸

ج شخصی به نام رُمیلہ مریض شد در روز جمعه مرض او کمتر شد و در نماز جمعه شرکت کرد. حضرت امیرالمؤمنین بعد از نماز وقتی او را دیدند، فرمودند: ای رُمیلہ هیچ مؤمنی مریض نمی شود مگر آنکه ما به واسطه بیماری او مریض می شویم و محزون نمی شود مگر آنکه ما به واسطه او محزون می گردیم و دعائی نمی کند

مگر آنکه ما برای اجابت دعای او آمین می گوئیم و سکوت نمی کند مگر آنکه ما برای او دعا می کنیم . یا زُمیله لیس من مؤ من یمرض الآ مرضنا بمرضه و لا یحزن الآ حزنا بحزنه و لا یدعوا الآ امنا لدعائه و لایسکت الآ دعونا له . سفینه ۳/۴۰۸

الحمد لله رب العالمین

پی نوشتها

۱- سفینه البحار/۲/۳۰۲.

۲- بحار /۱۵۱/۲.

۳- بحار /۲۲۷/۲۶.

۴- احزاب /۷۰/.

۵- غررالحکم /۲۸۶۵/.

۶- مفاتیح الجنان .

۷- غرر/۱۰۶۲/.

۸- تذکر: همان جمعی که در مورد نکوهش و ستایش از دنیا در بحث سابق بیان گردید در اینجا نیز مطرح است .

۹- محدث قمی ؛: والحق انّ للحفظ مراتب حفظ لفظها سواء كان في خاطر او في الدفاتر حفظ معانيها و التفکر في دقائقها و استنباط الحكم منها حفظها بالعمل بها و الاعتناء بشاءنها. سفینه ۲/۲۷۷

۱۰- در مورد نقل حدیث به معنا، محدث قمی گوید: لأنّ الصحابه و اصحاب الائمہ لم یكونوا یکتبون الاحادیث عند سماعها و یبعد بل یستحیل عاده حفظهم جمیع الالفاظ علی ما هی علیه و قد سمعوا مره واحده خصوصا فی الاحادیث الطویلہ تطاول الازمنه و لهذا کثیرا ما یروی عنهم المعنی الواحد بالفاظ مختلفه و لم ینکر ذلك علیهم و لا یرقی لمن تتبع الاخبار فی هذا شبهه . سفینه البحار / ۲ / ۱۱۱

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقاتی و ترجمانی

اصفهان

خانه کتاب

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

